

Unge CI-brugeres gruppertilhørsforhold

Young CI users group affiliation

En undersøgelse af 10 unge CI-brugere

Anna Bundgård Larsen &
Pia Rind Jakobsen

Antal anslag: 117.343

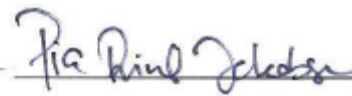
Vejleder: Gunnar Lind
Haase Svendsen

Vi vil gerne takke både lærer og elever på Frijsenborg Efterskole og Bråskovgård Efterskole for deres store gæstfrihed og hjælp, som gjorde udarbejdelsen af denne bachelorafhandling mulig. En særlig tak til respondenterne for deres åbenhed og lyst til at deltage.
En sidste tak skal lyde til vores vejleder, for hjælpsomhed og rådgivning.

”Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet denne rapport. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og rapporten eller væsentlige dele af den har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelses sammenhæng”

Anna Bundgaard Larsen

Pia Rind Jakobsen

Abstract

The purpose of this project is to investigate young people with Cochlear Implant's affiliation to the hearing world and the deaf world. This was chosen because the users of CI are in a special situation, where they are both hearing and deaf at the same time. This project uses 10 interviews and observations of the 10 respondent to answer the research question: *What impact has the choice of CI had on young CI users' group affiliation?* With help from theories and concepts from Zygmunt Bauman, Anthony Giddens, Erving Goffman and Michael Foucault, the collected data has been analyzed. One thing all of the respondents have in common is that they got their CI because of the wish to be normal, even though they will never be able to hear as good as a person with a regular hearing. They want to have the best chances for their future in the hearing world. It became clear that the CI users have a connection to both the hearing and deaf world, but seek other people in the same situation as them, since they can find understanding and consideration. It became clear in the analysis, that CI-users seek a place where they can feel at ease and can avoid some of the language barriers they meet, and a new concept has been made clear from that, the *CI-world*.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	7
2.	Litteraturstudie.....	9
2.1.	Sound and Fury	9
2.2.	En Ny Gruppe Hørende.....	11
2.3.	CI unges trivsel og uddannelse.....	12
3.	Metode.....	14
3.1.	Fase 1: Tematisering	14
3.2.	Fase 2: Design	16
3.3.	Fase 3: Interview	20
3.4.	Fase 4: Transskription	22
3.5.	Fase 5: Analyse	23
3.6.	Fase 6: Verifikation.....	24
3.7.	Fase 7: Rapportering	25
4.	Teoretisk analyseramme.....	27
4.1.	Zygmunt Bauman og Anthony Giddens.....	27
4.2.	Michel Foucault.....	28
4.3.	Erving Goffman.....	29
5.	Empiriske Resultater.....	31
5.1.	Respondent gruppen.....	31
5.2.	Den døve verden.....	32
5.3.	Den hørende verden	33
5.4.	Årsagen til valget	33
5.5.	Selvopfattelse	37
5.6.	Fordele og ulemper.....	38
5.7.	Forskelle	40
5.8.	”Altså, en døv verden og en hørende, sådan lige i midten”	43
6.	Analyse.....	46
6.1.	Valg af identitet.....	46
6.2.	Ønsket om at være ”normal menneske-agtig”.....	48
6.3.	CI-brugeres forhold til den døve- og hørende verden	51

6.4.	Tegnsprogets betydning	52
6.5.	Udfordringer.....	55
6.6.	”Sådan lige i midten”	56
6.7.	CI-verden.....	58
7.	Diskussion.....	61
8.	Konklusion og Perspektivering.....	64
8.1.	Konklusion	64
8.2.	Perspektivering.....	64
9.	Litteraturliste.....	65
9.1.	Artikler	65
9.2.	Bøger	65
9.3.	Dokumentar	66
9.4.	Hjemmesider	66
10.	Evaluering.....	68
10.1.	Egen evaluering – Anna	68
10.2.	Egen evaluering – Pia.....	69
10.3.	Gruppeevaluering	70
11.	Bilag.....	71
11.1.	Hvad er et Cochlear implantat?	71
11.2.	Mail-korrespondance.....	72
11.3.	Observations guide:.....	75
11.4.	Observation: Frijsenborg efterskole	76
11.5.	Interviewguide:.....	79
11.6.	Interview med Signe.....	0
11.7.	Interview med Mia	10
11.8.	Interview med Lasse.....	25
11.9.	Observations notater: Bråskovgård	0
11.10.	Interview med Sofie	0
11.11.	Interview med Klaus	10
11.12.	Interview med Trine	25
11.13.	Interview med Hanne	37

11.14. Interview med Ella	48
11.15. Interview med Alice	61
11.16. Interview med Karen	75
11.17. Interview notater:	86
11.18. Spørgeskemaundersøgelse	5
11.19. Nvivo: Screenshot af koderne	8
11.20. Nvivo: Query Wizard	9
11.21. Nvivo: Word Frequency	12
11.22. Stil fra Respondent 7 og 9	13

1. Indledning

Slår man *døvhed* op i Den Store Danske, beskrives det som fuldstændig ophævelse eller stærkt nedsat høreevne. Nedsættelsen af høreevnen skal være så stærk, at det ikke er muligt at opfange tale, selv ved hjælp af et høreapparat (Nielsen:2015). Ud af Danmarks befolkning, på omkring 5,6 millioner mennesker, er der ca. 5000 døvfødte og kulturelt døve med tegnsprog som modersmål. Omkring 1500-2000 personer er døvblevne, hvilket vil sige, at de har mistet hørelsen (CFD, 2012). Danske Døves Landsforbund (DDL) skriver, at døvhed også er et spørgsmål om identitet, det handler om hvorvidt man selv føler et tilhørsforhold til døve og identificerer sig med døves kultur, uanset graden af hørenedsættelse. På DDL's hjemmeside skriver de:

Når døve mødes opstår døvekulturen, som er anderledes end hørendes kultur. At være født døv er hos mange døve den dominerende identitetsfølelse - en kerneværdi, et altoverskyggende centrum, hvorfra resten af verden og livet defineres[...] (Danske Døves Landsforbund).

I døvekulturen kan de døve blive genkendt og accepteret som de er (Danske Døves Landsforbund). Antallet af døve i Danmark bliver mindre og mindre, da man for ca. 20 år siden begyndte at tilbyde et implantat, som giver døve en form for hørelse, Cochlear Implantatet (Gentofte hospital, 2012). Cochlear Implantat, forkortet CI, er et elektronisk apparat, der ikke blot forøger lyden, som man hører, men overtager funktionen af et defekt indre øre, og sørger for, at lyd bliver bragt til hjernen (Cochlearforeningen).

Sten Bengtsson, seniorforsker på SFI (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd), beskriver CI som et stort fremskridt for døve, dog er det ikke en endegyldig løsning. De har stadig et handicap, og selvom CI giver dem muligheden for at høre, er de stadig dårligere udrustet til voksenlivet, end normalt hørende (SFI,2014).

Der er generel enighed blandt eksperter og læger om, at det er bedst for de unge, hvis de bliver enkeltintegreret i det hørende samfund (Laursen, 2010). Forældrene bliver rådet til ikke at lære deres børn tegnsprog, men lære dem at lytte og tale. Det opfordres de til, da døve og hørehæmmedes uddannelse og jobmuligheder kan være begrænsede, og en SFI-undersøgelse viser, at det ofte skyldes kommunikationsproblemer (Stanek, 2014). Eksperterne og lægernes

råd er konflikt skabende, som Asger Bergmann, formand for Danske Døves Landsforbund, siger, ”Jeg får en følelse af undertrykkelse og manglende accept, når lægeverdenen kategorisk afviser at bruge tegnsprog til det døvfødte barn efter operationen” (Laursen, 2010). Lægerne synes dog, at der ikke er nogen grund til at lære de døvfødte med CI tegnsprog, specielt fordi de fleste har hørende forældre. Sproget er afgørende for, hvilken kultur de unge ender i (Laursen, 2010). Bergmann pointerer, at tegnsprog er limen i døvekulturen, og når hørende ikke lærer deres døvfødte børn tegnsprog på grund af CI, vil kulturen ligeså stille visne hen. Den 1. januar 2015 blev dansk tegnsprog dog erklæret et officielt sprog, hvilket var en stor sejr for døvekulturen (Sørensen, 2014). En undersøgelse fra England viser at størstedelen af unge med CI, ser sig selv som døve, men undersøgelsen pointerer også, at de ikke udviste en kulturel døv identitet (Wheeler & Archbold & Gregersen, 2007).

CI har skabt en gruppe mennesker, der umiddelbart hverken hører til den hørende kultur eller den døve kultur. Dette dilemma har skabt baggrund for projektets forskningsspørgsmål:

Hvilke konsekvenser har valget af CI haft på unge CI-brugeres gruppetilhørsforhold?

Grupperne, der omtales, er den døve minoritet og den hørende majoritet. Dette vil undersøges på basis af brugere af Cochlear Implantat på Frijsenborg Efterskole og Bråskovgård Efterskole på basis af antropologisk metode. Resultaterne vil derefter analyseres med teorier fra forskellige sociologer, men med hovedvægt på Erving Goffmans teatermetafor og Michel Foucaults teori om magt.

Undersøgelsen består af en Indledning, der præsenterer problemfeltet og forskningsspørgsmålet. Derefter et Litteraturstudie, der belyser allerede eksisterende viden, og så Metode, der redegør og argumenterer for den valgte struktur og tilgang. Kapitlet Empiriske Resultater, viser undersøgelsens data ud fra forskellige kategorier, baseret på respondenternes egne ord. I Analysen vil den indsamlede empiri blive analyseret ved hjælp af udvalgte teorier og begreber og på den måde belyse undersøgelsens forskningsspørgsmål. Efterfølgende kommer Diskussion, hvor undersøgelsens resultater bliver diskuteret op imod Litteraturstudiet resultater. Afslutningsvis kommer Konklusion, hvor forskningsspørgsmålet bliver besvaret og derefter en Perspektivering til, hvad yderligere kan undersøges.

2. Litteraturstudie

For at forme en baggrundsviden til besvarelse af forskningsspørgsmålet, er der blevet undersøgt, hvordan andre har håndteret lignende problemstillinger. Gennem research blev to samfundsvidenskabelige rapporter og en dokumentar valgt. I følgende afsnit vil dokumentaren *Sound and Fury*, specialet *En ny Gruppe Hørende* og rapporten *CI unges Trivsel og Uddannelse* blive præsenteret i forhold til metode og resultater.

Dokumentaren blev valgt, da den giver et unikt indblik i grundene bag valget, både for og imod CI. Det er en Oscar nomineret dokumentar, som forholder sig objektivt til emnet og problematikkerne kommer frem med de deltagendes egne ord. De to samfundsvidenskabelige rapporter blev valgt, da de skaber en god baggrundsviden og belyser den allerede eksisterende viden omkring emnet. Specialet handler om CIs påvirkning af identitet, når de er integreret i det hørende samfund. Specialet inspirerede denne undersøgelse, men i stedet for udelukkende at fokusere på deres identitet og tilhørsforhold i den hørende verden, vil vores undersøgelse også fokusere på deres tilhørsforhold til den døve verden. De Rådgivende Sociologer fokuserer på, hvordan det påvirker CI unges trivsel i uddannelsessammenhænge. Til sammen viser de både positive og negative aspekter af tilhørsforhold til den døve og hørende verden.

2.1. Sound and Fury

Den amerikanske dokumentarfilm *Sound and Fury* fra 2000, lavet af Josh Aronson, omhandler diskussionen, hvorvidt Cochlear Implantat har en positiv eller negativ effekt på døves livskvalitet og muligheder. Derudover handler den om, hvilken mulig påvirkning implantatet kan have på døvekulturen. I dokumentaren følger man Artinian familien, brødrene Peter og Chris. Peter er døv og har en døv familie, derimod er Chris hørende og har en hørende familie udover sin nyfødte døve søn. I dokumentaren følger man de to familiers forløb og diskussion om hvorvidt deres børn skal have CI eller ej.

Forældrene, som er døve, argumenterer mest imod CI og for døvekulturen. De udtrykker blandt andet en frygt for, at børn med CI hverken vil tilhøre den døve eller den hørende verden, men i stedet en særlig CI verden. De er bange for, at døve vil afvise børn med CI, samtidig med at nogle af de døve, man møder i dokumentaren, selv føler sig afvist, da Heather på fem år siger, at hun godt kunne tænke sig at få CI. Heathers forældre er ydermere

bange for, at CI vil forandre hendes identitet og at børn med CI bliver ligesom robotter. Heathers forældre fravælger at give hende CI, da hun først lige er ved at forstå sin døve kultur. Heathers forældre siger, at man sagtens kan være succesfuld og ikke nødvendigvis er begrænset, selvom man er døv. De døve, man møder i dokumentaren, er enige om, at CI vil ødelægge døvekulturen og at der i fremtiden ikke vil være flere døve og derfor ingen døvekultur. Peter, Heathers far, mener, at døvekulturen er noget værdifuld, der skal værdsættes og han mener, at hørende også ville være kede af det, hvis deres kultur var ved at uddø.

På den anden side er der de hørende i familien, som overordnet mener, at CI tilbyder børnene mange flere muligheder og at det er synd at 'tvinge' dem til at blive i den døve verden. Peters mor siger, at det var hårdt at se ham vokse op med de frustrationer og den isolation, han oplevede på grund af hans manglende hørelse. CI vil give børnene et nemmere liv og at lade børn forblive døve er, at lade dem tage den hårde vej gennem livet. De siger, at døve er og vil blive en minoritet, da den hørende verden ikke kommer til at lære tegnsprog. En af dem siger, at de ikke ser på døve som begrænsede, men at verdens syn på døve kan være svært at leve med. Chris og hans kone, som begge er hørende, får en døv søn og de vælger hurtigt at give ham CI. De ønsker at give ham de bedste muligheder og den eneste måde de kender, er at give ham hørelse. Ydermere siges der, at døve ofte får en dårligere uddannelse, end hørende, på grund af kvaliteten af døveskolerne. En audiolog fortæller forældrene, at de skal regne med nogle stærke reaktioner fra døveverden. De døve kan føle, at de er blevet frarøvet et medlem, på den måde insinueres det, at døve ikke kan klare sig godt som hørende.

Diskussionen om, hvad der er bedst for ens døve børn, ender med at splitte familien. Peter og hans døve familie flytter til en anden by, hvor der er et stort og velfungerende døvesamfund.

Josh Aronson lavede en efterfølger til dokumentaren, *Sound and Fury: 6 years later*, hvor man genser Peter og hans familie. I løbet af de 6 år er de flyttet tilbage og blevet genforenet med deres familie. Peters 3 børn har fået CI og samtlige børn er ved at være veletablerede i det hørende samfund, men de er stadig en del af Peter og hans kones døvesamfund.

En problematik for familien, omkring hvilket valg de skulle tage, stammede fra mangel på viden om hvordan det vil påvirke de unges fremtid og livskvalitet, da det på det tidspunkt var en ny mulighed for døve. Nu er der kommet en generation af teenagere, der har fået CI i en

ung alder og vokset op med det. Det er denne gruppe mennesker Roslyng-Jensen undersøger i sit speciale.

2.2. En Ny Gruppe Hørende

En Ny Gruppe Hørende er et speciale skrevet af Karen Lise Roslyng-Jensen i 2009 og undersøger, hvordan teenagere med CI oplever deres livssituation og identitet, når de er diagnosticeret som døve, men er integrerede i det hørende samfund (Roslyng-Jensen 2009:7).

Tilgangen i denne undersøgelse er primært induktiv, men ikke udelukkende, da forfatteren gerne ville have en forhåndsviden før indsamlingen af data (Roslyng-Jensen 2009:10) Der blev foretaget seks semistrukturerede interviews af personer mellem 13 og 16 år. Nogle af kravene til respondenterne er blandt andet, at de skal være under 3 år inden de var døve, de skal være enkeltintegrerede i almen folkeskole og de skal kunne føre en samtale på dansk talesprog (Roslyng-Jensen 2009:43).

Da denne undersøgelse umiddelbart ikke er repræsentativ for hele populationen af CI unge, er andre lignende undersøgelser brugt til at validere resultatet. Det er undersøgelser af blandt andre Wald og Knutson, der undersøgte 45 personer mellem 12-18 med eller uden CI (Roslyng-Jensen 2009:39-40).

Analysen, af det indsamlede data, er blevet lavet ved hjælp af teorier fra Zygmunt Bauman, om flydende identitet og identitetsdannelse og fra Erving Goffman omhandlende stigmatisering og forholdet mellem stigmatisering og afvigelse (Roslyng-Jensen 2009:22-25). Ydermere er der brugt en teori om livskvalitet af Felce og Perry (Roslyng-Jensen 2009:56-57).

Undersøgelsens konklusion er, at CI-børn har sproglige, akademiske og trivselsmæssige forudsætninger for at indgå i det hørende miljø, grundet, at mange professionelle og forældre til CI børn mener, at deres børn skal enkeltintegreres i det hørende samfund Mange af de unge har en positiv opfattelse af deres livssituation i det hørende samfund og med tilstrækkelig hjælp er det muligt for dem at følge med i skolen (Roslyng-Jensen 2009:101-102). De føler sig ikke stigmatiserede af venner og familie, men de kan godt til tider føle sig stigmatiserede af fremmede til trods for, at de ikke forsøger at passere som normale. Respondenterne

accepterer deres funktionsnedsættelse og lærer at bruge forskellige coping-strategier. Nogle af dem har behov for at være sammen med og spejle sig i andre CI-brugere (Roslyng-Jensen 2009:102). Slutteligt skal man passe på med at kategorisere CI-brugere som enten hørende eller døve, men i stedet som en ny gruppe af hørende (Roslyng-Jensen 2009:103).

2.3. CI unges Trivsel og Uddannelse

Lignende rapporten ovenover undersøger rapporten *CI unges Trivsel og Uddannelse*, lavet af Rådgivende sociologer i 2013, børn og unge med CI og hvordan de lever med et høretab (Rådgivende Sociologer 2013:3). Formålet med undersøgelsen er at finde frem til de unge CI-brugeres egne meninger og ord om, hvilke udfordringer og problematikker, der kan være ved at leve med et høretab, men også for at få deres hjælp til eventuelle løsninger.

Respondentgruppen i undersøgelsen er unge mellem 13 og 25 år med CI på enten det ene eller begge ører. Det gælder for dem alle, at deres høretab blev opdaget tidligt i deres tilværelse (Rådgivende Sociologer, 2013:5+13). Respondenterne blev fundet på blandt andet Frijsenborg og Bråskovgård Efterskole og DeCIbel, som er landsforeningen for børn og unge med høretab.

Metoden, til undersøgelsens dataindsamling, er elektroniske spørgeskemaer, hvoraf 59 ud af 129 udsendte spørgeskemaer blev besvaret. Der blev brugt et gruppeinterview med 3 deltagere og der blev foretaget enkeltinterviews med 5 respondenter (Rådgivende sociologer 2013:7-9).

Konklusionen på undersøgelsen er en overordnet positiv holdning til CI og de muligheder, det har medbragt (Rådgivende Sociologer 2013:12). Det kan være en udfordring at have et høretab, da det er et 'dynamisk' handicap og det kan derfor være svært at finde ud af hvor man hører til (Rådgivende Sociologer 2013:15). Mange af de unge er nødt til at kompensere for deres høretab, hvilket kan være energikrævende. Den manglende energi kan gøre, at de ikke er så deltagende i fritidsaktiviteter og kan derfor gå ud over deres sociale trivsel (Rådgivende Sociologer 2013:33).

Der er flere af respondenterne, der har venner med høretab og de bruger nogle gange disse venner som en form for aflastning. Det kan være fordelagtigt for dem, da de mødes af en anden forståelse for deres høretab og der bliver automatisk taget mere hensyn (Rådgivende Sociologer 2013:25-26). En større del af respondentgruppen føler sig isolerede fra hørende

studiekammerater eller kolleger grundet deres høretab og flere af dem mener, at deres høretab har en negativ påvirkning på deres arbejdsindsats (Rådgivende Sociologer, 2013:45-46).

Gennem Litteraturstudiet er der blevet præsenteret forskellige måder CI påvirker unge og hvorvidt implantatet skaber en positiv effekt på deres liv. Undersøgelserne viste, at der var en general positiv effekt og at de unge var glade for deres implantat, men på samme tid skaber det nogle ekstra problematikker i forhold til identitet og tilhørsforhold. Der er også blevet belyst de mange aspekter ved valget om at få CI og hvordan, at CI gør hørehandikappet endnu mere kompleks og dynamisk end det var før. Dokumentaren viser både det positive og negative man skal tage til overvejelse, inden man giver sine børn CI. De to undersøgelser og dokumentaren vil blive brugt til at belyse, begrunde og bakke op om denne undersøgelses analyse og resultater.

3. Metode

De syv faser af interviewundersøgelse

For at strukturere projektets interviewundersøgelse, er der gjort brug af Brinkman og Kvaales (2008) idealiserede vej for en interviewundersøgelse, der består af syv faser.

Faserne er: Tematisering, design, interview, transskription, analyse, verifikation og rapportering (Brinkman & Kvale 2008:119-122). Faserne benyttes til at skabe overblik og et let læseligt metodeafsnit.

3.1. Fase 1: Tematisering

Den første fase består af formuleringen af undersøgelsens formål og tema, samt svar på spørgsmålene:

- Hvorfor: formålet med undersøgelsen
- Hvad: forhåndsviden.
- Hvordan: beslutning om hvordan den ønskede viden kan opnås (Brinkman & Kvale 2008:125-126).

Denne fase kommer til udtryk i undersøgelsens indledning, hvor formålet beskrives.

Litteraturstudiet fungerer som en beskrivelse af en del af den tilegnede baggrundsviden.

”Hvordan” nævnes i indledningen, men beskrives yderligere i metode afsnittet.

Tematiseringen er baseret på grundig research og hjælp fra eksperter, forskellige relevante foreninger og vores vejleder.

Casen

For at besvare forskningsspørgsmålet blev feltstudie metoden valgt, for at opnå en dybere forståelse af de unge CI-brugeres livsverden. Unge CI-brugere fra alderen 13-20 blev valgt, da denne aldersgruppe for alvor står over for mødet med den hørende verden i form af videre uddannelse eller arbejde. Af den grund blev forsker, Niels-Henrik Møller Hansen og flere døve/CI organisationer kontaktet til indsamling af baggrundsviden og mulige råd (Bilag 11.2:72). Niels-Henrik rådede os til at kontakte tre efterskoler, der har tilbud for unge med høreproblematikker. Bråskovgård, Skamling og Frijsenborg efterskole blev kontaktet og

Bråskovgård og Frijsenborg svarede, at de med glæde ville deltage. De to efterskoler havde tilsammen elleve elever med CI.

Frijsenborg Efterskole

Efterskolen ligger i Hammel i Jylland. Skolen har fire elever med CI og i alt 23 elever med høretab. Skolen er gymnasieforberedende (Frijsenborg Efterskole). Eleverne er delt op i tre stamklasser, hvor de yderligere er delt op i seks hold. De fire CI elever er fordelt ud på de forskellige hold. Måden Frijsenborg tager hensyn, til deres elever med hørenedsættelse, er ved at have mikrofoner både til lærere og elever. Høreapparater og CI kan sættes til det enkelte klasseværelses frekvens og på den måde går lyden fra mikrofonerne direkte i apparaterne. Derudover er spisesalen møbleret til at larme mindst muligt, ved at der er plastik dutter under stolebenene og borde, der mindsker larmen af tallerkner og glas. Både elever og lærere får undervisning i, hvordan man skal forholde sig til og kommunikere med hørehæmmede. Skolen har et krav om, at elever skal kunne tale (Bilag 11.4:76).

Bråskovgård Efterskole

Bråskovgård er en efterskole med plads til 140 elever, hvor 20 af pladserne er reserveret til unge med høreproblematikker og 5-10 med ADHD eller lignende. Efterskolen tilbyder otte forskellige linjer fra kreative fag, til sport og videnskabelige linjer (Bråskovgård Efterskole). CI-brugerne har forskellige linjefag, nogle af dem går i samme klasse, men de er forholdsvist spredt ud. Ligesom Frijsenborg benytter Bråskovgård også forskellige elektroniske hjælpemidler og tilbyder undervisning til både elever og lærere om CI og hvad det vil sige at være døv. Hvert klasselokale har et FN signal, CI apparatet slår automatisk hen på den rette frekvens og modtager alt, hvad der bliver sagt i mikrofonerne, som både læreren har og som hænger rundt i lokalerne. Spisesalen er møbleret efter minimal baggrundsstøj (Bilag 11.9:114).

Respondenterne

Respondentgruppen i denne undersøgelse består af 10 CI-brugere i alderen 15-18 år, kønsmæssigt fordelt på to drenge og otte piger. Tre af respondenterne er fra Frijsenborg og de resterende syv går på Bråskovgård. Der er geografisk spredning i forhold til, hvor de kommer fra. Det er forskelligt i hvilken alder, de fik deres CI, men syv af dem fik det første apparat i alderen 2-7 år. De sidste tre fik deres første CI i alderen 11-13 år. Otte af dem er født døve, en

blev født hørehæmmet og en blev døv som fem-årig. Ni af dem kan tegnsprog, enten flydende, konverserende eller lidt, kun én af dem kan intet. Respondenterne er blevet givet pseudonymer i denne undersøgelse (Tabel 1:31)

3.2. Fase 2: Design

I denne fase beskrives undersøgelsens procedurer, teknikker og metodiske valg.

Når man skriver en samfundsvidenskabelig rapport, skal man gøre sig nogle overvejelser, inden man begynder at undersøge det ønskede forskningsspørgsmål og indsamle empiri. En indledende overvejelse er hvorvidt, man ønsker en induktiv eller deduktiv tilgang. Hvis man ønsker den induktive tilgang, udleder man sin analyse ud fra empiri, det vil sig man udvælger teori efter indsamling af empiri. Den deduktive tilgang er det modsatte, hvor man udleder lovmæssigheder og kategorier ud fra en teori og derefter tester den. For at besvare forskningsspørgsmålet valgte vi den induktive tilgang, da det var respondenternes egne livsverdener undersøgelsen skulle baseres på. Dog skal man være bevidst om, at en fuldkommen induktiv tilgang er svær. For at empiriindsamlingen skulle give de bedste resultater blev spørgsmålene og observationspunkterne udledt af baggrundsviden, hvilket gør, at denne undersøgelse ikke er fuldkommen induktiv. Yderligere valgte vi at benytte kvalitativ metode. Kvalitativ metode fokuserer på *”beskrivelser og forståelse af sociokulturelle fortolkningsskemaer, relationer og identitetsdannelse, typisk uden at tilsigte generelle teorier”* (Olsen & Kaare 2011:152).

Grounded Theory

Til denne undersøgelse er metoden Grounded Theory valgt. Metoden er valgt, da Cochlear Implantatet er et relativt nyt fænomen og selvom viden omkring det er voksende, er det stadig begrænset. Derfor kan det være nyttigt at benytte Grounded Theory for at få en bedre forståelse af hvordan respondenterne/brugerne af CI opfatter deres livssituation.

Grundlæggerne af Grounded Theory, Glaser og Strauss, mente, at videnskab burde studere den 'rene' verden, som er den verden, der bliver set og opfattet (O'Reilly, 2006:93).

Grounded Theory er en måde, hvorpå man kan studere en verden og fra disse studier kan nye teorier udvikles (Charmaz, 2006:10). Når man benytter sig af Grounded Theory, er metoden

til dataindsamlingen fleksibel, da forskeren kan tilpasse metoden til den konkrete situation. Grounded Theory forsøger at finde ud af, hvad der sker i den verden, man træder ind i og hvordan respondenterne opfatter denne og deres liv (Charmaz 2006:2-3).

Grounded Theory er en induktiv metode. Noget der blev gjort anderledes end anbefalet er, at forskningsspørgsmål blev fundet før dataindsamlingen fandt sted, i stedet for at lade empirien bestemme. Det blev gjort for at have en mere fokuseret indsamling og dermed skabe sikkerhed for brugbarheden af empirien. Dog er forskningsspørgsmålet ændret flere gange undervejs i processen og efter endt analyse.

Det er 4 nøglebegreber beskrevet i Guvå og Hylanders bog *Grounded Theory* (2003), det er 1) teoretisk udvælgelse, 2) kodning, 3) komparation og 4) konceptualisering (Guvå & Hylander, 2003:38).

Noget af det første i processen er at vælge, hvad der ønskes undersøgt (Guvå & Hylander, 2003:38). Den teoretiske udvælgelse er afgørende for hvilken metode, der bruges til at indsamle empiri (Guvå & Hylander 2003:39). Metoden til indsamlingen af data er observationer og enkeltinterviews, da det var den mest passende måde, at få en forståelse af respondenternes situations- og virkelighedsopfattelse. Mængden af data skal ikke fastsættes, men er tilstrækkelig, når forskeren mener, det er fyldestgørende (Guvå & Hylander 2003:40). Gennem vores ti interview og observationer kunne der ses nogle mønstre og tendenser, hvilket menes at være fyldestgørende. Efter eller undervejs i indsamlingen af data begynder kodningen, der tematiserer dataet og gør det sammenligneligt. Tidlig kodning gør det muligt at bruge information fra det, den forrige respondent har sagt, ved det næste interview og så fremdeles (Charmaz, 2006:3). Efter hvert interview blev der snakket om, hvad der var godt og skidt og hvilken information, der blev givet og hvad, der muligvis kunne bringes op i efterfølgende interviews. Resulterende i at både interviewteknik og interviewkvalitet blev bedre undervejs i processen.

Det tredje led i processen er komparation, som foregår parallelt med kodningen. I komparation sammenlignes det rå data løbende med den fortløbende kodning, men også sammenligning af de fremkomne koder med tidligere opståede koder (Guvå & Hylander 2003:44). Efter vores gennemlæsning af transskriptionerne, blev koderne udvalgt. Deres relevans blev konstant evalueret undervejs i kodningsprocessen, samtidig med muligheden for

at nye koder kunne opstå.

Slutteligt er der konceptualiseringen, selve begrebsdannelsen, da det skal huskes, at metodens formål ikke er at komme med en ny beskrivelse, men at finde nye begreber (Guvå & Hylander 203:45). I dette projekt fandt vi frem til, at det er svært at definere deres tilhørsforhold. Der opstår en speciel forståelse, når de er sammen med andre i samme situation, hvilket kan være et tegn på, at der er behov for eller en allerede igangsat opståen af en ”CI-verden”.

Der er to retninger indenfor Grounded Theory: den konstruktivistiske og den objektive (*Constructivist Grounded Theory* og *Objectivist Grounded Theory*). Den konstruktivistiske tilgang er fortolkende og antager, at data og analyse er sociale konstruktioner. Denne tilgang studerer *hvordan* og til tider *hvorfor* respondenter konstruerer meninger og handlinger i forskellige situationer. Data og analyse er kontekstafhængig. Den konstruktivistiske tilgang ser det indsamlede data som skabt gennem forholdet til og oplevelser med respondenter, det handler derfor om at komme så tæt på respondenterne som muligt. I og med, at det er fortolkende er resultatet afhængig af forskerens egen holdning (Charmaz 2006:130-131). Denne tilgang er, som nævnt, benyttet i denne undersøgelse, da det var ønsket at forstå respondenternes livssyn ud fra deres egne holdninger.

Den objektive tilgang har rødder i positivismen og ser alene på det indsamlede data og ikke på tilstedekomsten af data, hvilket betyder, at den sociale kontekst ikke bliver inddraget. Det indsamlede data opfattes som objektivt og som data, der allerede eksisterer, men bliver fundet af forskeren, der ’opdager’ en teori ud fra dette. Forskeren er, i denne tilgang, objektiv og fungerer mest som en formidler af processen frem for skaberen af den (Charmaz, 2006:131-132). Hvis denne tilgang var valgt, ville dette have skabt et andet forhold mellem forsker og respondenterne, da forskeren skulle benytte en anden form for observationsteknik, hvor man ikke deltager. Der ville derudover have været flere kriterier til valg af respondenter, strukturerede interviews og ingen relation mellem forsker og respondent, da dataet helst skulle være sammenlignelig og mulig at genskabe, således man vil udlede logiske beregninger og hårde fakta.

Interview

I dette projekt bestræbes der efter benyttelsen af det semistrukturerede livsverdensinterview, da vi ønsker ”at forstå temaer fra daglige livsverden ud fra interviewpersonernes egne perspektiver” (Brinkman & Kvale 2008:45). Bagefter fortolkes beskrivelserne, så man får en

forståelse af de beskrevne fænomener (Brinkman & Kvale 2008:19-20). I vores tilfælde beskrives, hvordan CI-brugere opfatter deres livsverden og hvorvidt Cochlear Implantatet påvirker deres selvopfattelse og deres tilhørsforhold.

Et semistruktureret livsverdensinterview skal nærme sig en hverdagssamtale, men da det er et interview med et specifikt formål, skal samtalen stadig have en speciel tilgang og teknik.

Derfor udarbejdes en interviewguide. Dog skal man som interviewer være bevist om, at det stadig er et forskningsinterview, selvom det skal efterligne en hverdagssamtale (Brinkman & Kvale 2008:51). Samtalen kan ikke blive en helt åben eller fri dialog mellem ligestillede, da intervieweren har en form for magtposition, da intervieweren bestemmer og definerer emnet og derfor situationen. Forskerens holdning skal helst holdes ude af det semistrukturerede interview (Brinkman & Kvale 2008:20).

Observation

Et feltstudie tilbyder elementer, man ikke kan opnå udelukkende gennem interviews eller spørgeskemaer. Deltagerobservation kan give et godt og dybdegående indblik i den verden, der undersøges. Vi valgte metoden, da den muliggør at man bliver en del af den observerede verden. En anden mulighed kunne være ikke-deltagende observation, hvor observatøren er passiv. Ved at bruge denne metode, er der mindre risiko for at påvirke respondenterne (Cook 2011).

Den deltagende observation kan gøre det vanskeligt, at generalisere ud fra den undersøgte gruppe eller fællesskab, da gruppen muligvis kun er en ud af mange (Løngreen & Sørensen 1993:62). Af den grund er vores observationer brugt som støtte og opbakning til interviewene. Det praktiske, ved at benytte deltagerobservation, er muligheden for at kunne foretage uformelle samtaler med både respondenter og andre i miljøet (Løngreen & Sørensen 1993:63). Der var ikke på forhånd bestemt, hvad og hvor, der skulle observeres på efterskolerne. Både lærer og elever blev spurgt til råds om, hvor det ville være interessant at være med i løbet af dagen. Det er blandt andet den fleksibilitet, deltagerobservation tilbyder. Vi havde dog på forhånd nogle punkter, der eventuelt kunne være opmærksomhed omkring, samt nogle foreslåede emner til uformelle samtaler (Bilag 11.3:75). Der blev deltageret i undervisningstimer, gruppearbejde og forskellige måltider. Det var ikke muligt at være deltagende i alle situationer, hvilket resulterede i at observatørrollen var mere passiv.

Spørgeskemaundersøgelse

For at supplere og støtte den kvalitative empiri og gøre dataet yderligere generaliserbart blev en spørgeskemaundersøgelse udarbejdet. Ved at benytte sig af kvantitativ metode og dataindsamling, havde det været muligt at skabe en mere repræsentativ stikprøve, hvilket gør det muligt at teste sociologiske teorier som mere generaliserende ud fra forskellige variabler (Larsen & Pedersen 2011:353-354). Spørgeskemaet blev lavet til målgruppen 13-20-årige og bestod af 16 spørgsmål, enten med svarmuligheder eller tekstboks. Spørgsmålene var baseret på interviewguiden og rangerede fra indledende spørgsmål, som alder og køn, til åbne spørgsmål om deres holdning til at være CI-bruger og andre spørgsmål om deres liv med CI. Det blev udsendt i form af et link til forskellige organisationer for folk med CI og høreproblemer, som for eksempel DeCIbel og CI-foreningen. Dog var der ingen, der besvarede spørgeskemaet, selvom man i programmet, det er lavet i, SurveyXact, kan se, at det er blevet distribueret og åbnet et par gange. Hvorfor det ikke blev besvaret er et mysterium, men vores bedste bud vil være, fordi aldersgruppen har tendens til ikke at besvare noget, de ikke er forpligtede til.

3.3. Fase 3: Interview

I denne fase bliver interviewene gennemført og beskrevet baseret på interviewguide og reflekteret viden (Brinkman & Kvale 2008: 122).

En spørgeguide blev derfor udformet til det semistrukturerede livsverdensinterview (Bilag 11.5:79), men blev brugt vejledende, da interviewet gerne skulle ligne en samtale med et specifikt fokus og ikke et interview. I interviewguiden var der forskellige former for spørgsmål. Der var blandt andet indledende, sonderende og opfølgende spørgsmål, som kan gøre det muligt for respondenterne selv at give så åbent og uddybende et svar som muligt. Der blev også benyttet direkte spørgsmål, hvor respondenterne blev introduceret for et udsagn og derefter bedt om at kommentere det, såsom *"Vi har læst, at døve har deres egen kultur i forhold til hørende. Er du enig i det?"* (Bilag 11.5:80). En anden teknik, der blev benyttet var tavshed, hvilket gav respondenterne tid til at tænke over svaret og plads til uddybning (Brinkman & Kvale 2008:155-156). Spørgeguiden blev udformet ud fra relevant baggrundsviden som ville være behjælpelig med at besvare forskningsspørgsmålet. Gennem

processen med at lave spørgeguiden, hjalp vores vejleder med at tilpasse den respondenternes alder.

Ud fra respondenternes alder blev spørgsmålene lavet forholdsvis simple og det var vigtigt kun at stille et spørgsmål ad gangen, men på samme tid skulle spørgsmålene ikke være nedladende. Under interviewene valgte vi, at én skulle fungere som den primære interviewer, hvorimod den anden skulle observere og bidrage med supplerende spørgsmål. Den observerende sad uden for respondentens åbenlyse synsfelt, således at det virkede mere som en topersoners samtale. Metoden blev valgt for at skabe en ønsket stemning af ro og tryghed.

Første feltstudie var på Frijsenborg Efterskole. Her blev tre unge elever observeret i løbet af en normal skoledag, derefter blev de interviewet. Gennem interviewene var det tydeligt, at en afslappet stemning gjorde, at respondenterne følte sig trygge, hvilket ledte til mere fyldestgørende svar. Der blev bemærket en manglende interviewteknik, da en af respondenterne var svær at interviewe (Bilag 11.8). Dette var ukendt og krævede ekstra viden, således at hvis situationen skulle opstå igen ville intervieweren være bedre påklædt til at få mest muligt ud af samtalen. Vi skulle yderligere være bevidste omkring, at respondenterne i denne undersøgelse har dårlig hørelse og til en vis grad er afhængige af mundaflæsning. Af den grund var det vigtigt, at vi formulerede os tydeligt, ikke kiggede for meget ned i papiret.

Næste runde af observation foregik på Bråskovgård Efterskole, hvor syv elever med CI blev observeret over tre normale skoledage. Få af interviewene havde en lille sprogsbarriere, da op til flere af respondenterne kunne være svære at forstå og havde svært ved at høre. Det var også tydeligt, at jo større kontakt med respondenterne, jo nemmere blev interviewene for begge parter. Gennem interviewene blev det tydeligt, at uddybende spørgsmål og til dels ledende spørgsmål gjorde svarende bedre og var til tider nødvendige for optimal forståelse af spørgsmålene fra respondentens side. Det virkede at lade respondenterne styre samtaleens retning, hvilket skabte behov for tilpasning af spørgsmålsrækkefølgen.

Der er to interviews, der er afvigende. Lasse, hvor svarende var korte og han virkede forlegen og som om han helst ville stoppe. Karen havde svært ved at forstå og svare på spørgsmålene. Selv efter uddybning og forholdsvis ledende spørgsmål svarede respondenterne ikke altid på det, der blev spurgt om. Karen gik i specialklasse og talte utydeligt, det var uklart hvorvidt

hun var ude af stand til at forstå spørgsmålene på grund af, at måden de var formuleret på eller på grund af hendes høretab (Bilag 11.8; Bilag 11.16).

3.4. Fase 4: Transskription

I denne fase bliver det indsamlede materiale, i form af optagede interview, bearbejdet fra talesprog til skrift ved hjælp af transskribering og kodning (Brinkman & Kvale, 2008:122).

Transskription

Efter interviewene er blevet foretaget, blev de transskriberet ved hjælp af programmet Express Scribe. Dette er gjort på bedste mulige vis, men grundet nogle af respondenternes sproglige udfordringer, med henblik på grammatik og udtale, er transskriberingerne blevet ændret en smule for at tydeliggøre betydningen i respondenternes udsagn. Dog uden at ændre på meningen i det, der bliver sagt.

Kodning og Nvivo

Når alt data er blevet samlet og behandlet, kan det være nyttigt at kode sit data. Ved større datasæt kan det hjælpe med at skabe overskuelighed og gør det nemmere at arbejde med datamaterialet i analysen. Vi har taget udgangspunkt i koderne og temaerne, der kunne ses i samtlige af interviewene, *in vivo*, hvilket vil sige at kodningen er induktiv og fuldstændigt baseret på det indsamlede materiale

Selve kodningen i dette projekt foregik ved at begge forskere sammen gennemlæste interviewene og diskuterede, hvor de forskellige udsagn tilhørte. Kodningen er baseret på både ord og antydninger, der gjorde udsagnet relevant (Guvå & Hylander 2003:42).

Til kodningen er IT-programmet Nvivo benyttet. Der er både fordele og ulemper ved brug af et software program som Nvivo og det er vigtigt, som forsker, at være opmærksom på disse. Man skal tage i betragtning, at sådanne programmer er standardiserede og ikke skræddersyet til hver analysesituation. Konteksten, hvori dataet er indsamlet og behandlet, skal tages med i overvejelserne. En af risikoerne ved at benytte sig af kodning i en kvalitativ undersøgelse er, at dataet kommer i 'kasser', som muligvis kun er passende på enkelte aspekter. Det kan være en risiko, at en del af informationen går til spilde ved denne inddeling. Som forsker skal man passe på ikke bruge et sådant softwareprogram som en skabelon og krykke, men huske at tage

situationen i betragtning (Atherton & Elsmore 2007:67).

Fordelene ved brugen af et software program er, at det kan hjælpe med til at danne overblik og finde mening i udsagn, der ellers kan være svære at tyde. Det kan også være nyttigt at bruge ved større datasæt (Atherton & Elsmore 2007:63+66). Vores datasæt på 10 interviews og observationer var nemmere at bearbejde på denne måde. Det har hjulpet med at gøre empirien mere gennemsigtig og finde tendenser, der er i det indsamlede data, uden at glemme konteksten, hvori de er fundet. Funktionen Query Wizard i Nvivo, gør det muligt at vælge to eller flere koder og se hvilke udsagn eller observationer, der gør sig gældende for samtlige for eksempel 'Døveverdenen' og 'Hørende verden' (Bilag 11.20:218) eller at lave en 'Word frequency', der viser antallet af gange et ord er anvendt (Bilag 11.21). I denne undersøgelse er der gjort brug af 16 koder og 28 underkoder, hver respondent har hver sin underkode, altså 10 underkoder er brugt til dette (Bilag 11.19).

3.5. Fase 5: Analyse

Følgende fase vil beskrive grundlaget for analysen, i form af Teoretisk Analyseramme, Empiriske Resultater og til sidst hvorledes disse bliver inkorporeret i selve analysen.

Teoretisk Analyseramme

Dette projekt har forsøgt at have så induktiv en tilgang som muligt, derfor blev teorierne først valgt efter den empiriske indsamling var udført, for at lade empirien bestemme teorierne. Ud fra den indsamlede teori og forskningsspørgsmålet valgte vi Zygmunt Bauman og Anthony Giddens' teorier om identitet og modernitet. Hovedvægten ligger dog på Erving Goffmans stigma og teatermetafor teori, samt Michel Foucaults magtbegreb, specielt hans fokus på normalisering, som den teoretiske ramme for analysen.

Empiriske Resultater

Der er valgt at lave et kapitel, som udelukkende består af det indsamlede data, for at præsentere respondenternes egne ord og holde det frit fra udestående teorier. Det er valgt for at bevare den induktive tilgang. Det giver et indblik i respondenternes opfattelser af deres situation og den verden, de lever i. Kapitlet er blevet inddelt i afsnit ud fra temaer, empirien selv har vist, men til dels også ud fra de retninger interviewguiden valgte på forhånd.

Analyse

På baggrund af den indsamlede og bearbejdede empiri, problemformulering og formål er analysemetoden blevet valgt (Brinkman & Kvale, 2008:122). Analyse er en fremgangsmåde til at besvare forskningsspørgsmålet (Larsen & Pedersen 2011:27). I denne undersøgelse er analysen baseret på de empiriske resultater og den valgte teori er derefter brugt som ramme for analysen. Figurer er blevet benyttet for at visualisere analysens resultater.

Til gennemførelse af analysen blev programmet Nvivo brugt, som hjælp til at overskue empirien og koderne. Koderne tematiserede dataet på forhånd og gjorde derfor analysen nemmere at gennemføre.

3.6. Fase 6: Verifikation

I dette afsnit vil det blive klargjort, hvad denne undersøgelses validitet, reliabilitet og generaliserbarhed er (Brinkman & Kvale 2008:122).

Projektets validitet, eller gyldighed, er spørgsmålet, om man faktisk undersøger, det man havde tilsigt at undersøge. Det er relevant at være opmærksom på, for det besvarer om ens konklusion er baseret på en dækkende undersøgelse (Olsen & Kaare 2011:317). Dette projekt er baseret på 10 unge CI-brugere fra to forskellige efterskoler. Der er i alt 2150 i Danmark, der har CI, 1500 af dem er voksne og kun 600 af dem har på begge ører. Den ønskede stikprøve skulle være indenfor alderen 13-20 år, så man kan fratrække de voksne og børn under 13 år. Da 9 ud af 10 af respondenterne har CI på begge ører, kan man forestille sig, at stikprøven på 10 er taget ud fra rundt regnet 200 mulige (Bilag 11.1:71). Projektet her har ikke en signifikant statistisk validitet (Olsen & Kaare 2011:195), men den er stadig fyldestgørende og forholdsvis repræsentativ for unge CI-brugere.

Da stikprøven rækker over forskellige aldre for at have fået CI, forskellige livssituationer og baggrunde, har den høj intern validitet. Der bliver både repræsenteret unge, der har fået det i så tidlig en alder, de ikke kan huske livet uden. Unge, der har fået det efter de var 10 år og stadig arbejder på deres sprog og en, der kun har det på et øre, fordi hun har hørelse på det andet (Bilag 11.8; Bilag 11.10). Udover det har de forskellige baggrunde i form af at være enkelt eller dobbeltintegreret.

Ud fra stikprøvens bredde har denne opgaves konklusion en vis teknisk og statistisk validitet (Olsen & Kaare, 2011:195). For at kreere ekstern validitet (Olsen & Kaare, 2011:195) er der også benyttet andre lignende opgaver til at belyse og støtte resultaterne, og på den måde gøre resultaterne mere valide. Det har været undersøgelsens mening at forholde sig til de 10 respondenter både som en generaliserbar gruppe, men på samme tid som enkelte individer med deres egen baggrund og holdning til livet som CI-bruger.

Opgavens reliabilitet, hvorvidt resultatet kan reproduceres, kan specielt ses i diskussionsafsnittet, hvor undersøgelsens resultat bliver sammenlignet med andre forskeres undersøgelser af lignende forskningsspørgsmål (Kvale & Brinkman 2008:271). I forhold til undersøgelserne, beskrevet i litteraturstudiet, er denne undersøgelse kommet frem til lignende resultater og konklusioner. Det vil sige, at på mange aspekter er denne opgaves resultater mulige at genskabe for andre forskere, men ikke helt. En anden forsker er ude af stand til at skabe nøjagtig samme situation, stemning eller forhold til respondenterne og vil derfor ikke få nøjagtigt samme svar. Udover det er interviewene kun let baseret på en interviewguide og består af en del ledende og hurtigt opståede spørgsmål, som en anden forsker ikke vil være i stand til at efterligne.

Undersøgelsens resultater er baseret fuldkomment på respondenternes ord, og da det var deres tilhørsforhold og livsopfattelse, der benyttes for at besvare forskningsspørgsmålet, må man antage, at det de siger, er sandheden og afspejler deres virkelighed (Larsen & Pedersen 2011:746). Ud fra det antages at undersøgelsen undersøger, hvad den ønskede at undersøge og derfor er konklusion valid.

3.7. Fase 7: Rapportering

Den sidste del af metodeafsnittet vil beskrive den endelige fase, som er hvordan undersøgelsens resultater og faser vil blive kommunikeret (Brinkman & Kvale 2008:123).

Rapportens mål er at besvare forskningsspørgsmålet, men først skal der undersøges, analyseres og diskuteres, inden man kan komme til konklusionen. Rapporten består af en optakt, indledningen, kroppen og nedtaket (Olsen & Pedersen 2011: 276). Processen for skrivningen af rapporten har bestået af skabeloner, gennemlæsninger og til sidst færdige rettelser af sprog. Alt hvad der er blevet skrevet, har været i hænderne af begge forskere af

dette projekt. Der har været stor fokus på let læselighed, hvilket skal hjælpes af små indledninger før hvert afsnit, delkonklusioner og opsamlinger efter afsnittene. Der har også været fokus på rød tråd, som kan ses ved, at elementer og temaer går igennem hele opgaven, og et behageligt og velskrevet sprog (Olsen & Pedersen 2011:280-283).

4. Teoretisk analyseramme

I det følgende afsnit vil den valgte teoretiske analyseramme blive præsenteret og beskrevet i forhold til hvordan den vil blive brugt til at analysere den indsamlede empiri og hjælpe med at besvare forskningsspørgsmålet.

4.1. Zygmunt Bauman og Anthony Giddens

Bauman

Zygmunt Bauman udviklede begrebet ”flydende modernitet”. Flydende modernitet handler om forhenværende solide begreber og fænomener, som var associeret med bestemte normer og værdier, som nu er blevet flydende. Det er nu op til det enkelte individ eller socialgruppe at redefinere det konstant (Bauman 2000: 15).

Bauman mener, der er for mange mønstre og konfigurationer i nutidens samfund, som ikke længere er givne, men i stedet kolliderer og modsiger hinanden. Han mener ikke, man skal underkende den forandring, den flydende modernitet har haft på menneskets livsbetingelser.

”Den systematiske strukturs fjernhed parret med den ustrukturerede og flydende tilstand, som livspolitikernes umiddelbare omgivelser befinder sig i, har i bund og grund ændret disse betingelser og fordrer en nytænkning af de begreber, som engang dannede ramme om deres ’fortællinger’.”(Bauman 2000:16).

Den flydende modernitet kræver, at man kan være fleksibel og tilpasse sig i de forandrende tider, for moderniteten er præget af at være kortvarig og tilfældig (Andersen & Kaspersen 2007:455).

Giddens

Anthony Giddens beskriver i hans teori om identitet, at identiteten ikke længere er givet på forhånd. Usikkerhed og utallige valg i ens liv kan ikke undgå at påvirke menneskets selv og identitet. Ifølge Giddens har mennesket brug for ontologisk sikkerhed. Det vil sige, at man har svarene på de fundamentale eksistentielle spørgsmål, enten bevidst eller ubevidst, man ikke kan undgå at stille sig selv (Giddens 1991:63). Når man har ontologisk sikkerhed kan man anerkende andres eksistens og identitet, da man har udviklet en selvidentitet. Tidligere blev

man ofte født ind i sin livssituation, men dette gør sig ikke længere gældende i det moderne samfund, hvor hver person selv er ansvarlig for at danne sin identitet (Andersen & Kaspersen, 2007:436-437).

Giddens og Bauman skal bruges til indledningsvist at forklare og analysere hvilket dilemma og situation de unge CI-bruger står i, i forhold til deres tilhørsforhold i enten den døde eller hørende verden.

4.2. Michel Foucault

I Michel Foucaults bog "*Discipline and Punishment*" bruger han et generaliseret fængsel som et eksempel på, hvordan man gennem magt og disciplin kan forme et menneske, der skiller sig ud fra kollektivet, og normalisere det (Andersen & Kaspersen 2007:332). Gennem hierarkisk overblik, normaliserende sanktioner og integration er målet at kreere "føjelige kroppe". "*A body is docile that may be subjected, used, transformed and improved*" (Foucault 1975:136). Formen for magt, Foucault beskriver i denne sammenhæng, er en bio-magt, som opstod i løbet af det 17. århundrede. Bio-magt virker i to retninger, det er disciplinering af individet og regulering af befolkningen. Vha. bio-magt kan man kigge på magt på et mikro-niveau, hvor magten rettes mod mennesker i konkrete situationer og gennem administrative teknikker som kontrol og normalisering. (Andersen & Kaspersen 2007:334).

Hvad "duelige individer", som kan anvendes, forandres og udvikles, består af eller ser ud som, kommer an på den enkelte situation. (Foucault, 1975:135). Denne form for magt Foucault, snakker om her, sker ikke kun i fængsler eller militæret, men også i skoler og på hospitaler (Foucault, 1975:138).

Ifølge Foucault er man nødt til at være normaliseret for at få magt (Foucault 1978: 93). Magt er det navn, man tildeler en situation i et specifikt samfund. Da magt er overalt, i alle lag af samfundet, i en hver social relation eller situation, og når magt er normaliserende gennemtrænger det alt og kreerer på den måde et normalt og ønsket individ frem for en afviger der ikke passer ordentlig i samfundet (Foucault 1978: 91-95).

It implies an uninterrupted, constant coercion, supervising the processes of the activity rather than its result and it is exercised according to a codification that partitions as closely as possible time, space, movement. (Foucault, 1975:137).

Foucault mener, at der er gensidig afhængighed mellem magt og viden. Viden jager sandheden og denne viden skaber bevægelse, berører og påvirker (Andersen & Kaspersen, 2007: 336).

Foucault skal benyttes til at analysere og se på, hvad der påvirker CI-brugernes valg af gruppetilhørsforhold. Hans begreber ”duelige individer” og ”føjelige kroppe” skal benyttes til at forklare det normaliserende aspekt og indflydelse bag deres valg.

4.3. Erving Goffman

Erving Goffman har dannet en teori baseret på en teatermetafor, hvor han interesserer sig for det synlige spil imellem individer (Jacobsen et. al., 2010:357). Spillet refererer han til en forestilling, hvor man skal overbevise sine medspillere om, at man er, hvem man udgiver sig for at være og situationen er, hvad den ser ud til. ”Back stage” er hvor facaden tages af og man kan træde ud af sin karakter og være uforstyrret af publikum. ”Back stage” står i modsætning til ”front stage”, hvor selve optrædenen finder sted. Når ens aktiviteter sker foran andre, vil nogle aspekter af aktiviteterne blive fremhævet, mens andre aspekter, som måske vil være misvisende i forhold til det ønskede billede, bliver undertrykket (Goffman, 1956:69). Ulig ”front stage”, så behøver man ikke ”back stage” at tilbageholde eller kontrollere information, der kan modsige, det billede, man ønsker at vise af sig selv (Jacobsen et. al., 2010:358).

Begge ”stages” har en tendens til at have et specifikt sprog associeret med sig. ”Back stage”, er sproget mere uformelt og man skal tænke mindre over hvordan fremstår. ”Back stage”, er det acceptabelt at lave fejl, da det er her man øver sig til forestillingen og skal ikke fokusere så meget på at opretholde sit ansigt. ”Front stage” er der publikum og det er vigtigt, at man kan opretholde sin karakter, for at forestillingen bliver spillet på bedst mulige vis. Derfor skal man gøre sit til, at hverken man selv eller andre spillere taber ansigt (Goffman, 1956:78)). ”Tabt ansigt” er et andet begreb i Goffmans teatermetafor. Ens ”ansigt” er det, der fremvises som billede af os selv i en interaktion med andre. Ens ansigt kun opretholdes ved andres hjælp. Hvis ens medspillere ansigt ikke reagerer og understøtter ens forventninger, sker der

fejl i kommunikationen og man kan på den måde tabe ansigt, have forkert ansigt eller mangle ansigt (Jacobsen et. al., 2010:357-358).

Ifølge Goffmans stigma teori, har mennesker/samfundet en forventning om, hvad man kan regne med af andre. Disse forventninger udvikler sig til en normativ tendens og derfra til krav præsenteret med retfærdighed (Goffman 1963:3). Derfor, hvis det viser sig, at en person besidder en egenskab, som gør personen forskellig fra andre og derfor ikke er ønskelig, bliver personen reduceret fra en helt almindelig person til at være plettet og mindre værd (Goffman 1963:3). Et ”discreditable” stigma er, når man bliver stigmatiseret for noget, man ikke kan se, men noget personen bliver nødt til at interagere med en anden for at finde ud af (Goffman 1963:4).

Goffmans teatermetafor bliver brugt til at analysere respondenternes tilhørsforhold til den hørende og døve verden.

5. Empiriske Resultater

I dette kapitel vil de empiriske resultater blive præsenteret. Resultaterne er blevet inddelt i kategorier, udledt fra empirien, og vil blive benyttet i den efterfølgende analyse, til besvarelse af forskningsspørgsmålet. For at få bedre forståelse af begreber, der er mødt under research og dataindsamling, blive defineret. Begreberne er defineret ud fra respondenternes egne ord.

5.1. Respondent gruppen

Igennem dataindsamlingen blev 10 unge, med CI, interviewet. I følgende tabel vil, respondenterne og deres baggrund kort blive forklaret og introduceret i forhold til pseudonym, alder, hvornår de blev døve, hvor godt de kan tegnsprog, hvorvidt de har CI på et eller to ører og hvor gamle de var da de fik den/dem.

Tabel 1 – Respondent gruppen

Respondent nr:	Pseudonym	Alder	Historie med døvhed	Tegnsprog	Antal af CI	Alder for CI
R1	Signe	18 år	Født døv	Flydende	Begge ører	CI1: 6 år, CI2:13 år
R2	Mia	15 år	Født døv	Kan Lidt	Begge ører	CI1: 4 år, CI2: 6 år
R3	Lasse	15 år	Siden 5 år gammel	Kan Intet	Begge ører	CI1: 11 år CI2: 13 år
R4	Sofie	17 år	Født hørehæmmet	Kan Lidt	1 CI + 1 Høreapparat	CI1: 13 år
R5	Klaus	18 år	Født døv	Flydende	Begge ører	CI1: 12 år CI2: 14 år
R6	Trine	17 år	Født døv	Flydende	Begge ører	CI1: 3 år CI2: 9 år
R7	Hanne	16 år	Født døv	Konverserende	Begge ører	CI1: 6 år CI2: 11 år
R8	Ella	16 år	Født døv	Flydende	Begge ører	CI1: 4 år CI2: 9 år

R9	Alice	16 år	Født døv	Flydende	Begge ører, benytter et	CI1: 5 år CI2: 8 år
R10	Karen	16 år	Født døv	Kan Lidt	Begge ører	CI1: 2 år CI2: 9 år

5.2. Den døve verden

Den døve verden bliver, af respondenterne, beskrevet som en meget lille verden, da der ikke er så mange døve. Den kan bestå både af døve og folk med høretab og folk, der bruger tegnsprog (Bilag 11.12:153). Klaus beskriver de døve som en minoritet sat op imod de hørende, som er majoriteten (Bilag 11.11:139), men en minoritet, hvor de er sig selv og ikke bekymrer sig om andre (Bilag 11.6:83). De siger, at der er en fælles forståelse mellem de døve, om hvordan deres situation er. De har deres egne oplevelser og fællesheder (Bilag 11.7:100), derfor er der også en anden tryghed i denne verden, som de ikke har i den hørende verden. I den døve verden kan de stole 100 % på hinanden (Bilag 11.6:87), hvilket skyldes yderligere at der er en større hensynstagen i den døve verden (Bilag 11.7:97). Den døve verden er lille og de døve kommer hurtigt til at kende hinanden, hvilket betyder, at rygter hurtigt spredes. Det kan være svært at holde noget hemmeligt, hvilket kan være trættende (Bilag 11.15:192) og man ser meget de samme personer igen og igen (Bilag 11.11:139).

Noget af det, respondenterne fandt mest afgørende og afgrænsende, mellem den døve og hørende verden, er sproget. Den døve verden benytter sig af tegnsproget (Bilag 11.6:85). Der bruges også mundaflæsning til at kunne forstå, hvad der bliver sagt (Bilag 11.7:99). Sammen med deres eget sprog, som er meget kropsligt og visuel og som derfor også hænger sammen med ansigtsudtryk, har denne verden også sin egen form for humor, som hørende personer ikke ville kunne forstå (Bilag 11.11:140; Bilag 11.14:179). Sofie siger, at døve ofte har det bedst ved, at være sammen med andre døve i stedet for at komme ud i et hørende fællesskab, hvor de alligevel ikke kan følge helt med (Bilag 11.10:131). Ella fortæller, at den døve verden er god, fordi man lærer nye mennesker at kende, men også fordi man lærer sig selv at kende (Bilag 11.14:173).

5.3. Den hørende verden

I den hørende verden bruges tale og skriftsprog (Bilag 11.11:140), hvilket betyder, for respondenterne, at der er meget larm og der hele tiden sker noget. Der er aldrig ro (Bilag 11.7:102). Den hørende verdens medlemmer udgør majoriteten (Bilag 11.11:139). Den hørende verden er rigtig stor, sammenlignet med den døve og Trine kalder den nærmest uendelig (Bilag 11.12:153) og der er derfor flere at snakke med (Bilag 11.13:167), selvom det kan være anstrengende at bruge talesprog nogle gange (Bilag 11.15:192). De fleste af respondenterne har det fint i den hørende verden, men de oplever også, at de ikke altid bliver mødt med hensynstagen og forståelse for deres situation (Bilag 11.7:98).

Muligheden for at være en del af den hørende verden gør, at de ikke behøver at føle sig anderledes (Bilag 11.10:128) og giver dem bedre fremtidsmuligheder, specielt på arbejdsmarkedet (Bilag 11.11:134), men det kræver koncentration (Bilag 11.13:164).

5.4. Årsagen til valget

I det følgende skema vil det blive præsenteret, hvem der tog valget for den enkelte respondent, om at de skulle have CI og hvad grunden bag valget var, beskrevet ud fra respondenternes egne ord og formuleringer. Da mange af dem har CI i begge ører med flere år imellem de to operationer, bliver deres første CI kaldt CI1 og det næste bliver kaldt CI2.

Tabel 2: Årsagen til valget af CI

Respondent:	Hvem valgte de skulle have det:	Grunden bag valget
Signe	CI1: Forældrene CI2: Eget valg	Forældrene havde set andre i specialbørnehaven som fik det og så blev flyttet til en almindelig børnehave eller skole, hvis det kunne hjælpe kunne hun ligeså godt få det.
Mia	Begge to: Forældrene	For at kunne høre lyde.
Lasse	CI1: Forældrene CI2: Eget valg	For at kunne høre bedre og et apparat var ikke nok.
Sofie	CI1: Eget valg	Hun fik alle fordelene at vide, og hendes familie ønskede det for hende så hun kunne høre bedre. Udover

		det havde hun en veninde der også skulle have det.
Klaus	Begge to: Forældrene	Forældrene ønskede den bedst mulige fremtid for ham. Så han ikke skulle stå alene i sin egen verden da der er færre og færre der lærer tegnsprog og så han kunne være en del af majoriteten.
Trine	Begge to: Forældrene	Forældrene følte det var en stor mulighed for hende da det ville gøre det muligt for hende at høre og have en almindelig samtale.
Hanne	Begge to: Forældrene	De ville gerne have at hun kan høre noget, sådan at hun kan snakke med dem og at hun kunne få mange forskellige muligheder ligesom de hørende kan.
Ella	CI1: Forældrene CI2: Eget valg	Lægerne fortalte forældrene at hun ville være i stand til at være rigtig hørende
Alice	Begge to: Forældrene	Hun er den eneste døde i sin familie, så hun fik det får at kunne være en del af resten af sin familie.
Karen	Begge to: Forældrene	Så hun kunne snakke med folk og høre bedre.

Som det kan ses i tabel 2, så er det i de fleste tilfælde respondenternes forældre, der har taget beslutningen, om at give deres barn CI og som det også kan ses er grundene bag valget forskellige. Det går ofte igen, at de ville give deres børn hørelse for at give dem bedre fremtidsmuligheder og dermed også mulighed for at være en del af majoriteten.

Respondenterne har generelt en positiv holdning til at have fået CI, Trine udtrykker blandt andet:

Jeg er rigtig glad. Jeg er rigtig glad for at jeg har fået CI, øh, jeg kan ikke rigtigt se mig selv uden CI, det kan jeg ikke, så føler jeg lidt at jeg er sådan ingenting-agtig, [...] jeg kan ikke være døv-agtig, det kan jeg ikke
(Bilag 11.12:148, ll.21-23).

Nogle af dem mener, at implantatet har været med til at gøre dem til den person, de er (Bilag 11.11:145).

Som beskrevet ovenfor, var der fra forældrenes side et ønske om, at deres barn skulle blive en del af majoriteten, altså være mere ”normal”. Respondenterne ønsker det ligeledes.

Gennemlæsning af interviewene viste en tendens til brugen af tre ord ”Normal”, ”Normalt” og ”Almindelig”, som vist i tabel 3 nedenfor.

Tabel 3: Frekvens af ”normal”, ”normalt” og ”almindelig”

Ordet:	Frekvens:
Almindelig	23 gange
Normal	18 gange
Normalt	18 gange

En del af dem bliver brugt til at referere til en almen folkeskole (Bilag 11.6:82;Bilag 11.8:108;Bilag 11.15:194). Signe bruger det til at beskrive forskellen mellem specialskole og almen folkeskole, da hun snakker om, at hendes forældre fik hende til at skifte til ”almindelig” skole.

En anden sammenhæng er omkring samtaler og det faktum, at de ved hjælp af deres implantat er i stand til at have ”normale samtaler”, hvilket foregår på talesprog (Bilag 11.12:157). De bruger ordene til at beskrive høreelse, hvor de selv ikke hører normalt. Trine siger blandt andet: ”*Hmm, ikke normal hørende, fordi det ved jeg at jeg aldrig vil komme til at blive øh, men øh at jeg godt kan høre noget og at jeg godt kan forstå en almindelig samtale*” (Bilag 11.12:147, ll.21-22).

Samtlige ord bliver brugt til at beskrive forskellen mellem døve og hørende og hvordan respondenterne ser dem selv eller ønsker, andre ser dem. Der er en general tendens blandt respondenterne til at definere ”normale”/”almindelige” mennesker ud fra hvorvidt, de kan høre eller ej (Bilag 11.12:155).

Flere af respondenterne kommer ind på, hvordan både de selv og dem omkring dem anser dem som normale eller almindelige. Som citaterne viser:

”Sofie: At de ikke rigtig... at de ikke ser mig som handikappet, bare som en normal pige.” (Bilag 11.10:130, 11.1-2)

”Trine: Altså, de har flere gange sådan glemt, at jeg faktisk var døv, fordi at jeg begynder at have en normal samtale og jeg kan bare være en normal menneskeagtig”
(Bilag 11.12:165, 11.24-25).

En anden tendens, der kan ses blandt resultaterne, er ønsket om at blive set som normal/almindelig af andre, samtidig med de ønsker at der skal tages hensyn til deres manglende hørelse, hvilket de følgende citater fremviser:

”jeg vil helst ses som helt almindelig så længe de også tager hensyn til den anden del”
(Bilag 11.6:90, 1.10).

Der er et ønske om at være ’normal’ fra både respondenterne og deres forældre, selvom de stadig ikke er helt har den samme hørelse som hørende og det er nødvendigt, at der bliver taget hensyn til deres høretab.

5.5. Selvføttelse

Gennem interviewene blev respondenterne spurgt ind til de forskellige måder, hvorpå de ser sig selv og hvordan de føler andre ser dem. De blev spurgt ind til deres selvføttelse på baggrund af deres hørelse.

Tabel 4: Respondenternes selvføttelse

Respondent:	Hvordan de betegner sig selv ud fra deres hørelse	Hvordan de tror familie og venner ser dem	Hvor føler de selv at de hører til	Hvordan vil de gerne have andre ser dem
Signe	Hørende	Almindelig	Begge verdener	Hørende + døv
Mia	Hørende	Almindelig	Hørende verden	Ligeglad
Lasse	Hørende	Hørehæmmet	Hørende verden	Ligeglad
Sofie	Hørehæmmet	Hørende, men man skal tage hensyn	Begge verdener	Normal
Klaus	Døv	Hørehæmmet	Døveverden	Ligeglad
Trine	Normal	Normal	Midten i mellem	Som jeg er, ikke på basis af CI
Hanne	Døv men med CI	Oftest Hørende	Døveverdenen	Døv
Ella	Hørende	Hørende og døv	Begge verdener men foretrækker døveverdenen	Hørende og døv
Alice	Høretab/Døv	Hørende og døv	Døveverdenen	Høretab
Karen		Døv	Begge verdener	Døv

Hvordan respondenterne opfatter sig selv er forskelligt, som det kan ses i tabel 4 og det var også svært for dem at svare på.

Selvom Mia betragter sig selv som hørende, så er der stadigvæk dårlige dage for hende, hvor hun føler sig mere døv:

[...] For jeg er jo ikke helt døv, kun når jeg tager dem af, så er jeg døv, så jeg vil betragte mig som lidt døv-agtig,

(Bilag 11.7:92, ll.12-13)

Et andet godt eksempel er Klaus' udsagn:

[...] så kan jeg ikke rigtigt sige om jeg er døv eller hørehæmmet eller hørende,

(Bilag 11.11:133, l.13).

Klaus siger, at han aldrig vil komme til at høre ligeså godt som hørende og han ser sig selv som døv for det meste.

De fleste af respondenterne har været del af både den døve og hørende verden igennem deres liv, men på forskellige niveauer. Ella har ikke været en del af den døve verden, før hun kom til efterskolen og blev introduceret for den, men nu fylder den en stor del af hendes liv (Bilag 11.14:173). Et andet eksempel er Mia og Lasse, der er blevet introduceret for den døve verden, og har deltaget i forskellige arrangementer med døve og hørehæmmede, men har valgt, at den døve verden ikke skal være en stor del af deres identitet (Bilag 11.7:96; Bilag 11.8:113). Signe, som er dobbeltintegreret føler sig som hørende, men har dog altid følt sig lidt anderledes end hendes klassekammerater (Bilag 11.6:81). Hun vil dog gerne have, at hendes døve del bliver set engang imellem, hvilket hun mener, er omkring en femtedel, så der vil blive taget hensyn til det (Bilag 11.6:90). Nogle af dem siger, at deres venner og familie ikke identificerer dem ud fra deres høretab, men ud fra deres personlighed og glemmer ofte at de faktisk lider af et høretab (Bilag 11.12:153; Bilag 11.13:159).

5.6. Fordele og ulemper

Respondenterne er, som sagt, glade for at have fået CI, man skal dog stadig være bevidst om, at der er fordele og ulemper, hvilket Tabel 5 vil belyse:

Tabel 5: Fordele og Ulemper ved Cochlear Implantat

Fordele		Ulemper	
De får hørelse og kan derfor kommunikere med hørende som ikke kan tegnsprog	R1, R2, R5, R6, R7, R10	Det er stadig svært at følge med i undervisningen og samtaler pga. baggrundstøj for eksempel	R1, R2, R6, R8, R9
De kan slå det fra om natten	R2	CI'et ryger nemt af	R4, R5, R6
De kan høre musik uden andre kan se det, som fx i timerne	R3	Det kan være svært at sætte håret	R3, R7
Det kan opfange mere og bedre lyd end høreapparater	R3, R4	Man kan ikke have det på i en svømmehal og i bade, man er derfor døv der	R1, R3, R7
De er glade for det og det har gjort en positiv forskel	R2, R3, R5, R6, R7, R8, R10	Det er trættende og kræver en del energi af dem	R2, R5, R10

Respondenterne udtrykker, som tidligere nævnt, glæde for, at de kan være en del af den hørende verden, men det kan være energikrævende for dem, da de skal koncentrere sig ekstra for at være deltagende. Det kan være i situationer, hvor der er meget larm, for eksempel i et klasselokale, hvilket kan gøre det vanskeligt at holde koncentrationen (Bilag 11.7:93). Det kan også være vanskeligt at følge med i samtaler med mere end én person og Mia siger, at det til tider kan få hende til at føle sig udenfor, ikke at kunne deltage fuldstændigt i samtaler (Bilag 11.7:95).

Trine kan også have svært ved at holde sit fokus, hvis der er småsnak i baggrunden og især i spisesalen på efterskolen, kan det være problematisk, da der er meget snak og støj hele tiden (Bilag 11.12:149) Det, at kunne sortere baggrundstøjen, er noget, der kan arbejdes på, men det kræver træning (Bilag 11.14:172). Mia kan også til tider føle sig ”for træt til at høre” og kan føle, at det er nemmere for hende at tage sit apparat af (Bilag 11.7:100). Trine siger, at

kunne tale ordentligt, er noget, hun har kæmpet med (Bilag 11.12:150) og frygten for at sige noget dumt eller forkert er noget, flere af dem oplever.

[...] jeg var sådan bange for sådan at komme nærmere på de andre agtigt, hvad nu hvis de tænker sådan om mig og hvad nu hvis de tænker at jeg er dum eller hvad nu hvis, jeg siger noget forkert og alt det der (Bilag 11.12:152, ll.6-8).

Det kræver generelt hårdt arbejde at lære at høre og tale ordentligt med et CI, hvilket kan virke drænende på dem både fysisk og psykisk og mange af dem har brugt og bruger stadig lang tid på det (Bilag 11.11:144;Bilag 11.7:104).

CI-brugerne er i stand til at høre og tale, hvilket fjerner den kommunikationsbarriere, der normalt opstår, når man er døv. Klaus mener, at han ville have fået et kedeligt liv, og at han sikkert ville fortryde, hvis ikke han havde fået CI (Bilag 11.11:134+144). Mia tror, at hun ville være ked af det, hvis ikke hun kunne snakke med folk, som ikke kan andet end tegnsprog (Bilag 11.7:94). Respondenterne beskriver, at de kan få mange flere fremtidsmuligheder som hørende end som døve (Bilag 11.13:160;Bilag:11.11:139;Bilag 11.6:84). Hanne nævner, at det kan være svært at finde døve at snakke med. Der er meget få, så det at være hørende giver en mulighed for at kommunikere med flere mennesker (Bilag 11.13:168).

Nogle af de muligheder de nævner, den hørende verden tilbyder, er muligheden for sproglig og faglig udvikling (Bilag 11.12:150), hvilket giver dem bedre vilkår på arbejdsmarkedet. Klaus mener, at døve står bagerst i køen på arbejdsmarkedet og at de ikke har optimale vilkår i samfundet, han kalder døve ”*andengrads borgere*” (Bilag 11.11:146, l.11). At være en del af den hørende verden hjælper Sofie med ikke at føle sig anderledes og udenfor (Bilag 11.10:128). Hanne mener også, at det er godt at kunne være sammen med nogle der er forskellige fra en selv og hun vil gerne kunne være sammen med både hørende, CI-brugere og døve (Bilag 11.13:167).

5.7. Forskelle

Følgende tabel viser, hvilken form for folkeskole respondenterne har gået i, om de er enkelt eller dobbelt integreret og hvorvidt de har oplevet mobning. Hvorvidt de er blevet enkelt eller dobbeltintegreret, er baseret på deres baggrunds historier og derfor ikke på et direkte

spørgsmål til respondenterne. Skemaet er lavet for at se om der en sammenhæng mellem hvilken slags skole, enkeltintegration og mobning.

Tabel 6 – Respondenternes folkeskole og mobning

Respondent	Almen Folkeskole eller specialskole	Enkelt eller dobbelt integreret	Mobning
Signe	Startede i specialskole men flyttede til Almen folkeskole	Dobbelt	Mobbet og holdt udenfor fra 3-7/8 klasse
Mia	Almen folkeskole, speciel børnehave	Enkelt – Hørende	Ikke rigtigt
Lasse	Almen Folkeskole	Enkelt – Hørende	Meget mobning
Sofie	Almen folkeskole	Enkelt – Hørende	Små drillerier men aldrig mobning
Klaus	Specialskole	Enkelt? – Døv	Drillerier men aldrig mobning (Fritidsaktiviteter)
Trine	Blev flyttet fra specialskole i 5. klasse til en hørende skole	Dobbelt	Ikke mobning men der er blevet kigget lidt mærkeligt
Hanne	Specialskole	Enkelt – døv	Ja i fritidsklubben hvor der var hørende
Ella	Almen folkeskole	Enkelt – Hørende	Ja i folkeskolen
Alice	Specialskole	Enkelt – Døv	Aldrig
Karen	Almen folkeskole	Dobbelt?	Nogle gange mobbet

Som skemaet viser, er seks af de 10 respondenter blevet mobbet eller drillet i almen folkeskole eller til en fritidsaktivitet, der var blandt hørende. Der kan ses en tendens til at mobning og drilleri oftest sker for dem, når de er i den hørende verden.

Andres syn på dem

Respondenterne blev spurgt ind til de reaktioner, de fik fra fremmede, når de fortalte om deres høreproblem. Mange af dem følte ikke, at det var et problem at snakke om, men at det kom an på situationen og hvem, der spurgte (Bilag 11.6:90). Andre var bekymrede over, hvad folk ville tænke om dem, hvis de fik det at vide:

Jeg plejer, jeg er ikke så god til at, når jeg møder nye mennesker, så er jeg ikke så god til at sige det, jeg vil helst skjule det i stedet for at få dem til at tænke alt muligt, jeg ved ikke rigtigt hvad de tænker.

(Bilag 11.10:130, ll.5-7).

Det kan være problematisk for CI-brugerne, når de skal forklare deres høreelse for andre, da de skal forklare at de både er hørende og døve på samme tid. Alice udtrykker:

Hvis jeg siger, jeg er døv, så siger i jo, hvordan kan du så tale så, så jeg har lyst til at sige, at jeg er hørehæmmet i stedet for.

(Bilag 11.15:184, ll.6-7).

Der er ikke altid, at respondenterne har lyst til at fortælle, at de har CI, da de skal forklare hvad det er og hvordan det fungerer (Bilag 11.15:184), men også fordi, at andre kan forbinde, det at være døv, med noget negativt og derfor tage afstand (Bilag 11.6:82).

Tegnsprogets betydning

Som nævnt tidligere, er sproget meget skelsættende for den døve og den hørende verden og tegnsprog er derfor en afgørende faktor for CI-brugernes tilhørsforhold. Ella, som kan en del tegnsprog (Tabel 1:31) fortæller om, sin holdning til tegnsprog og talesprog:

Fordi at, jeg synes det er meget stor forskel mellem at bruge stemme og tegnsprog fordi, når man laver med tegnsprog så slapper man rigtig meget af og det er sådan dejligt fordi vi er [...] altså når vi prøvet at snakke så er vi bange for hvis vi siger nogle forkerte ting eller et eller andet... (Bilag 11.14:176, ll.18-21).

Alice siger ydermere, at tegnsprog er hendes modersmål, hvorimod talesprog er hendes første fremmedsprog. Hun foretrækker at bruge tegnsprog, da hun er bedre til det og har svært ved talesprog, grammatik og lave rigtige sætninger (Bilag 11.15:192). Klaus og Trine siger også, at tegnsprog er deres modersmål og dansk talesprog er på andenpladsen (Bilag 11.11:140; Bilag 11.15:192).

Signe nævner, at hvis man er i stand til at bruge begge sprog, kan man være med i begge verdener (Bilag 11.6:87). Tegnsproget knytter dem til den døve verden og til deres venner og

bekendte i denne verden. Trine siger, at hun bruger energi på, at høre hvad der bliver sagt. Tegnsprog tillader hende at slappe af (Bilag 11.12:157). Signe taler om, at man hurtigt kan komme godt ud af det med en anden, der bruger tegnsprog. De har nemmere ved at forholde sig til hinanden end til de hørende og der opstår ikke ligeså nemt sproglige misforståelser (Bilag 11.6:87). Ella er bange for at blive grint af, hvis hun siger noget forkert, når hun bruger talesprog (Bilag 11.14:176). Udover at tegnsproget knytter dem til den døve verden, udtrykker flere af dem, at det vil være praktisk at kunne anvende tegnsprog ved tekniske problemer, såsom batterierne i deres CI løber tør, eller deres apparat går i stykker (Bilag 11.14:176; Bilag 11.11:138; Bilag 11.10:126).

5.8. ”Altså, en døv verden og en hørende, sådan lige i midten”

Som overskriften på dette afsnit viser, føler en del af respondenterne sig som en del af begge verdner, eller et sted i midten. Ligesom Trine, siger Alice:

”[...] sådan er jeg, men jeg lever i to forskellige verdner, jeg er glad for jeg har det godt.”

(Bilag 11.15:196, ll.9-10).

Respondenterne er dog overordnede glade for at have døveverden som en del af deres liv. Sofie har altid mest været en del af den hørende verden, men føler, at hun passer bedre ind i døve verdenen (Bilag 11.10:130). Ella siger, at hun føler med begge verdner og at hun kan skifte imellem dem som hun har lyst til. Hun foretrækker den døve verden, da det er meget sjovere og hun bedre kan forstå den (Bilag 11.14:171+179).

Dog kan deres mulighed for at skifte imellem verdnerne skabe forvirring. Klaus svarer på spørgsmålet om, hvorvidt det kan være udfordrende at finde ud af, hvor han hører til:

Ja, det er meget udfordrer mig, men jeg er jo også været en del af majoriteten, men alligevel føler jeg mig, tilhører også den døve minoritetsgruppe, men det er fordi, man kan jo ikke have CI på 24 timer 7 i døgnet, (Bilag 11.11:141, ll.20-22).

Udfordringen hænger ofte sammen med den sproglige barriere (Bilag 11.16:205), men de hjælpemidler, de har til rådighed, kan gøre, at de ikke føler sig alt for anderledes i forhold til

de hørende i (Bilag 11.6:85). Men som Klaus siger i det ovenstående citat, så kan de ikke have deres CI på alle døgnets timer.

”Ligesom mig agtig”

Alle respondenterne har både hørende, døve og hørehæmmede bekendtskaber og venner.

Men Ella udtalte til trods for dette:

I2: *Føler du, at der så er blevet, at i har skabt jeres egen lille døve verden her på efterskolen?*

R8: *Ja, det gør jeg.*

(Bilag 11.14:178, 1.28-179, 1.1).

Det er for at finde den forståelse, som er inden for døveverdenen og blandt CI-brugere, om hvordan det kan føles at være CI bruger i den hørende verden (Bilag 11.11:144). Lasse, som har deltaget i nogle arrangementer for unge med CI, synes, at det er hyggeligt at være sammen med andre, der er i samme situation som ham (Bilag 11:8:95). Fællesskabet kan også være praktisk hvis der opstår nogle problemer (Bilag 11.11:143). Trine siger;

Hmm. Det er sådan flere ting, fordi at de, jeg vil gerne holde kontakt med nogen som også har et høretab, altså er ligesom mig-agtig ik’,

(Bilag 11.12:157, 11.25-26).

Der kan ses en tendens til at de opsøger andre hørehæmmede eller, som nogle af respondenterne, deltager i arrangementer for unge med CI. Klaus og Alice nævner begge en bestemt form for humor og forståelse blandt døve, som de mener hørende aldrig helt kan forstå og blive en del af (Bilag 11.11:140; Bilag 11.15:192).

For nogle af respondenterne er det svært at komme ind i den hørende verden og de nævner også andre venner, som synes det er svært (Bilag 11.12:156). Mange af dem har et stærkt tilhørsforhold til den hørende verden. En del af respondenterne har været enkeltintegreret i det hørende verden, og føler derfor ikke helt det samme tilhørsforhold til døveverdenen.

men jeg tror det er sådan jeg betragter mest til hørende fordi, det er dem, som jeg har mest tilfælles med i forhold til døve verden fordi, døveverden de har helt

anderledes tilfældigheder, oplevelser og sådan nogle ting.
(Bilag 11.7:100, ll.8-11).

Men på trods af den vedblivende tilknytning til den døve verden, føler flere af respondenterne en form for misundelse over ikke at være fuldstændigt hørende. Alice er ikke selv misundelig på de hørende, men hun siger, at andre døve er, fordi "*de hørende for de kan bare høre alt*" (Bilag 11.15:195, ll.21-22). Signe har et ønske om at have kontakt med sin familie og snakke ubesværet med sine forældre på samme måde som hendes lillebror (Bilag 11:6:87). Trine føler misundelse over ikke at kunne være "*normal menneske-agtig*" og siger direkte, at hun godt kunne tænke sig at være ligesom hørende (Bilag 11.13:159).

Gennem de empiriske resultater er det tydeliggjort, at respondenterne er glade for deres CI og muligheden for at eksistere i begge verdener. Dog findes der stadig en misundelse og et manglende sted for dem at være normale. Resultaterne skal være behjælpelige i analysen, for at undersøge, ud fra respondenternes egne ord op mod den teoretiske analyseramme, hvordan deres tilhørsforhold er.

6. Analyse

I følgende kapitel vil den indsamlede empiri blive analyseret på basis af forskellige sociologers teorier og begreber. Den teoretiske analyseramme bliver benyttet til besvarelsen af projektets forskningsspørgsmål: *Hvilke konsekvenser har valget af CI haft på de unge CI-brugeres gruppetilhørsforhold?*

6.1. Valg af identitet

Cochlear Implantatet har ændret døvesamfundet for evigt. Normen i nutidens samfund er at give sit døve barn CI i en så ung alder som muligt og derefter opdrage barnet til at tilpasse sig majoriteten, de hørende (Laursen, 2010). Bauman's begreb 'Flydende Modernitet', beskriver et samfund, hvor normer og værdier skal redefineres af det enkelte individ eller socialgruppe (Bauman 2000:5-6). Den Flydende Modernitet påvirker også døvesamfundet, specielt pga. CI. Før i tiden havde det, at være døv, faste konsekvenser og normer tildelt sig. Man brugte tegnsprog, hørte til i døvesamfundet og havde en døv identitet (Laursen, 2010). Ved at blive født døv, er man allerede frataget nogle muligheder fra fødslen og vil komme til at tilhøre en bestemt minoritetsgruppe i samfundet. Gennem muligheden for at få hørelse, ved hjælp af et CI, har den døve fået bedre vilkår for at danne sin egen identitet. CI gør døvesamfundets normer og værdier flydende, da CI giver minoritetsgruppen mulighed for at høre. Klaus nævner, at de på den måde kan de tilslutte sig den hørende majoritet (Bilag 11.11:139).

Det er ikke længere tilstrækkelig, at CI-brugerne kan bevæge sig i den døve verden, de skal også gerne kunne bevæge sig, på lige fod med andre, i den hørende verden (SFI 2014). Den flydende modernitet kræver, at man er fleksibel og kan tilpasse sig, da intet er givet på forhånd og hele tiden undergår forandringer. Ifølge Sofie kræver Danmark mere af CI-brugere og døve end andre lande gør. De skal nemlig "*bare ud og være ligesom de normale*" (Bilag 11.10:132, l.2). Staten lukker døveskoler, hvilket også tvinger CI-brugerne ud i det hørende samfund (Bilag 11.10:132). De unge respondenter, i denne undersøgelse, har et handicap, som er en ekstra faktor, de skal tilpasse og eventuelt redefinere, i forhold til deres identitet, hvis de ønsker at være en del af majoriteten.

Respondenterne står i en unik situation, da de kan vælge at tilhøre både den døve og den hørende verden. Bauman snakker om, hvordan mønstre og konfigurationer kolliderer og modsiger hinanden. CI-brugernes situation er et godt eksempel på hvordan mønstre kan modsige hinanden, da CI-brugene både er hørende og døve på samme tid. Det, at være døv, plejede at påvirke et individs fortælling på en specifik måde, men CI gør den døves fortællings mønstre ustrukturerede og flydende. Den flydende tilstand kræver, at begrebet ”døv” skal redefineres gennem nytænkning, hvilket er den situation, respondenterne står i. De skal finde nye mønstre i det at være CI-bruger på samme tid med, at de skal redefinere det at være døv, da man nu kan have gruppetilhørsforhold til både den døve og hørende verden.

I Giddens’ teori om identitet, er identiteten, ligesom moderniteten, ikke længere givet på forhånd. Det enkelte individ er ansvarligt for at danne sin egen identitet. Respondenterne skal selv bestemme, hvor meget deres hørehandicap påvirker deres identitet. Der blev, blandt respondenterne, set tendenser til både stærke døve og hørende kulturelle identiteter. Det afhæng meget af måden, hvorpå de er blevet opdraget på og hvor meget de er blevet introduceret og integreret i de to forskellige verdener. Dog har samtlige respondenter ikke fået muligheden af sine forældre, til at være i kontakt med begge verdner. Ella mødte, som sagt, først den døve verden og andre med samme handicap, da hun kom til efterskolen og hun er derfor først nu i gang med at finde ud af, hvilken påvirkning døveverdenen skal have på hendes liv og identitet. Lasse og Mia har, på den anden side, haft kontakt med døveverdenen, men har valgt, at den ikke skal have en stor indflydelse på deres identitet.

Baumans teori har nogle sammenlignelige punkter med Giddens, for eksempel at dannelsen af identiteten er en individuel opgave, der hele tiden må arbejdes på (Andersen & Kaspersen 2007:452). I denne individualiserede modernitet, vi lever i, må individet væve sine egne mønstre og på den måde selv stå til ansvar overfor konsekvenserne (Rod:2). Det gør sig gældende for respondenternes tilhørsforhold til den døve og den hørende verden. Den usikkerhed og de valg, CI kræver, de unge skal forholde sig til, skaber et skift i deres ontologiske sikkerhed. CI skaber et eksistentielt spørgsmål i forhold til, hvilken verden de tilhører. Hvis de ikke selv har ontologisk sikkerhed på dette punkt, kan det skabe forvirring, da det gør det svært for dem at forstå, anerkende og sammenligne sig med andre, for at konstruere en selvidentitet. Mange af dem er i konstant bevægelse imellem de to verdner i form af skole, venner og fritidsinteresser. Ved spørgsmålet om hvilken verden, de føler, at de

hører mest til, kunne det være problematisk for dem at svare. Et godt eksempel er Klaus, der siger, at han ikke er klar over om han er døv, hørehæmmet eller hørende.

Klaus beskriver den konflikt, CI skaber for døve, hvor de konstant skal vælge hvilken verden, de ønsker at være en del af, men også mulighederne det bringer. Giddens pointerer, at man hele tiden skal træffe beslutninger for at opretholde sig egen fortælling (Andersen & Kaspersen 2007:436-437). Om de vælger at identificere sig selv som hørende, hørehæmmet eller døv, kan afhænge af situationen, de står i og deres handlinger.

6.2. Ønsket om at være ”normal menneske-agtig”

Hvorfor vælger man at give sit barn et CI? Barnet skal gennemgå en operation, bruge flere måneder på at komme over det og mange år på at lære at bruge apparatet optimalt. Hvad får børnene ud af det, siden forældrene er villige til at lade deres børn gennemgå sådan en procedure. Respondenterne beskriver forskellige grunde bag valget, men gennemgående er der et ønske, fra forældrenes side, om at deres barn skal være i stand til at deltage i den hørende verden. De 10 respondenter har alle forskellige historier, baggrunde og identiteter, men noget der gik igen hos mange er dem, var ønsket om at være ”normal” eller ”almindelig”, også selvom beslutningen ikke var deres, men deres forældres.

I starten var valget, om at give sit døve barn CI kontroversielt og døvesamfundet kæmpede imod det. En af lærerne på Bråskovgård fortalte, at deres første elev med CI, modtog trusler og negativ respons fra døvesamfundet (Bilag 11.9:121). Men hvem ønsker ikke det bedste for sine børn? Hvem ville vælge at ekskludere deres børn fra majoriteten og muligheden for at være ligesom alle andre og dermed troen på, at de får de bedste muligheder for fremtiden. Netop denne diskussion bliver taget op i dokumentaren ”*Sound and Fury*”, hvor familien, dokumentaren omhandler, diskuterer begge sider af beslutningen, om at give sit barn CI (Aronson, 2000). På den ene side er der ønsket om, at ens døve barn skal passe ind og føle sig tilpas i døveverdenen og opbygge en døv identitet. På den anden side er der alle mulighederne, som den hørende verden tilbyder, og som også en del af respondenterne beskriver. I dokumentaren bliver der argumenteret for, at hvis du fravælger at give dit barn CI, tvinger du barnet til at forblive i døveverdenen.

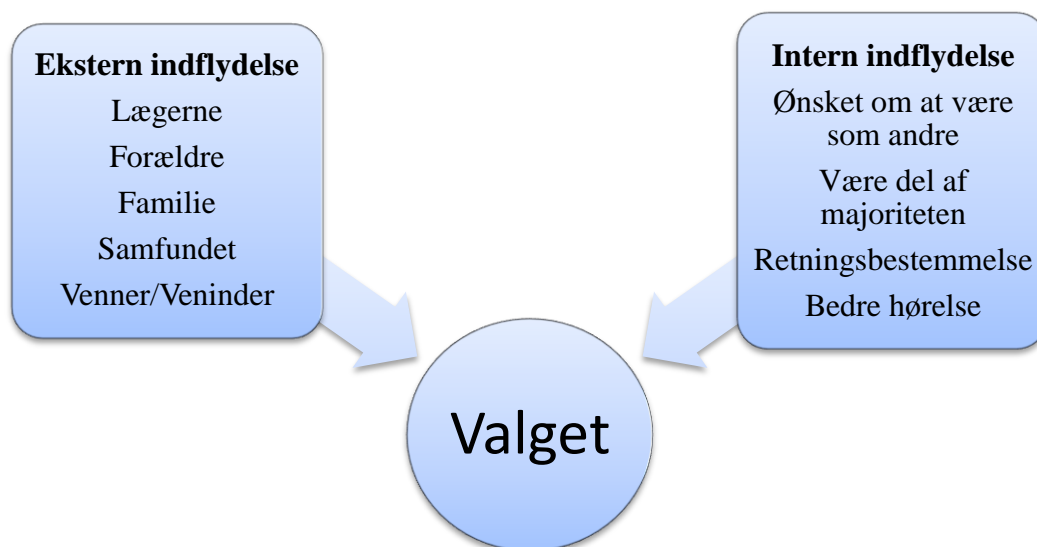
Foucault bruger, i sin magtteori, to begreber, ”føjelige kroppe” og ”duelige individer”. Begge begreber er med til at beskrive, hvordan magt er normaliserende, da en ”føjelig krop” og et ”dueligt individ” er det, samfundet ønsker. De er nemme at forme og passe ind og fungerer derfor ideelt i samfundet. For at skabe normaliserede individer, kan ”bio-magt” anvendes ved, at individerne bliver disciplineret og reguleret. Hvad der specificerer en ”føjelig krop” eller et ”dueligt individ” kommer an på situationen og på samfundet. En ”føjelig krop” i nutidens Danmark kan for eksempel være en, der gennemgår uddannelse, får et ordentlig job og bidrager til samfundet. Mange af respondenternes forældre havde fortalt dem, at grunden til, at de besluttede at give dem CI, var så de kunne have de samme muligheder som alle andre og så de ikke skulle stå alene tilbage i den døve verden (Tabel 2:33). En ”føjelig krop” i denne sammenhæng er en, der kan fungere i den hørende verden. Til trods for, at det var deres forældres ønske og beslutning, er samtlige af respondenterne glade for deres CI og dermed muligheden for at være hørende. Nogle af respondenterne nævner selv, at de er klar over, at CI har været med til at danne deres identitet og deres tilhørsforhold i samfundet.

Forældrene, skolerne og lægerne står for disciplineringen og reguleringen af disse unge ved at enkeltintegration. Som nævnt i indledningen, råder læger og eksperter, forældre til børn med CI, at enkeltintegrere dem ind i det hørende samfund og dermed ikke lære dem tegnsprog (Laursen, 2010). Når forældrene vælger CI til deres børn, vælger de at benytte sig af normaliserende sanktioner og integration, for at gøre dem til en del af majoriteten.

Enkeltintegration er en yderligere regulering af børnene og formning af dem til ”føjelige kroppe” (Foucault 1975: 136). I denne undersøgelse er der set forskellige eksempler på integration (Tabel 6:40). Disciplineringen og reguleringen består i denne sammenhæng af at lære de unge at kommunikere fyldestgørende med tale og derved lære dem at fungere i den hørende verden. Disciplineringen, eller den normaliserende magt, mener Foucault, kommer an på øvelse (Foucault 1975:137), hvilket stemmer overens med, hvad lægerne og eksperterne tilråder. Øvelse er nemlig grunden til, at de fraråder tegnsprog, da det kan blive brugt som en krykke, for CI-brugerne, i stedet for en hjælp (Laursen, 2010). Flere af respondenterne har skullet arbejde og arbejder stadig hårdt på at lære at høre og tale ordentligt.

Klaus følte han var ”nødt til” at få CI, af samme grund som Trine nævner i sit interview. Trine snakker om mindskelsen af døveverdenen, da de begynder at få CI, lærer at tale og af den

grund bliver de døve blevet spredt mere ud i samfundet (Bilag 11.11:136; Bilag 11.12:155). Klaus mener, at døve bliver set ”*andengrads borgere*” og derfor har sværere ved at få job. Døvekulturen er under pres på grund af lægernes normaliseringsmagt og ønsket om ”føjelige kroppe” og ”duelige individer”, da CI er blevet den anbefalede procedure (Stanek, 2014). Om man er enkeltintegreret eller dobbeltintegreret kommer meget an på, hvorvidt de unge kan tegnsprog (Laursen, 2010). Mindskelsen af døveverdenen er en regulering af befolkningen, der på en måde tvinger de unge CI-brugere ud i den hørende verden. Dog som Sten Bengtsson, seniorforsker på SFI, siger så løser CI ikke alle deres problemer med hørelsen, hvilket respondenterne er enige i. De siger, at de aldrig kommer til at blive normal hørende.

Figur 1: Påvirkning af gruppetilhørsforhold

Figur 1 refererer til valget bag at få CI, integration, hvilken verden, de føler de tilhører og hvad der gør dem til ”føjelige kroppe”. Det er ikke kun selve operationen og implantatet, der gør dem til ”føjelige kroppe” og ”duelige individer”, det er også hele processen med enkeltintegration og at de skal lære at høre og tale. Beslutningen, om at give børnene CI, er ikke nok, forældrene skal også tage et valg omkring hvilken verden børnene skal være en del af, indtil de er voksne nok til selv at bestemme. Der var generel enighed om, at forældrene havde baseret deres beslutning på enten råd fra læger, ved at undersøge sagen selv eller at have set andre, der havde fået gavn af CI. Ifølge Foucault har viden magt. Viden får magt, da der er en gensidigafhængighed mellem disse to, det vil sige, at magt har brugt for viden bag sig og omvendt. I CI-brugernes tilfælde har lægerne derfor magt, da det er dem, der har viden omkring hvad, der vil være ideelt for CI-brugerne.

CI er et forholdsvist nyt fænomen, derfor er dataene omkring, hvordan enkeltintegration fungerer og hvad det resulterer i, manglede (Indledning). Som vist tidligere i analysen, kan CI-brugerne godt lide at have elementer af begge verdener og at der er en tendens til, at de ikke passer helt ind i nogle dem. Alice siger, at hun er glad og heldig, da hun lever i både den døve og den hørende verden. Respondenterne er generelt imod, enkeltintegration i den hørende eller den døve verden. En del af dem er imod, at lægerne fraråder forældre at lære deres børn tegnsprog. Alice udtrykker, hvor ærgerligt det er for de børn, der får CI i en for ung en alder og derefter enkeltintegreres i den hørende verden. Hun frygter, at de vil blive mobbet, hvilket hun aldrig er blevet, da hun gik i specialskole (Bilag 11.15:186). Hun udtrykker den tendens, der kan ses i det indsamlede data om, at enkeltintegration muligvis ikke er den endegyldige løsning for personer med CI.

Hvorvidt man skal give sine børn CI eller ej er en kompleks beslutning for mange. Beslutningen bliver endnu mere kompleks, når det omhandler børnenes kontakt med døveverdenen (Roslyng-Jensen 2009;101;Aronson, 2000). Respondenterne er bevidste om, hvor stort et valg det er. Trine og Klaus fortæller begge, at det tog deres forældre et stykke tid at bestemme sig. Ella er et spændende tilfælde, i forhold til beslutningen, da hendes forældre valgte at integrere hende fuldstændig i den hørende verden. Hun havde derfor ingen kontakt med andre i samme situation som hende. I hendes møde med døveverdenen, og andre hørehæmmede fylder den interne indflydelse mere end den eksterne, som figur 1 viser. Respondenterne er i en alder, hvor de skal til at stå på egne ben og selv vælge hvilken gruppe, de hører mest til.

6.3. CI-brugeres forhold til den døve- og hørende verden

Grunden til at, mange af respondenterne fik deres CI, var for at kunne være mere 'normal' og være deltagende i en normal hverdag i den hørende verden, som figur 1 viser. Men hvordan er det for de unge CI-brugere at være del af den hørende verden sammenlignet med den døve verden.

Efterskolens grundlag for at tage hørehæmmede elever ind, er for Frijsenborgs Efterskoles vedkommende at forberede dem til deres videregående uddannelse. For Bråskovgård Efterskoles vedkommende er det at gøre de hørehæmmede elever klar til et liv i den hørende

verden (Bilag 11.9:117). En anden grund er, at de unge CI-brugere, der har været mest i den hørende verden, får en mulighed for at møde den døve verden, dermed møde andre i en lignende situation. Dette møde med den døve verden kan give respondenterne et grundlag for en verden, hvor de kan møde empati og være sig selv (Bilag 11.14:178; Bilag 11.15:191).

Goffman introducerer, i hans teatermetafor, begreberne "back stage" og "front stage", hvilke beskriver ansigtet, man har på i forhold til forestillingen. For respondenterne er deres "back stage" et sted, hvor de ikke nødvendigvis føler sig anderledes og udenfor. Noget der kan være med til gøre døveverdenen til deres "back stage" er, som respondenterne nævner, en speciel forståelse inden for døveverdenen og blandt CI-brugere, som ikke forekommer, når de er sammen med hørende. Når de er "back stage" behøver de ikke at arbejde for at opretholde en facade af at være hørende (Goffman 1956:70). Respondenterne er overordnede glade for at have den døve verden til rådighed, fordi det gør det nemmere for dem at acceptere deres handicap.

Sofie og Alice fortæller begge om en utryghed, der opstår for nogle af CI-brugerne, når de bevæger sig ud i den hørende verden. Sofie nævner, at nogle har problemer med at følge helt med i samtaler og undervisningen. Hanne var bekymret, over at skulle starte på efterskolen og derved integreres yderligere i den hørende verden. En del af respondenterne har været enkeltintegreret i det hørende samfund, og føler derfor ikke helt det samme tilhørsforhold til døveverdenen. For dem er døveverdenen ikke automatisk deres "back stage", da de har et tættere forhold til den hørende verden. Mias "back stage" er for eksempel ikke i den døve verden, men i den hørende, som er de mennesker hun har mest tilfælles med. Men til trods for, at Mia fortæller, at hun hører mest til den hørende verden, beskriver hun også en speciel form for hensyntagen, som kun døveverdenen er i stand til.

6.4. Tegnsprogets betydning

Respondenterne finder sproget skelnende mellem de to verdener, hvilket kan ses i deres opfattelse af deres tilhørsforhold til de forskellige verdener. Sproget er noget, der er med til at lave skel mellem "front"- og "back stage". Ella, som lige er begyndt at lære tegnsprog, og Alice, som kan det flydende, synes begge, at det er mere afslappende at bruge tegnsprog end at bruge stemmen, for at de ikke skal bekymre sig om at udtale noget forkert. Det stemmer

overens med Goffmans beskrivelse af ”back stage”, hvor sproget er mere uformelt og hvor man skal tænke mindre over, hvordan man fremstår. Hvis respondenterne ønsker at fremstå som hørende eller ”normal menneskeagtig”, er sproget en faktor, hvor deres facade kan falde. Når de befinder sig ”back stage”, er det acceptabelt at lave fejl, da det er her man øver sig til forestillingen og ikke skal fokusere på at opretholde sit ansigt.

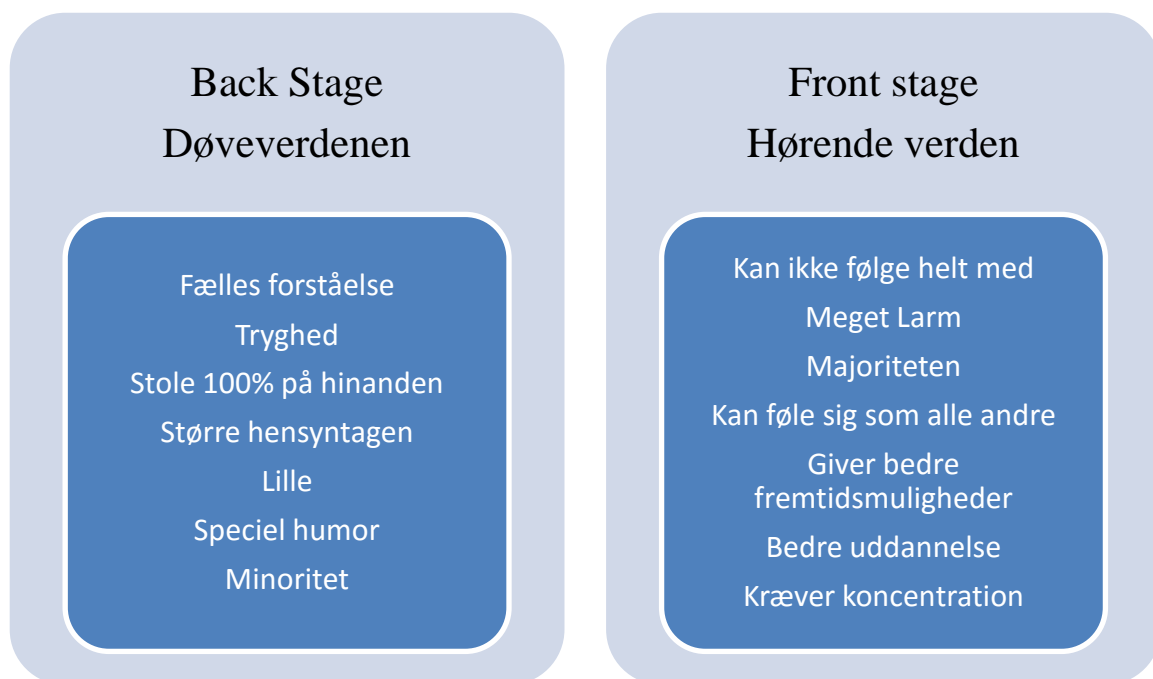
Ella og Signe siger, at de skal bekymre sig om at opretholde den facade, de ønsker at udtrykke, når de er sammen med hørende. Grunden til, at det er vigtigt at opretholde sin karakter og spille bedst muligt, er for at ingen af spillerne i forestillingen risikerer at tabe ansigt. Flere af respondenterne føler sig godt tilpas ved at bruge tegnsprog, hvilket kan være for at mindske risikoen for at lave fejl i talesprog og undgå at tabe ansigt i situationer, hvor talesprog bruges (Bilag 11.6:87; Jacobsen et. al. 2010:360). Når man taber ansigt, kan der opstå pinlige situationer for både respondenter og deres medspillere. Opretholdelsen af ansigt sker ved, at spillerne i forestillingen reagerer og understøtter hinandens forventninger. Jo bedre de er til talesprog, des mindre har de behovet og ønsket om at lære tegnsprog, hvilket for eksempel kan ses ved Mia og Lasse. Deres talesprog er så udviklet, at de er i stand til møde hørende spilleres forventninger til en mundtlig samtale og af den grund skal de ikke bekymre sig om at tabe ansigt. Selvom deres CI giver respondenterne mulighed for at være en del af den hørende verden, så er de nødt til at bruge hjælpemidler for at kunne følge med på lige fod med hørende personer. Disse hjælpemidler hører til i deres ”front stage” og hjælper dem med at opretholde deres ansigt. Det er objekter, de ikke har brug til at kunne kommunikere i den døve verden (Bilag 11.4:76). Det er mere anstrengende for dem, end for normalt hørende, at kunne følge med i en samtale og holde koncentration.

Blandt respondenterne er der, en tendens til, at måden, de ser sig selv ikke stemmer overens med måden de gerne vil have, at andre ser dem. Det vil sige, deres ”front stage” ikke stemmer overens med måden, de ser sig selv på. Det kan skyldes, at de ønsker at mindske risikoen for at tabe ansigt i mødet med fremmede mennesker. Når man befinder sig ”front stage” ønsker man at tilbageholde visse aspekter af sig selv og kun vise den ønskede side frem. Hvis deres ønskede side er, at de er ”normale menneske-agtige” opstår der problemer, hvis de siger de er døve, da medspilleren i så fald får et andet blik på dem end de ønskede. Men hvis de ikke nævner det, bliver det sværere for dem at opretholde ansigt, for medspilleren er ikke i stand til at hjælpe med opretholdelsen af dette ved blandt andet at tage de rette hensyn.

Ved at hørende personer kender til hørehandikappet, er det nemmere for alle spillerne at samarbejde om at opretholde forestillingen, så den kan fuldføres uden komplikationer. Ved at høre til i den døve verden, er der færre komplikationer der skal overvindes for at opretholde ansigt.

De af respondenterne, der har gået i specialskole, har haft taleundervisning i et trygt "back stage" miljø, hvor de ikke skulle bekymre sig om at tabe ansigt, da samtlige deltagere i undervisningen, har samme handicap. Den samme stemning er også forsøgt skabt for respondenterne, der har gået i almen folkeskole, der alle har modtaget taleundervisning, hvor de blev taget ud af deres normale klasse. Det var med til at skelne Signe endnu mere som unormal, da det blev svært for hende at passe ind i sin klasse, når hun skulle tages ud af undervisningen.

Ud fra de to forrige afsnit kan man se en tendens til at døveverdenen er deres "back stage" og hørende verden er deres "front stage". Hvor begge "stages" tilbyder dem noget forskelligt:

Figur 2

Disse faktorer er med til at skabe deres gruppetilhørsforhold, da det er definerende i forhold til hvor de føler sig tilpas og afslappet.

6.5. Udfordringer

Respondenterne havde forskellige holdninger til hvorvidt, det var rart at snakke med fremmede om deres hørehandicap og deres CI. Nogle af dem har ikke noget imod det, så længe situationen og personen er passende. Andre bryder sig ikke om det, da de er bekymrede for hvad de fremmede vil tænke. Hvis man besidder eller mangler en egenskab, som andre kan finde anormal, kan man, ifølge Goffmans stigmatologi, blive reduceret til at være mindre værd. Sofie har oplevet, da hun følte, at hørende kan behandle hende på en nedladende måde når lærer, hun er døv.

Nogle af respondenterne vil gerne have, at fremmede ser dem som normale og almindelige mennesker. De ønsker ikke den stigmatisering, der kan følge, når folk hører, de har en egenskab, der gør dem anderledes. Respondenterne har en "discreditable" stigma, hvor forskelligheden ikke altid er kendt af de tilstedeværende og ikke umiddelbart er synlig, hvilket kræver, at respondenterne selv skal gøre folk bevidste om deres handicap (Goffman 1963:4). Den stigmatisering, de kan møde fra fremmede hørende, kan mindske deres tilhørsforhold til den hørende verden, da stigmaet kan tydeliggøre forskellen, der er mellem CI-brugerne og de normalt hørende.

En problematik, de unge CI-brugere oplever, er de unge hørendes reaktioner på CI-brugernes handicap. Flere af respondenterne har oplevet mobning i folkeskolen, og grunden til det er muligvis, at det har været svært dem at opretholde forestillingen og præmissen om, at alle i folkeskolen er normalthørende. En måde hvorpå andre deltagere i scenen har kunnet redde deres egne ansigter i situationen, er ved at gå imod personen med drillerier eller mobning. Så selvom at CI har en normaliserende magt på respondenterne og giver dem mulighed for at have tilhørsforhold til den hørende verden, passer de stadig ikke helt ind i hvad hørende finder 'normalt'. Når man ikke passer ind i andres ide om et "dueligt individ" eller kan opretholde facaden, kan der ske misforståelser og opstå et skel. Dette kan, ifølge respondenterne, lede til mobning, da de oftest møder mobning, når de er i kontakt med den hørende verden. Dog er de heller ikke et 'normalt' individ i døveverden længere. På trods af den vedblivende tilknytning til den døve verden, føler flere af respondenterne en form for misundelse over ikke at være fuldstændigt hørende. Trine siger ligefrem, at hun gerne vil være ligesom de hørende. Respondenterne bruger det meste af deres tid i den hørende verden, som trætter dem mere, da de skal fremstille en facade, der helst skal opretholdes, de skal derfor koncentrere sig om at

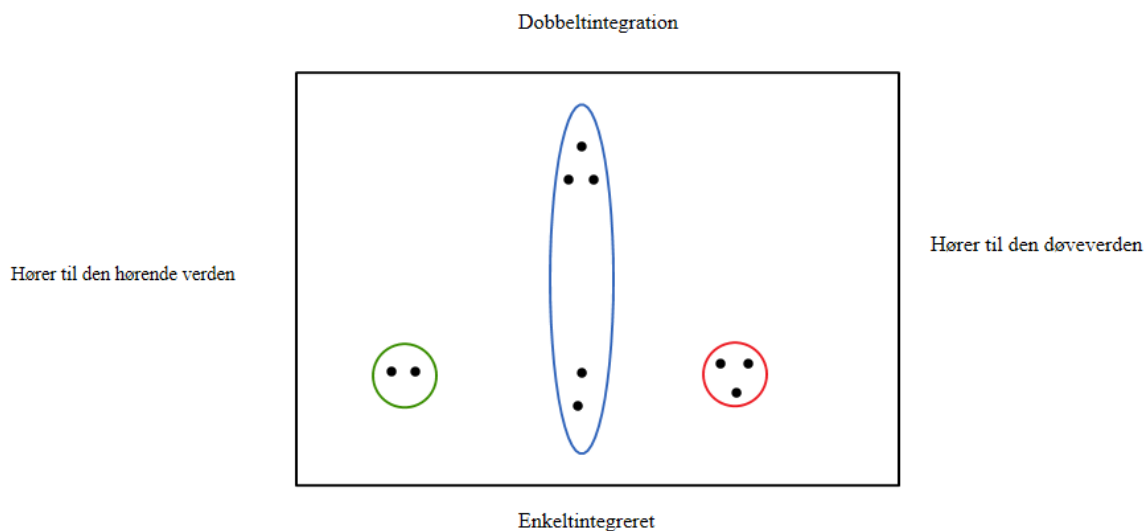
høre, derfor ville det være meget nemmere, hvis CI'et gav dem mulighed for at være præcist som hørende.

6.6. "Sådan lige i midten"

Respondenterne blev stillet spørgsmål om deres venner og om de omgås både hørende, hørehæmmede og døve personer, hvilket de alle gør. Men til trods for, at de svarede, at de har forskellige venner, kunne der observeres en tendens på Bråskovgård til, at CI-brugerne søgte hinandens selskab i forskellige situationer (Bilag 11.9:114).

Nogle af respondenterne blev konfronteret med denne observerede tendens og nævnte forskellige grunde. Det er blandt andet når de er trætte, at det er nemmere at være sammen med andre hørehæmmede. Grunden til, at de har venner fra de forskellige verdner og at det er rart for dem at kunne være sammen med forskellige mennesker, kan være fordi, at de på den måde får dækket behovet om hvordan de gerne vil fremstå i den hørende verden/ "front stage", samt behovet om at kunne tage den facade af og slappe af.

Som vist i Empiriske Resultater, er der fire, der bruger ordet 'hørende' til at klassificere sig selv, én, der bruger ordet 'normal', to der betegner sig som hørehæmmede, en der betegner sig som døv med CI, men kun én, der kalder sig døv og kun døv. Ligesom Roslyng-Jensen (2009) fandt ud af i sin undersøgelse, om CI-brugeres identitetsforståelse, har de fleste i denne undersøgelse også en social identitet som hørende, med tendenser til en bikulturel identitet (Roslyng-Jensen 2009:101). Men ulig Roslyng-Jensens undersøgelse, har respondenterne i denne undersøgelse en tendens til, at være splittet i forhold til, hvordan de opfatter sig selv og i forhold til hvilken verden, de føler, de er en del af. En grund til, at de er splittede, er fordi det kan være udfordrende for dem at finde ud af, hvor de hører til. Trine udtrykker, at det er op til den enkelte person at finde ud af hvor man hører til og at det kun er en selv, der kan føle hvor det er (Bilag 11.12:157+154). Halvdelen af respondenterne føler, de tilhører begge verdener, eller som Trine siger, "*midt i mellem*". De tre af respondenterne, som er blevet dobbeltintegreret, føler alle, at de tilhører begge verdener, hvis man sætter det ind i en figur, ser det således ud:

Figur 3

Figuren viser, hvor respondenterne er placeret i forhold til deres egen holdning omkring, hvor de hører til og hvorvidt de er enkelt eller dobbeltintegreret. Figuren viser en samling i midten, som bliver vist med den blå ring. Et interessant aspekt af figuren er, det faktum at respondenterne i den røde cirkel, som tilhører den døve verden, er taget på efterskole i et forsøg på at blive mere dobbeltintegreret, så de kan passe bedre ind i og være mere tryk ved den hørende verden. Den røde cirkel ønsker og er i gang med en bevægelse over mod den blå cirkel. Klaus, som er i den røde cirkel, siger, at han kan hoppe mellem de to verdener, så selvom han føler, han hører mest til i den døve verden, kan han stadig bevæge sig mellem de to, og han har et voksende tilhørsforhold til den hørende verden. Til gengæld er den grønne cirkel, bestående af Lasse og Mia, ikke interesseret i at blive yderligere integreret i den døve verden, men de er stadig glade for at have den til rådighed. Man kan se en sammenhæng med hvilken kulturel identitet de har og hvordan de er integreret i samfundet i forhold til hvilken verden de ender i, som vist i figur 4

	Enkelt integration	Dobbeltintegration
Overvejende døv kultur identitet	Døve verdenen	CI verdenen
Overvejende hørende kultur identitet	Hørende verden	CI verdenen

Figur 4

Begge figurer er konstrueret ud fra respondenternes egne ord. De viser dog begge, at dobbeltintegration skaber en bikulturel følelse, hvor der ”i midten” løbende bliver skabt en mellemverden, som kan kaldes ”CI-verdenen”. Denne bikulturelle mellemverden kan muligvis også opstå for andre minoriteter, der har tilhørsforhold til to kulturer.

Deres forældre har indtil nu haft en stor indflydelse på hvilken verden, de har tilhørsforhold til, men de har nu nået en alder, hvor de i større grad selv kan bestemme. Forældrenes magt har mindre betydning og påvirkning, som kan ses ved Ella som nu er begyndt at føle sig hjemme i den døve verden, selvom hendes forældre aldrig introducerede eller påvirkede hende til at tage del i den. De fleste af respondenterne føler, at det er udfordrende at finde ud af, hvor de hører til. Som sagt før, er de ikke det normale i hverken den døve eller den hørende verden og møder stigma fra begge.

I starten af analysen blev respondenternes situation sat op imod Giddens identitets begreb og Baumans flydende modernitets teori. Selvom det moderne samfund kræver, at man kan tilpasse sig de flydende værdier og normer og være fleksibel, kan det være hårdt.

Respondenterne har en ekstra faktor, der skal tilpasses i forhold til deres identitet. Vi er hvad vi gør os til, siger Giddens, men når man ikke passer perfekt ind i de to verdener, der er til rådighed, kan der være behov for at skabe en ny. Nu er de på vej ud i et miljø, hvor der ikke vil blive taget ligeså meget hensyn til dem som tidligere, og de bliver nødt til at finde ud af hvad deres hørehandikap og implantat betyder for dem i forhold til deres gruppetilhørsforhold.

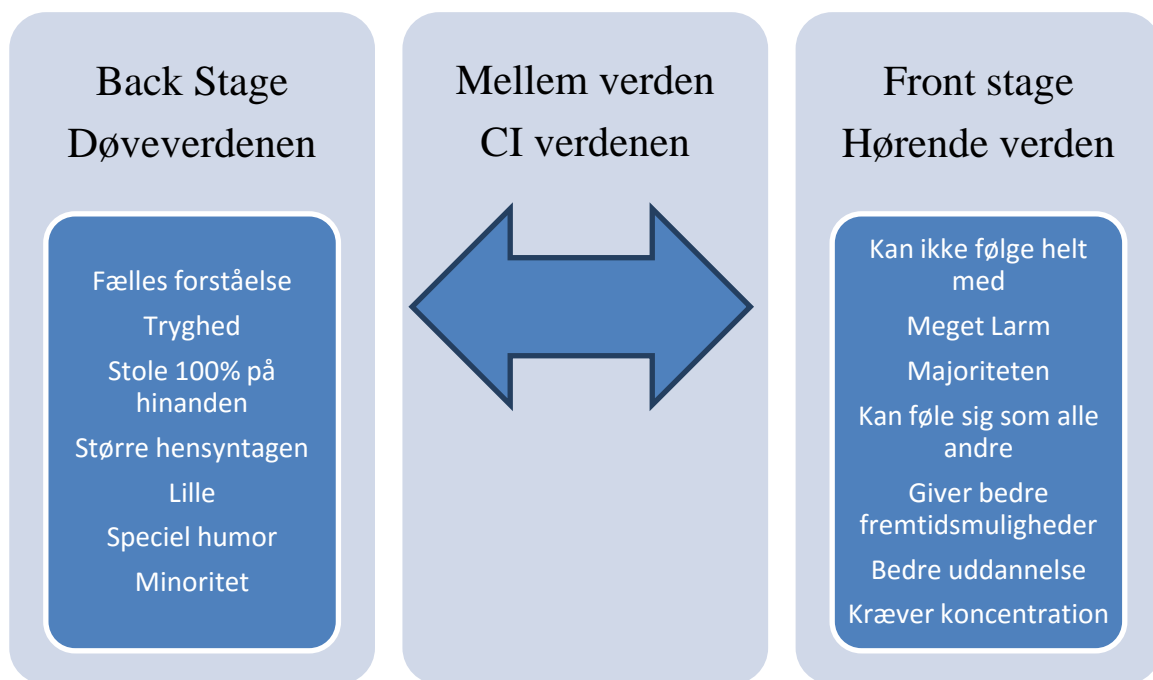
6.7. CI-verden

De unge CI-brugere, der deltog i denne undersøgelse, står overfor et paradoksalt ønske. De ønsker at blive set som ”normalt menneske-agtig”, på samme tid, som de ønsker at være ”døve-agtig”.

CI har på mange måder skabt en ny gruppe, som ikke helt er den døve minoritet eller den hørende majoritet. Minoriteten, de er del af, har faktorer fra begge verdener. De er i stand til at høre og deltage i en normal samtale, men på samme tid er de døve, øjeblikket de tager apparatet af. De kan relatere til både døve og hørendes verdensforståelse uden helt at have den

ene eller den anden. CI-brugerne er på mange måder bikulturelle, på en helt anden måde end hørehæmmede, som vil have svært ved at kunne forstå, hvad det vil sige at være fuldkommen døv. På Bråskovgård kunne der ses en tendens til, at CI-brugerne klyngede sig sammen, og som De Rådgivende Sociologer også nævner, er der en bestemt forståelse og hensynstagen når, man er blandt andre med samme problematik. Døveverden har været etableret over mange år, og har på den måde skabt sin egen "normal". Den mellemverden, CI skaber, er relativ ny og der er derfor ikke etableret en specifik kulturfornemmelse endnu, hvilket skaber forvirring for de unge, da de skal forholde sig til både den døve og hørende verdens "normal".

Der er tidligere blevet beskrevet, at døveverdenen fungerer som deres "back stage" og den hørende verden som deres "front stage". Undersøgelse er kommet frem til, at de befinder sig i mellem de to verdener, hvor de ønsker at have elementer fra begge til rådighed, som illustreres i Figur 5:

Figur 5

De er ikke normale i hverken den døve eller den hørende verden, men de er normale i mellemverdenen. En mellemverden, der også kunne eksistere eller være behov for hos andre minoritetsgrupper. Døvekulturen er ved at forsvinde samtidig med et voksende antal CI-brugere, og mange døve anså det, specielt i starten, som en trussel, for som dokumentaren *Sound and Fury* fortæller: Hvem ønsker at miste sin kultur eller føle sig udstødt. Dette kan

man forestille sig, at andre minoriteter også kæmper med. CI er ikke udbredt kendt blandt befolkningen. Folk ved, hvad det vil sige at være døv, men ikke alle ved, hvad det vil sige at være CI-bruger. Når der konstant bliver sat spørgsmålstegn til ens handicap og tilværelse, kan det være svært at forme en entydig identitet og tilhørsforhold. DeCIbel og efterskolerne, der har tilbud for CI-brugere, er med til at etablere end form for minoritetskultur og -forståelse iblandt de unge med CI. De tilbyder et miljø, hvor de unge kan føle sig normale, blandt folk der er ligesom dem selv. De forbereder også de unge på, hvordan de kan håndtere at være CI-brugere, når de kommer ud i et hørende miljø, som gymnasiet, hvor de bliver afvigere igen. Udover det, giver det dem en mulighed for at have et bagland og en verden, de kan trække på, når de føler sig for anderledes eller det kræver for meget energi.

Det er muligt, at CI gør døveverdenen irrelevant på mange måder, men disse respondenters svar på, hvad de får ud af også at have tegnsprog og det fællesskab, den verden tilbyder, viser at der stadig er behov for en variation. Det vises i figur 5, som illustrerer de elementer, de ønsker at have i deres liv, som den døve verden kan tilbyde. CI minoriteten er ligeså stille ved skabe sin egen følelse af ”normal”, især når de blandt andre med CI. Der er mange forskellige tilfælde af CI-brugeres baggrunde, i denne undersøgelse alene er der oplevet forskellige grader af behov for et CI fællesskab, forskellige historier og forhold til implantatet. Der er dog noget der går igen blandt de fleste: det er ønsket om at passe ind og være normal, hvilket en CI-verden kan tilbyde.

7. Diskussion

I dette kapitel vil projektets metode og analyse blive diskuteret op imod rapporterne og dokumentaren beskrevet i litteraturstudiet.

Dette projekt har valgt at undersøge unge med CI, ligesom både rapporten fra de Rådgivende Sociologer og specialet lavet af Roslyng-Jensen også har fokus på. De Rådgivende Sociologer har, ligesom denne undersøgelse, fundet respondenter på Frijsenborg Efterskole og Bråskovgård Efterskole, men De Rådgivende Sociologer har derudover også fundet respondenter gennem foreningen DeCIbel (Roslyng-Jensen 2009:43, Rådgivende sociologer, 2013:7-9). Dog har disse to rapporter haft nogle bestemte kriterier for deres respondenter, hvilket ikke er tilfældet for denne undersøgelse, med undtagelse af alderen på respondenterne. Stikprøven i denne undersøgelse er derfor mere alsidig.

Ydermere er enkeltinterviews blevet benyttet, som en del af metoden til at indsamle data i alle tre tilfælde, men dette projekt benytter ud over dette også observationer.

I alle tre rapporter er der fra respondenternes side en positiv holdning til at have fået CI, grundet de muligheder, det tilbyder. Selvom der selvfølgelig er ulemper og udfordringer ved det, er det tydeligt, at det positive vejer tungere end det negative.

Respondenterne i denne undersøgelse havde alle fået deres CI, fordi deres forældre ville give dem de bedste muligheder for at fungere som hørende og samtlige af dem ønsker også selv at være 'normal' eller 'almindelig'. I forlængelse af dette konkluderes der i Roslyng-Jensens speciale, at de unge CI-brugere har gode forudsætninger for at fungere i det hørende miljø, ved at eksperter og forældre foretrækker at lade børnene enkeltintegrere i dette miljø (Roslyng-Jensen 2009:101). I denne undersøgelse kan den konklusion til dels opbakkes, men samtidig viser resultaterne også, at det er vigtigt for de unge at kunne have en døv identitet og være en del af den døve verden ved for eksempel at kunne tegnsprog.

Et resultat, der går igen i rapporten fra De Rådgivende Sociologer og denne undersøgelse er, at de trives i selskab med andre CI-brugere eller personer med høretab, da de møder en større forståelse og hensynstagen for deres handicap (Rådgivende Sociologer, 2013:25-26).

Ydermere kan de unge CI-brugere have svært ved at fungere på lige fod med de hørende, da

det ofte kan være vanskeligt for dem at deltage i den hørende verden uden brug af hjælpemidler eller at andre skal tage de rette hensyn.

I specialet af Roslyng-Jensen nævnes det, at de unge ikke forsøger at passere som hørende, men stadig godt kan føle sig stigmatiserede af fremmede, dog ikke af venner og familie (Roslyng-Jensen 2009:102). Dette er ikke tilfældet for denne undersøgelses respondenter, da en stor del af disse, gerne vil ses som værende hørende eller 'normale'. Derfor oplever de muligvis stigmatisering i højere grad (analyse). En konsekvens af dette kan være mobning, som en del af dette projekts respondenter har oplevet (analyse). I både tilfældene hvor de vil ses som hørehæmmede og hvor de vil ses som hørende er der stigmatisering af dem, men måske gør deres ønske om at ville være normale og almindelige det mere vanskeligt for dem og kan muligvis gøre mere skade end gavn.

Men diskussionen om, at ville gøre det bedste for sit barn er noget, er grunden til at samtlige respondenter fik deres CI. Men hvad, der er det rigtige at gøre, er svært at svare entydigt på, hvilket også er tydeligt i dokumentaren *Sound and Fury*. I dokumentaren mener den hørende del af familien, at det selvfølgelig er den hørende verden, der må give de bedste muligheder, mens den døve del af familien ikke vil fratage deres børn det liv, de kan få som en del af den døve kultur. Til forskel for denne diskussion har alle respondenterne i denne undersøgelse hørende forældre og begrundelserne til at få CI er stort set de samme som dem, givet af den hørende del af familien i *Sound and Fury*.

Den døve far, Peter, udtrykker, at han er bange for, at hans datter vil komme til at leve i en CI verden, og hverken være hørende eller døv. Denne CI verden er måske det, der er brug for, da resultaterne i denne undersøgelse viser, at en del af respondenterne føler sig midt imellem eller som en del af både den hørende og den døve verden. Men dette er ikke nødvendigvis noget, at frygte, som Peter gør, da gruppen af CI-brugere er voksende, er det ikke nødvendigvis en ensom verden. For Peter er det normalt at være døv, han kan derfor ikke relatere til hans datters og kones behov for at være en del af den hørende verden, specielt hvis de ville blive afvigere i både den og hans verden. Man skal dog være bevidst om, at dokumentaren er 15 år gammel, og viden omkring hvad CI betyder for døves identitet og om CI-brugere overhovedet vil kunne få en døv identitet, var meget mindre. Undersøgelsen, nævnt i indledningen viste, at mange unge med CI ser sig selv som døve, ligesom mange i

denne undersøgelse, men det betyder dog ikke nødvendigvis, at de har en kulturel døv identitet. Der kunne ses en sammenhæng i denne undersøgelse ved, at de respondenter, der havde gået på specialskole har en stærkere kulturel døv identitet.

I den opfølgende dokumentar om familien, hvor de har valgt at give deres børn CI og moderen også selv har fået det, har de indset, at det ikke var et spørgsmål om at være en del af den ene eller den anden verden, men at det er muligt at tilhøre begge. Måske er CI en god løsning på dette da, brugerne af CI bliver hørende, men de vil også altid være døve, når de tager deres CI af. Dokumentarens familie, ligesom denne undersøgelse, viser en tendens til at børn der vokser op med CI kan få en kulturel døv identitet, såfremt forældrene vælger det. Hvis børnene gennem deres opdragelse bliver ved med at møde begge verdener, er det muligt, ligesom i dokumentaren, at de får et tilhørsforhold til begge.

Mange af resultaterne og diskussionerne fra samtlige kilder har mange ting tilfælles, såsom positiviteten omkring CI og de muligheder det giver. Noget, der er anderledes i denne undersøgelse, er respondenternes ønske om at være normal og hvilke udfordringer dette kan medbringe, når de skal begå sig i blandt i den hørende verden. Ydermere fremkommer dilemmaet om, hvilken verden de skal/vil høre til, og at det muligvis ikke helt er nogen af stederne.

8. Perspektivering & konklusion

8.1. Konklusion

Konklusionen vil samle op på de empiriske resultater, analysen og diskussion og ud fra det svare på forskningsspørgsmålet: *Hvilke konsekvenser har valget af CI haft på unge CI-brugeres gruppetilhørsforhold?*

CI tilføjer yderligere elementer, de unge skal forholde sig til i forhold til identitet og tilhørsforhold, ved at give dem mulighed for at tilhøre to verdener uden at være ”normale” i nogle af dem. CI tillader dem at blive en del af majoriteten, og dermed ikke være ”andenrads borger” i samfundet, især når det vedrører arbejdsmarkedet. På samme tid med, at de kan have trygheden og forståelsen, den døve verden tilbyder. Der er et ønske om at være ”normal menneske-agtig” i den hørende verden men, at de har CI betyder ikke, at de kan høre normalt eller fungere ligeså vel som normalthørende.

Den overordnede konsekvens CI har for unges gruppetilhørsforhold, er, at de står ”midt i mellem” to verdener. CI-brugerne befinder sig i stedet i en mellemverden, som i denne undersøgelse bliver kaldt ”CI-verden”. Der er et stigende behov for at ”CI-verdenen” bliver fuldt etableret og anerkendt, således CI-brugerne har et sted, de tilhører fuldkomment og som anses som det normale.

8.2. Perspektivering

En videreundersøgelse af dette projekts resultater kunne bestå af et aktions forsknings projekt. Lægerne råder til enkeltintegration i det hørende samfund uden læring af tegnsprog, men CI er forholdsvist nyt og det er først nu man begynder at kan se resultaterne på rådene fra lægerne. Et aktionsforskningsprojekt kunne fokusere på, hvordan de unge selv mener, man kan forhøje forståelsen og opmærksomheden på deres specifikke problematik. Således vil de unge muligvis møde færre spørgsmål og forvirring og i stedet møde accept og forståelse. Dette kunne resultere i en forståelse af, hvordan respondenterne føler, man kan øge integration i den hørende verden og almen folkeskoler. På samme tid som de får lov til at bibeholde forskellige aspekter af den døve verden, som for eksempel tegnsprog. Ideelt kunne man finde mulige metoder og løsninger til, hvordan denne minoritet kan fungere i en almen folkeskole uden at opleve mobning og skulle tages for meget ud af undervisningen.

9. Litteraturliste

9.1. Artikler

Atherton Andrew & Elsmore, Peter 2007, *Structuring Qualitative Enquiry in Management and Organization Research – a dialogue on the merits of using software for qualitative data analysis*, Udgivet i *Qualitative Research in Organization and Management: An International Journal*, Vol 2 No. 1, Esmerald Group Publishing Limited, 2007.

Højen, Anders 2007, *Efter cochlear implant: to sprog eller et?* Institute of Language and Communication, University of Southern Denmark, No. 4

Løngreen, H., & Sørensen, B. 1993: *Deltagerobservation - TV: det elektroniske familiemedlem*. *MedieKultur. Journal Of Media And Communication Research*, 9(21).

Rod, Peter, *Flydende modernitet – Det moderne samfunds nuværende stadium*, Professionshøjskolen UCC

Roslyng-Jensen, Karen Lise, 2009, *En ny gruppe hørende?* Institut for Nordiske studier og sprogvidenskab

Sociologer ApS. (2013) *CI Unges Trivsel og Uddannelse* med støtte fra Sygekassernes Helsefond

9.2. Bøger

Andersen, Heine & Kaspersen, Lars B 2010: *Klassisk og moderne samfundsteori*, 4. udgave, 5. oplag, Hans Reitzels Forlag

Bauman, Zygmunt 2006: *Liquid modernity: living in an age of uncertainty*, Polity.

Brinkman, Svend & Kvale, Steiner 2008, *Interview - Introduktion til et håndværk*, 2. udgave, 4. oplag, Hans Reitzels Forlag.

Foucault, Michel 1975, *Discipline and Punishment: the Birth of the Prison*, Vintage Books, Random House Inc, New York

Foucault, Michel 1976, *The History of Sexuality*, Vintage Books, Random House Inc, New York

Giddens, Anthony 1991, *Modernitet og selvidentitet*, Hans Reitzels Forlag.

Goffman, Erving, 1963, *Stigma, notes on the management of spoiled identity*, Englewood Cliffs, Prentice Hall

Goffman, Erving 1956, *The Presentation of Self in Everyday Life*, University of Edinburgh Social Sciences Research Centre, Edinburgh

Guvå, Gunilla og Hylander, Ingrid 2003, *Grounded Theory. Et Teorigenererende Forskningsperspektiv*, Hans Reitzels forlag. (Kapitel 4 og 5.)

Jacobsen, Michael H., Carleheden Mikael og Kristiansen, Søren 2010, *Tradition og Fornyelse*, Aalborg universitetsforlag, Aalborg.

Jacobsen, M, Lippert-Rasmussen, K & Nedergaard, P 2012. *Videnskabsteori – i statskundskab, sociologi og forvaltning*. 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag.

Larsen, Steen Nepper & Pedersen, Inge Kryger 2011, *Sociologisk Leksikon*, 1. udgave, København: Hans Reitzels Forlag.

9.3. Dokumentar

Aronson, Josh (instruktør) (2000) *Sound and Fury* [Dokumentar] Amerika: Aronson Film Associates & Public Policy Productions, set 25 februar 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=0ki4qo-Dfos>

9.4. Hjemmesider

Andersen, Ole 2004, *Tema: Børn med Cochlear Implant*, Aalborgskolen: Specialskole og vejlednings, sider: 17-28, Set den 06 maj 2015, http://cdh.rn.dk/Om-Center-for-Doevblindhed-og-Hoeretab/Publikationer/Hoeretabsomraadet/~/_media/Specialsektoren%20-%20institutioner/CDH/Om%20CDH/Publikationer/H%C3%B8retabsomr%C3%A5det/2004%20-%20B%C3%B8rn%20med%20Cochlear%20Implant.ashx

Bråskovgård Efterskole, *Om skolen*, Fakta om os, set 5 maj 2015, <http://www.bge.dk/fakta-om-os/om-skolen/>

Cook, Sam 2011: *Non-Participant Observation*, *Revise Sociologi*, set 17 maj 2015, <https://revisesociology.wordpress.com/2011/05/04/10-non-participant-observation/>

Danske døves landsforbund, *Tegnsprog og døvekultur*, Set 5 maj 2015, <http://www.deaf.dk/viden-om-doeve>

Danske døves landsforbund, *Fokus på døvekultur*, Set 5 maj 2015, <http://www.deaf.dk/node/202>

Frijsenborg Efterskole, *Beliggenhed*, set 5 maj 2015, <http://www.fus.dk/frijsenborg/beliggenhed/>

Gentofte Hospital 2012, *Forskning vedrørende udbytte af Cochlear Implantat*, set 3 marts 2015,

http://www.gentoftehospital.dk/menu/afdelinger/oere_naese_hals_audiologisk_klinik/forskning/Forskning_vedr_udbytte_af_cochlear_implant_+behandling/

Nielsen, Lars Holme, *Døvhed*, Den store Danske, Gyldendal, Set 5 maj 2015,

http://www.denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Sundhedsvidenskab/%C3%98ren%C3%A6se-hals-sygdomme/d%C3%B8vhed

Sørensen, Laura Marie 2015, *Folketinget anerkender tegnsprog som selvstændigt sprog*, DR Politik, set 5 maj 2015, <http://www.dr.dk/Nyheder/Politik/2014/05/13/135020.htm>

10. Evaluering

10.1. Egen evaluering – Anna

Det har været en positiv oplevelse at arbejde med både min partner og med det valgte emne. Emnet har haft en personlig relevans for mig, da jeg selv er døv på det ene øre og har benyttet mig af høreapparat. En ting jeg skulle være bevist om og arbejde med, var at forholde mig relativt objektiv til emnet og ikke blande mine egne oplevelser ind. Det har været en lærerig oplevelse for mig, at møde CI-brugerne og jeg synes det er lykkedes mig at forholde mig forholdsvist neutralt til emnet, hvor min egen baggrund har gjort det mere spændende. Udover det, har jeg lært meget omkring interviewteknikker, da jeg aldrig før, havde prøvet at interviewe nogle der var yngre end mig eller var så svære at få til at svare. Jeg har også været meget bevidst om at der var teori og metode, bag hver beslutning der blev taget. Jeg har nydt og lært meget af hele tiden at have det i tankerne, det var rart at man kunne relatere tilbage til bøgerne for at få bedre forståelse for, hvordan man kan håndtere forskellige undersøgelses situationer.

Jeg har aldrig prøvet at lave så stor en opgave før. Det er første gang på denne uddannelse, jeg arbejder i en tomands gruppe. Det var spændende og hårdt at dykke så meget ned i en problematik og emne. Det krævede, at man konstant holdte fast i tøjlerne, så man ikke skrev for meget eller undersøgte ting, der ikke hjalp med at besvare problemformuleringen. Da vi kun var to i gruppen, tillod det, at man kunne have indflydelse og stå inde for samtlige afsnit og ord. Vi arbejdede godt sammen og havde hver vores styrker som supplerede hinanden godt. Jeg fokuserede mere på at der var teori bag de metodiske valg og resultaterne plus figurene, hvorimod Pia sørgede for at respondenternes ord skinnede i gennem og der blev skrevet det der var brug for at beskrive. Pia er mere deskriptiv, hvor jeg er mere visuel og matematisk anlagt, så derfor har jeg fokuseret på tabellerne og figurene. En anden ting, der har krævet opmærksomhed og som er resulteret i yderligere viden, er brugen af induktiv Grounded Theory metode, som har gjort at opgaven blev mere flydende i sin struktur end jeg var vant til.

Gennem hele forløbet har vi været gode til at sætte deadlines for de forskellige afsnit og opgaver. Vi var hurtige ude på feltstudie og fik den indsamlede empiri bearbejdet. Det har resulteret i at opgaveskrivningsprocessen har været uden stress og en god oplevelse.

10.2. Egen evaluering – Pia

Jeg har virkelig nydt at lave det her projekt, da jeg finder emnet utroligt spændende. Det var meget lærerigt at benytte Grounded Theory og den induktive tilgang, da det er interessant lære nye menneskers historier og deres perspektiver og indtage viden med et åbent sind.

Det har været udfordrende at skulle lave så stort et projekt, og har lært mig rigtig meget. Jeg har tidligere foretaget interviews, men ikke med personer under 18 og især ikke personer med hørebæsvær, så jeg føler, at jeg har gennemgået en udvikling som interviewer, som uden tvivl vil være brugbar i fremtiden.

I løbet af skrivefasen har jeg lært, at der er mange forskellige måder, man kan opbygge en rapport på og at det handler om at finde den, der passer til projektet. I forlængelse af det er det vigtigt, at jeg skal stole på mine evner og tro på, at jeg er i stand til at lave godt og fyldestgørende arbejde.

Da vi kun har været to i denne gruppe, synes jeg, at det er svært at sige hvilken rolle jeg har haft, da vi har suppleret hinanden godt hele vejen igennem og støttet hinanden.

10.3. Gruppeevaluering

Vi har arbejdet sammen om et semesterprojekt før (med et tredje medlem også), så vi kendte på forhånd hinandens arbejdsmæssige styrker og svagheder, hvilket også er grunden til, at vi valgte at arbejde sammen om dette projekt.

Vi valgte ikke at lave grupperegler, men havde i stedet en samtale om vores forventninger og holdninger, da vi har et tæt forhold og også bor sammen, så vi kender hinanden ret godt. Det har fungeret godt for os.

Vi har forskellige styrker, hvilket har gjort, at vi har akkompagneret hinanden godt. I hele processen har vi begge følt, at vi er blevet hørt og respekteret og, at der har været plads til at have og udtrykke sin egen holdning.

En af de gode ting ved dette samarbejde er, at vi begge har haft stor interesse for både projektets indhold/emne, men også den antropologiske tilgang, der er (forsøgt) anvendt. Dette har skabt basis for en masse spændende diskussioner om emnet CI og det, føler vi, har været med til at skærpe indholdet af denne undersøgelse. Alle diskussionerne og samtalerne, der blevet taget igennem hele forløbet, har gjort, at det var muligt for os at arbejde hver for sig, uden store problemer eller misforståelser.

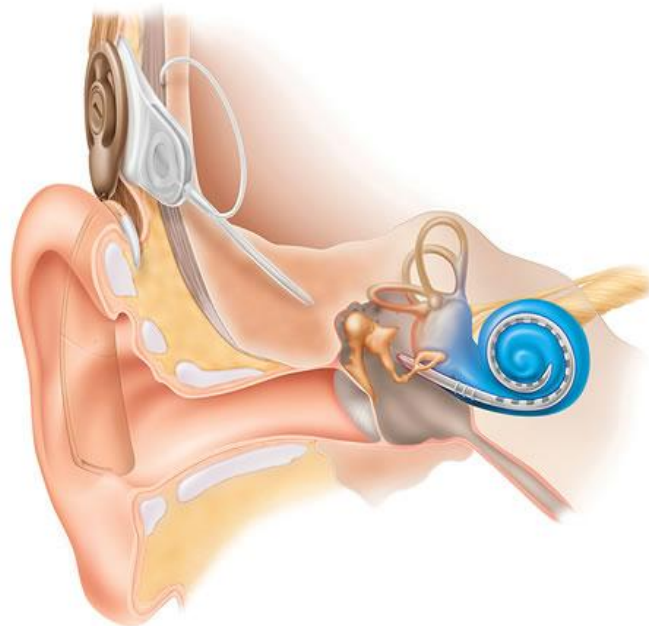
Vi har lært hvordan det er, at arbejde på et større projekt og selv skal distribuere sin tid. Vi har gjort dette ved at lave deadlines for os selv, som vi har været gode til at overholde. Slutteligt har vi lært, hvor vigtigt det er at have et åbent sind, når man arbejder induktivt og ikke være for sat i sine egne ideer, hvilket kan være udfordrende.

11. Bilag

11.1. Hvad er et Cochlear implantat?

Cochlear implantat, forkortet CI, er et elektronisk apparat der ikke blot forøger lyden man indtager men tager over funktionen af et defekt indre øre, og sørger for at lyd bliver bragt til hjernen. I Danmark er omkring 2150 der har CI, hvor 1500 af dem er voksne og kun 600 af dem har på begge ører.

Et CI består af to dele; en indopereret taleprocesser og en udvendig mikrofon og transmitter. Mikrofonen opfanger lyden og transmitter den så til taleprocesseren som er opereret ind i sneglen af øret. Mikrofonen sidder fast til det indopererede implantat ved hjælp af en magnet. Taleprocesseren består af dekoderen og elektroder, taleprocesseren sender lyden videre til hørenerven. CI erstatter hårcellerne i sneglen, som har den funktion at danne lyden og sende lyden videre til hjernen gennem hørenerven.

Der er en del faktorer der spiller ind, når det kommer til resultat og brug af implantatet. Modtagere af implantatet som har mistet deres hørelse over tid kan komme til at forstå og høre tale og specifikke lyde igen. Derimod har døvfødte ikke samme resultat, da folk der blev døve inden de lærte sprog ikke har stimuleret deres hørercenter i lang tid kan det ikke læres eller genoptrænes, derfor kan de ikke lære at forstå talesprog men opnår kun lidt lydopfattelse.

Modtagelse af et CI sker i faser:

1. Informationssamtale
2. Forundersøgelse
3. Operation
4. Tilpasning
5. Genoptræning

11.2. Mail-korrespondance

Mail til Niels-Henrik Møller Hansen

Kære Niels Henrik

Vi er to studerende fra SDU Esbjerg, som studerer Sociologi og Kulturanalyse. Vi hedder Pia Rind Jakobsen og Anna Bundgård Larsen. Vores vejleder Gunnar Lind Haase Svendsen, Syddansk Universitet, foreslog at vi kontakter dig omkring vores bachelor projekt. Vi vil gerne undersøge følgende problemstilling: *Hvilken effekt har CI høreapparat på døves/hørehæmmedes identitet og kultur?*

Tanker om hvad vi gerne vil undersøge:

- CI operationer
- Før: Livet som døv/hørehæmmet
  - Tanker omkring beslutningen
  - Forventninger
  - Identitet – hvordan er det, at være hørehæmmet, en del af din identitet?
  - Døve/hørehæmmet kultur?
  - Efter: livet med hørelse
  - Selv Identifikation
  - Tilhørsforhold – Sociale relationer
  - Personlige konsekvenser
  - Kulturelle konsekvenser
  - Påvirkning af samfundet

Vi vil sætte pris på at høre dine tanker omkring dette undersøgelsesfelt? Hvorvidt du tænker, at der er andet, der kan være relevant at fokusere på? Har du noget relevant litteratur du vil anbefale? Vi ønsker at lave et antropologisk feltstudie, hvor vi gerne vil observere og interviewe personer der har et CI høreapparat, har du muligvis nogle forslag til hvem vi kunne kontakte?

Vi vil sætte pris på enhver hjælp du kan give os.

På forhånd tak.

Med venlig hilsen Pia Rind Jakobsen og Anna Bundgård Larsen.

Mail fra Niels-Henrik Møller Hansen

Kære Anna og Pia,

Tak for jeres henvendelse; I må også gerne hilse Gunnar fra mig.

Det er et spændende emne I har valgt.

Umiddelbart ser det meget stort og bredt ud, og meget spændende, som allerede skrevet. Det er en ”klassisk” problemstilling I tager fat på, nemlig spørgsmålet om identitet i forhold til udbredelse af CI.

For det første bliver I nødt til at have styr på begreberne. Et CI er ikke et høreapparat. Det er et implantat, som erstatter modtagerens hørelse. Et høreapparat forsøger at kompensere for en dårlig hørelse. Det er to meget forskellige teknologier, og dermed meget forskellige potentialer.

For det andet bliver I nok nødt til at være mere specifikke i forhold til jeres målgruppe. Der er to centrale grupper, som modtager CI. Det ene er hørehæmmede og døvblevne, som har mistet hørelsen i en ”sen” alder, når de ikke kan få tilstrækkelig udbytte af CI tilbyder man en CI-operation. Den anden gruppe er nyfødte eller børn, hvor man konstaterer at de ikke kan høre. De får så tilbud CI – helt så tidligt så muligt, så de kan nå at følge den normale udvikling mht. talesprog osv. I forhold til identitet er der tale om to meget forskellige grupper og problemstillinger. Min anbefaling vil måske være at I vælger en af grupperne. I skriver, at har et ønske om et antropologisk feltstudie, det sætter nogle krav om at I kan få adgang til CI-brugere – det kan I måske lade styre hvilken gruppe I vælger.

I bliver også nødt til at være præcise med identitetsbegrebet. Reelt er der nok kun tale om en majoritetskultur – den hørende kultur – og døvekulturen. Den sidste kommer bl.a. til udtryk ved dem, der skriver Deaf med stort D. Det er en kultur, som har rødder langt tilbage i historien og som kæmper imod CI. Der er en del modstand i døvemiljøerne imod CI, fordi den truer døvekulturen; der er en del litteratur om dette. Det er mere usikkert om man kan tale om en særlig kultur for hørehæmmede og CI-brugere. Hørehæmmede har aldrig haft en separat kultur og CI-brugere er et åbent spørgsmål lige nu, fordi teknologien stadig er relativ ny, og man har fokuseret meget (fejlagtigt) på at CI-brugere fik en ordinær hørelse.

Der er flere muligheder for at få hænderne i CI-brugerne. Der er bl.a. en døveforening i Esbjerg, som kunne være en mulighed. Der er en skole i Fredericia, som tager sig af døve børn; det er en anden mulighed. Der var i gamle dage også en såkaldt centerskole i Esbjerg – prøv evt. at søge efter den. Hvis I ønsker at arbejde med børn eller unge med CI, så kan I kontakte foreningen deCIbel; de vil formentlig gerne hjælpe jer. Her kan I også overveje at kontakte CI-centrene i Aarhus, Odense eller Gentofte – den er lidt sværere. Hvis I vælger at undersøge unge, som er særligt interessant i forhold til identitetdannelse, så skal I tage fat i Frijsenborg Efterskole (www.fus.dk) og forstanderen Jens Petersen (jp@fus.dk). Der er også en efterskole ved Vejle – Bråskovgård – og ved Kolding – Skamlingsbanken.

Mht. litteratur er der en del at tage fat i. Jeg har skrevet en bog: "Når øret klør" som kunne være en mulighed, særligt hvis snittet er unge hørehæmmede. Jeg har også lave en serie rapporter med fokus på unge med høretab, men ikke CI-brugere. De kan findes på www.cefu.dk. Firmaet Rådgivende Sociologer – www.rso.dk – har også skrevet en del rapporter om CI – kontakt chefen Sara Rosenmeier – hun vil sikkert gerne hjælpe jer. Galladudet University, som er et universitet for døve i Washington laver også en del forskning – der ville jeg også lave en del afsøgninger.

Held og lykke med projektet

Mange hilsner

Niels

11.3. Observations guide:

Fokuseringspunkter til observation

- Hvordan CI brugere interagerer med hørende
- Hvordan CI brugerne interagerer med andre CI brugere
- Hvis selskab søger de mest.
- Bruger de hjælpemidler i undervisningen
- Hvor meget deltager de i undervisningen
- Hvor tydelig er deres CI/ hvor bevidste er de om den?

Uformel samtale guide:

Til CI brugerne

- Hvor nemt er det for dig at følge med i en samtale?
  - o Hvad gør du hvis det er svært?
- Kan du tegnsprog? Uddyb gerne.
- Hvad har du af fritidsinteresser?
- Vi har læst at det kan være lidt ekstra krævende at have CI og i bruger mere energi på det. Er du meget træt efter en almindelig dag, eller har du energi?
  - o Hvad laver du efter skoletid?
- Hvor meget fylder, tænker du over det i din dagligdag?
- Er der nogen forskel mellem jer der har CI og de andre som lider af høreproblemer?
- Hvad er forskellen mellem at have et eller to CI? Hvad gør det i forhold til når du snakker med andre?

Lærerne:

- Hvordan bliver i forberedt på at være lærer for folk med hørenedsættelse:
- Hvor stor en hørenedsættelse kan eleverne have?
- Snak:

Til hørende elever på efterskolerne:

- Hvor bevidst er du om at din kammerat har CI/ høretab?

- Har i fået informationer om hvordan de hører / hvordan i nemmest tager hensyn til deres høretab?
- Er det noget du lægger mærke til i dagligdagen? Til undervisning? Til andre aktiviteter?
- Kan du mærke forskel på dem med CI og dem med høretab?

11.4. Observation: Frijsenborg efterskole d. 4/3 2015.

Anna's notater:

Fulgte Signe, klasse A

Frijsenborg:

- Fire med CI – 23 i alt med hørenedsættelse
- 3 stamklasser – 6 hold

Signe:

- Lidt genert, men varmer stille op
- Afslappet tøj, sweatpants – sweater, løst hår, (som den generelle stil)
- Er 16 eller over

Fokuseringspunkter til observation

- Bruger de hjælpemidler i undervisningen
  - o Mikrofoner og teknologi går direkte i høreapparat, Højtalere i lokalet
    - Problemer med mikrofon → fokus på mundaflæsning, hvor dem med hørenedsættelse sidder, taler åbent om det i timer – snakker højt og tydeligt –
    - Læreren fokuserer på placering af sig selv også
    - Sender mikrofonen rundt til de elever der svarer. Virker ikke som om at de hørende tænker negativt over at de skal have mikrofonen – virker naturligt → læreren løber rundt med mikrofonen til eleverne så de rækker hånden op og så kommer hun med mikrofonen.
    - Mikrofonen gør ikke lyden højere for andre, men sender udelukkende lyden til høreapparaterne ikke til højtalere til normalthørende.

- Hvor meget deltager de i undervisningen
  - Kun 15 i klasserne
  - Signe
    - Kan selvom mangel på mikrofon stadig svare på et spørgsmål, snakker langsomt med en smule usikkerhed og lidt accent
    - Deltager aktivt
    - Sidder og skriver med veninde på com.
    - Bliver selv lidt forvirret over at hun skal snakke i mikrofon – er bevidst af at det er for hendes skyld de gør det.
  - Gruppearbejde:
    - Vælger at være to. Sidder ved siden af hinanden men de vender sig mod hinanden når de snakker, kan se Louise kigger på hendes mund og holder øjenkontakt
  - Respekt for larm, både til timen og i foredragssalen → stille, alle rækker hånden op
- Hvor tydelig er deres CI/ hvor bevidste er de om den?
  - Begge piger har håret nede, man kan næsten ikke se det → tydeligt se det på drengen – meget mere tydeligt end almindelige høreapparater (de er små, gennemsigtige,

Lærerne:

- Hvordan bliver i forberedt på at være lærer for folk med hørenedsættelse:
  - Hørenedsættelse kaldes det på højskolen → politisk korrekt.
  - De får undervisning i form af videoer, i teknikken, i tricks om mundaflæsning ikke at snakke med dem når de støvsuger, hører hvordan de hører gennem deres høreapparat → eleverne skal også gennemgå undervisning omkring hørenedsættelse når de starter på skolen.
  - Midler til små hold
- Hvor stor en hørenedsættelse kan eleverne have?
  - Skal kunne tale

- Nævner selv at CI brugerne jo er døve når de har det af, om natten – deres værelsekammerat skal være bevidst om det, har en vibrator ting under puden der registrere høje lyde
- De har elever med svært hørenedsættelse.
- Snak:
  - Bordene og stolene er lavet specielle til at larme så lidt så muligt
  - Man skal passe på med forstyrrende støj

Pia's notater

- Vi mødes med stor åbenhed fra lærer Lone.
- Vi bliver introduceret til morgensamling og Lone benytter lejligheden til lidt studievejledning om Sociologi.
- Vi hilser kort på Respondent 3, der har sorte CI på begge ører.
- Til morgensamlingen, som foregår i et lille 'auditorium' og det er umiddelbart ikke til at få øje på eleverne med CI, men der er flere med høreapparat.
- Der bruges mikrofon til morgensamlingen.
- I spisesalen stod også tekniske apparater såsom mikrofon. Det kører enten på FM eller teleslynge, så lyden rammer dem med hørenedsættelse.

Dansktid:

- Flere af holdene (der består af ca. 15 personer hver) ser en dokumentarfilm "Min Morfars Morder" af Søren Fauli i 'auditoriet.
- Der er umiddelbart ingen specifik at sidde på, folk med høreapparat sidder vilkårligt
- Ude i klasserne: dette hold består i dag af to sammensatte hold pga. en lærer-sygemelding.
- Der er 23 elever
- Nogle elever får som det første teleslynger udleveret, som skal hænge om deres hals som en større halskæde.
- Mia brokker sig kort over at der er en kort snor på den hun har fået udleveret. Der jokes lidt om det.
- Læreren taler ind i en mikrofon og spørger, eleverne med teleslynger, om den virker.
- Eleverne skal ud i gruppearbejde.

- I Mia's gruppe er der umiddelbart, hende med CI, 1 med høreapparat og 3 almindeligt hørende.
- Mias CI har endnu ikke været synligt pga. hendes lange, løse hår.
- Det virker ikke umiddelbart til at Respondenten er nødt til at kigge på den person, der taler. Der behøver ikke at blive talt særlig højt og det gør respondenteren heller ikke selv.
- Inde i klasseværelset:
- Respondenten har stadig teleslyngen på og der bliver delt mikrofoner ud på bordene, som eleverne skal tale i + læreren har en mikrofon siddende på sin trøje.
- I klasselokalet hænger en plakat med "klassens høreregler" men andet end overskriften kunne desværre ikke ses.
- Min rolle som passiv observatør blev vanskelig, da jeg kun skulle følge én person i en lille gruppe og hun muligvis følte sig utilpas ved dette. Jeg stoppede derfor med at tage noter og var mere deltagende og engagerende.

11.5. Interviewguide:

Interviewguide

Formålet med dette interview er at finde frem til, hvordan du forstår og oplever det at være CI bruger. Grunden til vi gerne vil interviewe dig er fordi CI er et relativt ny mulighed for folk med høretab, og vi undrede os over hvordan det har påvirket dig og din dagligdag. Interviewet skal bruges til en opgave på universitetet og vi regner med det vil tage omkring en halvtime. Det er udelukkende os og vores lærer/censor der får interviewene at se. Du vil være fuldkommen anonym og hvis du vil kan vi sende dig transskriberingen af det her interview og det færdige projekt. Du må meget gerne spørge, hvis der er noget du er i tvivl om eller bede os om at gentage eller uddybe spørgsmålene, eller rette os hvis vi siger noget, der ikke passer. Det er selvfølgelig helt okay med os, hvis der er nogle spørgsmål du ikke ønsker at svare på.

Må vi optage dit interview?

1. Navn
2. Alder

3. Hvordan vil du betegne dig selv ud fra din hørelse? Uddyb, fortæl hvorfor? Hvorfor er du ikke noget at det andet?
4. Hvor lang tid har du været XX?
5. Har du CI på et eller begge ører?
  - a. Hvor meget kan du høre uden dit CI?
6. Hvornår fik du CI?
7. Valgte du selv at få CI eller valgte dine forældre det?
8. Hvorfor valgte du eller dine forældre at du skulle have CI?
9. Hvad er din holdning til at have fået CI? Er der fordele og ulemper?
  - a. (?) Hvordan var dit liv før CI?
  - b. (?) Hvordan var det for dig at få CI?

10. Har du været involveret i både den hørende og den døve verden?
  - a. Har du gået på en skole med specielle tilbud for folk med høreproblemer eller på en almen folkeskole?
  - b. Hvordan så en typisk hverdag ud før efterskolen?
    - i. Blev der taget hensyn til din manglende hørelse? Hvordan?
  - c. Hvordan ser en typisk hverdag på efterskolen ud?
    - i. Bliver der taget hensyn til din manglende hørelse? Hvordan?
  - d. Hvad vil det sige at være en del af den døve verden (Pause) eller den hørende verden?

11. Har du oplevet mobning i din folkeskoletid?

12. Vi har læst, at døve har deres egen kultur i forhold til hørende? Er du enig i det? Hvis ja: hvorfor og hvordan er døvekulturen forskellige fra den hørende kultur?
  - a. Nu har vi snakket om de er forskellige måder at se sig selv på. Hvor føler du hører mest til når du har CI?
    - i. Er det udfordrende at finde ud af hvor du hører til?

13. Har du venner der er henholdsvis døve, hørehæmmet, hørende og CI brugere?

- 1 a. Er der forskel på hvordan du er sammen med de døve, hørende og CI brugere?
2 b. Hvem ser du mest?

3

4 14. Hvordan tror du, din familie og venner ser dig? Hvad med fremmede mennesker?

5 a. Opmærksomhed omkring implantatet?

6 b. Hvordan vil du gerne have at andre ser dig?

7 c. Hvordan er det at være CI bruger i et samfund hvor de fleste er hørende?

8 15. Er der noget du synes vi har glemt at nævne eller noget du synes, der skal siges?

9

10 **11.6. Interview med Signe**

11 Interview af Respondent 2 = Signed. 4/3 2015.

12 Interviewer: Anna B Larsen (I2))

13 Interviewhjælper: Pia Rind Jakobsen (I1

14 Respondent: R2

15

16 **I2:** *Må vi optage dette interview?*

17 **R1:** Ja det må i gerne.

18 **I2:** *Hvis du lige vil starte med at sige dit navn?*

19 **R1:** Jeg hedder Signe.

20 **I2:** *Og hvor gammel er du?*

21 **R1:** Jeg er 18.

22 **I2:** *Okay. Hvordan betegner du dig selv ud fra din hørelse?*

23 **R1:** Øhmm, jeg ser det sådan selv som andre, som alle andre, som normalt hørende. Men i

24 mindre klasser har jeg altid set mig lidt anderledes i forhold til andre fordi lærerne sådan altid

1 mente jeg havde brug for noget andet end det jeg havde. Jeg blev holdt meget udenfor så efter
2 jeg er kommet på efterskolen og sådan noget så synes sådan meget normalt.

3 **I2:** *Så du vil betegne dig selv som hørende?*

4 **R1:** Ja.

5 **I2:** *Hvorfor vil du ikke betegne dig som det andet? Altså hvorfor vil du ikke betegne dig som*
6 *døv?*

7 **R1:** Jamen det vil jeg også godt men det er bare lidt, hvordan kan man sige det. Der er nogen
8 der opfatter døv som noget negativt, hm vi er jo ikke på nogle måder negative, synes jeg selv.
9 Vi kan som alle andre, vi er jo ikke en som skal have hjælp til ting, sådan noget stort, vi skal
10 kun have hjælp til at høre eller gentagelser, bare sådan nogle enkelte ting. Så derfor vil jeg
11 helst betragtes som hørende da der er nogle der tager det som negativt hvis man er døv.

12 **I2:** *Okay. Hvor lang tid har du haft hørenedsættelse?*

13 **R1:** Øhh, det har jeg haft fra lille af, jeg blev født med en sygdom som gjorde mig døv mens
14 jeg var 0 år.

15 **I2:** *Hvilken sygdom var det?*

16 **R1:** Pelsyndrom(1:55)

17 **I2:** *Har du CI på et eller begge ører?*

18 **R1:** Begge (Lyder som om hun siger bette)

19 **I2:** *Hvor lang tid har du haft det?*

20 **R1:** Den ene fik jeg da jeg var 6 år gammel og den anden fik jeg da jeg gik i sjette klasse...

21 **I1:** *Da du var en 13-14 år?*

22 **R1:** Ja.

23 **I2:** *Valgte du selv at få det eller valgte dine forældre det?*

1 **R1:** Da jeg var 6 år gammel var det mest mine forældre men da jeg var 13 var det mig selv
2 der valgte det.

3 **I2:** *Ved du hvorfor dine forældre valgte det?*

4 **R1:** Nok fordi de havde set andre, for der var en døvebørnehave og der blev det tit set at de så
5 blev flyttet til almindelig, så derfor blev det betragtet som noget godt og derfor synes de også
6 jeg skulle have det. Ja jeg kunne godt være i det jeg egentlig var men hvis det hjælper kunne
7 jeg ligeså godt få.

8 **I2:** *Hvorfor valgte du så selv at få det da du var 13?*

9 **R1:** Det var fordi jeg synes jeg hørte lidt dårligere og jeg manglede lidt retningsbestemmelse.

10 **I2:** *Så det var for at kunne høre hvor lyd kommer fra. Hvad er din holdning så til at have fået
11 CI? Fordele og ulemper?*

12 **R1:** Altså der en fordel at man ikke er døv sådan hele tiden, man kan være døv engang i
13 mellem og snakke med andre. Ulempen vil nok være at man nemt kan gå i stykker, hvis man
14 taber det, så er det egentlig meget dyrt så jeg er lidt bange for at ødelægge det.

15 **I2:** *Hvordan var dit liv inden du fik CI, hvis du kan huske det, nu var du jo kun 6 år da du fik
16 det?*

17 **R1:** Øhm. Jeg var ikke så meget i kontakt med min familie, vi havde ikke sådan den kontakt
18 vi har nu, for det var sådan set kun min mor der kunne tegnsprog. Øhm min lillebror begyndte
19 at lære det, men det var ikke sådan at jeg kunne snakke med dem, min far og lillebror. Det var
20 mest min mor der oversatte det. Så det foregik meget på tegnsprog, så der var på en måde en
21 anden verden gennem det, for der var ligesom kun os selv, vi bekymrer os ikke om andre,
22 sådan om andre ude i samfundet, det er ikke sådan man hører om dem. Fordi vi døve skulle
23 helst ikke høre hvor godt de andre havde det for så blev vi ligesom kede af det og sådan
24 noget.

25 **I2:** *Okay. Så du kan tegnsprog?*

26 **R1:** Ja jeg kan godt tegnsprog og jeg bruger det også nogle gange.

1 **I1:** *I hvilke tilfælde bruger du tegnsprog?*

2 **R1:** Øhm hvis jeg går i seng og personen jeg snakker med kan tegnsprog. Øhm hvis jeg er et
3 sted der er meget støj og hvis jeg er sammen med nogle venner, døve venner, så bruger jeg
4 også mit tegnsprog der, men det er ikke sådan fordi jeg er afhængig af det, jeg kan sagtens
5 undvære det.

6 **I1:** *Men det er praktisk nok at have?*

7 **R1:** Sådan hvis jeg skal i svømmehal for eksempel.

8 **I1:** *Nå ja der kan du selvfølgelig ikke have det på. Det havde jeg da egentlig ikke tænkt over.*

9 **R1:** Medmindre jeg har pose, men der er kommet poser til det. Jeg er sådan en pige der gerne
10 vil under vandet, hvis du bare blev over vandet så gik der ikke sådan noget galt i det. Men lige
11 meget om der kommer en dråbe i den, men hvis du får det hele under vandet sådan som er det
12 noget andet.

13 **I1:** *Ja det kunne jeg godt forestille mig.*

14 **I2:** *Hvordan var det så for dig at få CI, kan du huske det, udover kontakten familien?*

15 **R1:** Det er lidt svært at beskrive når man ikke selv har været i den anden del fordi så føler
16 man sådan at man åbner sig sådan mere op, man bliver mere gladere og mere sådan ja, så
17 begyndte man at kunne snakke med andre, altså alle nu, og så skiftede jeg skole for det var en
18 døve skole for der lærte man ikke så meget fagligt så jeg kunne ikke rigtigt få et arbejde
19 bagefter og det bekymrede mig rigtigt meget, så ja. Det åbnede lidt mere for flere muligheder
20 og på en måde åbnede det op for den anden verden, det var som om der var en port der skulle
21 åbnes til den anden verden.

22 **I2:** *Nu sagde du selv at du havde gået på en speciel skole, gjorde du det indtil du var 6 år
23 gammel?*

24 **R1:** Ja.

25 **I2:** *Hvordan vil du så sige at den er forskellig fra den almen folkeskole? Du sagde noget om
26 forskel på fokus?*

- 1 **R1:** Øhm, der var ja, vi var kun sådan ca. 5 i klassen, 3 piger og 2 drenge. Det var lidt
2 upraktisk for mig for tre piger det er altså ikke lige smart at sætte sammen. Men sådan
3 overordnet, generelt, så havde vi ikke ret meget dansk eller sprog fagene. Vi havde mere
4 sådan noget matematik og naturfag, sådan noget man selv kunne arbejde med. Og så foregik
5 det også på tegnsprog, så man skulle altid kigge på underviseren.
- 6 **I2:** *Havde du tale undervisning med en talepædagog?*
- 7 **R1:** Vi havde alle fem en fælles, og så to lærere til undervisning og så havde vi en ekstra, så
8 vi havde i alt tre lærere. Så nogle gange var der kun 4 elever i klassen fordi der var en ude og
9 få taleundervisning.
- 10 **I2:** *Hvordan vil du sige at din hverdag så ud inden du kom på efterskolen, da du gik på*
11 *normal skole?*
- 12 **R1:** Jeg stå op og tog bussen til Aalborg, kom ind i klassen og der var ikke ret meget socialt
13 ind over den skole, det var ikke fordi jeg synes det var en dårlig skole men det er lidt sværere
14 at have et socialt sammenhæng, og så var der undervisning som i matematik, og så skulle jeg
15 ud og have taleundervisning, så jeg huskede det.
- 16 **I1:** *Brugte du andre hjælpemidler, som taleslynge og sådan nogle ting?*
- 17 **R1:** Nej det var der ikke. Ikke i den klasse jeg gik i.
- 18 **I1:** *Manglede du lidt det?*
- 19 **R1:** Nej det er fordi, den gang havde jeg kun høreapparat. Så jeg kunne ikke rigtig høre nogen
20 tale, jeg kunne kun høre sådan nogle lyde, så det var meget vigtigt for mig at der var
21 tegnsprog på.
- 22 **I2:** *Også efter du fik CI?*
- 23 **R1:** Ret hurtigt efter så lærte jeg at tale, der gik sådan ca. 2-3 måneder så flyttede jeg skole,
24 for jeg havde allerede talen på plads.
- 25 **I2:** *Hvordan var det så da du kom på den anden skole?*

1 **R1:** Det var sådan lidt svært for mig at komme i en klasse på omkring 20 elever i forhold til
2 der var 5 elever før, jeg savnede også lidt at bruge tegnsprog, men jeg vendte mig til at ja, fik
3 nogle venner. Det var ikke svært for mig at få nogle venner for da jeg fik CI'en så begyndte
4 jeg at åbne meget op. Med høreapparat der kunne man ikke rigtig gøre noget.

5 **I2:** *Hvad havde du så af hjælp på den skole?*

6 **R1:** Der havde jeg alt muligt udstyr som læren hun havde, der havde de ikke elevmikrofoner.

7 **I1:** *Var det et problem for dig eller var det egentlig fint nok?*

8 **R1:** Det var svært for mig og høre klassekammeraterne rundt omkring. Jeg fik sådan en plads,
9 det var der jeg skulle sidde. Det var alligevel svært for vi sad i sådan nogle grupper, sådan fire
10 personer, så er det svært for mig at se over til nogle af de andre elever.

11 **I1:** *Så det er nemmere når i sidder i hestesko, som jeg har set i gør her?*

12 **R1:** Ja det gjorde vi ikke ret meget på min skole, for der var ikke plads i lokalerne.

13 **I2:** *Var der noget specifikt fokus på dit handicap mellem alle de andre elever, fik de noget
14 undervisning i det?*

15 **R1:** Altså det var sådan, jeg har haft nogle gode perioder og nogle dårlige perioder. Fra 0-2
16 klasse der tænkte de ikke ret meget over at, "ej hun har høreapparat", der tænkte man ikke så
17 meget over det, der havde jeg masser af venner. Da jeg kom i 2 klasse, så gik ligesom lidt
18 mere op i hvordan man ligesom så ud. Lærerne begyndte også at tage meget ud af
19 undervisning, at jeg ikke skulle være en del af samværet og fællesskabet. Jeg var ikke ret
20 meget med, det var kun i pauserne jeg kom ind og så følte jeg mig på en måde som et barn
21 som har et stort problem. Og det fortsatte, det problem blev egentlig værre og værre, indtil jeg
22 kommer i 7. klasse, der skal man have nye klasser, og man havde egentlig fået noget omkring
23 5. klasse at man skulle have elevmikrofoner så jeg kunne komme med ind i klassen noget
24 mere, det skulle vi i hvert fald ikke have. Det var først i 7. klasse hvor jeg begynder at være
25 med i klassen, og mine forældre blev sådan lid "wow" hun skal ikke ud af klassen. Det
26 begyndte først at være der at jeg...

1 **I1:** *Vi har læst lidt om at døve har deres egen kultur, sådan i forhold til hørende, er du enig i*
2 *det?*

3 **R1:** Ja. Altså det er lidt svært. Det er sådan lidt hvis man sammenligner Danmark med øhm...
4 England for eksempel, de har et andet sprog, Danmark har et andet sprog, i forhold til hvis
5 man sammenligner med døve og hørende. Døve bruger tegnsprog, hvor det ikke rigtig er
6 snak, hørende de kan ikke rigtig så meget tegnsprog de kan egentlig kun snak, sådan tale. Så
7 vi kan ikke fungere med dem, så vi har ligesom en anden kultur, men hvis man kan begge
8 dele, så kan man godt være med i begge kulturer.

9 **I2:** *Når du siger den hørende, hvordan er de så forskellige? Er der andet end sprog?*

10 **R1:** Nok sådan hvordan vi, altså efter jeg er kommet i den hørende del så mangler jeg lidt den
11 tryghed vi havde til hinanden, da vi havde døveverden. For man har mere tryghed til en anden
12 fordi vi ligesom ved at der ikke vil ske noget. I forhold til den hørende verden, der hører man
13 flere problemer, man kan nemt misforstå så det er svært at tænke at vi godt kan stole sådan
14 100% på hinanden, der er kun en eller to man kan med i forhold til døve der er der måske
15 mange man kunne med.

16 **I2:** *Så det skaber en eller anden form for sammenhold eller hvad?*

17 **R1:** Ja på en måde, specielt med tegnsprog. Der er en der startede her på efterskolen men så
18 droppede ud, men hun kunne også tegnsprog. Vi kom hurtigt godt ud af det med hinanden,
19 fordi vi egentlig godt kunne tegnsprog i forhold til nogle andre, det var lidt svært at forholde
20 mig til for de var hørende og der kunne godt opstå misforståelser som man lige skal løse og
21 sådan noget.

22 **I2:** *Nu snakker du lidt om at du både føler dig hjemme i det døve og det hørende.*

23 **R1:** Ja, altså med de hørende, hvordan kan man lige sige, det er lidt svært. Jeg føler bare, det
24 er bedst hvis man kan begge dele. Jeg er bare for at jeg har fået CI'en, for jeg er ikke lukket
25 fast til den døveverden, jeg savnede den kontakt jeg havde til min familie, for jeg kunne se
26 alle andre, som min lillebror, han havde det helt perfekt. Han kunne snakke med sine forældre
27 og sådan noget, det kunne jeg ikke. Jeg skulle have korte sætninger for at mine forældre

1 kunne forstå det, i forhold til min lillebror han kunne bare snakke om alt muligt, og det kan
2 jeg også godt mærke i dag at det er nogle gange.

3 **I2:** *Nu har du så CI, føler du så det kan være udfordrende at finde helt ud af hvad for en af*
4 *verdenerne du hører til i? Eller har CI'en skabt en ny?*

5 **R1:** Ikke rigtig, fordi jeg, øhm, for efter jeg blevet ældre ældre. I de mindre klasser har jeg
6 været meget i tvivl fordi jeg også blev mobbet meget, men efter jeg blevet ældre og ældre og
7 er kommet på efterskole så er jeg også åben med nogle ting, at det egentlig også er ret godt at
8 jeg kom væk fra den døve verden. For i den døve verden der opstår der meget øhh, du skærer
9 dig selv, du tager stoffer, du drikker sådan dig mega fuld så du skal til udpumpning, du fester
10 hver dag. Der opstår mange problemer fordi du ikke, fordi du har et problem vil du få flere,
11 stoffer. Hvis jeg nu var blevet i den døve verden var jeg nok endt på stoffer osv, mange af
12 mine venner gør det i dag. Som kom senere ud, jeg kom hurtigt ud af den, der var ikke ret
13 mange der kom ud som 1. klasse. Altså man skulle hurtigt væk inden det var for sent. Jeg har
14 en veninde der kom ud af døveverdenen omkring 8. klasse, øhm, og der var det ikke ret sent,
15 men hun blev ved med også at have nogle andre problemer, udover at være døv fordi hun
16 ligesom.

17 **I2:** *Har du venner der er henholdsvis døve, har hørenedsættelse, CI-brugere og hørende?*

18 **R1:** Ja jeg har både almindelige, og folk med lidt nedsættelse som bruger høreapparat og så
19 har jeg nogen som er helt døve.

20 **I2:** *Okay. Hvad så med CI-brugere?*

21 **R1:** Jeg ved ikke rigtig hvordan, CI-brugere har jeg også men det er ikke rigtig dem jeg har
22 flest af.

23 **I2:** *Er der forskel på måden du er sammen med de forskellige på? Sproget, hvad i laver?*

24 **R1:** Det kommer an på om man også er sammen med nogle andre. CI-brugere kan også godt
25 være sammen med nogle andre der bruger høreapparat. Det er nok lidt det samme med CI, det
26 er nemmere at forholde sig til, nå okay hun er døv når hun går i seng, det er jeg også så passer
27 vi godt sammen i et værelse. I forhold til hvis der er en almindelig hørende og en døv, så vil
28 man føle sig lidt: ”ej, ej, vil hun blive lidt sur fordi jeg ikke kan snakke om natten” og andre

1 ting som hørende vil gøre, men jeg synes ikke rigtigt at der er ellers forskel. Også sådan jeg
2 føler mig nogen gange mest hjemme ved den hørende verden, selvom jeg godt kan sige for og
3 i mod dem begge ting. I den hørende verden der føler mig sig sådan lidt, ja jeg ved ikke lige
4 hvad man skal sige, man føler bare sådan lidt ja. Mine forældre har ligesom opdraget mig til
5 at skulle holde lidt væk fra den del af den døve verden, efter jeg kom i folkeskole så har de
6 sagt flere gange at jeg godt må komme tilbage og være der. Altså det er jeg egentlig
7 taknemmelig for i dag, for det kan være at de har opdaget det med de problemer, når man i det
8 univers med dem der døve. Døveverdenen er ikke ret stor, så det er nemmere og sprede til at
9 alle gør, i forhold til den hørende verden den er ret stor. Sådan at en person gør det, betyder
10 ikke om alle personer gør det, men sådan har man bare en forståelse af hvis man er i den
11 døveverden for så skal man også gøre det hvis en person gør.

12 **I2:** *Nu har du selv snakket lidt om det, men hvordan tror du din familie og venner ser dig, ser*
13 *de dig som hørende eller døv, eller en der bruger CI?*

14 **R1:** Øhh, det ved jeg ikke lige. Min lillebror, det er lidt ja, han har haft det svært med det i
15 starten, men nu kan han godt, nu ser han mig som almindelig. Min mor og far har nok altid set
16 mig som almindelig, men de ved jo godt at jeg bare har brug for hjælp til nogle ting, ellers så
17 ser de mig som almindelig og jeg er på lige fod med andre. Øhh det er nok mere min
18 bedstemor, der har lidt svært ved at se mig, hun ser mig mere som den gang jeg ikke kunne
19 høre noget. Efter dengang jeg fik CI, så begyndte hun at kunne se mig at jeg hørte til den
20 hørende verden. Det er også derfor jeg er glad for jeg kunne få mit CI, for jeg følte mig heller
21 ikke velkommen i den del af familien med min bedstemor når hun var der, selvom min
22 bedstefar havde høreapparater.

23 **I2:** *Hvordan tænker du fremmede mennesker ser dig, specielt hvis de ser apparat?*

24 **R1:** Det ved jeg ikke. De vil nok tænke det er lidt underligt, men jeg ved ikke om de ville
25 tænke så meget over det. Det ved jeg ikke.

26 **I2:** *Nu nævnte du at du var blevet mobbet, hvis det ikke er for personligt, hvad er det så du*
27 *blev mobbet omkring?*

28 **R1:** Jamen det var mere med at jeg ikke kunne høre og jeg blev taget ud af undervisningen og
29 jeg synes sådan ja, det er nok også fordi, mange der er hørehæmmede de bliver også ret tit

1 mobbet i den periode fra 3. klasse til jeg ved ikke helt hvordan det sådan slutter men sådan
2 omkring 7-8 klasse. Det er sådan den periode hvor man tænker: "ej, ej, hun har den der ting
3 og så skal hun ikke være med i det". Der tænker jeg, at ældre mennesker de har bedre
4 forståelse for det end dem der mindre børn har.

5 **I2:** *Hvordan vil du gerne have at andre de ser dig? Vil du gerne have de bare ser dig som
6 hørende eller vil du også gerne have at de ser den anden del af dig?*

7 **R1:** Jeg vil godt have at de ser det som en del, at jeg også er døv engang i mellem, at jeg har
8 behov for nogle ting men jeg vil ikke have at det er noget som fylder største delen af det. Det
9 er bare sådan måske at det bare fylder en femtedel af det og så resten så bare er almindelig.
10 Jeg vil helst ses som helt almindelig så længe de også tager hensyn til den anden del. Det er
11 kun nogle tidspunkter at jeg helst vil ses som døv.

12 **I2:** *Nu har du egentlig allerede lidt svaret på det her, men hvordan er det for dig at være CI-
13 bruger i et samfund hvor de fleste er hørende?*

14 **R1:** Øhh, nogle gange kan det godt være lidt udfordrende for mig, men for det meste ser jeg
15 det ikke sådan. Jeg tænker ikke ret meget over det, hvis jeg har undervisning, hvis jeg har mit
16 udstyr så tænker jeg ikke ret meget over at jeg er anderledes end andre, det er ikke sådan jeg
17 tænker over det hvis jeg har de ting der skal til. I forhold til hvis jeg ikke havde mit CI så
18 havde jeg ikke kunne, ja, ja, så ser jeg jo ikke en del af det. I en svømmehal der har jeg svært
19 ved at se at jeg er ligesom alle andre, der er det lidt en udfordring for mig i forhold til
20 hverdagen.

21 **I1:** *Har du prøvet at folk har spurgt dig om hvad det er du er? Og hvordan har du det med
22 det?*

23 **R1:** Nogle gange så har jeg det sådan lidt, at det er bare noget jeg har, men nogle gange kan
24 jeg godt finde på at svare, så det kommer an på hvilken alder det. Hvis det nu er et barn der
25 går i 0. klasse så kan jeg godt finde på at sige, ahh det er bare noget jeg har, i forhold til hvis
26 det var en jeg først blev venner med og så senere hen spørger, så kan jeg godt svare eller hvis
27 det er en der er på alder med mig.

28 **I1:** *Så det afhænger af situation?*

1 **R1:** Ja.

2 **I2:** *Nu har du dit hår nede i dag, er det noget du gør for at man ikke kan se det?*

3 **R1:** Nej, det meste tid har jeg hestehale.

4 **I2:** *Super, er der ellers noget du føler vi har glemt at spørge om eller noget du gerne vil*
5 *tilføje?*

6 **R1:** Ikke sådan.

7 **I2:** *Jamen så vil vi egentlig bare gerne sige mange tak.*

8 **I1:** Ja mange tak for hjælpen.

9 **11.7. Interview med Mia**

10 Interview af Respondent 2 = Mia d. 4/3 2015.

11 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

12 Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

13 Respondent: R2

14

15 **I1:** *Jeg vil starte med at spørge, er det okay, at vi optager det her interview?*

16 **R2:** Ja.

17 **I1:** *Øh, hvad er dit navn?*

18 **R2:** Det er Maria Louise Larsen

19 **I1:** *Og det bruger vi kun i forbindelse med at kende forskel på jer, vi interviewer. Navnet*
20 *kommer ikke til at stå nogle steder i opgaven. Øh hvor gammel er du?*

21 **R2:** Jeg er 15 år.

22 **I1:** *Okay, ud fra din hørelse eller din hørenedsættelse hvordan vil du betegne dig selv?*

1 **R2:** Altså, hvad mener du?

2 **I1:** *Om, vil du kalde dig selv døv eller hørende eller CI bruger eller hvad vil du sige om dig*
3 *selv?*

4 **R2:** Altså, det er sådan lidt forskelligt, altså der er nogle dage hvor jeg sådan betragter mig
5 selv om hørende men der er også nogle dage hvor jeg er sådan for eksempel har dårlige dage
6 eller træt eller sådan noget, hvor jeg bliver sådan lidt mellem mellem, sådan lidt forskelligt.

7 **I1:** *Okay, så det afhænger af hvilken dag det er? Hvorfor vil du ikke sige, at du er døv for*
8 *eksempel?*

9 **R2:** Fordi at... altså det er sådan... Altså folk sådan, for eksempel mine talepædagoger eller
10 sådan noget, de siger at man skal tænke som de andre børn. Altså bare fordi man er døv, så
11 betyder det ikke at man har helt anderledes, så jeg betragter mig bare som hørende og fordi
12 jeg hører jo stadigvæk. Jeg hører ligesom i gør på en måde. For jeg er jo ikke helt døv, kun
13 når jeg tager dem af, så er jeg døv, så jeg vil betragte mig som lidt døv-agtig, på den måde.

14 **I1:** *Yes. Hvor lang tid har du haft hørenedsættelse?*

15 **R2:** Øh, altså da jeg var to år gammel, da fandt de så ud af, at jeg var sådan okay døv-døv,
16 men så fik jeg høreapparat, men det viste sig, at jeg faktisk var døv, så jeg fik CI da jeg var 4
17 og anden CI fik jeg da jeg var 6.

18 **I1:** *Okay, valgte du selv at få CI eller var det dine forældre, der valgte det?*

19 **R2:** Det var mere mine forældre. Fordi jeg var lille, så jeg kan ikke rigtigt lige tænkte hvad
20 det var.

21 **I1:** *Nej, selvfølgelig. Ved du hvorfor, at de valgte at du skulle have CI?*

22 **R2:** Det var fordi, at øh, jeg hørte jo simpelthen... min hund, når den gæde og sådan noget
23 og så vågnede jeg aldrig op og sådan kaldte på mig og sådan noget, og larmede eller sådan
24 noget så...

25 **I1:** *Du hørte ingenting.*

1 **R2:** ... reagerede jeg faktisk ikke og så fandt de ud af at jeg skal nok ind og tjekkes for se om
2 jeg er døv og sådan noget og det viste sig, okay det var rigtigt.

3 **I1:** *Øh, ja super. Hvad er din holdning til at have fået CI? Er der nogle fordele, er der nogle*
4 *ulemper ved det?*

5 **R2:** Altså, der er nogen... altså det negative det er nok der hvor der er nogle ting, altså for
6 eksempel, der er meget larm og sådan noget, så er det sådan, man ikke rigtigt kan følge med i
7 sådan en samtale og alle de der ting ik' også. Ja, og så er det sådan lidt stadigvæk lidt svært at
8 lytte med og følge med i undervisningen for eksempel fordi de er rigtigt... selvom der er
9 mange mennesker og larm og sådan noget, så er det stadig rigtig svært og selvom der ikke er
10 larm ik' også, så er det også svært fordi, det er svært at koncentrere sig og sådan noget, når en
11 lærer snakker fordi, nogle gange så følger man ikke så meget med.

12 **I1:** *Nej, jeg lagde også mærke til der inde i klassen, at der er nogen, der glemmer at*
13 *mikrofonen nogle gange, det må også... kan det... gør det det svært for dig at følge med, hvis*
14 *ikke...*

15 **R2:** Ja, det er også lidt svært at de ikke sådan taler højere eller glemmer det og sådan... Gør
16 lidt bedre ud af det måske, sådan snakke bedre måske eller sådan noget.

17 **I1:** *Ja. Er der nogle fordele ved at have fået CI som du ser det?*

18 **R2:** Altså, fordelene er nok at når jeg så for eksempel sover, så jeg ikke kan høre noget. Nogle
19 gange så er jeg så træt eller sådan, så kan jeg også bare slå fra og der er mange andre, som
20 bliver sådan lidt misundelige over at jeg faktisk kan slå det fra... og når jeg får hovedpine og
21 sådan noget så får jeg det bedre hvis jeg slukker det og det føler mig sådan lidt, okay det...
22 jeg fortryder ikke at jeg har det fordi at jeg er sådan lidt, sådan er jeg bare

23 **I1:** *Nå, det er smart nok. Slukker du nogle gange for det, hvis du bliver, ja, træt eller*
24 *frustreret eller har brug for...*

25 **R2:** Man kan godt sige, at derhjemme gør jeg i hvert fald, men ikke her oppe på skolen, der
26 har jeg vænnet mig til det, men derhjemme der har jeg altid sådan slukket det når jeg kommer
27 hjem fra skole og sådan noget og fordi jeg bliver rigtigt træt når jeg kommer hjem.

1 **I1:** *Kan du også tegnsprog så eller...?*

2 **R2:** Det er ikke så tit, det er kun nogle gange jeg kan det, det kommer an på hvilke ord det er,
3 men lidt, fordi jeg bruger det ikke så meget fordi at jeg snakker godt nu og sådan.

4 **I1:** *Ja ja, okay. Øh, kan du huske hvordan dit liv det var før du fik CI? Jeg ved godt, du var*
5 *ikke så gammel.*

6 **R2:** Nej, altså... Jeg kan ikke rigtigt huske det, så det er sådan lidt svært at svare på fordi, jeg
7 ved ikke hvordan mit liv var før. Altså, jeg tror, at det er bedre at jeg har CI nu, fordi jeg tror
8 hvis jeg ikke havde CI så havde jeg ikke engang... jeg tror jeg ville blive lidt ked af det og
9 sådan noget og have det lidt dårligt fordi, at man kan ikke snakke med folk som ikke engang
10 kan tegnsprog. Man kan ikke lære folk som ikke kan tegnsprog, så når jeg lærer at snakke
11 med dem og så, så kunne man heller ikke kunne tale som vi gør

12 **I1:** *Nej præcis.*

13 **R2:** ... Så det er sådan det ligger lige der.

14 **I1:** *Okay, så hvordan vil du sige at det var for dig at få CI? Kan du huske selve oplevelsen i*
15 *det dengang du fik det? Igen, jeg ved godt at du ikke var så gammel, men kan du huske...*

16 **R2:** Ja, jeg kan godt huske meget faktisk. Altså selvom jeg var sådan lille, men 6 år kan jeg
17 godt huske, men 4 år kan jeg ikke, men da jeg var 6 år så kan jeg godt huske at mine forældre
18 sagde at det ikke gjorde ondt og sådan noget og så øh, så viste det sig, at de kom til at tage
19 noget vand fra hjernen af, så de kom til at fjerne noget og det gjorde sådan at jeg fik
20 hovedpine og havde kastet op og fik kvalme og sådan jeg fik det rigtig dårligt og var sur på
21 mine forældre i rigtig lang tid på grund af det, for de havde lovet for mig og... men det var
22 ikke, altså det var ikke så stor en oplevelse fordi, jo det er det nok, hvis det er jer, men altså
23 jeg mener sådan at det var nok overrasket på en måde fordi man havde forventet at det var
24 meget værre end det burde være-agtigt sådan, så... det var bare ikke så, det værste men som
25 man kunne forestille sig...

26 **I1:** *Okay,*

- 1 **R2:** Altså i kunne godt forestille jer det er sådan hårdt og sådan noget, men når man så tænker
2 over det så var det faktisk ikke så hårdt på den måde
- 3 **I1:** *Nej, det var måske meget rart at kunne høre...*
- 4 **R2:** Ja, det var det jeg sådan tænker, okay det positive det var at jeg godt kunne høre noget
5 igen-agtig, det har jeg fået det til at gøre og sådan noget.
- 6 **I1:** *Okay. Øh, men nåede du så, før du fik CI, at være involveret i den døve verden også?*
- 7 **R2:** Altså hvad...?
- 8 **I1:** *Har du været involveret i den døve, altså med døve mennesker og i den døve verden? Hvis
9 nu vi siger, at der er en hørende verden og en døv verden,*
- 10 **R2:** Ja,
- 11 **I1:** *Øh, nåede du så at være en del af den døv verden?*
- 12 **R2:** Altså, der er nogen, der arrangerer sådan noget
- 13 **I1:** *Ja, sådan noget.*
- 14 **R2:** Sådan noget team weekend, hvor man så... for eksempel her på skolen der har været
15 team weekend her sidste år til november eller sådan noget og så skulle vi alle sammen mødes
16 og så lærer man også dem at kende og sådan noget. Og det er meget hyggeligt synes jeg fordi,
17 så, man... de ved godt selv hvordan det er i forhold til i ved jo ikke rigtigt for eksempel
- 18 **I1:** *Nej,*
- 19 **R2:** I forestiller jer det, men det er ikke som i tror det er faktisk for det er sindssyg hårdt og..
20 så det er sådan.
- 21 **I1:** *Når du siger, at det er hårdt, hvad mener du?... kan du specificke eksempler på hvad, der
22 kan være hårdt?*
- 23 **R2:** Altså, hårdt det kan være sådan noget med at, i kan følge med i samtalen, i fører samtaler
24 og jeg står og så føler man sig udenfor nogle gange, altså jeg føler mig lidt altså udenfor fordi
25 for eksempel, hvis jeg snakker med jer for eksempel eller nogen andre og sådan noget, elever

1 og sådan noget og så de ikke, de er hørende så føler jeg mig lidt udenfor, fordi jeg er den
2 eneste, der har CI, så føler man, så sidder man bare der, jeg kan ikke rigtigt følge med i
3 samtalen i forhold til de andre og snakker ikke særlig meget og sådan noget.

4 **I1:** *Hvad gør du så når du ikke kan følge med? Hvordan reagerer du?*

5 **R2:** Så spørger jeg nogen gange sådan, hvad snakker i om? Og, ”nå på den måde” og sådan
6 noget, så får jeg sådan svar på det og sådan noget, fordi de respekterer at jeg har

7 **I1:** *Så der bliver taget hensyn til det trods alt? Selvom de sikkert godt kan glemme det nogen
8 gange, så... Okay, øh, har du gået på en skole, en specialskole for folk med hørenedsættelse
9 eller har du gået på almindelig folkeskole?*

10 **R2:** Jeg har været på, i Aalborg ligesom Respondent 1, har hun ikke fortalt lidt om Bambi og
11 sådan noget?

12 **I1:** *Øh, ikke lige med Bambi, men øh noget med at hun kom... hvornår var det hun kom, var
13 det i sjette klasse hun kom øh, nej*

14 **I2:** *Jo, hun var 6 år da hun...*

15 **R2:** Det er lige ved siden af, det var sådan, der er en eller anden på Aalborg skole i Bambi og
16 så har jeg så gået i børnehave der, hvor de alle sammen var døve, ingen der faktisk fik CI.
17 Men der havde jeg så CI men det var sådan helt andet noget, men jeg kan ikke lige huske
18 hvad det var, man havde noget på lige her (peger midt på sin mave) og så tilsluttede det og
19 sådan men, den var ikke særlig god og havde ikke god kvalitet og sådan noget, men ja jeg har
20 gået til Bambi hvor der var sådan mennesker man alligevel kan... fordi man kan ikke snakke
21 med mennesker når man er lille du ved

22 **I1:** *Nej nej,*

23 **R2:** Så skal man lære ord og sådan noget, men ja jeg har været på specialskoler og sådan
24 noget.

25 **I1:** *Okay, hvordan har det været for dig, synes du?*

1 **R2:** Altså, altså det er hyggeligt, altså sådan ... jeg ved det ikke. Jeg kan ikke rigtig huske det
2 for jeg var meget lille og sådan, men altså jeg tror, at det... det har været sådan, man kan
3 blive et bedre menneske fordi, jeg tror at hvis jeg ikke havde været på sådan noget
4 specialhøjskoler og sådan noget, så ville jeg bare sådan tænke, at jeg er nok den eneste, der
5 har svært, mest svært i forhold til de andre og sådan noget...

6 **I1:** *Så det giver noget fællesskab?*

7 **R2:** Ja, så jeg føler sådan lidt, at det er kun mig, der oplever det samme og sådan, men det var
8 jeg så ikke

9 **I1:** *Ja okay, så det var måske meget rart, okay, lækkert. Øh, hvordan så en typisk hverdag ud*
10 *for dig før du startede på efterskolen?*

11 **R2:** Det var meget anderledes. Altså, her for eksempel, ik' også, folk de tager hensyn, de siger
12 og vil gerne gentage igen, hvis man har behov for det eller... og der er også de der teleslynge-
13 ting-halløj, det er også sådan meget dejligt fordi folk de husker faktisk og især lærerne i
14 forhold til min gamle skole, de er meget sådan svære ved at huske på den og der skulle jeg
15 slæbe de der, de der sådan kobberboks hvor der er mikrofoner og de skulle lades op og sådan,
16 det er rigtig hårdt at bære den fordi den vejer sindssyg meget.

17 **I1:** *Ja, det er ikke så smart...*

18 **R2:** Ja, så det er sådan lidt, de har sværere ved at huske det og sådan noget og tage hensyn i
19 hvert fald

20 **I1:** *Det er måske også træls at minde dem om hele tiden "vil du ikke være sød at tale i*
21 *mikrofonen" eller "vil du ikke..." Ja...*

22 **R2:** Ja,

23 **I2:** *Fik du ikke tilbudt noget støtte på din skole du gik på i forhold til det?*

24 **R2:** Altså, på min gamle skole eller hvad?

25 **I2:** *Ja.*

1 **R2:** Jo, der fik jeg støtte, men så stoppede det fordi, at jeg havde ikke behov for det men, det
2 viste sig at jeg faktisk okay har behov for det, fordi der er nogle ord jeg ikke kan forklare
3 og... sådan for eksempel, der er nogle ord, jeg ikke helt kan huske hvad det er og sådan jeg
4 kan ikke... glemmer meget ting og sådan. Så jeg har behov for... fordi jeg skal gå på
5 gymnasiet næste år ik' også, så det er sådan lidt, der har jeg behov for støtte fordi jeg ved
6 godt, at det ikke alt forklaring jeg får og der er mange ting, som jeg ikke rigtig får hørt og
7 fordi der er for eksempel larm og der er nogle der lige snakker eller larmer med en blyant og
8 computer eller sådan, så sidder man bare og koncentrerer om det, så glemmer man at man skal
9 koncentrere om læreren og

10 **I1:** Okay, hvis nu vi igen tager fat i den døve verden og den hørende verden, som vi snakkede
11 om før, hvad vil du sige at det vil sige at være en del af den døve verden?

12 **R2:** Altså, være en del af den døve verden det er nok mest det jeg gerne vil være, altså i
13 forhold til høreverden. Hvis jeg havde hørende så tror jeg ikke folk, de tog så meget hensyn til
14 mig og sådan noget og i forhold til CI altså fordi døveverden de tager meget hensyn til
15 hinanden fordi de ved selv hvordan det er, men når jeg så, hvis jeg tager CI og kommer ind i
16 høreverden [eventyr/ eventuelt] kan man sige ik' også, folk de vil ikke tage så meget hensyn
17 fordi de ved ikke hvordan det er og de ved ikke så meget om det for eksempel. Hvis jeg nu går
18 på gymnasiet så ved de heller ikke særlig meget om hvordan det er og hvad det er og alt det
19 der, så stiller de for mange spørgsmål og så kan man ikke overskue det og...

20 **I1:** Nej, så er det nemmere at... i døveverden der er der forståelse måske.

21 **R2:** Ja, lige præcis.

22 **I2:** Hvad vil du sige, at døveverden indeholder? Betyder det folk med hørenedsættelse eller er
23 det kun folk, der er helt døve og snakker tegnsprog.

24 **R2:** Det kan være med høreapparater og sådan lav høre-sættelse og sådan noget, det behøver
25 ikke... altså det er kun nogen hørende, der tager hensyn, men jeg mener sådan helt døv og lav
26 ned-sættelse og alt det der... sådan nogle ting og sådan noget og tegnsprog og sådan noget
27 fordi, jeg synes at det er hyggeligt og sådan noget, at man faktisk lærer en som har helt
28 præcist det samme oplevelse og sådan nogle ting.

- 1 **I1:** *Okay, ja det giver fint mening. Men hvad vil det så sige at være en del af den hørende*
2 *verden?*
- 3 **R2:** *Jeg ved faktisk ikke helt hvad forskellen på hørende eller døve fordi jeg ved ikke helt*
4 *hvordan døveverden faktisk indeholder, så på den måde.*
- 5 **I1:** *Nej, men hvor vil du sige, at du står henne, hvis du har høreverden og døveverden?*
- 6 **R2:** *Hmm, det ved jeg faktisk ikke, det kan jeg ikke rigtigt svare på.*
- 7 **I1:** *Nej, det er jo heller ikke.. Det er også svært.. det er også meget opdelt kan man sige, enten*
8 *eller. Det kan være, det ved jeg ikke, at du føler at du står i midten nogle gange, eller skifter,*
9 *det ved jeg ikke. Øh, vi har læst, vi har læst en del stof om døv og folk med CI og sådan noget*
10 *og vi har fundet frem til at der er simpelthen en døvekultur og en hørende kultur.*
- 11 **R2:** *Ja*
- 12 **I1:** *Vil du give mig ret i det, at det er noget, der findes? Døvekultur og hørende kultur*
- 13 **R2:** *Altså døvekultur, det er nok der hvor man har tegnsprog, er det ikke det i mener?*
- 14 **I1:** *Jo, det er i hvert fald det vi også har... men jeg ville lige høre hvad du tænkte om det.*
- 15 **R2:** *og mundaflæse for eksempel, det er også en del af det, på en måde fordi når læreren*
16 *vender ryggen til, så er det svært at lige kan få de rigtige ord ind og for så at kunne*
17 *mundaflæse, det er meget vigtigt i hvert fald en af de mest vigtigste i døveverden i hvert fald,*
18 *så man kan følge alle med hvis alle de ord, der bliver sagt og sådan kan følges med og sådan.*
19 *Altså hvis jeg ikke mundaflæser for eksempel dig, så er der altså nogle ord, som jeg tror det er*
20 *men faktisk ikke er. På den måde..*
- 21 **I1:** *Ja, så tegnsprog og mundaflæsning*
- 22 **R2:** *Sådan nogle ting som sprog, døvesprog agtig.*
- 23 **I1:** *Ja. Øh, er der andre måder, du vil sige, at døvekulturen er forskellig fra den hørende*
24 *kultur? Udover sproget.*

1 **R2:** Der er ikke så meget forskel synes jeg ikke. Det er ikke sådan noget jeg lægger mærke til.
2 Jeg har heller ikke rigtigt tænkt over det, men jeg tror ikke at der er så meget forskel.

3 **I1:** *Okay, nu har vi snakket om det der med hvordan man ser sig selv, hvordan du ser dig selv.*
4 *Hvor føler du at du hører mest til, nu har jeg lidt spurgt om det, men når du har CI, kan det*
5 *godt være lidt svært at sige, men føler du, at du hører mest til hørende eller den døve verden?*

6 **R2:** På en måde så nogle gange så hører jeg til i den hørende verden fordi jeg følger med i
7 deres liv på en måde ik' også, fordi jeg oplever det samme og sådan noget. Den døve verden
8 det er der, det er bare oplevelser man tænker. Sådan de tager hensyn og sådan noget, men jeg
9 tror det er sådan jeg betragter mest til hørende fordi, det er dem, som jeg har mest tilfælles
10 med i forhold til døve verden fordi, døveverden de har helt anderledes tilfældigheder,
11 oplevelser og sådan nogle ting.

12 **I1:** *Så hvis du skulle vælge så var det den hørende. Okay.*

13 **I2:** *Men nu, du snakkede lidt om det der med at du også bedre kunne høre... passe ind i dem*
14 *med høretab, føler du lidt det også på en eller anden måde er en verden, der er hvor at det*
15 *ikke er en døvekultur eller en hel hørende kultur, men at i ligesom også har en kultur med jer*
16 *der har haft de her høreproblemer?*

17 **R2:** Okay, hvad mener du med det, altså sådan...?

18 **I2:** *Du sagde, at du godt kunne lide at være i døveverden fordi de alle sammen tager hensyn*
19 *og du føler at du havde mere tilfælles med dem. Men det vil sige, altså fordi vi sætter lidt to*
20 *modsatninger op, at du enten er døv eller hørende, men mener du, at der er en ting i midten,*
21 *hvor at du er ikke hørende med du er heller ikke døv, du har bare høreproblemer. Er det*
22 *sådan en ny, eller ikke en ny, men er det en kategori du sådan tænker, at du hører mere ind i*
23 *end du hører ind i det hørende eller det døve?*

24 **R2:** Men jeg tror altså, i forhold til de to så tror jeg at jeg sidder sådan i midten, fordi det er
25 sådan meget, hvis den kører op og ned mellem de to så nogen gange så er det de døve fordi så
26 nogen gange så meget om mine høre det er sådan "jeg er lidt for træt til at høre" for eksempel
27 og sådan noget, så det er rigtigt svært at følge med og i hørende så når jeg faktisk er meget
28 frisk og har tid til at lige tænke om, så følger jeg med i den høreverden. Det er sådan meget

1 forskelligt, fordi jeg ved ikke så meget om døveverden, kan man også sige fordi jeg har ikke
2 været så meget sammen med dem, det er kun lige her fordi at jeg havde behov for at være her
3 og jeg valgte, eller min talepædagog, valgte den her efterskole for mig, fordi hu synes at det
4 var det bedste for mig og så tænkte jeg okay, det bliver jeg nødt til og det var en mulighed for
5 mig og det var nok det bedste valg jeg har valgt fordi folk de tager meget hensyn i forhold til
6 alle andre skoler jeg har gået til ik' også sådan de tager ikke så meget hensyn fordi de ved
7 ikke rigtigt hvordan det selv er. Og så er det jo sådan, folkeskoler er jo folkeskoler i ved.

8 **I1:** *Ja ja,*

9 **R2:** I forhold til efterskoler, de er meget sådan, de er sådan meget samlet om det og de ved
10 godt at det er forkert hvis de ikke tager hensyn og sådan noget, de lærer meget mere om det
11 og det synes jeg, at det er meget fedt.

12 **I1:** *Det var vel også... vi snakkede med Lone om at der var sådan et informationsmøde også*
13 *til de hørende elever om hvordan man tager hensyn til eleverne med hørenedsættelse.*

14 **R2:** Helt fra, hvad hedder det, fra første uge tror jeg, så dengang i den første uge vi kom her,
15 så sad de sådan og brugte sådan to timer på at snakke om CI hvordan det er og hvordan det
16 bliver sådan slået helt fra og hvordan man bliver døv og sådan noget, det har været sådan en
17 mega lang samtale imellem os sådan noget.

18 **I1:** *Var det, var det rart, at det var sådan eller var det, ja, eller hvordan fandt du det?*

19 **R2:** Det var meget rart og de sådan gjorde det fordi hvis de ikke fortalte noget om det, så tror
20 jeg ikke folk de ville tage så meget... de tror folk sådan spørger meget, sådan hvordan har du
21 det med det og sådan, det er svært at forklare og sådan hvad ens CI faktisk er fordi
22 selvfølgelig er det når man er døv og sådan noget, men det er svært at fortælle hvorfor man er
23 døv og alt det der, for jeg ved heller ikke for eksempel 100 % på hvorfor og de kan heller ikke
24 selv forklare hvordan det er og sådan noget, det er meget sådan, det er ikke sådan en simpel
25 måde at forklare det på, det er sådan meget svært.

26 **I1:** *Ja, det kunne jeg godt forestille mig egentlig, ja. Øh, lige lidt til noget andet. Har du*
27 *venner der både er døve og hørehæmmede og CI brugere?*

28 **R2:** Ja,

1 **I1:** *Hvem øh... hvordan er du sammen, er i blandet når du er sammen, er du mere kun*
2 *sammen med hørehæmmede af gangen eller kun hørende af gangen?*

3 **R2:** Det er sådan forskelligt meget, altså sådan, altså for det meste så er jeg sammen med
4 hørehæmmede ik' også, øh nej, sammen med hørende det ved jeg ikke hvorfor jeg kan bare
5 godt lide dem ik' også, ja men nogle gange så... der er nogle her på skolen der går, jeg kendte
6 før jeg kom her, det er dem jeg bor sammen med, samme by som dem, de er sådan, det er lidt
7 forskelligt, kommer an på hvordan personerne er, men det er mest hørende jeg går mest med.
8 Det er også dem jeg mest har tilfælles med og betragter mest dem og sådan

9 **I1:** *Ja, Hvordan... hvad laver du når du er sammen med hørende og hvad laver du når du er*
10 *sammen med hørehæmmede mennesker?*

11 **R2:** Altså, hørehæmmede der snakker vi sådan helt andet samtale i forhold til høre-hørende
12 men jeg ved ikke hvad det er for en samtale vi snakker, men det er sådan, det har jeg sådan
13 altid tænkt over, det, der er meget forskel mellem de to samtaler fordi, når de hørehæmmede
14 samtaler, så er det sådan, man kan godt sige så skal man tale tydeligt og højt og at det skal
15 være stille lidt og sådan. Og sådan hørende de er sådan meget larm og der er aldrig ro og
16 sådan, der er altid sådan noget der skal, sådan du ved forklares, siges og sådan noget.

17 **I1:** *Der er gang i den hele tiden.*

18 **R2:** Ja.

19 **I1:** *Ja, der står her "hvem ser du mest" men det var så hørende du er mest sammen med.*

20 **R2:** Ja.

21 **I1:** *Igen, noget lidt andet, hvordan tror du at din familie og venner ser dig?*

22 **R2:** Altså, jeg kan godt forklare, min familie til at starte med, de var ked af det over at jeg var
23 døv og sådan noget fordi, vi havde mistet, jeg havde mistet min storebror personligt, men ja,
24 hvad hedder det og så var de bange for at miste mig også, hvis vi ikke havde mistet min
25 storebror så tror jeg ikke de havde født mig og sådan noget og jeg tror at de havde taget mig
26 [væk], sådan fordi de vil ikke, altså generelt det er jo meget svært at opdrage en, der har CI og
27 sådan noget. Og på en måde så kan jeg godt fornemme det, fordi jeg selv har det, så kan jeg

1 godt fornemme at det er meget svært, fordi ens forældre de skal prøve at føre en samtale og
2 holde øje med mig og sådan noget i forhold til de hørende, fordi hørende de har det meget
3 nemt og sådan noget i forhold til hvad jeg har det.

4 **I1:** *Ja okay, hvad med dine...*

5 **R2:** ... min familie har vænnet sig meget til det og sådan. men til at starte med var det meget
6 svært og sådan noget, de skulle selv lære tegnsprog for at kunne snakke med mig og sådan,
7 men de er meget bedre til tegnsprog end mig, kan man sige fordi de lærer meget og de har
8 brugt meget tid på det, jeg har ikke brugt så meget tid på det, som de gør.

9 **I1:** *Nej, du var selvfølgelig også mindre dengang*

10 **R2:** Ja, men jeg bruger altså tegnsprog, det er ikke så meget jeg bruger det, jeg bruger det kun
11 sådan når jeg skal sige godnat og godmorgen eller når jeg har taget min CI af, så bruger jeg
12 det til mine forældre, men jeg bruger det ikke her på skolen.

13 **I1:** *Okay,*

14 **R2:** Det er ikke sådan, jeg synes ikke det sådan meget spændene at bruge tegnsprog længere,
15 jeg synes det er blevet kedeligt nu, det er ikke sådan lige den sprog jeg gerne vil lære. Det er
16 mere sådan, for det meste vil jeg gerne lære at tale ordentligt og sådan nogle ting, ligesom i
17 gør-agtigt, for eksempel, der er mange ord i godt kan i forhold til hvad jeg kan og der er
18 mange ord i hører for eksempel i engelsk og sådan noget, der er meget svært og tysk og...
19 fordi i hører anderledes i forhold til hvad jeg gør.

20 **I1:** *Ja, hvad med dine venner, hvordan tror du, at de ser dig?*

21 **R2:** Mine venner eller hvad?

22 **I1:** *Ja,*

23 **R2:** Jeg tror, at de ser mig som almindelig, altså fordi helt fra starten af her på skolen, helt fra
24 starten af, der vidste de ikke at jeg brugte CI og sådan noget fordi de synes at jeg hørte rigtig
25 godt og det gør jeg altså også på en måde, altså i forhold til hende, der var her før ik' også
26 Respondent 1, der er egentligt mange, altså det, det er ikke ondt ment vel, men det er bare, der
27 er mange, der siger at hun taler anderledes end jeg gør og det er fordi hun bruger meget tid på

1 tegnsprog og jeg bruger meget tid på udtalelse og sådan noget og det har jeg brugt rigtig lang
2 tid på og det også det, jeg har mest fokus på og det er også derfor jeg snakker meget,

3 **I1:** *Nå ja, vi nyder godt af det.*

4 **R2:** Jeg snakker meget, det er også der... det er fordi det er jeg blevet tvunget til fordi, før
5 snakkede jeg overhovedet ikke særlig meget og jeg snakkede dårligere end hende før, der var
6 her og sådan noget på grund af at jeg ikke snakkede. Altså, man skal snakke meget før man
7 faktisk kan sige ordene og udtale og lære og alt det der.

8 **I1:** *Ja, det er klart. Okay, hvad så med fremmede mennesker, hvordan tror du at de ser dig,
9 hvis de ser dit implantat eller sådan nogle ting?*

10 **R2:** Altså, jeg tror de sådan tænker, at hvad det faktisk er CI og sådan noget og hvad er det i
11 har på hovedet og sådan. Nogle gange kan man se arret, især på drenge, så kan man godt se
12 sådan et ar og sådan, men jeg tror ikke de tænker så meget over det. Der er også nogle der er
13 sådan handikappet og sådan noget, de tænker heller ikke særlig meget over det, jeg tænker i
14 hvert fald ikke over det fordi jeg selv på en måde handikappet kan man godt sige, det er for
15 eksempel nogle der er blinde og ordblinde og sådan noget, kan man godt kalde sådan
16 handikappet, på en måde ik' også. Så jeg tænker mig selv som handikappet, men det er ikke
17 på den måde, men det er bare sådan, det er ikke stort forskel på fremmede mennesker og
18 venner og familie, det er mest familie, der ser mig som anderledes, men fremmede
19 mennesker, jeg tror ikke sådan rigtigt at jeg har tænkt over sådan nogle ting.

20 **I1:** *Oplever du, at folk kommer hen og spørger dig, hvis de ser dit apparat og de kommer hen
21 også spørger hvad det er?*

22 **R2:** Altså ikke fremmede mennesker, men sådan dem jeg faktisk kender, de spørger ind til
23 hvad det er og sådan noget. Det gjorde de i hvert fald da jeg kom på skolen sidste år, hvor jeg
24 kom her for eksempel, der var mange der spurgte mig, sådan hvad er det du har sådan lige her
25 og sådan, de ser mig lidt og det gør mig på en måde også lidt glad fordi de sådan tænker over
26 det og spørger mig i stedet for at spørge en anden og sidder sådan som om at de bagtaler, men
27 faktisk spørger ind til det.

28 **I1:** *Så du vil gerne have at... du tager gerne imod at folk de kommer og spørger ind til det?*

- 1 **R2:** Ja, i stedet for at de sådan spørger en anden en eller lærer eller sådan, så det er sådan
2 meget sådan lidt på en måde umodne...
- 3 **I1:** *Ja, det er rigtigt nok.*
- 4 **I2:** *Nu har du dit hår nede, er det noget du går mest med dit hår nede for at man ikke kan se
5 dit apparat eller er du ligeglad og har du tit også håret oppe?*
- 6 **R2:** Jeg er faktisk ret ligeglad, altså jeg kan godt lide at vise den frem, men det er bare fordi at
7 jeg har håret nede i dag, det er fordi at der er vinter, det varmer bare min hals på en måde,
8 også fordi at jeg godt kan lide det, så sidder jeg bare og leger med mit hår i timerne og sådan
9 noget, så det er sådan
- 10 **I1:** *Men du har ikke noget imod at...*
- 11 **R2:** Det er meget lige meget om man kan se dem.
- 12 **I1:** *Okay, ja. Næstsidste spørgsmål det er, hvordan er det at være CI bruger i et samfund hvor
13 de fleste de er hørende?*
- 14 **R2:** Øh, ja. Det er et godt spørgsmål. Det ved jeg ikke helt.
- 15 **I1:** *Kan det være udfordrende?*
- 16 **R2:** Ja, det tror jeg, det kan godt være udfordrende, for døve i hvert fald i forhold til hørende,
17 men ja det tror jeg sådan på den måde.
- 18 **I1:** *Helt sikkert, sidste jeg vil spørge dig om er, er der noget du synes, at vi har glemt at
19 snakke om og nævne, noget du gerne vil sige til sidst, som vi ikke har fået spurgt om.*
- 20 **R2:** Jeg kan ikke komme i tanke om noget,
- 21 **I1:** *Nej, det er også bare helt fint. Så siger vi mange tak for hjælpen.*
- 22

1   **11.8. Interview med Lasse**

2   Interview af Respondent 3 = Lasse d. 4/3 2015.

3   Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

4   Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

5   Respondent: R3

6

7   **I1:** *Må vi optage dette interview?*

8   **R3:** Ja.

9   **I1:** *Det var godt. Hvad er dit navn?*

10   **R3:** Lasse.

11   **I1:** *Lasse. Og hvor gammel er du?*

12   **R3:** Jeg er 15.

13   **I1:** *Yes, øhm ud fra din hørelse eller dit høretab hvordan vil du betegne dig selv?*

14   **R3:** Øhm Hørende.

15   **I1:** *Du er hørende. Hvorfor? Hvorfor vil du ikke betegne dig selv som døv eller CI-bruger?*

16   **R3:** Det ved jeg ikke, det er bare sådan det jeg har hørt mest.

17   **I1:** *Okay. Hvor lang tid har du været hørehæmmet?*

18   **R3:** Det har jeg været siden jeg var 5 år.

19   **I1:** *Du har CI på begge ører kan jeg se (CI er meget tydeligt i hans korte hår), hvornår fik du*
20 *dine CI apparater?*

21   **R3:** Det gjorde jeg da jeg var 11, der fik jeg den første. Så 13 der fik jeg den anden.

22   **I1:** *Okay, og valgte du selv det eller gjorde dine forældre?*

- 1 **R3:** øhmm, i starten var jeg lidt nervøs for operationen, men den anden den valgte jeg selv.
- 2 **I1:** *Hvorfor valgte dine forældre eller dig selv at du skulle have CI?*
- 3 **R3:** Fordi jeg ikke kunne høre så godt inden, så jeg ville gerne kunne høre bedre.
- 4 **I1:** *Og høreapparat kunne ikke hjælpe?*
- 5 **R2:** Det var ikke godt nok.
- 6 **I1:** *Hvad er din holdning til at have fået CI? Er der nogle fordele eller ulemper?*
- 7 **R3:** Jeg synes det er meget fint, men der er lidt ulemper når man skal sætte sit hår, og når man
8 skal i bad så kan man ikke høre noget.
- 9 **I1:** *Nej der skal du have dem ud. Hvad med fordele, er der nogle fordele ved det?*
- 10 **R3:** Jeg kan høre musik når andre ikke kan høre det, man kan også sidde og høre musik i
11 timen uden at der er nogen der kan høre det.
- 12 **I1:** *Kan du sætte den til? Ej hvor smart. Kan du huske dit liv før du fik CI?*
- 13 **R3:** Ikke rigtigt.
- 14 **I1:** *Kan du huske selve processen fra da du fik CI?*
- 15 **R3:** Kun lidt.
- 16 **I1:** *Hvordan var det?*
- 17 **R3:** Det var sådan bare operationen, og så skulle jeg derind en måned før, tror jeg det var. Og
18 så efter operationen skulle jeg være hjemme igen og så måtte jeg først få plasteret af efter en
19 måned.
- 20 **I1:** *Kan du huske, da du fik hørelse, hvordan det var?:*
- 21 **R3:** Det lød lidt ligesom Chip og Chap i starten.
- 22 **I1:** *Jeg har godt hørt nogle lyde med hvordan CI-brugere de høre. Jeg ved ikke om det passer
23 men det var en anderledes oplevelse, meget spændende.*

- 1 **I2:** *Nu havde du jo prøvet at høre normalt før du mistede hørelsen, var det et chok at høre*
2 *anderledes? Var det hvad du havde regnet med?*
- 3 **R3:** Det ved jeg ikke, jeg kan nemlig ikke huske hvordan jeg hørte før.
- 4 **I1:** *Har du været involveret både i den døve og hørende verden?*
- 5 **R3:** ja.
- 6 **I1:** *Kan du tegnsprog for eksempel?*
- 7 **R3:** Nårh, nej det kan jeg ikke.
- 8 **I1:** *Nej okay, men du har stadig været involveret. Har du gået i en folkeskole med*
9 *specialtilbud eller har du gået på en almen folkeskole?*
- 10 **R3:** Jeg har gået på en almindelig folkeskole.
- 11 **I1:** *Og det har fungeret godt eller hvordan har det fungeret?*
- 12 **R3:** Altså der var meget mobning.
- 13 **I1:** *Havde du nogle hjælpemidler med i skole?*
- 14 **R3:** Ja jeg havde elevmikrofon og lærermikrofon med.
- 15 **I1:** *Ja. Og det fungerede godt eller hvordan fungerede det?*
- 16 **R3:** Det var okay. Eleverne var ikke så gode til at bruge den.
- 17 **I1:** *Hvordan så en typisk hverdag ud for dig, før du startede på efterskolen?*
- 18 **R3:** Det var i skole, og så hjem og spille computer indtil jeg gik i seng.
- 19 **I1:** *Okay. Blev der taget hensyn til din manglende hørelse? Nu snakkede om at der blev gjort*
20 *lidt i skolen, hvad med derhjemme og med venner?*
- 21 **R3:** Altså der blev taget hensyn. Jeg havde kun en ven og han tog hensyn til det.
- 22 **I1:** *Hvordan gjorde han det for eksempel?*

- 1 **R3:** Altså hvis jeg spurgte så sagde han det gerne igen, der var ingen problemer.
- 2 **I1:** *Og du følte dig tryk og det hele med ham. Hvad så med nu, hvordan ser en typisk hverdag*
3 *ud på efterskolen?*
- 4 **R3:** Det er altså meget godt sammenhold, man kan sagtens sige hvis man ikke kan høre noget.
5 Det er der ingen problemer i.
- 6 **I1:** *Jeg har også lagt mærke til, når jeg har været ude og se nogle af timerne at der bliver*
7 *taget meget hensyn, med elev og lærer mikrofoner og sådan noget. Øhm hvad vil du sige det*
8 *betyder at være del af den døve verden? Hvordan vil du definere det?*
- 9 **R3:** Det ved jeg ikke.
- 10 **I1:** *Hvad så med at være del af den hørende verden?*
- 11 **R3:** Det ved jeg heller ikke.
- 12 **I1:** *nej det er også bare helt i orden. Nu har vi sådan lidt læst os frem til at døve har deres*
13 *egen kultur i forhold til hørende. Er det noget du vil give os ret i?*
- 14 **R3:** Det ved jeg ikke, da jeg ikke er del af den kultur.
- 15 **I1:** *For eksempel sproget kan gøre der er en opdeling? At mange hørende kan ikke tegnsprog*
16 *så derfor kan det være svært at snakke med døve og omvendt.*
- 17 **R3:** Det tænker jeg ikke over.
- 18 **I1:** *Øhm. Nu snakkede vi om de her forskellige måder at man kan se sig selv på, altså den*
19 *døve og hørende for eksempel, hvor vil du sige du hører mest til?*
- 20 **R3:** Mest til den hørende verden.
- 21 **I1:** *Hvorfor?*
- 22 **R3:** Fordi det er det jeg gør mest. Jeg hører mest med mit CI, det er kun om aftenen jeg ikke
23 kan høre noget når jeg går i seng.
- 24 **I1:** *Så du bruger det hele dagen, du tager det ikke af?*

- 1 **R3:** Nej.
- 2 **I1:** *Du tager det ikke af hvis du bliver træt i hovedet eller får hovedpine?*
- 3 **R3:** Nej, så går jeg i seng og sover.
- 4 **I1:** *Okay. Har det været svært at finde ud af at høre til i den hørende verden helt?*
- 5 **R3:** Nej ikke helt.
- 6 **I2:** *Har du nogle gange brug for at være sammen med nogle der også har problemer med*
- 7 *hørelsen for at bedre at kunne identificere, relatere eller bare forholde sig til dem?*
- 8 **R3:** Altså jeg behøves ikke at gøre det, men det er rart at være sammen med en der har det
- 9 samme som en. Jeg kan sagtens være sammen med dem fra den hørende verden, det var jo
- 10 også det ham min ven var såå.
- 11 **I2:** *Så du foretrækker ikke det ene fra det andet?*
- 12 **R3:** Nej. Bare det er gode venner.
- 13 **I1:** *Har du venner der er hørende og CI og måske døve?*
- 14 **R3:** Ja.
- 15 **I1:** *Er du sammen med dem på samme tid eller er det mere opdelt?*
- 16 **R3:** Det er forskelligt.
- 17 **I1:** *Hvad laver du sammen med de forskellige venner?*
- 18 **R3:** Her ude på efterskolen der spiller vi for eksempel pool, men med ham min ven fra
- 19 folkeskolen der spillede vi computer sammen.
- 20 **I1:** *Hvad med andre CI brugere, har du et specielt forhold til dem?*
- 21 **R3:** Ikke rigtigt.
- 22 **I1:** *Hvordan tror du din familie og venner ser dig?*
- 23 **R3:** *Det ved jeg ikke helt.*

- 1 **I1:** *Tror du de ser dig som hørehæmmet eller som hørende?*
- 2 **R3:** Nok mest som hørehæmmet.
- 3 **I1:** *Hvordan har du det med det?*
- 4 **R3:** Det har jeg det fint med.
- 5 **I1:** *Hvad så med fremmede mennesker, hvordan tror du de ser dig?*
- 6 **R3:** Det ved jeg egentlig ikke.
- 7 **I1:** *Har du prøvet at folk kommer op og spørger til dit CI og sådan nogle ting?*
- 8 **R3:** Ja det har jeg godt nok. Også på efterskolen.
- 9 **I1:** *Hvordan har du det med det?*
- 10 **R3:** Det er ret irriterende, når folk har spurgt sådan 900 gange eller sådan noget.
- 11 **I1:** *Vil du hellere at folk de spørger i stedet for at bare kigge?*
- 12 **R3:** Ja ja. Det er fint nok.
- 13 **I1:** *Cool. Møder du meget opmærksomhed på det?*
- 14 **R3:** Da jeg var mindre men ikke rigtig nu.
- 15 **I1:** *Okay. Det her kan være et svært spørgsmål, men hvordan vil du gerne have at andre ser*
- 16 *dig?*
- 17 **R3:** Det ved jeg ikke.
- 18 **I1:** *Altså helst som hørende eller helst som hørehæmmet?*
- 19 **R3:** Det er lige meget.
- 20 **I2:** *Nu nævnte du noget med mobning, hvis det ikke er for personligt, hvad blev du så mobbet*
- 21 *med*

- 1 **R3:** Øhh altså lige nu der husker jeg det ikke rigtigt, for det er noget jeg prøver at glemme
2 såå. Det var mest med at jeg blev holdt udenfor og blev drillet med mine høreapparater i de
3 mindre klasser og da jeg kom op i de højere klasser så var det andre ting.
- 4 **I1:** *Var der ekstra lærer, en hjælpelærer, på din skole?*
- 5 **R3:** Kun i tysk, der kom jeg uden for klassen og sidde.
- 6 **I1:** *Var det okay?*
- 7 **R3:** Ja.
- 8 **I2:** *Havde du brug for at gå til talepædagog eller lærte du at snakke før du mistede din*
9 *høreelse eller har det ikke været noget problem?*
- 10 **R3:** Det har ikke været noget problem.
- 11 **I1:** *Hvor meget benytter du i undervisningen så?*
- 12 **R3:** Det ved jeg ikke rigtigt. Altså jeg har nok meget brug for at kunne se ens mund ellers kan
13 det være ret svært at høre. Jeg tror det er rimelig meget.
- 14 **I1:** *Det er måske mere end du går og tænker over?*
- 15 **R3:** Ja.
- 16 **I1:** *Hvordan er det at være CI-bruger i et samfund hvor de fleste er hørende?*
- 17 **R3:** Jeg synes det er fint.
- 18 **I1:** *Bliver der taget okay hensyn til det?*
- 19 **R3:** Ja.
- 20 **I1:** *Kan det være udfordrende nogle gange?*
- 21 **R3:** Ja måske lidt.
- 22 **I1:** *I hvilke tilfælde? Har du nogle konkrete tilfælde?*
- 23 **R3:** Altså når man er i svømmehal, så kan man ikke rigtig høre.

- 1 **I1:** *Ja det er jo rigtigt. Men ellers så?*
- 2 **R3:** Ellers så er det fint nok ja.
- 3 **I2:** *Føler du at du på en eller anden måde bliver sat i bås på grund af dit høreapparat, at folk*
4 *de tænker på dig på en speciel måde?*
- 5 **R3:** Ikke helt. Det tænker jeg ikke over.
- 6 **I1:** *Vi har egentlig gået og undret os lidt over, altså det med CI at det bliver en større og*
7 *større ting og man giver det til flere børn blandt andet, at CI godt kunne blive en gruppe for*
8 *sig selv. CI-brugere fremfor en døv eller hørende verden. Er det noget du kan se eller mærke*
9 *eller er det forkert?*
- 10 **R3:** Det ligger jeg ikke mærke til.
- 11 **I1:** *Tager du til CI møder eller mødes du med andre CI-brugere i større grupper?*
- 12 **R3:** Ja nogle gange, så med Decibel.
- 13 **I1:** *Vi har godt hørt om Decibel men kan du lige forklare det?*
- 14 **R3:** Det er en forening for CI-brugere som laver alle mulige slags aktiviteter for dem med CI.
15 Tivoli for eksempel.
- 16 **I1:** *Hvad synes du om det?*
- 17 **R3:** Jeg synes det er meget hyggeligt.
- 18 **I1:** *Er det rart at være sammen med andre der har samme?*
- 19 **R3:** Ja.
- 20 **I1:** *Lækkert. Så tror jeg egentlig ikke jeg har mere, udover om du føler der er noget vi ikke*
21 *har snakket om endnu eller synes vi glemte at spørge om.*
- 22 **R3:** Nej egentlig ikke.
- 23 **I1:** *Jamen så vil vi gerne sige tusind tak for hjælpen.*

11.9. Observations notater: Bråskovgård

Observations guide:

- Hvordan CI brugere interagerer med hørende
  - o Ser dem ofte/ligeså meget med hørende også
  - o Meget tæt fysisk forhold: efterskole?
  - o De hørende elever er blevet undervist i hvad det vil sig at have CI, hvordan de hører og hvor meget + fif til hvordan man skal snakke med dem
  - o Folk råber ikke til dem men går over til dem eller venter på dem og siger så først noget når de er kommet tæt på
  - o En del der er interesserede i at lære tegnsprog
    - Klaus ven var vi i tvivl om hvorfor han kunne lidt tegnsprog men Klaus giver ham undervisning i det, så han forstår en smule
- Hvordan CI brugerne interagerer med andre CI brugere
  - o Tegnsprog over det hele
    - Første gang: i kantinen, Ella stoppede op for at snakke med Alice, var udelukkende på tegnsprog
    - Fortællestunden: snakkede over afstand og uden at forstyrre timen
- Hvis selskab søger de mest.
  - o Er en klar pigegruppe af CI-brugere
  - o Kan en sammenhæng mellem tegnsprog og hvor de sætter sig og hvem de snakker med
- Bruger de hjælpemidler i undervisningen
  - o Lærer mikrofoner
  - o Mikrofoner rundt i lokalet
- Hvor meget deltager de i undervisningen
  - o Gymnastik, i de to timer der er observeret plus deres egne kommentarer:
    - Bliver nød til at tage CI af for ellers ryger det af, så de bruger det meste af tiden døve i hallen
    - Kræver ofte at blive kaldt på to gange
    - Klumper sig lidt sammen hvis det kan lade sig gøre

- Ida: havde svært ved at følge rytmen men det kan ligeså godt skyldes at hun ikke er god til at danse → Karen var super god
- Volleyball:
  - Træner mener de tabte deres turneringer fordi at der var så mange der var hørehæmmede, de kunne ikke høre sine instrukser, stod og så lidt forvirrede ud, de står stille
  - Det meste indbyrdes kommunikation var på tegnsprog
  - Svært ved at orientere sig
  - Man kan ikke sige her, så kommunikationen bliver begrænset
  - Anden træner, mener det er imponerende at de er med, og det er første gang de har haft så stor en gruppe af hørehæmmede på holdet
- Specialklasse – Karen og Hanne
  - Matematik:
    - Kun 6 i klassen
    - Mikrofoner og eleverne er bevidste over hvordan man skal snakke med dem
    - Stille støjniveau
  - Biologi
    - Har de sammen med en anden klasse men så er der to lærere på.
    - Fokusering på placering: dem med høretab og CI skal sidde forrest så de har mulighed for at vende sig om så de kan mundaflæse når de andre elever snakker
    - Snakkede om støjforurening: hvor er der mest larm, er de andre elever bevidste om hvor meget baggrundslarm de laver, hvor irriterende det er når de klapper i bordet eller sidder og piller ved et eller andet
    - Højt støjniveau der
  - Fortælletime
    - Snakker på tværs af lokalet med tegnsprog
    - Alt foregår med mikrofon.

- Sangtime:
  - De mumler mest med
    - Trine sang slet ikke
    - Klaus sang små ord, mest i slutningen af sætninger og kun hvis han kendte sangen i forvejen
- Hvor tydelig er deres CI/ hvor bevidste er de om den?
  - Lærer siger at pigerne sagtens kan have håret oppe, mener ikke de går op i det
  - CI kommer i forskellige farver specialiseret til deres hårfarve
- Respondenterne:
  - Klaus:
    - Forholdsvis utydelig tale
    - Sød og meget behjælpesom
    - Supernørd
  - Klaus:
    - Kan høre på hendes tale at der er blevet fokuseret meget på det
    - Ridelinjen
  - Hanne:
    - Fået af vide af lærere:
      - Hun er et meget beskyttet barn, det er godt for hende at være med så hun ligeså stille indser hun kan selv, været pakket ind i vat
      - Ordblind
      - Var meget bekymret da hun begyndte her over at der var ingen der kunne tegnsprog
    - Går i specialundervisning
  - Karen:
    - Virker som om hun går rundt i sin egen verden
    - Svær at komme i kontakt med
    - Har brug for specialundervisning
    - Dårlig grammatik, indadvendt
  - Alice:

- Kun 1 CI
- Snakker forholdsvis utydeligt
- Er den man ser der oftest tager brug af tegnsprog
- Design
- Ella:
  - Gang i den
  - Drenges tøs
  - Trines kommentarer:
    - Hun virker til at have mere overskud end hun har
    - Ikke strategisk, ikke god til at placere sig strategisk godt og gå op i om hvorvidt hun kan høre eller ej
  - Design

Uformel samtale med lærere

- Trine - Lærer
  - Hjælper dem med overførelse til hvor dem med CI skal hen bagefter
  - Snakker med dem om teknologi, tegnsprog, det sociale og hvad der skal ske efter efterskolen
  - Underviser lærerne i hvordan man skal undervise døve
  - Efterskolen
    - Mulighed for både single eller dobbelt værelse
    - Lydisolering, går op i akustik
    - Lærermikrofoner
    - Mikrofoner rundt i lokalerne
  - CI
    - Der ikke en der er ens, nogen kan lide hjælpemidler andre kan ikke,
    - Skal tilpasse de forskellige klasselokaler til hvad de siger
    - Mener her er en større bredde af elever end frijsenborg, de tager også i mod døve med andre problemer → man ser ikke de dårlige sider af sagen fordi de er fokuserede på gymnasiet, hvorimod at man her fokuserer på at gøre dem klar til at være i det hørende miljø

- Både gode og dårligere sider ved enkelt og dobbelt integrering
    - Dårlig grammatik
  - Nogle med ci kommer med dårlige forudsætninger med forældre som ikke kan håndtere høreproblemerne
  - Tendens til at de er gode til noget kreativt fordi de har brugt meget tid alene med at pille og tegne: ting man kan gøre uden støj
- Andre
- Haft en elev som næsten ingen tale havde, rigtig køn så pigerne ville ham så gerne, det blev for svært for ham så han kom på døveskole igen
  - I starten da de begyndte at have CI brugere, var der en pige som ikke længere følte sig velkommen i døveverdenen, døveverdenen var sure over hun valgte at få det.
    - Lærer: forstår ikke hvordan de kan være imod implantatet det er ligesom at være imod vacciner eller en kur mod migræne

Pia's notater:

Vi er på skolen mellem 12:00 til omkring 16:30.

8 CI brugere. 7 af dem er til stede, da den 8. har problemer med sine apparater.

6 piger, 1 dreng. De fleste af dem kan tegnsprog – nogle af dem bruger det under frokosten til at kommunikere over afstand.

Til fortælletime er der nogle af dem der bruger tegnsprog til at tale mens, der bliver læst højt. Der ser ud til at nogle af deres venner også kan lidt tegnsprog – der er i hvert fald en dreng, der kommunikerer med en CI bruger uden at have CI eller høreapparat på den ene side i hvert fald.

X-klassen/klasserne skal ikke til afgangseksamen.

Én af CI brugerne skal i tiende klasse efter efterskolen, en anden skal på HF.

- Flere af dem har synlige ledninger koble til deres CI og ned i lommen eller noget lignende. Ledninger røg af i gymnastiktimen.

Dansktime:

- 4 (3 piger, 1 dreng) CI-brugere i en klasse på 24 (plus et par syge) elever.
- Lærer mikrofon.
- Pigerne bruger tegnsprog selvom de sidder lige ved siden af hinanden.
- Umiddelbart ingen elevmikrofoner.
- CI brugerne sidder forrest i samme side – tre af dem tæt sammen.
- En af dem vil helst ikke læse op af sin lille historie hun sagde til sin makker ”du kan alligevel ikke forstå hvad jeg siger”. Lidt utydelig tale.
- Der var fuld kontakt, da den hørende makker læste op – mundaflæsning.
- Relativt meget støj/småsnak i klasselokalet – som i enhver anden 10. klasse, vil jeg mene.

Gymnastik:

- De tre-fire mennesker med CI søger hinanden, bruger tegnsprog
- Lærer mikrofon

Pia's notater: Onsdag

Oplevelser + snak med kontaktperson Trine:

- Vi ankommer kl. 8:30 og foretager de første to interviews 9:00 + 9:30.
- Derefter tager vi til sang. Først med pigerne, to CI brugere, en af dem satte sig foran, den anden langt bagud. Derefter var det drengene, 1 CI bruger, virkede til at placere sig bagud bevidst på grund af CI.
- Formiddagskaffe med kontaktlærer Trine, som er den lærer, som er tilknyttet CI-brugerne. Tidligere havde de en konsulent ud til at komme ud og informere elever og lærer om høretab, men de kom kun omkring en gang om ugen, så skolen mente, at det var bedre at have det in house og Trine meldte sig til at tage en ”diplomuddannelse” og fungerer nu som kontaktlærer til eleverne med høreapparat og CI.
- De tager både elever, der virker lovende og mindre lovende.
- Det, de bruger Trine til at alt fra hjælp til tekniske ting, mangel på batterier, til personlige problemer.
- Til engelsk og tysk undervisning er der gerne tegnsprogstolk på, da det kan være svært for CI brugerne at høre den præcise udtale på de fremmede ord.

Under frokosten:

- Da der blev lidt for meget larm brugte Hanne tegnsprog til sin ven, for at få afklaret, hvad der blev sagt i fællesmeddelelsen.
- Respondent blev 'drillet' lidt ved at hendes ven pillede hendes CI apparat (magnettingen) af. Hanne svarede igen ved, at tage vennens høreapparat ud. Lige på grænsen til kærlige drillerier og egentlige drillerier.
- Hun har lidt svært ved at høre alt hvad der bliver sagt og virker ret genert omkring det. Også når folk ved hendes bord beder om ting.

Supernørd – i værkstedet/supernørdlokalet.

- Omkring 10-15 elever i klassen, flest drenge
- Det foregår i en form for værksted/fysiklokale med alle de nødvendige redskaber. "
- Klaus er den eneste CI bruger på holdet, de er, i mindre grupper, ved at lave nogle forskellige opgaver. Respondents gruppe er ved at lave en plade med lys i med ordet "SWAG" som skal sidde i en trøje. Det er respondentens opgave at få syet pladen i, men da den ikke er færdig har respondenten ikke noget at lave og er ikke i lokalet i længere tid af gangen.
- Jeg forlader lokalet før timen er færdig, da respondenten har været væk fra lokalet i længere tid.
- Respondenten har lidt svært ved at høre hvad, der bliver sagt af hans kammerater og dette er skyld i få kommunikationsfejl og hans gruppekammerat udviser relativt god tålmodighed, men også lidt mangel på samme og en lille smule irritation overfor dette. Besværet med at høre kan skyldes, at der er lidt baggrundsstøj, de andre elever snakker og arbejder med deres ting rundt omkring.
- Jeg snakker med to af drengene, mens Respondenten ikke er til stede om hvor meget de lægger mærke til at han er CI brugere. Den ene vidste slet ikke, at denne efterskole tilbyder pladser til hørehæmmede indtil starten af forløbet, men den anden synes nu, at efterskolen havde gjort det tydeligt nok.
- Drengene i supernørd siger, at det kan være svært at snakke med respondenten.

- Det er anderledes fra CI brugere til dem med hørehandicap/høreapparat, da de godt kan høre uden nødvendigvis at mundaflæse. Respondenten er hele tiden nødt til at mundaflæse for at kunne forstå alt hvad, der bliver sagt.

Tilfældig samtale med viceforstanderen i læreværelset:

- Den første CI-bruger de havde, var for ca. 8 år siden, mener han, som ligefrem modtog trusselsbreve fra døve. Bråskovgård snakkede sammen med/fik hjælp fra Frijsenborg, da de startede med at tilbyde pladser til CI brugere.

Torsdag

- Vi møder kl. 8:00 til det første interview med Alice.

10. klasses fag i det store lokale, hvor morgensang og fortælletime er (jeg kan ikke huske hvad de kalder det)

- Fire af brugerne er med, tre piger, 1 dreng.
- Lærermikrofon – håndholdt.
- Emnet er politik
- De må selv danne grupper og de 3 piger med CI finder sammen i en gruppe.
- De sætter sig i opholdstuen.
- Bruger en blanding af tegnsprog og tale – dog til tider mest tegnsprog. Det føles lidt mærkelig, ikke at kunne følge med i hvad, der bliver sagt.
- Da det kun er mig (observatør) og de tre respondenter, er det svært at være passiv, samtidig med, at det er svært at være deltagende og snakke for meget med dem, da de skal lave deres opgave.
- Tilbage i den store sal med alle eleverne (ca. 45 stk.), en af CI brugerne 'brækker' sig over at læreren ikke taler tydelig nok i mikrofonen, hun tilpasser det.

Samtale med nogle lærer til formiddagskaffe:

- De skal have fundet en ordning så der kommer til at være mere end én mikrofon i det store fælles lokale – de vil gerne have et 'headset' til læreren og så en håndholdt, som eleverne kan bruge.

- 1 - Design + matematik læreren, har arbejdet her i 19 år, synes at det er berigende at
2 arbejde med hørehæmmede. Hun mener, at det også er godt for de hørende elever at
3 lære, at ikke alle mennesker er ens og de som er anderledes ikke er farlige og med de
4 rette værktøjer og redskaber kan være nemme at kommunikere med.
- 5 - Af de første elever de havde med CI oplevede at blive udstødt af døvesamfundet
6 - En tidligere elev havde så dårligt sprog, at han endte med at gå tilbage til døveskole,
7 da han ikke kunne kommunikere ordentligt.
- 8 - Den ene lærer sagde, at nogle af eleverne nok egentligt brugte mere tegnsprog end
9 hvad godt er, men det er klart at det er en tryghedsklud for dem. Det er deres
10 modersmål.

11 Gymnastik med alle eleverne:

- 12 - De øvede deres opvisning. Tre af Ci brugerne var aktivt med. En af dem var med til
13 spring dvs. at han havde taget sit CI af.
- 14 - Det så ud til at de sagtens kunne følge med i rytmen og koreografien, de var endda
15 bedre end mange af de andre hørende (men det handler nok mere om motorik..).

16 **11.10.Interview med Sofie**

17 Interview af Respondent 4 = Sofie d. 19/3 2015.

18 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

19 Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

20 Respondent: R4

21 **I1:** *Er det okay, jeg optager det her interview*

22 **R4:** Ja

23 **I1:** *Må jeg bede om dit navn?*

24 **R4:** Sofie

25 **I1:** *Øh, hvor gammel er du?*

- 1 **R4:** 16, nej jeg er 17, jeg er lige fyldt 17 år.
- 2 **I1:** *Okay. Tillykke med det*
- 3 **R4:** Ja tak.
- 4 **I1:** *Hvordan vil du betegne dig selv ud fra din hørelse? Vil du sige, at du er døv er, er du*
5 *hørende...?*
- 6 **R4:** Altså, normalt vil jeg sige, jeg bare har et høretab, fordi jeg blev født med høretab, og så
7 CI det fik jeg lavet for ca. fire år siden.
- 8 **I1:** *Nå ikke mere end det.*
- 9 **R4:** Nej,
- 10 **I1:** *Har du... du har på det ene øre, eller har du på begge ører?*
- 11 **R4:** Jeg har høreapparat på det ene og CI på det andet, jeg havde, jeg plejede at have to
12 høreapparater, men så fik jeg CI.
- 13 **I1:** *Okay. Øh, det var egentlig det næste spørgsmål du svarede på, så det var... valgte du selv*
14 *at du skulle have CI eller valgte dine forældre det?*
- 15 **R4:** I bund og grund der valgte jeg det selv, altså de fortalte mig alle de gode ting, der kunne
16 være, hvis jeg fik det. Så de, altså de prøvede, de ville jo gerne have at jeg skulle få det fordi
17 de gerne vil have at jeg kunne få det bedste hørelse som muligt, men det var mig selv, der
18 bestemte om jeg ville have det eller ej,
- 19 **I1:** *Hvad var grunden til at du egentligt endte med at vælge det så?*
- 20 **R4:** Jamen jeg tror at det var fordi min veninde, som også havde høretab, hun skulle også
21 have en operation en måned før mig, og så tænkte jeg at det egentligt var ret fedt, at vi begge
22 to kunne prøve det samme,
- 23 **I1:** *Hjalp det lidt at hun også gjorde det så? Altså, er det lidt nemmere at gøre fordi hun også*
24 *gjorde det?*
- 25 **R4:** Ja, det synes jeg. Jeg tror det var det jeg tænkte, ej det skal jeg også så,

- 1 **I1:** *Det er da kun godt.*
- 2 **R4:** Ja.
- 3 **I1:** *Hvad er din holdning så til at have fået det? Er det positivt, er det negativt?*
- 4 **R4:** Det er meget positivt, jeg kan godt lide det, det... Jeg hører en masse andre ting end
5 høreapparatet kan fange
- 6 **I1:** *Ja okay, er der nogen ulemper ved det, ved at have CI?*
- 7 **R4:** Ja, altså selvfølgelig at jeg er døv på det øre når jeg tager det af, men det kan også godt
8 være en fordel nogle gange
- 9 **I1:** *Hvordan det?*
- 10 **R4:** Altså, når man sådan ikke lige har lyst til at høre noget, så er det jo fint nok, men ellers
11 synes jeg også det er irriterende at, at øh, den sidder ikke så godt fast som en høreapparat gør,
12 den falder nemt af hvis jeg hopper på trampolin eller et eller andet,
- 13 **I1:** *Ja, for vi så en af de andre have springgymnastik derovre nu her, de så ud til at sidde ret
14 godt fast, men det ved jeg ikke om det.*
- 15 **R4:** Jamen det, enten så er det fordi de tager det af, det gør jeg også, det bliver jeg nødt til
16 ellers så ryger det bare...
- 17 **I1:** *Så ryger det af ja, det er selvfølgelig klart. Kan du huske, nu har var du tretten år
18 gammel, da du fik det så?*
- 19 **R4:** 12 år, næsten tretten.
- 20 **I1:** *tolv år, så du kan godt huske hvordan livet det var før du fik CI?*
- 21 **R4:** Jeg kan... egentlig ikke, jeg kan bare huske at jeg hørte, jeg synes jeg hørte normalt, eller
22 ikke normalt men, ja...
- 23 **I1:** *Du har ikke prøvet andet, kan man sige.*
- 24 **R4:** Hvad?

- 1 **I1:** *Du har ikke prøvet andet end at have høretab.*
- 2 **R4:** Altså, jeg har jo bare høreapparater, og det var jeg bare vant til og så fik jeg CI og det tog
3 så lang tid at vænne sig til det og så ja ...
- 4 **I1:** *Kan du huske hvordan processen var, mens du fik det?*
- 5 **R4:** Det kan jeg godt huske, jeg kan godt huske at det var meget underligt og jeg slet ikke
6 kunne lide det i starten. Jeg synes det var, ja... I starten var det også meget dårligt, fordi
7 lydene de er helt anderledes, så man skal vænne sig til det.
- 8 **I1:** *Men nu har du vænnet dig til det så?*
- 9 **R4:** Ja,
- 10 **I1:** *Ja, det var godt. Øh, svære spørgsmål, hvordan var det for dig at få CI?*
- 11 **R4:** Hvad for noget?
- 12 **I1:** *Hvordan var det for dig at få CI?*
- 13 **R4:** Ja, det var, det var meget godt.
- 14 **I1:** *Det var godt. Øh, har du været involveret i både den hørende og den døve verden igennem
15 dit liv?*
- 16 **R4:** Øh, ja. Altså, jeg har gået i folkeskole, så det er egentligt, jeg har altid været sammen
17 med hørende, men jeg har haft nogen to-tre høretab veninder, kan man sige. Men så da jeg
18 kom på efterskole, så mødte jeg respondent 8 og [navn på anden elev med CI], som i også
19 skal snakke med og så [navn] fik mig så til at møde en hel masse døve mennesker, så jeg har
20 egentlig været en del af begge to.
- 21 **I1:** *Og du kunne også en smule tegnsprog eller hvordan var det?*
- 22 **R4:** Ikke så meget da jeg startede her, men jeg har lært meget mere da jeg startede her,
- 23 **I1:** *Må jeg spørge, hvad er grunden til at du har lært tegnsprog, er det...?*

- 1 **R4:** Øh, fordi at det er meget nemmere at kommunikere når man er langt væk fra hinanden,
2 og fordi at øh [navn] hun hører ikke så godt mere på grund af operation og alt det der.
- 3 **I1:** *Det er rigtigt ja,*
- 4 **R4:** Så er det bedst at jeg kan det hvis hun nu bliver døv på et eller andet tidspunkt.
- 5 **I1:** *Ja, men du kunne ikke så meget før du kom på efterskolen?*
- 6 **R4:** Nej,
- 7 **I1:** *Okay, så det er ikke noget i har brugt hjemme ved din far og mor og sådan noget, eller*
8 *hvordan?*
- 9 **R4:** Nej, overhovedet ikke.
- 10 **I1:** *Okay.*
- 11 **I2:** *Hvordan har i så kommunikeret med hinanden?*
- 12 **R4:** Bare med stemmen
- 13 **I2:** *Okay, det kunne du høre godt nok til at kunne kommunikere, okay.*
- 14 **I1:** *Brugte du nogle hjælpe midler på din almindelige folkeskole?*
- 15 **R4:** Øh, jeg gjorde måske i et år, men jeg har aldrig kunne lide det, jeg synes det er...
- 16 **I1:** *Altså, sådan noget som mikrofoner og sådan noget eller hvad?*
- 17 **R4:** Ja, og elevmikrofoner, men jeg synes altid at der var problemer med det og jeg kunne
18 egentlig bare bedst lide at det var normalt.
- 19 **I1:** *Og det har fungeret okay for dig eller hvordan?*
- 20 **R4:** Ja,
- 21 **I1:** *Okay, men det er jo kun godt så, ... kan du forklare mig hvordan en typisk hverdag så ud*
22 *for dig før du startede på efterskolen, sådan en skoledag eller sådan noget?*

1 **R4:** Der gik jeg, der gik jeg i skole, ja folkeskole og så kom jeg hjem og lavede lektier, jeg
2 havde jo egentlig ikke nogen... jeg har gået til fodbold, i lang tid, men det stoppede jeg i 6.
3 klasse, tror jeg, så jeg havde jo egentlig ikke nogen hobbyer eller fritidsinteresser efter, der
4 var jeg bare sammen med mine veninder en gang imellem

5 **I1:** *Du havde ikke lyst til at have noget, du havde ikke haft brug for en hobby eller*

6 **R4:** Jamen, der var ikke rigtigt noget, der lige sådan, hvor jeg virkelig følte, at det havde jeg
7 lyst til at gå til.

8 **I1:** *Nej, det er klart nok, man skal brænde for det, hvis man skal bruge meget tid på det.*

9 **R4:** Ja

10 **I1:** *Ja. Hvad så med her på efterskolen? Hvordan ser en typisk hverdag ud for dig her?*

11 **R4:** Så er der jo morgenløb, og det er, så går jeg til timer og så tager vi ofte ned i Ydin, en
12 lille købmand hernede efter liniefag, for at købe et eller andet hygge og så er der aftensmad,
13 rengøring, og så om aftenen, der er jeg altid sammen med Respondent 8 og [navn], vi er sådan
14 sammen hele tiden, og så er vi enten sammen med nogle af vores drengevenner eller nede i
15 hallen og spille volley eller et eller andet.

16 **I1:** *Ja okay, hvad i lige har lyst til at lave. Nu lyder det som en lidt mere travl hverdag her på*
17 *efterskolen,*

18 **R4:** Ja, det er det også

19 **I1:** *Kan du mærke at du bliver mere træt af det, eller sådan, energien løber ud hurtigere?*

20 **R4:** Altså, jeg kan mærke at, altså før i tiden, der kunne jeg godt lide at være alene, jeg var
21 sådan god til at være alene, men jeg kan godt mærke at efter efterskolen, så er jeg blevet
22 dårligere til at være alene. I weekenderne så synes jeg det er kedeligt, at være hjemme. Så nu
23 vil jeg hellere næsten have nogen mennesker omkring mig.

24 **I1:** *Det er jo kun godt. Det tror jeg at efterskolen gør ved folk meget. Bliver der taget meget*
25 *hensyn her på skolen til dit høretab?*

- 1 **R4:** Øh... på nogle punkter, der gør de ikke altid lige, fordi det kan godt tit vise nogle film
2 eller nogle videoer, hvor der ikke er undertekster på, og så sidder vi der og vi kan ikke forstå
3 noget som helst. Men ellers så bruger de altid mikrofon og alt det der, de skal bruge
- 4 **I1:** *Ja okay, nu lagde jeg mærke til dansktimen, der var der kun læremikrofon på.*
- 5 **R4:** Ja, men jeg bruger egentlig ikke mikrofon
- 6 **I1:** *Nej, det er rigtigt, det kunne du ikke... det sagde du også lige før ja, så du har det helt fint*
7 *med sådan det fungerer?*
- 8 **R4:** Ja
- 9 **I1:** *Okay. Super godt. Øh, hvad vil det sige for dig, at være en del af den døve verden?*
- 10 **R4:** Det, altså det får mig til at føle at jeg har nogle mennesker der ved hvordan jeg har det,
11 man kan dele, jeg ved ikke hvad man kan sige, bare dele det der...
- 12 **I1:** *Ja, jeg tror jeg... den der forståelse for,...*
- 13 **R4:** Ja, ja nemlig
- 14 **I1:** *hvordan det er. Helt sikkert.*
- 15 **R4:** Ja,
- 16 **I1:** *Hvad så med, hvad vil det sige for dig at være den del af den hørende verden?*
- 17 **R4:** Det kan jeg også godt lide fordi at det får også en til at føle at man ikke er, altså at man
18 ikke er udenfor, at man ikke er anderledes.
- 19 **I1:** *Kan du godt føle dig anderledes nogle gange?*
- 20 **R4:** Altså nogle gange, hvis jeg ikke kan følge med i samtaler, så synes jeg selvfølgelig det er
21 træls, men ellers så tænker jeg ikke rigtigt over det.
- 22 **I1:** *Nej,*
- 23 **I2:** *Nu sagde du at du var meget sammen med Respondent 8 og [navn] og Respondent 6,*
24 *ikke?*

- 1 **R4:** Respondent 8 og [navn]
- 2 **I1:** *Ja, Respondent 8 og [navn], øh og så... er det fordi at i har det der fællesskab omkring*
3 *CI?*
- 4 **R4:** Ja, også fordi at vi bare passer sammen, vi bare klikker sammen som veninder. Det tror
5 jeg
- 6 **I1:** *det kan man ikke altid bestemme, det sker bare nogen gange*
- 7 **R4:** Ja,
- 8 **I1:** *Okay. Vi har læst en del ting om døve og CI brugere og sådan noget og vi har fundet frem*
9 *til at døv har meget deres egen kultur. Er det noget du er enig i, eller...?*
- 10 **R4:** Ikke... Altså jeg har hørt meget om det efter jeg er startet her, om alle de der ting, de
11 laver og at de kalder det døve verden og de har en masse ting til fælles, som de gør,
12 arrangementer og alt muligt. Det er i hvert fald hvad jeg...
- 13 **I1:** *Om du var bare enig i at der var en døvekultur i sig selv?*
- 14 **R4:** Altså, de... jeg er egentlig ikke rigtig en del af det, men jeg har bare prøvet at være med
15 til nogle arrangementer og det synes jeg egentlig er meget fedt.
- 16 **I1:** *Men det har så været med helt døve, altså...?*
- 17 **R4:** Ja.
- 18 **I1:** *Ja, Hvad, hvordan vil du sige at døvekulturen er forskellig fra den hørende kultur?*
- 19 **R4:** Øh, det kan jeg egentlig ikke forklare. Det er bare, jeg kan ikke forklare det, det er bare
20 anderledes på en eller anden mærkelig måde.
- 21 **I1:** *Er det på en god måde eller en dårlig måde?*
- 22 **R4:** På en god måde.
- 23 **I1:** *Ja, okay. Nu har vi snakket om det der med at der er forskellige måder at se sig selv på*
24 *om man er CI bruger, har høretab eller sådan noget. Øh, hvor vil du sige, at du hører mest*

1 *til, også hvis vi snakker den døve verden og den hørende verden, hvor vil du sige, at du hører*
2 *mest til, døve eller hørende?*

3 **R4:** Jeg hører nok mest til den hørende, det har jeg mest været en del af, men jeg kan også
4 godt tit føle at jeg passer bedre ind i døve verden, fordi at det er anderledes, ja.

5 **I1:** *Ja, jamen det kan godt være at det er svært at forklare, ja. Kan det være svært eller*
6 *udfordrende at finde ud af hvor man hører til nogen gange?*

7 **R4:** Ja, det synes jeg.

8 **I1:** *Lidt et andet spørgsmål omkring venner og sådan noget, har du venner... nu sagde du har*
9 *du har venner der er hørende, men også nogle venner med høretab, er der forskel på hvordan*
10 *du er sammen med dine forskellige venner alt efter om de har CI eller høretab eller?*

11 **R4:** Øh, egentlig ikke synes jeg ikke. Det eneste forskel, det er at man bare bruger tegnsprog,
12 nogle gange bruger tegnsprog med de høretab. Ellers synes jeg ikke rigtig der er nogen forskel

13 **I1:** *I laver de samme ting og sådan noget.*

14 **R4:** Ja.

15 **I1:** *Okay. Hvem er du mest sammen med, også udenfor efterskolen?*

16 **R4:** Altså når jeg er hjemme i weekender.

17 **I1:** *Ja, men også måske før du startede på efterskole, hvem var du mest sammen med?*

18 **R4:** Hørende.

19 **I1:** *Hørende, okay. Hvordan tror du, at din familie og dine venner, de ser dig?*

20 **R4:** Jeg tror ikke min familie de tænker så meget over det. Altså, jo de tager selvfølgelig
21 hensyn og det der, men de tænker ikke hele tiden at jeg er høretab, har høretab. De ved
22 selvfølgelig godt, hvad de skal tage hensyn til og sådan noget, men jeg ved egentlig ikke
23 hvordan folk de ser mig, det har jeg aldrig rigtig sådan spurgt om,

24 **I1:** *Hvordan vil du gerne have at de ser dig?*

- 1 **R4:** At de ikke rigtig... at de ikke ser mig som handikappet, bare som en normal pige. Men
2 det har de også sagt, at de tænker ikke over det, når de er sammen med mig.
- 3 **I1:** *Nej, det er klart. Heller ikke... hvad med fremmede mennesker, hvis du møder nogle*
4 *fremmede og de måske ser dit implantat?*
- 5 **R4:** Jeg plejer, jeg er ikke så god til at, når jeg møder nye mennesker, så er jeg ikke så god til
6 at sige det, jeg vil helst skjule det i stedet for at få dem til at tænke alt muligt, jeg ved ikke
7 rigtigt hvad de tænker.
- 8 **I1:** *Nej,*
- 9 **I2:** *Hvad tror du de tænker, siden du ikke vil have tænker?*
- 10 **R4:** Jamen jeg føler bare at tænker, at jeg slet ikke kan høre noget, at de skal tale mega
11 tydeligt fordi det behøver de ikke altid, jeg kan godt høre bare normale stemmer, men jeg ved
12 det ikke
- 13 **I2:** *Så du føler, det bliver lidt nedladende på en eller anden måde?*
- 14 **R4:** Ja.
- 15 **I1:** *Har du oplevet meget opmærksomhed omkring, hvis man har kunne se dit implantat, nu*
16 *kan man overhovedet ikke se det nu for eksempel, men hvis nu man kan se det, har du oplevet,*
17 *at folk har spurgt ind til det og sådan noget?*
- 18 **R4:** Egentlig ikke, nu her, men da jeg var meget, da jeg gik i 1. klasse der var mange der
19 spurte, hvad er det du har i ørene, det var der rigtig mange, der spurgte.
- 20 **I1:** *Men det er jo også børn, de er nysgerrige.*
- 21 **R4:** Ja, nemlig, så
- 22 **I1:** *Øh, det sidste jeg egentlig har, arh næsten det sidste, det er hvordan synes du det er at*
23 *være CI bruger i et samfund hvor næsten, altså størstedelen de kan høre normalt?*
- 24 **R4:** Nogle gange synes jeg godt, det kan være lidt træls fordi at i Danmark der er der ikke så
25 meget, øh jeg kan ikke forklare... der er ikke så meget, de tager ikke så meget hensyn til

1 døve, som de gør i nogle andre lande, fordi de begynder at lukke en masse døveskoler og de
2 begynder at sige at alle med høretab, de skal bare ud og være ligesom de normale, nu ved jeg
3 godt, fordi at nu har jeg CI, hvordan de har de der døve sammen med de andre døve og de har
4 det bedst der i stedet for at komme ud i et fællesskab hvor de egentlig ikke rigtigt kan følge
5 med helt, så

6 **I1:** *Ja, okay. Og så det sidste jeg vil spørge dig om det er, er der noget vi har glemt at nævne,*
7 *noget du gerne til bidrage med, så må du meget gerne...?*

8 **R4:** Jeg kan ikke lige komme på noget,

9 **I2:** *Du snakkede lidt om at der var nogen, der havde nævnt dit høreapparat før i tiden, er du*
10 *nogensinde blevet mobbet eller drillet med det, eller har det bare sådan mere været bare*
11 *interesse?*

12 **R4:** Ikke rigtigt, der er nogen, der måske kommer med nogen kommentarer bare sådan for
13 sjov skyld men det var ikke mobning, det var ikke ondt ment, det var bare for sjovt.

14 **I2:** *Så du har egentlig kun haft positive sådan oplevelser med det?*

15 **R4:** Ja, det kan man godt sige. Altså, ja..

16 **I1:** *Ja, jeg har ikke mere, hvis du heller ikke har, så stopper jeg lige optageren.*

17 **11.11.Interview med Klaus**

18 Interview af Respondent 5 =Klaus d. 18/3 2015.

19 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

20 Interviewer: Anna B Larsen (I2)

21 Respondent: R5

22

23 **I2:** *Og vi spørger lige igen for vi skal have det på vores recorder at vi har spurgt:*

24 **R5:** Jo,

- 1 **I2:** *Må jeg optage interviewet?*
- 2 **R5:** Jo.
- 3 **I2:** *Tak skal du have. Kan jeg lige starte med at få dit navn?*
- 4 **R5:** Mit navn er Klaus.
- 5 **I2:** *Okay, og hvor gammel er du?*
- 6 **R5:** Jeg er 18 år.
- 7 **I2:** *Du er 18, øh og hvordan vil du betegne dig selv ud fra din hørelse?*
- 8 **R5:** Ud fra betegnelse, ser jeg mig som en døv person.
- 9 **I2:** *Okay, du ser dig selv som døv. Hvordan kan det være at du ikke ser dig selv hørende?*
- 10 **R5:** Det er fordi at jeg kan ikke se mig som en hørende fordi jeg kommer til aldrig høre så
11 godt som hørende og hver gang når jeg ikke bruger min apparat CI, så bliver jeg bare døv, så
12 ligger jeg bare sådan meget, hvad hedder det, mere til døveverden, men alligevel så kan jeg
13 ikke rigtigt sige om jeg er døv eller hørehæmmet eller hørende, men de fleste de siger jeg er
14 en hørende, men jeg ser mig selv som en døv.
- 15 **I2:** *Okay, spændende. Hvor lang tid har du så været døv egentlig?*
- 16 **R5:** Hvor lang tid har jeg været døv? Øh, mener du...
- 17 **I2:** *Ja altså selve dit hørehandikap, er du født med...?*
- 18 **R5:** Ja, jeg blev født med døv, ukendt faktor.
- 19 **I2:** *Okay, og hvornår... du har CI på begge ører ikke?*
- 20 **R5:** Jo,
- 21 **I2:** *Jo, hvornår fik du dit første?*
- 22 **R5:** Min første fik jeg først i venstre i 2010, i 2010 hvert fald, da jeg var 12 år,
- 23 **I2:** *Da du var 12 år, okay.*

- 1 **R5:** Og så to år efter, der fik jeg højre side, så jeg var 14 år, øh ja det var det.
- 2 **I2:** *Øh, valgte du selv at få dit CI eller var det dine forældre, der valgte det for dig?*
- 3 **R5:** Faktisk det var forældre der valgte med mig, for men hensyn min fremtid, fordi mine
4 forældre ville frygte at jeg kom til at stå alene i min verden, hvor jeg havde ikke nogen
5 muligheder for, fordi at mine forældre har jo haft at efterhånden der, der er ikke så mange
6 folk, der bruger tegnsprog i fremtiden, hvor CI operationer går til børnene og de behøver ikke
7 at lære tegnsprog og så begynder de at lære bare at tale og tale og tale, så så er jeg nødt til at
8 tage CI operationen. Der er også mange af mine venner, blev også CI operation og så, så jeg
9 er nødt tage imod [utydeligt – 2:22].
- 10 **I2:** *Hvad er så din holdning til at have fået det her CI?*
- 11 **R5:** Faktisk så jeg har ikke nogen holdning om det, men jeg synes det er meget fra person til
12 person. Hvis der er nogen personer, der ikke synes godt om det, så er det okay, hvis der er
13 nogen der er glade for det, så er det fint med mig, bare den gør så folks vilkår bliver bedre så
14 er det fint, hvis de bliver dårligere så lad være.
- 15 **I2:** *Vil du sige, der er nogle fordele eller ulemper ved at have fået dit øh dit høreapparat?*
- 16 **R5:** Både og, for det første, det er fordele så kan man have møder sammen med hørende for at
17 undgå den der kommunikationsbarriere, hvor hvis man er døv så har man mange
18 forhindringer at snakke med de hørende, hvis man går diskoteket eller møder fremmede, så
19 synes så... og hvis man er høretab eller bare så man ikke helt døv så har man ikke nogen
20 begrænsninger, så for eksempel mig, så jeg kan sagtens have kommunikation med hørende,
21 men det ikke er så værste man har, hvis man tog over til Kina og snakkede med kinesere, i
22 forhold til det værste.
- 23 **I2:** *Ja okay, så du vil sige at kommunikationsbarrieren er lidt det samme som hvis vi som
24 danskere tog til et andet land og ikke forstod sproget?*
- 25 **R5:** Ja, præcis.
- 26 **I2:** *Så det er mest sproget, der vil sige du skaber barrieren mellem de to*
- 27 **R5:** Ja, det kan man godt sige.

- 1 I1: *Må jeg lige spørge om noget, du sagde før at mange af dine venner, de også fik CI, er det*
2 *rigtigt, altså da du også fik det?*
- 3 R5: Mine venner ...
- 4 I1: *At de også fik operationen..*
- 5 R5: Nogle af mine venner, de fik tidligere end jeg fik, nogle af dem fik fra fire eller seks år,
6 jeg fik 12 år fordi, da jeg var, da jeg blev født, min familie vidste jo godt jeg var døv fordi, jeg
7 havde også min døve storebror, så min familie forventede ikke at jeg blev hørende, men de ser
8 mig som jeg var hørende fordi jeg var et rask og sundt barn, og så lægen undersøge seks
9 måneder efter, lægen undersøger jeg var blevet døv, og lægen foreslog min far at CI
10 operationer, men i første omgang min far afviste det fordi den der dengang for, ja 18 år siden,
11 hvor den der CI, der havde man, noget den der, som min far synes ikke godt om, men hvis det
12 var den der i 18, så ville min far tage imod ik også. Men dengang, der ligesom forskel
13 dengang og ny teknologi, der har markant voldsomt udviklet markant,
- 14 I1: *Det er også kun, hvad 23 år siden, at man begyndte at lave operationerne, så der er 18*
15 *ikke så meget.*
- 16 I2: *Har din... Nu siger du at din bror er døv, har din bror så også CI?*
- 17 R5: Nej, han bruger ikke det fordi, han får ikke ud af det fordi han er jo altid været døv på
18 hele hans liv.
- 19 I1: *Okay, hvor gammel er din storebror?*
- 20 R5: Han er tre år ældre end mig, så han er 21 år.
- 21 I2: *Så i kommunikerer på tegnsprog der hjemme?*
- 22 R5: Jo,
- 23 I2: *Kan hele din familie tegnsprog?*
- 24 R5: Ikke helt, kun mig og min stedmor og min far meget lidt.
- 25 I2: *Okay. Hvordan kommunikerer din far og din bror så sammen?*

- 1 **R5:** De bruger meget sådan der lidt, kan man godt sige, primitiv danske tegnsprog, sådan der
2 mere peger og nogle tegn som de kender godt også sådan
- 3 **I2:** *Nu siger du også at du var, du var 12 da du fik dit første, kan du huske hvordan dit liv det*
4 *var før CI, altså hvordan...?*
- 5 **R5:** Før CI havde jeg høreapparat, så jeg før høre... før CI havde jeg høreapparat fra fem år
6 og fik jeg [utydeligt -5:48], så jeg bruger ikke så meget stemmer, men jeg lytter nogenlunde
7 godt også og men stadigvæk jeg var jo gået i døveskole og så, men efter ti eller 11 eller 12 år,
8 så begynder min hørelse at dårligere og efterhånden så de synes jeg er nødt til at tage
9 operationen før det er for sent, så.
- 10 **I2:** *Det er også en god pointe egentlig. Hvordan var det så for dig at få CI?*
- 11 **R5:** Hvordan var det først at få CI, havde ikke nogen problemer og smerter, hovedpine og
12 sådan noget, det er bare...
- 13 **I2:** *Hvordan var lyden?*
- 14 **R5:** Lyden i første omgang, lyden det var ubehagelig og alle de her underlige, men man skal
15 bare træne og træne og træne, så til sidst så hører man normalt, ligeså god.
- 16 **I2:** *Okay, spændende. Nu siger du, du, nu kan vi jo tydeligt høre at du har været i den døve*
17 *verden også, men hvordan, du gik på en specialskole før?*
- 18 **R5:** Ja. Døveskole kan man sige, ja.
- 19 **I2:** *Hvorhenne?*
- 20 **R5:** I Fredericia skolen
- 21 **I2:** *Okay, hvor mange... Hvordan var det, sådan en klasse så?*
- 22 **R5:** Min klasse eller i løbet af...?
- 23 **I2:** *Ja, bare sådan hvordan var din klasse?*

- 1 **R5:** Det er meget praktisk i min klasse, i min klasse der var der ca. fem og med mig, ja fem
2 ca. fem. Og der er ikke ret mange i en klasse og i alt, i alt hele skolen, der var ca. kun 20-30
3 stykker
- 4 **I2:** Okay, så en lille skole
- 5 **R5:** Ja, kan man godt sige, det er meget lille skole jeg går i.
- 6 **I2:** Hvor meget... Hvad fokuserede i så på i jeres, i døveskolen, var det mest sådan havde i
7 meget tegn... øh talesprog?
- 8 **R5:** Min skole den, hvor jeg havde skolen, der lærte vi, før der var meget tegnsprog, men så
9 efterhånden, så begynder vi at lære tale, så læreren de begynder bruger, der hedder 'talesprog
10 med en tegnstøtter', det vil sige at de bruger tegn samtidig stemmer og det synes jeg ikke godt
11 om.
- 12 **I2:** Okay, hvordan vil du så sige at din typiske... da du fik CI, kom du så på en almindelig
13 skole, eller blev du i døveskolen?
- 14 **R5:** Blev på døveskole.
- 15 **I2:** Så du gik i døveskole hele folkeskolen?
- 16 **R5:** Ja, det kan man godt sige.
- 17 **I2:** Okay, hvordan så sådan en typisk hverdag ud for dig på din døveskole?
- 18 **R5:** Uha, det kan man ikke sige, det er meget stille og kedeligt at gå i skole der, for der sker
19 ikke ret meget, og ja det kan man godt sige, det er mere stille skole man kan gå i, ikke typisk
20 skole, for hver dag, det kan man sige, der snakkede jeg meget minimalt, to-tre personer
- 21 **I2:** Og hvad ville du så lave efter skole?
- 22 **R5:** Efter skole? Efter her, efterskole?
- 23 **I2:** Nej, hvad lavede du når du var færdig med din, færdig med skolen, altså hvad lavede du i
24 din fritid?

1 **R5:** Nå, så går jeg til boksning i, jeg har gået i klub, fritidsklub, hvor jeg går til boksning, så
2 sammen med hørende og snakker med dem og mange af dem vidste godt jeg er døv fordi jeg
3 tager jo min CI af når jeg dyrker sport, så de kender rigtig godt mig, jeg har gået til boksning i
4 ca. 2,5 år

5 **I2:** Okay, spændende. Hvordan, hvad hedder det, hvordan ser en typisk dag så ud her på
6 efterskolen?

7 **R5:** Her på efterskolen så snakker jeg næsten med alle hver dag og forskellige, og jeg stopper
8 ikke med at snakke med alle og jeg hygger mig og snakker med både lærerne og elever ja, og
9 jeg åbner og snakker med alle og jeg har ikke nogen problemer, men nogle gange kan jeg godt
10 være lidt problemer, hvis fire personer snakker samtidig, så har jeg svært ved at følge med, så
11 det jeg skal vænne mig til og øver men alligevel, det bedste for mig det er en person, der
12 snakker med en af gangen, så ja...

13 **I2:** Helt sikkert, bliver der taget hensyn til din manglende hørelse her, hvordan bliver der
14 sådan taget hensyn til dit CI her?

15 **R5:** Det er, det er jo, det nok på efterskolen, de tager hensyn meget til min hørelse, men de
16 spørger ikke sådan hver dag, hvordan er din hørelse, har du det godt, nej, de bare sådan er
17 mere er lyden god nok, så siger jeg, ja og så, de tager mere hensyn til mig, de er ikke sådan,
18 ligesom med, går det godt, men sådan mere ligesom, de vil bare gerne have at jeg skal selv
19 komme til dem og sige til dem hvis hørelsen er for dårlig eller hvis alting er ikke i orden eller,
20 så...

21 **I1:** Ja, nu så jeg i går inde til dansktimen, at der var lærermikrofon på, men der var ikke
22 elevmikrofoner, er det et problem for dig eller er det egentlig okay?

23 **R5:** Nogle gange kan det være et problem, hvis der er nogle af eleverne der kommer og siger,
24 men nogle gange synes jeg...

25 [afbrydelse af interview på grund af ubuden gæst i lokalet]

26 **R5:** så nogle gange kan det være træls, hvis eleverne kommer og siger noget, som jeg ikke
27 kunne fatte, men heldigvis nogle af lærerne vil gentage det og nogle af lærerne der vil fortolke
28 det, så det er fint for mig.

- 1 **I2:** *Kan du bede eleverne om at gentage det, er de sådan forstående nok med det også?*
- 2 **R5:** Det kan jeg godt, hvis jeg vil virkelig have det, men nogle gange, hvis det er ikke
3 relevant, så er det lige meget.
- 4 **I2:** *Okay, så det er ikke nødvendigt altid. Okay, jamen altså nu har du jo selv nævnt det her*
5 *med at du har været en del af både den døve og så det her er vel den hørende verden for dig?*
- 6 **R5:** Hvordan er hørende verden for mig?
- 7 **I2:** *Ja, altså hvordan vil du sige at det er at være en del af den døve verden?*
- 8 **R5:** For mig at være en del af døve verden, det er lille samfund man lever i og hørende verden
9 det er en stor samfund, det er ligesom minoritet imod majoritet, så det er ligesom et dilemma
10 at vælge, skal jeg virkelig leve i døve verden, det er ligesom landbruget imod storby liv, det er
11 ligesom, kan man leve sådan der, døveverden det er ligesom at man ser de samme personer
12 igen og igen og, men når man har gået i hørende, så ser man ny, ny, ny, så... men for mig, så
13 kan jeg bare hoppe mellem to verdner, hvis jeg føler, jeg kommer træt af tale og høre og hvis
14 jeg gider ikke, så jeg går bare over til døveverden og hvis i døve verden, der sker ikke noget,
15 så hopper jeg bare over hørende, så det er det jeg gør.
- 16 **I2:** *Så dit høreapparat tillader dig at være en del af majoriteten som du selv sagde.*
- 17 **R5:** Ja, det kan man godt sige.
- 18 **I1:** *Det lyder ret smart at du sådan kan vælge til og fra,*
- 19 **R5:** Ja, det er det, der begrundet min forældres beslutning om min fremtid.
- 20 **I2:** *Så du mener, at de besluttede det, så du kunne være en del af den store verden*
- 21 **R5:** Ja,
- 22 **I2:** *Så lidt et mere personligt spørgsmål; har du nogensinde oplevet mobning i forhold til dit*
23 *høreapparat?*
- 24 **R5:** Nej, jeg har ikke noget oplevet mobning, men jeg har oplevet noget med bare drillerier
25 for eksempel, der er nogen der tager min CI og samtidig så taler de, [utydeligt – 13:17]

1 personligt for mig, jeg synes de må rigtig lave drille for sjov med mig med CI når de tager den
2 af så snakker de til mig og lukker for munden, så kan ikke mundaflæse, så

3 **I1:** *Men det er okay eller hvad, det er ikke, eller er det irriterende?*

4 **R5:** Nogle gange er det irriterende, men nogle gange er det okay.

5 **I2:** *Nu har vi jo, du har egentlig også svaret lidt på det her, men vi har læst meget om at døve
6 har deres egen kultur,*

7 **R5:** Ja, de har deres egne kultur grammatisk og sprog og humor fordi, når, hver gang når
8 hørende de laver noget humor og alle griner og jeg kan bare, hvad er det for noget humor, det
9 går ud på, jeg forstår ikke helt fordi jeg er vant til de døves humor, døves humor det er meget
10 mere usædvanlig end hørende og inden da jeg havde haft fortalt alle en vits fra noget døves
11 humor, så fortalte jeg til hørende, der hørende de forstår heller ikke, så ligesom deres humor
12 det er meget forskelligt, meget forskel mellem så, de har sin egen.

13 **I2:** *Så det er mere humor. Hvordan synes du ellers, altså sprog og alt muligt er der andre
14 måder at kulturene er forskellige?*

15 **R5:** Døve har deres egne øh, sprog det er meget forskel, forskellen det er døvesproget det er
16 visuelle sprog og hørende sprog det er skrift og lyd sprog, det vil sige, nogle gange jeg
17 kommer til at skrive noget som ikke er dansk korrekt, så... det er på grund af døve sprog er
18 kun visuelt, det har ikke officielt skriftsprog, så

19 **I1:** *Er der en af dem du foretrækker, foretrækker du at bruge tegnsprog eller at bruge
20 talesprog eller er det lige, er det begge dele?*

21 **R5:** Men jeg har altid lært, det er faktisk tegnsprog har udviklet mit sprog. Hvis der var ikke
22 noget tegnsprog, så mit sprog skulle være meget anderledes enten det kunne være bedre eller
23 værre, det ved man ikke om, så jeg bare altid sige tegnsprog er jo mit modersmål, så, men
24 danske talesprog er jo, kommer nummer to i række, og tredje så er det engelsk, nummer fire
25 tysk, og sådan noget.

26 **I2:** *Hvordan er det så at lære engelsk og tysk?*

1 R5: Ja, uha det er ikke nemt, når man er, men i engelsk så har vi vores skrivetolk med fordi,
2 det er meget svært med høre fordi, hver gang hvor jeg så hører, hvor læreren siger noget
3 engelsk, så kommer jeg til at bruge rigtig meget tid til at tænke, hvad er det for noget ord hun
4 bruger også mange af de ord, som jeg ikke kender, så det er bare sådan det er, selvom jeg ved
5 godt, det er meget væsentligt at man bruger det her ord som hænger sammen, som jeg fik ikke
6 med, så vi har skrivetolk.

7 **I2:** *Har i alle sammen én enkeltvis eller er det en har til fælles?*

8 **R5:** Fælles.

9 **I2:** *Fælles, okay,*

10 **R5:** Ja, vi gør det sammen i klassen, engelsk og tysk, men tysk har jeg ikke skrivetolk men jeg
11 synes ikke det er så slemt i forhold til engelsk, så tysk kan jeg godt lige klare, men jeg ved
12 bare når jeg skal op til mundtlig prøve med e her to fremmede så jeg skal bare skrive i stedet
13 for at sige noget.

14 **I2:** *Okay så du får lov til at skrive i stedet for,*

15 **R5:** Ja,

16 **I2:** *Okay, smart. Øh, nu har vi jo snakket lidt om de forskellige måder, at du selv ser dig selv
17 på, hvor føler... altså du sagde, at du følte dig som døv, men at du også passede i den
18 hørende, kan det være udfordrende at finde ud af hvor du egentlig hører til, om du er døv
19 eller hørende, hvordan er det?*

20 **R5:** Ja, det er meget udfordrer mig, men jeg er jo også været en del af majoriteten, men
21 alligevel føler jeg mig, tilhører også den døve minoritetsgruppe, men det er fordi, man kan jo
22 ikke have CI på 24 timer 7 i døgnet, så jeg tager den af når jeg sover eller dyrker sport eller
23 når jeg er inde så,

24 **I2:** *Så for eksempel til gymnastik i går havde du det så af?*

25 **R5:** Ja, vi var spring, fordi når man springer så [laver tegn til at det ryger hovedet]

1 **I2:** *Ja, vi snakkede om at det var godt nok sejt at hvis det kunne holde sig på mens du lavede*
2 *sådan de flikflak du lavede der,*

3 **R5:** Men det gjorde det ikke.

4 **I2:** *Nej, det fandt vi også frem til. Eller var det imponerende hvis det havde. Men jeg kan*
5 *egentlig høre, du har haft både venner der er døve eller hørehæmmet og sådan noget,*
6 *hørende. Vi du sige at der er forskel på hvordan du er sammen med de forskellige?*

7 **R5:** Jo, det er meget forskellig. Jeg tror der var tre i hvert fald, jeg har tre forskellige venner,
8 typer slags, det ene, hørende, jeg taler bare med dem kun tale og ikke noget andet, hvis de vil
9 gerne lære tegnsprog, så lærer jeg bare dem og hvis det er en hørehæmmet ligesom mig, så vi
10 kan tegnsprog og tale, der vi bruger bare sådan der ligesom tale og samtidig med tegnsprog,
11 men nogle gange bruger vi ikke stemmer, hvis vi er til steder hvor diskoteker og musikken er
12 høj og vi gider ikke bruge al vores stemme for høj, så vi bruger bare tegnsprog og så har jeg
13 venner nu som er døv-døv, som Trine sagde, vi bruger ikke stemmer, døv-døv så er de jeg
14 bruger tegnsprog til at snakke med dem, kun tegnsprog og ikke mere.

15 **I2:** *Okay, hvordan, hvem vil du sige, du ser mest?*

16 **R5:** For tiden ser jeg mest til hørende fordi jeg er på efterskolen, jeg har ikke været hjemme
17 siden, fem uger siden, kan man sige, fire. Men i hele mit liv har jeg set mest døve –
18 hørehæmmede, mest er mest skole eller mest liv, men så begynder det at ændre sig, da jeg
19 begynder at gå på, hvad hedder det, boksning, så begynder jeg at se mere hørende

20 [interviewet afbrydes af en person, der træder ind i lokalet]

21 **R5:** ... Det er meget forskelligt fra dag til dag,

22 **I2:** *Okay, nu kan vi se at nu er der jo en...*

23 **R5:** Jeg kan fortælle om en jeg har oplevet, fordi når jeg er her på efterskolen så er jeg
24 sammen med hørende, når jeg er hjemme, så sidder jeg sammen med mine hørehæmmede
25 venner og døv-døve dem ser jeg bare nogen gange, fordi de er også, fordi jeg har også en
26 hørehæmmet ven der er også lige, vi bor ikke ret meget tæt på, vi bor kilometer væk fra
27 hinanden.

1 **I2:** *Ja okay. Er der nogen af dine hørende venner, der også kan tegnsprog, som har lært det?*

2 **R5:** Jo, der er nogen, der er interesseret lær tegnsprog, så jeg lære dem og de synes det er sej
3 at lære tegnsprog

4 **I2:** *Det er vi også ret enige om.*

5 **I1:** *Jeg gad at lære tegnsprog ja. Det er mega smart at man kan tale på lang afstand og sådan*
6 *noget.*

7 **R5:** Ja og igennem vinduer

8 **I1:** *Ja, lige præcis, det er super smart.*

9 **I2:** *Ja, det er egentlig også rigtigt, gennem vinduer og gennem alt muligt.*

10 **R5:** Og man kan også mundaflæse, der er også mange hørende, de er vant til at se på øjne i
11 stedet for mund, men jeg er vant til at se hele ansigt, så og det er en sjov... der er en pige, der
12 har fortalt mig, at hun har en kæreste som altid ser øjne, men når kæresten vil gerne kysse så
13 ser han på munden, så hun har oplevet, da hendes klassekammerat, som var også hørehæmmet
14 ligesom mig, hun ser på hendes mund, så hun tænker, skal hun kysse? Og sådan noget.

15 [alle griner]

16 **I1:** *Ja okay, det skal man lige have styr på.*

17 **R5:** Ja, det var sjovt

18 **I2:** *Det kender jeg godt, det er altid sjovt når man får at vide... man får tit, har jeg noget i*
19 *tænderne, også, er også en typisk en du kan få, hvis du kigger meget på ens mund. Øh, vi kan*
20 *se at der er mange CI brugere her, er det noget, der sådan har, giver jer en form for*
21 *fællesskab her på skolen?*

22 **R5:** Form for fællesskab, det kan være både og, hvis man har nogle problemer, hvis noget så
23 holder vi sammen om fællesskabet, men vi har ikke nogen problemer og vi har jo form
24 fællesskab, men jeg efterhånden ved jeg bare at CI er en gruppe, der bliver større og større
25 efterhånden.

1 **I2:** *Er det rart at være sammen med nogen, der ved hvad det er, du går igennem? Sådan i*
2 *forhold til, eller forstår det at have CI? Er det rarere en gang imellem end at være sammen*
3 *med de hørende, som ikke helt forstår hvad det er du..?*

4 **R5:** Jo, det være rart nogle gange være sammen med dem, som der forstår hvordan jeg har
5 det. Ja, det kan man godt sige

6 **I2:** *Hvordan tror du så, øh, at din familie og venner... du nævnte lidt om det tidligere til at*
7 *starte med, at du troede at de så dig mest som hørende, men at du så dig mest som døv, er det*
8 *sådan alle ser dig, at alle ser dig som hørende?*

9 **R5:** Mange, de fleste ser mig som en øh høretab, men ikke rigtigt dødebruger, døv-døv som,
10 det er fordi jeg bruger jo stemmen og jeg lytter, så der er mange af dem de ser ikke mig som
11 en døv, fordi jeg ved jo godt hvad er det nøjagtig, hvad døv samfund behøver, så derfor er jeg
12 nødt til at gøre noget ellers så kommer til at være kedelig liv i mit liv, når jeg bliver ældre og
13 så kan jeg godt komme til at fortryde og hvis jeg ikke engang fik CI operation og noget, eller
14 hvis jeg lærer til at tale og sådan noget, og jeg kender faktisk mange, som døve, de ønsker at
15 lære at tale og eller de ønsker bare ligesom hørende, så, sådan er noget jeg tænker, ja derfor
16 jeg gør det nu, som er rigtig hårdt arbejde, som kræver psykisk og fysisk

17 **I1:** *Kan det ikke godt være meget energikrævende, du bliver træt i løbet af en dag, i forhold til*
18 *måske andre, har vi, har jeg læst mig frem til?*

19 **R5:** Men jeg har ikke oplevet sådan jeg siger, åh jeg er træt jeg vil gerne holde pause, fordi
20 jeg er jo stærk nok så, men nogle gange oplever jeg sådan at udmattet, så går jeg bare i seng
21 og sådan noget og jeg har så også oplevet, da jeg startede på efterskole, da jeg var ikke vant til
22 at tale så meget, som da jeg var hjemme og så siger jeg ikke så meget, der siger jeg bare nik,
23 så i løbet af nogle uger, så begynder jeg at undre mig, hvorfor har jeg så ondt i halsen fordi
24 jeg snakker meget og råber, skriger, så

25 **I1:** *Du er slet ikke vant til at snakke så meget. Nå men det er jo kun godt.*

26 **I2:** *Hvordan vil du så sige at dine døve venner ser dig? Ser de dig også som øh...?*

27 **R5:** De døve venner, jeg tror de ser mig som en øh, en person som... jeg ved ikke om de ser
28 mig som en høretab eller døv, jeg ved faktisk ikke hvad de ser mig som.

1 **I2:** *Hvordan vil du så tro... hvordan tror du fremmede ser dig?*

2 **R5:** Jeg tror de fremmede de ser mig som en øh, etnisk baggrund hvor de har vokset op og
3 boet her, men de har ikke en fast kultur, de stammer fra tamiler, som taler tamiler, selvom jeg
4 ikke kan engang tamiler, så hvis nu jeg havde huer på og sådan noget, så folk ikke kan om jeg
5 er... jeg ved godt folk kan godt se mig som hørende, fordi jeg ser normal [ud] og har briller
6 og på og fysisk og sådan noget, så hvis jeg havde ikke noget på, så folk kan godt se med det
7 samme, det havde man CI, sådan... men jeg tror folk ser mig som en høretab

8 **I2:** *Hvordan vil du gerne have de andre ser på dig egentlig?*

9 **R5:** Øh...

10 **I2:** *Altså hvordan vil du gerne have at andre ser på dig, nu siger du, de ser dig som en med*
11 *høretab, ...*

12 **R5:** Jeg har ikke noget krav at folk skal se mig som en hørende eller døv eller hørehæmmet
13 eller høretab, jeg synes jeg er ligeglad hvad andre folk synes. I må gerne kalde mig, se mig
14 som en hørende og sådan noget men i skal bare klar over, jeg ser stadig mig som en døv, en
15 gang døv altid døv.

16 **I2:** *Ja okay, spændende. Nu har du egentlig lidt svaret på det her, men hvordan synes du*
17 *egentlig det er at være CI bruger i et samfund hvor de fleste er hørende?*

18 **R5:** Jeg synes det er okay, men øh der er rigtig mange forskellige holdninger fordi der er
19 nogle der siger, dem der har CI bruger, de burde lære tegnsprog fordi hvad nu hvis CI
20 kommer til at gå i stykker eller CI er væk eller noget, så hvordan kan i høre og hvordan kan i
21 kommunikere, det er endnu værre barriere end at man er døv, fordi døv, der er de vant til at
22 mundaflæse erfaring og sådan noget, dem med CI bruger de har ikke lært tegnsprog,
23 mundaflæse, så er det bare sådan der "bum", så det er godt jeg ikke er ligesom dem. Men jeg
24 har ikke nogen holdninger til at de CI brugere skal lære tegnsprog, jeg synes at det er
25 forældres beslutninger. Jeg er glad for at forældre har valgt at jeg skal lære både tegnsprog og
26 CI og ja... så det, jeg blev som den jeg er.

27 **I2:** *Nu nævnte du, at en del af dine venner også, dine døve venner godt kunne tænke sig at*
28 *lære at tale og snakke, er det... hvorfor mener du..?*

1 **R5:** Men jeg synes det er meget for sent at udvikle, nogen af dem er 18-20 år og hvis de skal
2 lære nu at tale eller sige noget, så de skal være før fem eller fire eller seks, syv år, fordi hvis
3 man er nu en efter teenager, deres hjerne udvikling er jo færdig så, der er det meget svært at
4 lære, så er det endnu længere tid i forhold til hvis man er barn, så det kan være... om jeg kan
5 lære dem tale, ej jeg er ikke god til at, jeg er ikke tale-høre pædagog, så ...

6 **I2:** *Hvorfor tror du de gerne vil lære at tale?*

7 **R5:** fordi jeg ved godt, de har oplevet mange kommunikationsbarrierer så, de vil gerne have
8 sådan... jeg ved faktisk ikke hvad der er formålet, det er også ude på arbejdsmarkedet, hvor
9 det bliver meget svært at gå ind på arbejdsmarkedet når man er døv, så er man bagerst i køen
10 og det... mine forældre vil ikke have at jeg også står bagerst i køen, så det er meget... der er
11 også mange døvfødte, der er andengrads borgere i samfundet fordi, de får ikke rigtigt
12 optimale vilkår, døve vilkår i samfundet, men selvom øh, vi har jo alle lige så god ligestilling
13 i samfundet, men alligevel nogle punkter som er stadigvæk huller, så man føler man aldrig går
14 op.

15 **I1:** *Må jeg spørge, når din bror han ikke har CI, hvad synes han om dit CI?*

16 **R5:** Min storebror?

17 **I1:** *Hvad synes han om at du har fået det?*

18 **R5:** Han synes det meget pisse grimt at se på og han synes det er underligt at jeg har CI på og
19 sådan noget, men efterhånden, så han må leve med det, at jeg har CI,

20 **I2:** *Hvorfor synes han det er underligt?*

21 **R5:** Fordi han er vant til at se mig som høreapparats, så CI så han tænkte hvorfor fanden han
22 har CI på og sådan noget

23 **I2:** *Hvor døv er han så, hvor meget hørelse har han?*

24 **R5:** Hørelse, han har ikke hørelse. Jeg ved ikke lige hvad hans hørelse er.

25 **I2:** *Han har ikke høreapparater eller noget?*

26 **R5:** Nej, ikke helt .

1 **I2:** *Okay, men så er det egentligt det sidste vi gerne vil vide det er om du synes, der er noget*
2 *vi har glemt at nævne, eller noget du mener, der mangler at blive nævnt?*

3 **R5:** Nej.

4 **I2:** *Jamen så vil vi jo gerne bare sige tusinde tak fordi at du ville være med*

5 **11.12.Interview med Trine**

6 Interview af Respondent 6 = Trine d.18/3 2015.

7 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

8 Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

9 Respondent: R6

10

11 **I2:** *Må jeg optage dit interview?*

12 **R6:** Ja, det må du godt

13 **I2:** *Ok, vil du starte med... hvad er det du hedder?*

14 **R6:** Jeg hedder Trine.

15 **I2:** *Okay, og hvor gammel er du?*

16 **R6:** Jeg er 17 år.

17 **I2:** *17, okay. Hvordan vil du betegne dig ud fra din hørelse?*

18 **R6:** I starten havde jeg rigtig svært ved at acceptere det, at jeg var døv, men lige nu er det
19 sådan lidt... jeg ser ikke sådan mig selv som døv, mere som normal, kan man sådan sige.

20 **I2:** *Og når du siger normal, hvad mener du så? Normal hørende?*

21 **R6:** Hmm, ikke normal hørende, fordi det ved jeg at jeg aldrig vil komme til at blive øh, men
22 øh at jeg godt kan høre noget og at jeg godt kan forstå en almindelig samtale.

- 1 **I2:** *Okay. Hvor lang tid har du været døv?*
- 2 **R6:** *Øh, jeg fik mit første implantat da jeg var tre år og så fik jeg så det andet implantat i det*
3 *andet øre da jeg var ni år.*
- 4 **I2:** *Okay. Hvor meget kan du så høre uden dit CI?*
- 5 **R6:** *Uden mit CI så er jeg helt døv.*
- 6 **I2:** *Så du er 100 %?*
- 7 **R6:** *Ja.*
- 8 **I2:** *Okay, spændende. Øh, valgte du... altså nu da du var tre, da valgte du jo åbenlyst ikke*
9 *selv at få dit CI, men valgte du selv, da du var ni at få det andet?*
- 10 **R6:** *Nej, det var mine forældres valg.*
- 11 **I2:** *Ved du hvorfor de valgte det?*
- 12 **R6:** *Øh, ja altså fordi de kunne se at der var nogle store muligheder for mig, at jeg kunne have*
13 *almindelig samtale med nogen og kunne høre normalt, eller stort set næsten normalt og at*
14 *det... men det var også et stort valg for mine forældre. Mine forældre de tvivlede også meget i*
15 *det, det tog også et år for dem at kunne finde ud af om jeg skulle opereres eller ej, fordi det er*
16 *jo en stor operation man skal gennemgå, men ja...*
- 17 **I2:** *Så til sidst, der var det det, at du vil kunne deltage i en samtale, der gjorde at de valgte*
18 *at...*
- 19 **R6:** *Ja, og kunne være i den der hørende verden og ikke kun være i det der døde verden, men*
20 *at jeg kunne have sådan begge dele.*
- 21 **I2:** *Okay. Hvad er din holdning... hvad er din egen holdning så til at have fået CI?*
- 22 **R6:** *Jeg er rigtig glad. Jeg er rigtig glad for at jeg har fået CI, øh, jeg kan ikke rigtigt se mig*
23 *selv uden CI, det kan jeg ikke, så føler jeg lidt at jeg er sådan ingenting-agtig, fordi at jeg har*
24 *så mange venner og veninder, som faktisk er hørende og det er dem jeg sådan omgås mest*

1 med, det er ligesom dem, der sådan får mig til at stå ud... jeg kan ikke være døv-agtig, det
2 kan jeg ikke.

3 **I2:** *Så er det... så det vil du sige er fordelene med at have fået... Hvad er der så af ulemper,*
4 *hvis der er nogen?*

5 **R6:** Det kan være for eksempel, hvis der er støj og man skal have en samtale, så kan det være
6 svært at følge med. Øh, og så også, at det, hvis man sådan begynder at hoppe rundt eller et
7 eller andet så høreapparatet så flyve af, så kan man jo så ikke høre noget. Eller hvis
8 batterierne går ud og man ikke har nogle batterier på sig, så må man nødt til at lige finde
9 nogle batterier i nærheden eller bare prøve at følge med.

10 **I2:** *Nu har jeg egentlig undret mig over, hvor meget baggrundsstøj... altså er det noget den*
11 *sorterer fra selv ligesom et øre gør eller skal i selv gøre det?*

12 **R6:** Øh, det er lidt forskelligt efter hvor man er, det er... hvis man sådan et skolelokale så,
13 hvis der er sådan mange, der snakker hele tiden og man er sådan i en gruppesamtale, altså
14 sådan hvor man sådan, gruppearbejde, så kan det godt være lidt svært at følge med og det
15 samme hvis det er nede i spisesalen, der er der også bare larm om alt det der, der kan godt
16 være nogle gange lidt svært, men øh det er meget forskelligt hvor man er, hvor meget sådan...
17 fordi jeg synes det er mere snak, altså larmen, snak, der kan være rigtig irriterende i forhold til
18 hvis det er et eller andet, der kører hele tiden, som en støvsuger eller et eller andet, så påvirker
19 det ikke så meget, det er mere når det er nogen, der snakker.

20 **I2:** *Okay, nu kan du nok ikke rigtigt huske hvordan dit liv før CI, men kan du huske dine*
21 *forældre snakke om hvordan du var før du fik dit høreapparat?*

22 **R6:** Ja, altså lige da jeg blev født og frem til at jeg var tre år, da troede lægerne faktisk at jeg
23 var hørende, øh så de ville jo ikke gøre noget ved mig. Men mine forældre de har altid undret
24 over at jeg ikke rigtigt sådan havde reageret på dem og sådan, så mine forældre mente jo, at
25 jeg skulle til en speciallæge, men de mente stadigvæk at jeg kunne høre, altså at jeg var
26 normal hørende, men så blev jeg så sendt videre til almindelig ørelæge og de sagde med det
27 samme, at jeg var døv og så gik det jo så hurtigt. Øh, men jeg husker ikke sådan at jeg har
28 været sådan helt døv, altså sådan hvor jeg ikke havde nogen høreapparat, det husker jeg ikke
29 så meget, men... ja

1 **I2:** *Hvad med sprog?*

2 **R6:** Det er meget jeg har kæmpet med og det, det er noget alle sammen skal kæmpe med. Det
3 er rigtig svært fordi jeg startede først da jeg var fem år og jeg begyndte kun at skulle lære,
4 hvor man altid sådan, ligeså snart man bliver født at man begynder sådan at fange lydene og
5 sådan noget og det har jeg ikke haft muligheden til, det var først da jeg var fem år, at jeg
6 begyndte at sådan at skulle lære at snakke, øh, og det har været noget jeg virkelig har kæmpet
7 med, at kunne snakke ordentligt. Øh, og nu er jeg så, jeg står her og godt kan snakke normalt
8 og sådan...

9 **I2:** *Det lyder da til at du klarer det meget godt [griner]*

10 **R6:** Øh, og det er sådan meget forskelligt til person til person, dem der har... CI brugere,
11 hvordan ens sprog er. Men mine forældre har altid støttet mig og sagt, jeg skal bare kunne
12 snakke ordentligt og skrive normalt, ordentligt dansk sprog kan man sådan sige, så det er
13 noget jeg sådan har kæmpet rigtig meget med.

14 **I2:** *Hvad med tegnsprog så?*

15 **R6:** Altså, jeg er opvokset med tegnsprog, altså min første moder sprog kan man sådan sige
16 det er tegnsprog. Også mine forældre de skulle lære tegnsprog da de fik at vide at jeg var døv,
17 jamen så gik det altså også hurtigt, at de skulle lære tegnsprog. Og så var... fordi, at da jeg
18 var, nej, jo fra 0.-klasse til 4.-klasse, 5.-klasse der gik jeg på en døveskole, hvor alt foregik på
19 tegnsprog, tror jeg i hvert fald, men fordi at mine forældre ville gerne have at jeg skulle
20 udvikle mig sprogligt og fagligt og alt det der, så flyttede de mig over til en hørende skole, da
21 jeg gik i 5. klasse, eller 4., nej jeg tror, at jeg skulle starte i 5. klasse, der blev jeg så flyttet
22 over til en hørende skole. Det var noget af en belastning kan man sådan sige, hvor alle
23 snakkede normalt og jeg var vant til, bare vant til at bruge tegnsprog og alt det der, så det er
24 noget af det største der er sket i mit liv, det var da jeg flyttede over til en hørende skole og jeg
25 ikke var vant til at alle snakkede og alt foregik på sprog ikke, i stedet for tegnsprog. Men
26 ellers så har jeg altid sådan brugt tegnsprog også fordi jeg har mange døve venner, som ikke
27 kan tale, altså tale ikke, hvor de stadigvæk bruger tegnsprog og dem vil jeg gerne holde
28 kontakt med stadigvæk.

1 **I2:** *Okay, hvordan kan det være, at dine forældre valgte, nu når du havde CI, og så valgte*
2 *alligevel at sætte dig i en døveskole?*

3 **R6:** *Øh, fordi de ville gerne have, i starten, at jeg sådan lige skulle lige sådan, at det, kan man*
4 *sige, have en god start hvor jeg sådan lige også skulle se de andre også, nogle andre også var*
5 *døve, så de var i samme situation som mig og at det, jeg ikke var den eneste og sådan noget.*
6 *Men efter sådan at det faktisk også kunne se at mit sprog udviklede sig, så ville de overflytte*
7 *mig til en hørende skole for at få det, en bedre sprog og fagligt, blive bedre fagligt*

8 **I2:** *Okay, Nu nævnte du, at du havde svært ved at acceptere, at du var døv, er det også, var*
9 *det også en af grundene til at du blev i døveskolen?*

10 **R6:** *Ja, altså jeg var virkelig uenig i mine forældre, da de sagde at de ville flytte mig til en*
11 *hørende skole, fordi at jeg var jo sådan bange fordi, det var sådan alt foregik jo på tale derovre*
12 *hvor at jeg havde været vant til tegnsprog og sådan noget og jeg var rigtig sur på dem, øh men*
13 *nu er jeg jo så rigtig glad for at de faktisk gjorde det, at det faktisk viste, at det var en rigtig*
14 *god mulighed. Og i starten der havde jeg rigtig svært ved at acceptere at jeg faktisk var døv*
15 *fordi jeg kunne se at alle kunne bare tale og være normale, kan man sådan sige, fordi jeg så*
16 *ikke mig selv som normal i starten, hvor nu er det bare sådan det er, jeg er døv, sådan er det*
17 *og jeg kan stadigvæk godt tale og jeg kan stadigvæk godt have en normal samtale og have*
18 *nogle hørende venner og endda have en hørende kæreste faktisk også.*

19 **I2:** *Ja okay. Hvordan blev der så taget hensyn til dit høretab eller dit problem da du kom på*
20 *den anden skole?*

21 **R6:** *Det gik sådan, altså det var noget omvæltning for lærerne også, at der lige pludselig*
22 *skulle komme mikrofoner op og eleverne skulle også huske at jeg ikke hørte så godt, at de*
23 *sådan skal prikke til mig og sådan skulle have øjenkontakt med dem og sådan noget, men det*
24 *var flere gange hvor jeg sådan selv skulle, at det, at jeg skulle huske dem på, de lige skulle*
25 *tage hensyn til mig, at lærerne også lige skulle tage hensyn til mig. Så det var også sådan*
26 *noget selv, hvor man lige skulle huske på at man lige skulle prikke til dem og lige sige, jeg*
27 *ikke lige hører så godt, hvor jeg på døveskolen, så har det altid sådan været på tegnsprog for*
28 *så har man i det mindste det samme altså hensyn, hvor man lige pludselig kommer over på en*
29 *hørende skole, hvor alt er bare unormalt for mig agtig.*

1 **I2:** *Okay, hvordan vil du så sige, en typisk hverdag så ud på din almindelige, hvad hedder*
2 *det, før efterskolen der på den almindelige skole?*

3 **R6:** På den almindelige skole. Det var bare stå op og have høreapparatet på og spise
4 morgenmad og så tage af sted på skolen og så bare, ja, være der. Altså i starten havde jeg
5 rigtig svært ved at komme ind i grupperne, fordi jeg havde det der social angst og jeg var
6 sådan bange for sådan at komme nærmere på de andre agtigt, hvad nu hvis de tænker sådan
7 om mig og hvad nu hvis de tænker at jeg er dum eller hvad nu hvis, jeg siger noget forkert og
8 alt det der. Så jeg havde rigtig svært ved at sådan at komme ind i de der grupper. Øh efter
9 sådan, jeg tror 8.-9. klasse, der sagde jeg til mig selv, der gider jeg ikke mere nu vil jeg bare
10 komme i gang, så også det der med, at jeg tog på efterskole og det at jeg Ellers så var min
11 hverdag meget normal, så det var som bare.

12 **I2:** *Havde du nogen fritidsinteresser?*

13 **R6:** Ja, ridning og gymnastik.

14 **I2:** *Okay, spændende.*

15 **I1:** *Du er også på ridelinjen her, er du ikke?*

16 **R6:** Jo

17 **I2:** *God stil [alle griner]. Hvordan vil du så sige, hvordan ser en typisk hverdag... eller nu*
18 *sagde du at det hjalp her og komme til efterskolen, hvordan er det så helt præcist, at det har*
19 *hjulpet at komme herhen?*

20 **R6:** Ja, det er stadig... jeg er sammen med nogle, der også har høretab som mig, men stadig
21 er i den der hørende verden-agtig og det hele er bare sådan normalt som, da jeg gik i
22 folkeskolen, men her der overskrider man også ens grænser og man hele tiden sådan skal ud
23 og gøre noget, man ikke har prøvet før og hilse på nogen, som man ikke har hilst på før og der
24 er så mange mennesker, hvor man er hele tiden sammen 24/7 og man er bare sammen hele
25 tiden. Det var sådan det jeg sådan synes i starten var mest svært, men lige nu er det sådan
26 blevet sådan en vane for mig

27 **I2:** *Lækkert. Har du nogen sinde oplevet at blive mobbet på grund af dit høreapparat?*

1 **R6:** Nej, fordi sådan. Altså, jo ikke sådan mobbet på den måde men der er nogen, der har
2 kigget lidt mærkeligt fordi jeg er sådan, jeg har høreapparat og sådan noget ikke. Hvorfor har
3 du altid håret nede? Fordi jeg vil sådan skjule mine høreapparater, men nu er det sådan bare
4 håret op, fordi nu skal de se, at jeg faktisk har høreapparater og jeg faktisk bare er det og
5 sådan er det.

6 **I2:** *Nu nævnte du selv døveverden, hvad vil helt præcist sige at være en del af den døve*
7 *verden?*

8 **R6:** Jamen, så er det jo at være sammen med nogle der også har høretab som én og bruger
9 tegnsprog, sådan altså hørende verden der er det sådan det hele på tale og det er nogle hørende
10 mennesker man skal være sammen med, hvor i døde verden, der er det bare dem, der bruger
11 tegnsprog og dem der sådan ikke hører så godt og nogle der, jo der er nogle der har CI, men
12 de er sådan dem der ligesom er født døv, eller dem der er døv, døde mennesker kan man sige
13 sådan-agtig. Ja...

14 **I2:** *Så tegnsproget har en stor betydning?*

15 **R6:** Ja, det har det.

16 **I2:** *Vi har læst os lidt frem til at døde de har deres egen kultur i forhold til de hørende. Er du*
17 *enig i det?*

18 **R6:** Ja. Øh, det er to helt forskellige kulturer, kan man sådan sige. Det er slet ikke det samme,
19 det er noget helt andet hvis du kommer ind i døde verden end du kommer ind i den hørende
20 verden, fordi dødeverden... der er ikke så mange, der er døde mere, så det vil sige, at alt det
21 du siger, det kommer hurtigt hurtig gennem alle sammen i forhold til den hørende verden, der
22 er det bare sådan at der er det uendeligt nærmest. I den døde verden, der kender alle... alle
23 kender hinanden, det er ikke fordi, at man sådan har snakket sammen, man ved bare hvem
24 personen er fordi, der er så mange der er, altså døde på den måde. Øh, ja.

25 **I2:** *Hvordan vil du ellers forklare kulturen, den døde kultur?*

26 **R6:** Det er lidt svært, øh, jeg ved ikke rigtigt hvordan man sådan lige skal formulere det.

27 **I1:** *Er det en god kultur at være i?*

- 1 **R6:** Hvad?
- 2 **I1:** *Er det en god kultur at være en del af?*
- 3 **R6:** Nogen gange så kan man godt blive træt af det.
- 4 **I1:** *Hvorfor, eller hvordan det?*
- 5 **R6:** Jamen der går meget hurtigt rygter rundt i døveverden fordi alle kender hinanden, så man
6 ved bare, at hende der er bare sådan der og ham der er sådan der og det hele går bare hurtigt
7 igennem i forhold til den hørende verden.
- 8 **I1:** *Der kan man nemmere blive lost, eller hvad kan man sige. Ja.*
- 9 **R6:** Ja.
- 10 **I2:** *Nu har vi snakket om de her forskellige måder at se sig selv på og du har også selv nævnt
11 en del om det, hvor føler du mest at du hører til med dit CI?*
- 12 **R6:** Hmm.. midten.
- 13 **I2:** *I midten, okay.*
- 14 **R6:** Altså, en døv verden og en hørende, sådan lige i midten, det ja..
- 15 **I2:** *Kan det være udfordrende at finde ud af helt præcist, altså nu siger du at du har fundet ud
16 af at du er i midten, men var det udfordrende at finde ud af at balancere de to verdner?*
- 17 **R6:** Ja. Også det der med, at man skal jo have tid til sine venner i den døve verden og man
18 skal også have tid til sine venner i den hørende verden og det var sådan lidt, hvornår er man
19 virkelig sådan døv ik' og hvornår er man sådan hørende ud og være hørende på den måde,
20 man kan jo stadigvæk godt sådan høre og man kan jo godt have en almindelig samtale, men
21 jeg tror, at alle har det svært med at finde ud af hvor man selv er, men jeg tror det er noget
22 man selv finder ud af, det er ikke noget andre kan se det på en, det er noget man selv skal føle
23 sig frem, hvor hvad føler man selv, det kan godt være at nogle andre siger at du faktisk er døv
24 eller at du faktisk er det og det ik', men det er jo sådan en selv man sådan kan vide hvor man
25 sådan ligger.

1 **I2:** *Øh, er der så forskel på hvordan du er sammen med... nu nævnte du, at du både har døve*
2 *og hørende venner, vi kan også se, at du har CI venner, eller venner med CI her på skolen*
3 *også, er der forskel på hvordan i er sammen?*

4 **R6:** Nej, ikke sådan, jeg synes ikke, der er forskel, øh, det er ikke sådan... venner er bare
5 venner, synes jeg.

6 **I2:** *Okay.*

7 **I1:** *Heller ikke på de ting i laver, når i er sammen? Er det de samme ting også?*

8 **R6:** Ja,

9 **I2:** *Ja, okay.*

10 **R6:** Altså, jeg synes ikke der sådan er forskel mellem når man har høretab og man er hørende
11 om man laver noget andet. Det synes jeg ikke.

12 **I2:** *Hvem ser du mest?*

13 **R6:** Hvem jeg ser mest?

14 **I2:** *Ja, altså hvilken sådan... ser du mest hørende, har du flest hørende venner eller føler du,*
15 *at du ser mere til de døve?*

16 **R6:** Altså jo ældre jeg er blevet jo mere knyttet er jeg blevet over til hørende verden, fordi det
17 bliver færre og færre af de døve og de begynder også at få CI og de begynder sådan at tale, så
18 de bliver jo sådan mere spredt ud nu end før, da var det sådan kun døve, der var sammen og
19 nu er det sådan blevet spredt ud. Men ellers så... nu hvor jeg sådan er blevet ældre med tiden,
20 så er de nok mere knyttet til de hørende verden.

21 **I2:** *Okay. Nu har du også nævnt lidt om det her igen, du er god til at nævne det hele vi vil*
22 *snakke om [griner], men hvordan tror du egentlig, at din familie og venner ser dig... nu siger*
23 *du, at du selv ser dig sådan i midten, ser de dig også sådan i midten?*

24 **R6:** Altså, de har flere gange sådan glemt, at jeg faktisk var døv, fordi at jeg begynder at have
25 en normal samtale og jeg kan bare være en normal menneske-agtig. Altså mine forældre de
26 bruger ikke tegnsprog mere, altså mine forældre kan ikke tegnsprog mere, min familie kan

1 ikke tegnsprog mere og jeg er også det eneste som er døv i familien, der er ikke nogen andre
2 der er, jeg er det eneste i familien, men de ser mig bare som en almindelig menneske.

3 **I2:** *Tror du det, at du er den eneste i din familie der har, der er døv, tror du det har påvirket*
4 *deres beslutning om at få CI til dig?*

5 **R6:** Hmm... Ja, fordi at jeg er jo det eneste, der er døv i familien så tror jeg også det bliver
6 lidt svær for mig at følge med eller være sammen med min familie, hvis jeg ikke kunne høre
7 noget, eller altså bare ikke havde CI. Øh og det tror jeg også, det tror jeg også det har været
8 med til sådan at, ej jeg skal også have CI, så jeg også kan være sammen med min familie,
9 fordi min familie betyder jo alt for mig. Så jeg er jo rigtig glad for at jeg kan stå her og være
10 sammen med min familie og ja...

11 **I2:** *Oplever du, at der er meget opmærksomhed omkring dit implantat sådan fra fremmede*
12 *eller fra andre?*

13 **R6:** Øh, ja altså hvis jeg møder nye mennesker, så siger jeg så også, 'amen husk lige at jeg
14 faktisk ikke hører normalt eller ikke hører så godt, at jeg sådan lige prikker dem lige og så
15 husk lige, at jeg har det der CI og så kan jeg lige vise dem og så bliver de sådan helt, ej hvad
16 er det for nogen, så bliver de helt nysgerrige, men øh...

17 **I2:** *Er det sådan en positiv ting, at de bliver nysgerrige?*

18 **R6:** Ja, altså jeg synes det er jo at de bliver nysgerrige og at de... de må godt se hvad det er,
19 nogen af dem har overhovedet ikke set det før, så de skal også have lov til sådan at se hvad
20 det er og hvordan de fungerer, øh. Men nogle gange så møder jeg faktisk nogle mennesker og
21 så er det først senere, at de faktisk finde ud af at jeg faktisk er døv og så er det først der, at de
22 sådan tænker, hold da op, det skulle man ikke tro.

23 **I1:** *Det er da dejligt, at det ikke er mere tydeligt, eller hvad? Eller er det...*

24 **R6:** Jamen jeg, synes ikke det sådan... det påvirker mig ikke

25 **I1:** *Nej, okay. Det er bare utroligt... Jeg er stadigvæk imponeret over, at det kan lade sig*
26 *gøre. Det er simpelthen lækkert, at... Ja.*

27 **I2:** *Det er en meget smart teknologi, det skal de ha'*

1 **I1:** *Ja, det må man nemlig sige, de er godt lavet.*

2 **I2:** *Hvordan vil du gerne have, at de andre ser dig, sådan når de ser dig?*

3 [En person kigger ind, undskylder og går igen]

4 **R6:** Hvad?

5 **I2:** *Hvordan vil du gerne have, at de andre de ser dig, altså når du møder dem? Nu siger du,*
6 *de tit ikke opdager at du er døv fordi, så må det også være fordi, du ikke nævner det, men er*
7 *det... er der en grund til at du ikke nævner det? Eller hvis du siger, vil du gerne have at de ser*
8 *dig bare som...*

9 **R6:** Jeg synes bare de skal sådan se mig som jeg er. Det er ikke sådan høreapparatet, altså min
10 CI som skal styre hvordan jeg er, men det er mere sådan personlighedsmæssig, der sådan skal,
11 ja...

12 **I2:** *Det lyder fornuftigt. Hvordan er det så, lige er til sidst... hvordan er det at være CI bruger*
13 *i et samfund, hvor de fleste er hørende?*

14 **R6:** Hmm. Altså i min tilfælde så føler jeg jo sådan lidt at jeg er ligesom dem, fordi jeg kan jo
15 have en normal samtale og jeg kan være sammen med nogle af mine venner som faktisk også
16 er hørende og jeg kan bare være mig selv og også have en kæreste og alt det der, så... jeg
17 synes ikke det... men jeg kender nogen af mine veninder, som har rigtig svært ved sådan at
18 komme ind i det der hørende verden, eller det der samfund, hvor alle var hørende, alle er
19 hørende ik', så der kan man godt føle sig lidt udenfor, men det er det jo at man sådan skal se
20 sig selv, hvor man ligger og jeg føler jo sådan, at jeg ligger i midten, men jeg er jo mere
21 knyttet til det hørende. Fordi de, der føler jeg nemmest for mig at være sammen med.

22 **I2:** *Men nu siger du, at du stadigvæk holder kontakt med de døve, er der en grund til det eller*
23 *er det bare fordi, de er gode venner eller er det også rart at have nogen, der kan relatere til*
24 *hvordan du har det?*

25 **R6:** Hmm. Det er sådan flere ting, fordi at de, jeg vil gerne holde kontakt med nogen som
26 også har et høretab, altså er ligesom mig-agtig ik', også fordi jeg bruger jo mere energi på at
27 høre hvad der bliver sagt end at det hele er på tegnsprog, fordi der slapper jeg mere af, så

1 nogle gange har man også sådan lidt brug for bare være sammen med nogle, der kun bruger
2 tegnsprog, øh og så også bare, at jeg har nogen rigtigt gode venner, som er i det der
3 døveverden ik', så det er sådan det, der holder mig, at jeg sådan stadig holder fast i dem, ik'

4 **I1:** *Nu lagde jeg også mærke til i går i dansktimen, at selvom i sad lige ved siden af hinanden,*
5 *så brugte i stadigvæk tegnsprog til hinanden. Er det fordi bare er nemmere eller hvad er*
6 *grunden til at i gør det?*

7 **R6:** Altså, det er jo nemmere sådan at kunne snakke sammen, fordi man sidder jo sådan tæt
8 sammen ik' øh, men jeg tror også bare det er fordi, hvis der er larm ik', og man sidder ved
9 siden af nogle, der bare sådan snakker hele tiden, så vil man gerne være sammen med nogle
10 der sådan kan forstå en –agtig, eller sådan kan have en samtale med-agtig, men det kan man jo
11 sådan også, når man sidder med de andre og sådan noget, men jeg tror også bare det er også
12 hyggeligt for os at bare sådan at sidde der og kunne bruge tegnsprog.

13 **I2:** *Det skaber lidt jeres egen form for gruppe, eller hvad?*

14 **R6:** Nej, overhovedet ikke, fordi vi er sådan, jeg synes vi er meget sådan spredt os, dem der
15 har høretab, vi er meget sådan spredt, vi har nogle forskellige venner her på efterskolen, øh, så
16 det er mere sådan om, kun om morgenen når vi sådan er trætte, så sidder vi altid sammen eller
17 en time, der kan vi godt sidde sammen, men efter det så er vi meget sådan spredte ud.

18 **I2:** *Okay, har du noget, du vil spørge om?*

19 **I1:** *Øh, nej du svarede så fint på det hele.*

20 **I2:** *Så vil jeg, er der noget, du synes vi har glemt at nævne eller noget du synes, der lige skal*
21 *siges?*

22 **R6:** Øh, næ jeg synes at i har været meget rundt om tingene

23 **I2:** *Det sætter vi også virkelig pris på. Tak for hjælpen!*

24

1   **11.13.Interview med Hanne**

2   Interview af Respondent 7 = Hanne d.18/3 2015.

3   Interviewer: Anna B Larsen (I2)

4   Interviewhjælper: Pia Rind Jakobsen (I1)

5   Respondent: R7

6   **I2:** *Må vi optage vores samtale?*

7   **R7:** Ja.

8   **I2:** *Hvad hedder du?*

9   **R7:** Hanne.

10   **I2:** *Okay, det skal udelukkende bruges så vi kan kende forskel på stemmerne. Hvor gammel er*
11   *du?*

12   **R7:** Jeg er 16 år.

13   **I2:** *Okay så du er 16 år. Går du i niende eller tiende her?*

14   **R7:** Niende.

15   **I2:** *Hvordan vil du betegne dig selv ud fra din hørelse?*

16   **R7:** Døv ser jeg nok mig selv som, men med CI.

17   **I2:** *Hvordan kan det være du ikke ser dig selv som hørende?*

18   **R7:** Fordi jeg har gået på en skole hvor at jeg var sammen med hørende, og så er det sådan
19   lidt, jo jeg kunne godt tænke mig at være sådan ligesom hørende, fordi nogle gange så
20   glemmer de om jeg er hørende eller døv og de er også ligeglade for de kender min
21   personlighed.

22   **I2:** *Hvor lang tid har du været døv?*

23   **R7:** 5 år.

- 1 **I2:** *Har du kun været døv i 5 år?*
- 2 **R7:** Hmm.
- 3 **I2:** *Hvad skete der?*
- 4 **R7:** Og så blev jeg... Øhm jeg ved ikke hvad der skete, og jeg var døv siden jeg blev født
5 eller sådan noget.
- 6 **I2:** *Okay så du har været døv hele dit liv, var det så dit CI du fik for fem år siden?*
- 7 **R7:** Nej, den der CI(Peger på højre øre) har jeg haft i ti år, og den anden har jeg haft fem år.
- 8 **I2:** *Så du fik den da du var ret lille?*
- 9 **R7:** Ja.
- 10 **I2:** *Okay. Valgte du selv at få CI eller valgte dine forældre?*
- 11 **R7:** Mine forældre.
- 12 **I2:** *Ved du hvorfor de valgte det?*
- 13 **R7:** Fordi at de gerne vil have at jeg kan høre noget, sådan at jeg kan snakke med dem og at
14 jeg kunne få mange forskellige muligheder ligesom hørende de kan. Det var i hvert fald det de
15 sagde til mig.
- 16 **I2:** *Okay. Valgte du så selv at få nummer to?*
- 17 **R7:** Øhm neeej. Det var også mine forældre, de synes at jeg ikke hørte så godt så de ville have
18 jeg skulle høre mere.
- 19 **I2:** *Man kan vel næsten ligeså godt få den anden, når man har været igennem det en gang.*
20 *Kan du huske hvordan det var at gå igennem det?*
- 21 **R7:** Ja på den ene. Og der var meget, det var meget hårdt, fordi man skulle vænne sig til det
22 og sådan noget, sådan rigtig meget.
- 23 **I2:** *Hvad er din holdning så til at have fået CI?*

- 1 **R7:** Jeg synes det er okay.
- 2 **I2:** *Er det nogle fordele eller ulemper ved det?*
- 3 **R7:** Det ved jeg ikke helt?
- 4 **I2:** *Jamen når du tænker over det, er der så nogle fordele ved det udover du selvfølgelig for*
5 *hørelse? Er der nogle ulemper? De andre har sagt det falder helt vildt nemt af.*
- 6 **R7:** Jaer, det gør det også nogle gange, men det er mest hvis man sætter håret op og så sætter
7 den over håret.
- 8 **I1:** *Kan det være svært at sætte hår nogle gange med det?*
- 9 **R7:** Ja. Meget svært.
- 10 **I2:** *Sætter du dit hår først og så apparatet på?*
- 11 **R7:** Jeg plejer at sætte mit hår op først og så sætte mit hår op bagefter. Det er nemmest.
- 12 **I2:** *Hvor døv er du så når du ikke har det på?*
- 13 **R7:** 98 %, når jeg har dem begge to af.
- 14 **I2:** *Kan du så huske hvordan dit liv var, før du fik CI?*
- 15 **R7:** Nej.
- 16 **I2:** *Nej, det forstår jeg også godt, hvis du kun var 5-6 år gammel. Nu snakkede du om at du*
17 *havde gået i specialskole, hvor lang tid gik du der?*
- 18 **R7:** Jeg har gået der, indtil jeg kom her. Jeg gik der i 9 år.
- 19 **I2:** *Ni år, okay. Hvad var det for en skole?*
- 20 **R7:** Mølvang skole.
- 21 **I2:** *Hvad så, hvordan så en typisk hverdag ud for dig der?*
- 22 **R7:** Det var hvor, vi kun brugte tegnsprog og vi talte ikke så meget, men jeg kunne godt
23 forstå, sådan, eller sådan jeg kunne godt med i timerne.

1 **I2:** *Nu taler du jo rigtigt fint, hvor lærte du så at tale?*

2 **R7:** Med sådan en, sådan en som lærte mig at tale, jeg kan ikke lige huske hvad det hedder.

3 **I2:** *En talepædagog?*

4 **R7:** Ja sådan en. Som lærte mig at tale bedre og så var det også mest mine forældre som lærte
5 mig at tale.

6 **I2:** *Taler du så mest med dine forældre eller bruger i tegnsprog derhjemme?*

7 **R7:** Vi taler mest.

8 **I2:** *Kan de tegnsprog?*

9 **R7:** Min mor kan. Min far kan ikke sådan. Jeg bruger ikke særligt meget tegnsprog, for det
10 var jo kun den gang jeg var lille at jeg lærte tegnsprog og så tænkte de at hvis jeg fik CI.

11 **I2:** *Så du siger at du ikke bruger det særlig meget mere?*

12 **R7:** Nej det gør jeg ikke.

13 **I2:** *Hvordan bliver der taget hensyn til din manglende hørelse? Udover tegnsprog er der så
14 andre måder din specialskole var anderledes fra for eksempel at gå her?*

15 **R7:** Jeg synes det er meget anderledes end at går her. Her prøver de at tage hensyn, spørger
16 om jeg har brug for noget, det gør de også der men der ved de godt om der er noget der er
17 galt. Her der ved de jo ikke så meget om det, så de spørger jo bare og siger til mig at hvis jeg
18 ikke hørte noget at jeg kan bede dem om at gentage det, så de vil gentage det igen.

19 **I2:** *Hvordan ser din hverdag så ud her på efterskolen?*

20 **R7:** Jeg synes det ser meget godt ud.

21 **I2:** *Hvad laver du så her? Hvad er dit linjefag for eksempel?*

22 **R7:** Musik. Nogle gange er det lidt svært, men lærerne de prøver også at hjælpe mig, de lærer
23 mig også nogle ting, og så prøver de at tælle 1-2-3 og så skal jeg bare spille. De tager hensyn
24 til mig.

- 1 **I2:** *Hvilket instrument spiller du?*
- 2 **R7:** Klaver eller bass.
- 3 **I2:** *Sejt.*
- 4 **I1:** *Er bassen ikke god? Du kan garanteret mærke den og høre den.*
- 5 **R7:** Jeg kan bedre mærke det på en bass end på klaver.
- 6 **I1:** *Det er ret sejt klaret synes jeg.*
- 7 **I2:** *Har du spillet det før i tiden også?*
- 8 **R7:** Nej jeg har kun spillet guitar i min fritid dengang, men nu der spiller jeg bare bass og
9 klaver.
- 10 **I2:** *Havde du andre fritids interesser?*
- 11 **R7:** Jeg har mange forskellige. Mener du på efterskolen?
- 12 **I2:** *Nej også før i tiden.*
- 13 **R7:** Jeg har spillet fodbold, og spillet basket og gået til svømning og så har jeg også gået til
14 noget guitar og her på efterskolen har jeg bare spillet musik og været sammen med vennerne.
- 15 **I2:** *Nu nævnte du svømning, er det ikke et af de steder hvor det kan være besværligt?*
- 16 **R7:** Jo meget. Der var også en tolk, som brugte tegnsprog hvis der nu var en voksen der, som
17 der skal lære os hvordan man svømmer, så der var en tolk med.
- 18 **I2:** *Okay. Så du kunne få tolk med simpelthen. Er det ikke rart?*
- 19 **R7:** Jo det er det.
- 20 **I2:** *Man er vel helt døv når man er i vandet?*
- 21 **R7:** Ja. Men de er faktisk i gang med at opfinde noget, de har allerede noget hvor man kan
22 have CI med i vandet men ikke i lang tid, sådan man kan være i vandet med CI på.

1 **I2:** *Ej hvor smart. Nu har du været på døveskole, hvordan vil du så sige det er at være i den*
2 *døve verden?*

3 **R7:** Hvordan det er at være. Øhh jeg synes det er, det kan godt være svært, når det kun er
4 døveverdenen fordi jeg har jo også været sammen med dem som er hørende men ikke lige så
5 meget som med dem der er døve.

6 **I2:** *Hvordan vil du sige at de to verdener er forskellige fra hinanden?*

7 **R7:** Det er fordi, øhmm. I døveverdenen hvor jeg ikke taler så meget, der bruger jeg jo mest
8 tegnsprog. Og vi behøves ikke at bruge stemmerne så meget og alt det der, men når man er i
9 den hørende verden så skal man koncentrere sig rigtig meget om hvad hørende siger og så
10 skal man også kigge på den i mens, så kan jeg ikke høre noget, hvis de går bag ved mig så kan
11 jeg ikke høre hvad de sagde eller sådan noget. Så man skal altid kigge.

12 **I2:** *Så mundaflæsning er vigtigt?*

13 **R7:** Ja.

14 **I2:** *Okay. Kunne jeg godt forestille mig, det er så smart når man kan det. Hvordan tænker du*
15 *så den hørende verden er? Udover man kan snakke, er der så andre forskelle på de to*
16 *kulturer?*

17 **R7:** Øhh. Det ved jeg ikke, nej.

18 **I1:** *Er der et sted du bedst kan lide at være? I den døve verden eller den hørende?*

19 **R7:** Blandet.

20 **I1:** *Kommer det an på hvordan du har det måske, eller jeg har hørt nogle af de andre sige at*
21 *hvis de blev lidt trætte så var det rart at tale tegnsprog?*

22 **R7:** Det synes jeg også nogle gange, men jeg kan godt være sammen med blandede, men hvis
23 det kun var hørende var det meget svært, eller det synes jeg i hvert fald.

24 **I2:** *Nu siger du også du er mest vant til at være i den døve verden ikke?*

25 **R7:** Ja.

1 **I2:** *Vi har læst at døve de har deres egen kultur, nu siger du at du ikke synes der er særlig*
2 *mange forskelle men er du enig i at døve de har deres egen kultur?*

3 **R7:** Jo.

4 **I2:** *Er det kun på grund af sproget?*

5 **R7:** Nej også det der med hørelse.

6 **I2:** *Så man har bare noget til fælles fordi man mangler sin hørelse eller hvad?*

7 **R7:** Nej, også det der med sproget og sådan noget, men også fordi at hvis det er nogle der
8 troede det er kun dem selv, der har CI eller er helt døv, så vidste de ikke der var andre for der
9 var nogle der sagde til mig, som også var CI-bruger, at de kun var sammen med hørende hele
10 tiden, og aldrig har set nogle der har haft CI eller høreapparat og så komme de et andet sted
11 hvor de har set det og så tænker de: nå det vidste jeg jo ikke. Så de tænkte at det kun var dem
12 der havde høreapparat og sådan noget.

13 **I2:** *Så det er rart at være sammen med nogle der har det samme?*

14 **R7:** Ja.

15 **I2:** *Nu har du snakket om de forskellige måder du ser dig selv, men hvor føler du at du mest*
16 *hører til?*

17 **R7:** Sådan døve verdenen.

18 **I2:** *Kan det være udfordrende eller svært lige at finde ud af hvor man hører til?*

19 **R7:** Nogle gange, men jeg hører til døveverden sådan tror jeg.

20 **I2:** *Okay, hvordan er det så komme et sted hen som efterskolen jo som egentlig er den*
21 *hørende verden?*

22 **R7:** Jeg synes det er fint, fra starten af var jeg sådan lidt bange og så fordi jeg har aldrig været
23 sammen med sådan hørende, sådan rigtig mange og så synes jeg at jeg ikke er så bange mere
24 for de er meget søde og de tænker ikke så meget over at man har CI og sådan noget og de er
25 også ligeglade. Der er nogle der er ligeglade, jeg ved ikke om alle er det men det er fordi

1 nogle gange så, når man er hørende så kigger man på dem som har, som den der er døve hvis
2 de bruger tegnsprog, så er de nysgerrige og sådan noget, det gør de også nogle gange. En gang
3 jeg sad i bussen med en af mine veninder som også bruger tegnsprog, som er helt døv og så
4 var der mange der kiggede.

5 **I2:** *Hvordan er det så når der er mange der kigger?*

6 **R7:** Hmmm. Nogle gange kan det godt være lidt irriterende men jeg forstår godt at de måske
7 aldrig har set det før.

8 **I2:** *Det er heller ikke noget man ser særlig meget, vi snakkede hvert fald om, da vi begyndte*
9 *det her projekt, at vi egentlig ikke selv har været omkring nogle der kun kunne kommunikere*
10 *med tegnsprog. Det er jo ikke det man ser mest af.*

11 **R7:** Nej. Der er heller ikke særlig mange som der er døve, som der er hørende.

12 **I1:** *Der er ikke så mange døve specielt ikke efter CI er begyndt at komme, så er der færre og*
13 *færre døve.*

14 **I2:** *Men nu siger du at du har flest venner der er døve, har du også nogle venner som er*
15 *hørende som du ser meget?*

16 **R7:** ja.

17 **I2:** *Havde du også det før du begyndte på efterskolen?*

18 **R7:** Jaeh, sådan en to tre stykker.

19 **I2:** *Okay. Vil du sige der er nogle forskel på hvordan du er sammen med døve eller hørende*
20 *eller CI bruger?*

21 **R7:** Ja der er forskel, fordi når man er døv så kan man ikke bare sådan snakke rigtig meget, så
22 skal man hele tiden kigge på personen og når man er hørende så kan man jo lave noget imens
23 man snakker, eller jeg ved ikke helt.

24 **I2:** *Det giver god mening. Så du siger at når du er sammen med døve har du brug for at sidde*
25 *lidt mere stille og kan bruge dine hænder?*

- 1 **R7:** Så man kan ikke bare snakke, man skal hele tiden bruge hænderne. Men når man er
2 sammen med hørende, men også CI-brugere, så snakker man kun så bruger man ikke
3 hænderne så meget.
- 4 **I2:** *Her på efterskolen er i jo en del CI-brugere, bruger i så mest jeres stemme eller mest*
5 *tegnprog?*
- 6 **R7:** Begge dele.
- 7 **I2:** *Hvor mange kan egentlig tegnsprog her, udover jer med CI?*
- 8 **R7:** Øh. Jeg ved ikke hvor mange, men dem der har CI og så nogle af dem som har
9 høreapparat kan også tegnsprog. De har lige lært det også, de sagde at de havde lært da de var
10 mindre, men det er også meget svært at lære tegnsprog hvis man ikke er vant til det.
- 11 **I2:** *Hvem vil du sige du ser mest nu om dage?*
- 12 **R7:** Mest dem som er hørende.
- 13 **I2:** *Er du glad for at være kommet mere ind i den hørende verden eller hvordan har du det*
14 *med det?*
- 15 **R7:** Jeg har det okay med det.
- 16 **I2:** *Eller ville du foretrække at blive i den døve verden?*
- 17 **R7:** Nej jeg vil godt være i den hørende verden også.
- 18 **I2:** *Hvorfor vil du gerne det?*
- 19 **R7:** Fordi at... at øh jeg synes det er meget godt at være sammen med hørende også, at man
20 ikke kun er sammen med dem som man også kan være sammen med nogle der også er
21 forskellige, at man ikke kun er sammen med nogle der er ligesom en selv. Det synes jeg i
22 hvert fald, jeg vil gerne være sammen med nogle som er anderledes end mig, som også er
23 hørende, CI eller døv eller noget.
- 24 **I2:** *Jeg kan godt forestille mig at det giver lidt flere mennesker man kan snakke med.*

1 **R7:** Ja nemlig. Fordi det er meget svært nogle gange at finde nogle der er døve eller har CI for
2 der er ikke ret mange her, der er meget få.

3 **I2:** *Hvordan tror du at din familie og venner ser dig, når du nu siger at du selv ser dig som*
4 *døv? Tror du også de ser dig sådan eller kunne de godt se dig som hørende?*

5 **R7:** Der er nogle der tror at de ser mig som hørende, for de synes det er mærkeligt at jeg kan
6 tale så meget, ligesom hørende de kan. For dem som har CI for de plejer altid at kunne tale
7 sådan meget mærkeligt ting med stemmen så nogle tror jeg er hørende, men andre ser mig
8 nok som døv eller CI-bruger.

9 **I2:** *Hvad vil du helst have de ser dig som?*

10 **R7:** Det ved jeg ikke. Som døv person for det er jo det jeg er.

11 **I2:** *Okay. Hvad med fremmede? Du har sagt de ligger meget mærke til når i bruger*
12 *tegnsprog, ligger de meget mærke til dit implantat også? Får du mange kommentarer på CI?*

13 **R7:** Dem som der er fremmede som spørger om det.

14 **I2:** *Er der mange fremmede der kommer og spørger dig om det?*

15 **R7:** Jaeh. Nogen gange er der ikke nogle der gør det, men de fleste gange hvis der er nogle
16 der ikke ved hvad det er, der er også nogle i busserne der så at jeg er CI-bruger og så spurgte
17 de om hvorfor at jeg havde det og sådan noget. Så sagde jeg bare at jeg var født døv, så jeg
18 kunne ikke høre noget hvis jeg ikke brugte det.

19 **I2:** *Okay. Hvordan føler du det er for dig at være CI-bruger i et samfund hvor de fleste er*
20 *hørende?*

21 **R7:** Det ved jeg ikke sådan.

22 **I2:** *Er det svært eller er det okay? Ligger du mærke til det?*

23 **R7:** Jeg ligger nogen gange ikke mærke til det. Nogen gange er det også svært at man ser der
24 er rigtig mange der bare kan høre, sådan over det hele, og hvis der er mange der snakker i
25 munden på hinanden og jeg bare hele tiden bare kigger.

1 **I2:** *Hvad gør du så når du sidder i sådan en situation?*

2 **R7:** Så siger jeg: I kunne måske godt snakke ikke snakke i munden på hinanden men bare
3 have en der snakkede. Og så prøver de, men nogen gange så glemmer de det men hvis jeg så
4 siger det igen, så stopper de.

5 **I2:** *Hvor meget fylder det i din dagligdag at du har det her CI? Er det noget du tænker meget
6 over du har?*

7 **R7:** Neej. Nogen gange gør jeg.

8 **I2:** *Nu har vi set at her på efterskolen at der er jer med CI og så andre der er hørehæmmede,
9 er der meget forskel på jer?*

10 **R7:** Ja, for dem med CI er jo helt døve men nogle med dem med høreapparat kan godt høre
11 selvom de tager dem af, de kan bare ikke høre så godt som når de har det på. Så det er dem
12 som har høreapparat, selvom de tager det af, det kan vi ikke, det kan jeg ikke når jeg tager mit
13 CI af så kan jeg ikke høre noget som helst. Jeg vil kun mærke det.

14 **I2:** *Så der er en reel forskel. Super, så tror jeg faktisk ikke jeg har mere jeg vil spørge om.*

15 **I1:** *Jeg har lige et enkelt spørgsmål, det kan godt være det ikke er så rart, men er du blevet
16 drillet eller mobbet med dit CI?*

17 **R7:** Ja.

18 **I1:** *Hvordan det? Bare fordi du har det?*

19 **R7:** Bare fordi jeg har det ja.

20 **I1:** *Okay og det var i folkeskolen?*

21 **R7:** Ja det var i folkeskolen.

22 **I2:** *Også på døveskolen eller mest når du var i kontakt med hørende?*

23 **R7:** Det var fordi jeg gik i en fritidsklub hvor der også var hørende, og det var der jeg blev
24 mobbet.

1 **I2:** *Okay. Jamen tusind tak. Så til sidst vil vi også lige spørge om der er noget du synes vi har*
2 *glemt at nævne eller noget du lige vil slutte af med.*

3 **R7:** Neej. Det tror jeg ikke der er.

4 **I1:** *Jamen så siger vi mange tak fordi du ville deltage.*

5 **11.14. Interview med Ella**

6 Interview af Respondent 8 = Ella d. 18/3 2015.

7 Interviewer: Anna B Larsen (I2)

8 Interviewhjælper: Pia Rind Jakobsen (I1)

9 Respondent: R8

10

11 **I2:** *Jeg vil bare starte med at få dit navn*

12 **R8:** Ella.

13 **I1:** *Er det okay, at vi optager det her interview?*

14 **R8:** Ja.

15 **I2:** *Tak, det skal vi lige huske at have med på bånd. Og hvor gammel er du?*

16 **R8:** Jeg er 16

17 **I2:** *Okay, du er 16. og du går i 10. klasse her?*

18 **R8:** 9. klasse

19 **I2:** *9.klasse okay. Okay, det første jeg vil spørge dig om det er, hvordan vil du betegne dig*
20 *selv ud fra din hørrelse?*

- 1 **R8:** Øh, det kan jeg ikke rigtigt beskrive, fordi at min høreelse, jeg ved ikke hvordan hørende
2 hører, men jeg synes at jeg hører godt og jeg kan sagtens godt følge med i samtaler og sådan
3 noget, så jeg synes nu at jeg hører godt,
- 4 **I2:** *Okay, hvis man så... vil du, så du vil betegne dig selv som hørende?*
- 5 **R8:** Ja.
- 6 **I2:** *Okay. Hvordan kan det være at du ikke vil betegne dig selv som døv?*
- 7 **R8:** Fordi at øh, jeg har, altså jeg har jo været på folkeskole og jeg har selv kunne klare det og
8 uden været problemer og sådan noget, men nogen gange så synes jeg i timerne, det var lidt
9 svært, fordi vi var rigtig mange, det var, vi var 28 elever
- 10 **I2:** *Hold da op*
- 11 **I1:** *Ja, det er også en stor klasse*
- 12 **R8:** Det er stort, men da jeg kom her, der var meget mindre, nu er vi ti elever og det synes
13 jeg, kunne jeg godt mærke der var meget stor forskel, men da jeg kom på efterskolen og møde
14 de andre døve, så har jeg lært meget af mig selv og accepteret at jeg var selv døv og sådan
15 noget, så det var godt.
- 16 **I2:** *Så det har hjulpet dig til at acceptere?*
- 17 **R8:** Ja, fordi det havde jeg ikke været sådan i folkeskolen.
- 18 **I2:** *Hvorfor ikke?*
- 19 **R8:** Fordi, jeg var den eneste og jeg var døv, så jeg vidste ikke hvordan de andre døve havde
20 det og om de havde det samme som mig, jeg har aldrig snakket med dem før, så derfor vidste
21 jeg ikke hvordan de andre var, eller hvordan mit hørelsen var og sådan noget, men da jeg kom
22 her, da kunne jeg se forskel.
- 23 **I2:** *Lækkert. Men hvor lang tid har du været døv?*
- 24 **R8:** Jeg har været døv siden jeg var blev født og så har jeg fået CI, da jeg gik, nej da jeg var
25 fire år,

1 **I2:** *Okay, da fik du den første. Har du kun en eller to?*

2 **R8:** Jeg har fået to, jeg fik den første da jeg var fire år og da jeg var ni år da var den anden.

3 **I2:** *Okay. Jamen, så gætter jeg på at det var dine forældre, der valgte at du ville have CI.*

4 **R8:** Ja, med den første CI, der valgte mine forældre og den anden CI der valgte jeg selv, fordi
5 jeg ville gerne høre meget bedre.

6 **I2:** *Okay, ved du hvorfor dine forældre valgte at du skulle have den første?*

7 **R8:** øh, fordi, at de tænkte at det... lægerne, de sagde til mine forældre at når man får CI så
8 kan man rigtig høre, men det passer ikke rigtig, fordi at vi døve vi kan jo ikke rigtig være
9 sådan hørende, fordi det er jo svært for os og det er jo meget forskellige lyde vi får over, så
10 det.. men jeg klarede det fint.

11 **I2:** *Ja, hvad er din, er det din holdning til at have fået CI?*

12 **R8:** Min holdning til det. Jamen, jeg var, jeg er virkelig glad for det, det er jeg og øh jeg
13 synes, at det gik rigtig godt efter at jeg har fået den anden CI og det har været en rigtig stor
14 forskel for mig

15 **I2:** *Er der nogen fordele eller nogen ulemper?*

16 **R8:** Hvad mener du?

17 **I2:** *Fordele eller ulemper ved at have... noget godt eller noget dårligt ved det?*

18 **R8:** Nej, der er ikke noget dårligt i det, men øh jeg har det sådan lidt, jeg vil gerne høre lidt
19 bedre med baggrunden sådan.

20 **I2:** *Okay, så baggrundsstøj er lidt et problem?*

21 **R8:** Ja, fordi det har jeg lidt svært med, fordi når det larmer så meget, så har jeg svært ved at
22 høre den person, der står foran mig. Men det træner jeg lidt med, for der er sådan et program,
23 hvor jeg kan skifte til, som gør at støjen bagved det bliver mindre og det gør den bliver højere.

24 **I2:** *Okay, det var da smart.*

1 **R8:** Ja.

2 **I2:** *Nu kan du nok ikke huske dit liv før CI, men kan du huske hvordan det var for dig at få*
3 *CI?*

4 **R8:** Nej, det kan jeg faktisk ikke.

5 **I2:** *Heller ikke det, da du blev ni?*

6 **R8:** Jo, da jeg blev ni, det kunne jeg godt. Jeg blev helt vildt overrasket over fordi det var
7 meget højere og det var, jamen jeg kunne bare høre meget bedre fordi, for lang tid siden da
8 jeg var, før ni år, da sagde jeg hele tiden sådan ”hvad”, ”hvad”, men nu gør jeg ikke så meget
9 mere.

10 **I2:** *Fantastisk ord ellers. Øh, nu kan jeg høre, at du har været mest i den hørende verden,*
11 *men har du, udover efterskolen, haft nogen kontakt til den døve verden?*

12 **R8:** Jeg... Jeg er lige kommet ind i døve verden, hvis du... altså hvis du tænker sådan en
13 gruppe hvor alle døve er og jeg har været med til sådan nogle døve ting og jeg har slet ikke
14 vidst at det var før. Efter jeg er kommet her på efterskolen der har jeg slet ikke kendt nogen
15 døve verden eller noget som helst sådan aktiviteter og alt muligt, det har jeg ikke hørt før, så
16 da jeg kom her så blev jeg lidt overrasket fordi jeg tænkte, hvorfor har jeg ikke været med til
17 det før

18 **I2:** *Ja okay, ja*

19 **R8:** Fordi jeg synes da, altså det der døve verden er meget godt for os, fordi så lærer man
20 hinanden at kende og så lærer man også sig selv at kende

21 **I2:** *Okay, men du kan tegnsprog,*

22 **R8:** Ja, det kan jeg,

23 **I2:** *Hvor har du lært det henne?*

24 **R8:** Jeg lærte det faktisk... altså jeg har jo faktisk kunnet det, da jeg var lille, men efter jeg
25 kom på folkeskolen, så brugte vi det ikke mere, så jeg har ikke brugt det i ti år, så jeg kom på
26 efterskolen så har jeg en rigtig god veninde, som jeg har gået i børnehaven med og hende har

1 jeg så trænet lidt med mit tegnsprog og sådan noget, så kunne jeg godt, så nu har jeg bare lært
2 lidt tegnsprog af min veninde her på efterskolen.

3 **I2:** *Ej, hvor fedt. Er hun så CI eller høre...*

4 **R8:** Hun er også CI

5 **I2:** *Det er CI okay.*

6 **R8:** Ja.

7 **I2:** *Hvordan øh, hvad hedder det, hvordan blev der så taget... blev der taget hensyn til din
8 manglende hørelse på skolen du gik på før, folkeskolen?*

9 **R8:** Altså, inden jeg tog på... nej faktisk da jeg gik i børnehave, der havde jeg en øh, en støtte
10 ved siden af mig og hun forklarede hvad jeg havde brug for og så nogen, så fik jeg nogen
11 veninder og dem har jeg opvokset med til folkeskolen og der har jeg bare, så de alle sammen
12 har taget hensyn for mig og de har fået at vide hvad de skal gøre og tale tydeligere og forklare
13 igen og se mig i øjnene og sådan noget, så de har lært, der er jo, de har kunne det siden vi var
14 små, så derfor har de bare vant til det.

15 **I2:** *Hvordan var det så at flytte her på efterskolen hvor du kom til nogen mennesker, der så
16 ikke var vant til det?*

17 **R8:** Øh, jamen øh jeg har det sådan omvendt, da jeg kom på folkeskolen, jeg var slet ikke
18 vant til at være sammen med de døve nu, jeg var helt underligt, at jeg synes det var underligt
19 at være sammen med de døve, fordi jeg har aldrig været sammen med dem og jeg vidste ikke
20 hvad jeg skulle gøre fordi jeg plejede jo bare at snakke, men når jeg er sammen med nogle
21 døve så skal jeg kigge dem i øjnene ligesom de gør overfor mig. Så det... Så det var lidt svært
22 i starten, men efterhånden så gjorde jeg det. Men jeg synes, de hørende, jeg klarede det fint,
23 med at være sammen med de hørende. Fordi jeg synes, jeg hører så godt, så jeg kan sagtens
24 godt klare det med at være med i samtaler og alt mulige ting.

25 **I2:** *Hvordan så en typisk hverdag så ud for dig før efterskolen i forhold til hvordan den ser ud
26 nu?*

1 **R8:** Altså, jeg kan godt se nogle ting, der var nogle ting som jeg ikke kunne følge med i
2 samtaler og nogle ting som jeg ikke har kunne og jeg vidste ikke man kunne lave det om, men
3 det kunne jeg efter jeg kom på efterskole, så, nå ja okay.

4 **I2:** *Spændende. Så hvordan bliver der så taget hensyn til den manglende hørelse her? Kan du*
5 *lide lærermikrofonerne og...?*

6 **R8:** Jeg bruger faktisk ikke teleslynge eller noget som helst, det gør jeg ikke. Jeg har bare
7 brug for mundaflæsning

8 **I2:** *Okay,*

9 **R8:** ... Hvor de kigger på mig, så kan jeg se hvad de snakker om.

10 **I2:** *Var det også sådan i folkeskolen?*

11 **R8:** Ja.

12 **I2:** *Så du har aldrig brugt noget af det teknologiske?*

13 **R8:** Jo, jeg tror at det var 0. til 6. der brugte jeg sådan en Smartlink en gamle ting som har
14 været for lang tid siden, men så til sidst så blev jeg irriteret over fordi det larmede så meget i
15 det der Smartlink, så stoppede jeg, og jeg klarede det fint nok.

16 **I2:** *Okay,*

17 **R8:** Så derfor kan jeg ikke lide at have noget, fordi jeg synes bare at CI det er bedre i stedet
18 for at have noget ekstra i, for eksempel FM eller teleslynge eller et eller andet, det kan jeg
19 ikke klare fordi det synes jeg, at det larmer.

20 **I2:** *Okay, smart. Er der mange af jer her, der har den samme holdning? Eller bruger lige*
21 *meget...*

22 **R8:** Altså, jeg kender i hvert fald mange, som der ikke gider FM og teleslynge og alt det der
23 ting, fordi de synes også det er irriterende og irriterende lyde, der kommer.

24 **I2:** *Det må ellers være sjovt en gang imellem at kunne opfange hvad lærerne de siger når de*
25 *er gået væk.*

- 1 **R8:** Lige præcis, men altså vi har det sådan at vi synes det er bedre bare kun CI, det er sådan
2 vi har det. Det er forskellig fra person, person hvordan de har det med deres CI
- 3 **I2:** *Nu sagde du, du kunne tegnsprog da du var lille, lærte dine forældre det også?*
- 4 **R8:** Ja. Det var, der var flere end mine forældre i min familie der også kunne tegnsprog og
5 sådan noget, de gik i sådan tegnsprogsskole og så, jamen, mine forældre de sagde bare at øh,
6 hvis jeg kom på folkeskole, så behøver jeg ikke bruge det.
- 7 **I2:** *Nej, så de ville gerne have du blev...*
- 8 **R8:** ... ligesom hørende.
- 9 **I2:** *Okay.*
- 10 **R8:** Ja, men øh, Jeg blev lidt sur på mine forældre fordi jeg ville gerne, faktisk gerne bruge
11 tegnsprog fordi, det kan godt ske lige pludselig hvis nu der går et eller andet galt med CI og så
12 kan man godt være døv igen og så.
- 13 **I2:** *Ja, det er rigtig nok*
- 14 **I1:** *Nu har jeg set nogle af jer, når i sidder sammen, jer hørehæmmede, at i bruger tegnsprog,
15 nogle gange når i sidder sammen, hvorfor gør i det i stedet for at tale sammen?*
- 16 **R8:** Hvorfor vi bruger tegnsprog?
- 17 **I1:** *Ja,*
- 18 **R8:** Fordi at, jeg synes det er meget stor forskel mellem at bruge stemme og tegnsprog fordi,
19 når man laver med tegnsprog så slapper man rigtig meget af og det er sådan dejligt fordi vi
20 er... altså når vi prøvet at snakke så er vi bange for hvis vi siger nogle forkerte ting eller et
21 eller andet, for det er ikke særlig sjovt for os, fordi så nogle kommer til at grine af eller et eller
22 andet, men jeg synes bare at det er dejligt at lave tegnsprog fordi så kan man slappe af og ikke
23 skal tænke over det og det er rigtig sjovt at bruge arme og hænderne og det er derfor.
- 24 **I1:** *Altså, det ser også fedt, så jeg gad vildt godt at lære det selv. Det er et imponerende
25 sprog.*

1 **I2:** *Nu siger du at du kunne blive drillet med det, har du nogensinde oplevet at blive drillet*
2 *eller mobbet med det?*

3 **R8:** Ja, mange gange, da jeg gik på folkeskole, øh hver gang når jeg siger et eller andet, så
4 begynder de at grine og så, det var jeg ikke særlig glad for, men det var lidt sjovt fordi, da jeg
5 gik i folkeskole, der troede jeg bare at det var okay, jeg havde det fint med at de grinte af mig,
6 men efter jeg kom på efterskole kunne jeg godt se det selv, stor forskel at jeg var faktisk
7 meget ked af det over at de griner af mig, men jeg har bare ikke lagt mærke til det, da jeg gik
8 på folkeskole.

9 **I2:** *Nej, for det har været det, der har været, sådan at det blev gjort.*

10 **R8:** Jamen, jeg tror også fordi at jeg er vant til det, altså nå men de griner af mig, bare
11 ærgerligt.

12 **I2:** *Så du har aldrig følt dig mobbet eller hvad, med det?*

13 **R8:** Altså, jo det havde jeg, men mine veninder de blev ved med at sige, du bliver bare drillet,
14 det er ikke mobning.

15 **I2:** *Okay,*

16 **R8:** Så derfor har jeg hele tiden troet, okay de driller mig

17 **I2:** *Okay, har det så været kun med den måde du har sprog eller har du også nogen, der har*
18 *drillet dig med dit implantat?*

19 **R8:** Jamen, de har drillet mig lidt med at jeg er handikappet og sådan noget, men jeg har
20 snakket med mine forældre om det og de sagde bare, det går nok og sådan noget, fordi det er
21 bare noget lige pludseligt folk siger som ikke passer, så sagde jeg bare okay.

22 **I2:** *Så du har aldrig følt dig handikappet?*

23 **R8:** Nej, det har jeg faktisk ikke.

24 **I2:** *Det synes jeg også, det er også noget af det vi har oplevet meget i litteraturen, at når der*
25 *var snak om høretab, så var det ikke et handicap, ligesom hvis man snakkede om at være*

1 *blind, at det at være blind det er et handicap. Det var som om at de nævnte, at døve... at det*
2 *at være døv det gav dem en helt anden måde at se verden på, altså deres egen kultur.*

3 **R8:** Nej, lige præcis, også fordi, vi kan godt høre. Så derfor er vi ikke sådan helt
4 handikappede, fordi vi kan jo sagtens godt høre og snakke og sige nogle ting. Der er også
5 mange af mine venner, de siger, ej, men du er ikke handikappet fordi du kan sagtens snakke
6 og du kan sagtens høre og sådan noget, så derfor har jeg følt at, jeg har slet ikke følt mig
7 handikappet overhovedet.

8 **I2:** *Fedt nok. Er du enig i den her, at der er... nu har du jo ikke selv været særlig meget i den,*
9 *men efter du er kommet her, har du så oplevet, at der er en døvekultur?*

10 **R8:** Ja, Det var jo sådan... jamen jeg vidste ikke det var før, jeg havde slet ikke hørt noget om
11 det, mine forældre havde slet ikke snakket om det, jeg tænkte bare, det var kun døveskole, det
12 var jo det eneste jeg havde fået at vide sådan, men da jeg kom på efterskole, så min veninde
13 hun havde været til døvelejr og døve alt muligt forskellige ting, som jeg tænkte bare, wow
14 findes der så mange forskellige ting. Det vidste jeg ikke.

15 **I2:** *Hvordan vil du så sige, at døve kulturen var forskellig fra den hørende kultur, du er vokset*
16 *op i?*

17 **R8:** Åh, det er svært at forklare, det kan jeg ikke rigtig. Jeg ved det ikke, jeg ved ikke rigtig
18 hvad jeg skal sige.

19 **I1:** *Laver man forskellige ting fra døve kulturen og høre kulturen? Er det forskellige ting man*
20 *laver, eller snakker om, eller noget?*

21 **R8:** Ja, men jeg synes meget forskellig, fordi at i de døve, der er mere sådan kropssprog og at
22 det, vi døve vi kan godt lide kropssprog fordi det er sådan meget sjovt og det øh... men i det
23 hørende, det er sådan lidt, det er ikke sjovt for os for det er bare enkelt og bare stå og snakke
24 og vi forstår ikke rigtigt og de griner mere af jokes og alle mulige ting, vi kan slet ikke forstå i
25 hørende, men når vi ser det på døve verden, det er meget sjovere og vi har det så sjovt og
26 sådan noget og det kan man grine, så det er derfor jeg kan godt se døve verden er mere for
27 mig, fordi jeg kan sagtens forstå det, så det... nogle ting i hørende kan jeg ikke.

28 **I2:** *Føler du, at der så er blevet, at i har skabt jeres egen lille døve verden her på efterskolen?*

- 1 **R8:** Ja, det gør jeg.
- 2 **I2:** *Så det er også... separerer det jer på nogen måde fra de andre?*
- 3 **R8:** Ja, lidt
- 4 **I2:** *På hvilken måde?*
- 5 **R8:** Altså, de hørende de kan jo ikke rigtigt... ej det ved jeg ikke hvordan jeg skal forklare.
- 6 **I2:** *Er det mest baseret på at i kan tegnsprog alle sammen, eller er det også...?*
- 7 **R8:** Ja, der er nogle der vil gerne kunne tegnsprog og være med i det der ting vi er med og det
8 kan jeg også sagtens godt forstå, men jeg tror på en måde, at de synes det er lidt kedeligt,
9 fordi at det er lidt for meget for hørende, hvis de kommer ind i døve verden og sådan noget,
10 fordi de kan slet ikke forstå, som vi gør og det er jo det samme vi har med jer, hvor vi kan
11 heller ikke rigtigt forstå det hørende verden.
- 12 **I1:** *Det giver jo fin mening. Altså, jeg kan ikke vide hvordan det er at have CI og du ved ikke
13 hvordan jeg hører, kan man sige.*
- 14 **R8:** Også fordi at øh, vi har det meget nemmere ved at se hvordan folk har det og vi har
15 sådan, vi kan se med det samme, hvordan du føler og hvordan man har det og et eller andet,
16 men det kan de hørende ikke rigtig. Men det er fordi vi bruger sådan meget kropssprog og
17 ansigtsudtryk og sådan noget.
- 18 **I1:** *Ja, det er faktisk rigtigt tror jeg, ja det jeg lige har set, i har snakket med tegnsprog.*
- 19 **I2:** *Nu har vi snakket om de her forskellige måder at se sig selv, hvor føler du så, du hører
20 mest til nu når du hører CI?*
- 21 **R8:** Åh, det er svært fordi, jeg føler med begge. Jeg har det sådan at når jeg har lyst til at være
22 i det hørende, så kan jeg være det, men når jeg har lyst til at være i døve verden, så kan jeg
23 også være det, så jeg kan bare gå frem og tilbage, men jeg kan bedst lide døveverden. Fordi,
24 det er sådan meget sjovere synes jeg, fordi jeg kan bedre forstå det, men jeg vil altid være
25 sammen med begge verdner, fordi jeg vil gerne være sammen med hørende og jeg vil også
26 gerne være sammen med nogle af de døve.

- 1 **I2:** *Okay, kan det være udfordrende at finde ud af hvor du så hører til en gang imellem?*
- 2 **R8:** Før der hørte jeg meget til hørende verden, men nu gør jeg stadigvæk, men en lille smule
3 på den døve verden, fordi jeg er lige kommet ind,
- 4 **I2:** *Men du regner med at det kommer til at være en større del af dig nu, eller hvad?*
- 5 **R8:** Ja. Så jeg tror at jeg kommer til at mere på de døve verden nu, efter jeg er flyttet til
6 København, så fordi der er mange af mine venner, der er døve, der bor i København og så
7 kommer jeg nok til at være mere sammen med dem og sådan noget.
- 8 **I2:** *Spændende. Nu har du nævnt du så både har døve og hørehæmmede og hørende og CI*
9 *brugere venner, er der forskel på hvordan du er sammen med dem udover tegnsproget?*
- 10 **R8:** Øh, ja der er stor forskel, fordi når jeg er sammen med de hørende i min folkeskole, der,
11 ja.. de snakker meget og hurtigt og det er meget enkelt, synes jeg, og vi hygger og vi kan
12 sagtens godt være sammen og sådan noget, men de døve verden, der synes jeg det er meget
13 sjovere fordi, vi kan lave tegnsprog og vi kan lave nogle ting fordi, som vi føler, fordi vi har
14 det på samme måde
- 15 **I2:** *Okay, så det giver et form for fællesskab, at i alle sammen...?*
- 16 **R8:** Ja, det gør.
- 17 **I2:** *Hvem vil du sige du ser mest så?*
- 18 **R8:** Hvad for noget?
- 19 **I2:** *Hvem ser du mest, ser du mest de døve eller mest de hørende?*
- 20 **I1:** *Eller hørehæmmede mennesker?*
- 21 **R8:** Hmm.. Det ved jeg ikke. Men jeg tror mest det er de døve.
- 22 **I2:** *Er det så bare her på efterskolen, eller er det så også...?*
- 23 **R8:** Det er også udefra, jeg har mange flere venner end her fra.
- 24 **I2:** *Folk som også er døve?*

- 1 **R8:** Ja, det har jeg. Fordi at øh, jeg har en veninde herfra og hun har mange venner fra
2 døveverden, så derfor har hun inviteret mig med til nogle fester noget, så jeg kan prøve at
3 snakke sammen med dem og derfor har jeg lært rigtig mange at kende.
- 4 **I2:** *Og det er så mens, at du har gået her på efterskolen?*
- 5 **R8:** Ja, det startede først i sommers, da jeg kom ind i døveverden.
- 6 **I1:** *Og så er det gået stærkt derfra.*
- 7 **R8:** Ja, det, ja jeg har også oplevet mange ting, efter jeg... bare i et halvt år, eller lidt over et
8 halvt år
- 9 **I1:** *Tror du, at det kan have noget at gøre med, at døve verden er lidt mindre end den hørende*
10 *verden?*
- 11 **R8:** Ja.
- 12 **I1:** *Det har vi hørt fra nogle andre i hvert fald, at tingene spredes hurtigt i døveverden. Men*
13 *det er jo kun godt i sådan er tilfælde her.*
- 14 **I2:** *Hvordan tror du så, at din familie og venner ser dig? Nu siger du, at du ser dig selv, lige*
15 *så stille mere som døv*
- 16 **R8:** Ja, jeg tror at mine forældre vil være overraskede over at jeg bruger tegnsprog og alle de
17 der ting, men jeg tror at de er rigtigt glade for mig, fordi de ikke vidste at det var sådan før,
18 fordi lægen har sagt til mine forældre, at nu bliver jeg som en hørende og så har jeg prøvet at
19 forklare mine forældre at det var lidt dumt, fordi jeg synes at døve verden er meget bedre,
20 meget nemmere for mig og sådan, så jeg tror at de kan sagtens godt forstå mig, så de, de har
21 det sådan at, de er rigtig glade hvis jeg er glad.
- 22 **I2:** *Okay,*
- 23 **R8:** De vil bare gerne have at jeg skal gøre det jeg har lyst, så de er rigtig glade for at jeg er
24 meget glad fordi at jeg har mødt nogen døve verden og jeg er helt oppe at køre
- 25 **I2:** *Ja, det forstår jeg da godt*

- 1 **R8:** Når jeg kommer hjem, så snakker jeg hele tiden om de døve, så mine forældre kan godt
2 mærke at jeg er rigtig glad for dem.
- 3 **I2:** *Så det er specielt for dem at se dig gå fra at være lidt hørende, til at være mere døv,*
- 4 **R8:** Ja.
- 5 **I1:** *Tror du at de fortryder, at de tog tegnsprog fra dig som barn og sådan noget?*
- 6 **R8:** Min mor hun gjorde i hvert fald, hun sagde til mig, at hun synes det var lidt ærgerligt, at
7 vi ikke holdte fast i det der tegnsprog og sådan noget ik', min mor hun sagde, at nu har du fået
8 det tilbage og så vil jeg gerne... min mor hun vil gerne genoptræne det igen.
- 9 **I1:** *Dejligt, det er dejligt at hun vil det. Ja okay.*
- 10 **R8:** Men min far han siger ikke så meget.
- 11 **I1:** *Ej, okay*
- 12 **I2:** *Meget far-agtigt. Tror jeg.. Hvordan oplever du at fremmede mennesker reagerer på dig?*
- 13 **R8:** Ja, jeg har det sådan, nå pyt, fordi at jeg har oplevet det rigtigt mange gange, så nu har jeg
14 vant til det. Øh men da jeg laver mit tegnsprog ude i byen eller i bussen eller et eller andet
15 hvor de reagerer sådan lidt, ej de laver tegnsprog, der har jeg sådan lidt dårligt, fordi jeg synes
16 det er mærkeligt fordi jeg har aldrig prøvet det før. Fordi før havde jeg sådan, hvor folk
17 reagerer over, når jeg fortæller dem at jeg er døv, så bliver de sådan, ej er du virkelig døv? Så
18 siger jeg, ja og det vidste de ikke og sådan noget, det er derfor jeg er meget, meget... men de
19 reagerer ikke sådan, det gør mig ikke noget.
- 20 **I2:** *Okay, hvordan vil du gerne have at de ser dig?*
- 21 **R8:** Jeg vil bare gerne have at de ser mig som hørende. Og som døv, så de kan prøve at
22 forklare mig hvad det er, de snakker om hvis jeg ikke kan forstå det de siger og kigge mig i
23 øjnene og sådan noget, så begge dele. Men bare fordi at jeg er bange for, at hvis nu de hører at
24 jeg er døv og de så tænker, jamen hun er døv, jeg kan ikke snakke med hende eller noget som
25 helst, det er derfor jeg ikke vil have at folk skal se mig sådan.

1 **I2:** *Så lige øh, hvordan vil du sige det er at være CI bruger i det her samfund hvor de fleste jo*
2 *er hørende?*

3 **R8:** Jeg synes, at det er fint nok, fordi at øh, altså når vi bruger CI så kan vi jo også være
4 ligesom de hørende ik, for vi kan jo sagtens godt høre noget, men vi har bare brug for lidt
5 mere hjælp. Fordi i hører sådan meget godt og vi skal høre lidt dobbelt, eller nogle folk skal
6 sige to-tre gange, så vi kan forstå det.

7 **I2:** *Har du nogen spørgsmål*

8 **I1:** *Nope.*

9 **I2:** *Jamen så til sidst vil vi egentlig spørge om du synes der er noget vi har glemt eller noget*
10 *du mener vi skal nævne.*

11 **R8:** Nej, der er ikke noget.

12 **I2:** *Super, tusinde tak skal du have!*

13 **11.15. Interview med Alice**

14 Interview af Respondent 9 = Alice d. 19/3 2015.

15 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

16 Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

17 Respondent: R9

18 **I1:** *Er det okay, at vi optager der her interview?*

19 **R9:** Ja.

20 **I1:** *Ja, må jeg bede om dit navn? Det er bare så vi har det til lyden.*

21 **R9:** Ja, Alice

22 **I1:** *Og din alder?*

23 **R9:** 16.

1 **I1:** *16, okay. Og øh hvor længe har du haft CI?*

2 **R9:** Det ene øre har jeg haft siden jeg var fem år, det andet, den anden side har jeg haft siden
3 jeg var otte år.

4 **I1:** *Ja, okay. Og hvis du nu skulle betegne dig selv ud fra din hørelse, hvad vil du så kalde dig*
5 *selv?*

6 **R9:** Hvis jeg siger, jeg er døv, så siger i jo, hvordan kan du så tale så, så jeg har lyst til at sige,
7 at jeg er hørehæmmet i stedet for.

8 **I1:** *Ja, vil du bruge begge dele måske, du må godt bruge flere ord også, hvis det... Vil du sige,*
9 *at du både er døv og hørehæmmet, eller mest hørehæmmet?*

10 **R9:** Hvis jeg siger, at jeg er hørehæmmet, du spørger mig, har du høreapparat, nej jeg har CI,
11 hvad er det, så er jeg nødt til at forklare hvad det er og sådan noget, det er besværligt, fordi så
12 siger jeg, at jeg er døv og så siger de, hvordan kan du så tale så, hvordan du hører så, fordi
13 jeg har den her, jeg er døv inde i øret, jeg er ikke døv deroppe [peger på hjernen].

14 **I1:** *Det er faktisk en god måde at sige det på. Sådan har vi ikke hørt andre beskrive det. Okay.*
15 *Hvorfor vil du ikke sige, at du for eksempel er hørende?*

16 **R9:** Det er fordi jeg hører ikke så godt, ligesom jer.

17 **I1:** *Okay, hvor meget kan du høre når du ikke har dit CI på? Er du så helt døv?*

18 **R9:** Ja, hvis jeg tager den af så er jeg helt døv.

19 **I1:** *Okay, men du bruger også tegnsprog har jeg lagt mærke til. Og det... kan du godt lide at*
20 *gøre det egentligt?*

21 **R9:** Ja,

22 **I1:** *Hvorfor?*

23 **R9:** Det er fordi, da jeg blev født, så jeg ikke en... lige inden jeg blev født, da mødte mine
24 forældre nogle døve forældre, så de snakkede sammen, da kunne de ikke snakke sammen, for
25 mine forældre de kunne ikke tegnsprog, da de nærmer og så fandt min mor ud af at jeg var

1 døv og spurgte at jeg var døv og sådan noget og så lærte de tegnsprog, og så lærte jeg også
2 tegnsprog. Så sagde de, der er døvebørnehaver der hvor jeg bor, super, så gik jeg på
3 døvebørnehaver, så jeg brugte tegnsprog indtil nu.

4 **I1:** *Men du bruger det også... du både taler og bruger tegnsprog så?*

5 **R9:** Ja,

6 **I1:** *Okay. Dengang du fik CI, du var så godt nok kun fem år til den første, var det dine
7 forældre, der valgte at du skulle have det dengang?*

8 **R9:** Ja.

9 **I1:** *Og hvad med det andet, var det så også dine forældre, der valgte det eller var det dig
10 selv?*

11 **R9:** Altså, jeg forstod ikke, fordi jeg var kun otte år, så det min mor, hun sagde, du skal have
12 en CI. Og jeg sagde nej, altså det var to mærkelige ting på mit øre, nej det gider jeg ikke, det
13 gider jeg altså ikke, så sagde min mor, jo. Og så prøvede jeg, men det er helt særligt for mig,
14 fordi lyd er så mærkelig, nu har jeg en ude her, fordi jeg gider ikke bruge det,

15 **I1:** *Du gider ikke bruge den, du bruger kun den ene side eller hvad?*

16 **R9:** Ja,

17 **I1:** *Okay, men kan du huske hvorfor dine forældre valgte at du skulle have CI dengang du var
18 fem?*

19 **R9:** Ja, det var mine forældre, for jeg var kun fem år og jeg forstod ikke hvad en CI er.

20 **I1:** *Nej, men ved du hvad grunden til det, det var?*

21 **R9:** Ja, fordi hele min familie har hørende, det er ikke sjovt for mig at sidde bare til en
22 fødselsdag eller noget, så jeg ikke, hvad snakker vi og sådan okay.

23 **I1:** *Så det var for at kunne være en del af familien lidt mere måske? Ja, det giver også fin
24 mening. Øh, hvad er din holdning til at have fået CI? Er det ulemper ved det, er det fordele
25 ved det?*

- 1 **R9:** Altså lige nu jeg lever i en døve verden og hørende verden, begge to, det er dejligt for
2 mig og jeg er glad, men det er nogen børn der har fået CI så tidligt, fordi lægen tænkte på
3 penge, det er bare penge kom her, penge, ja så har de aldrig lært tegnsprog, hvor det er med
4 døve verden, så, så blev de mobbet fordi de har høretab, det er ikke godt. Jeg blev aldrig
5 mobbet, fordi jeg har gået på døveskolen i ti år og døve er hjemme hos mig.
- 6 **I1:** *Så du har aldrig oplevet noget med mobning eller noget som helst?*
- 7 **R9:** Nej, aldrig.
- 8 **I1:** *Har du oplevet at nogle fremmede mennesker har kommet op til dig og har spurgt ind til*
9 *dit apparat, hvis de har kunne se det?*
- 10 **R9:** Ja, jeg har haft dyrket nogen sport, så har mit hår i en hestehale så kan man se det og de
11 spørger, hvad er det du har på øret.
- 12 **I1:** *og så skal du til at forklare hvad det er.*
- 13 **R9:** Ja
- 14 **I1:** *Hvordan har du det med det?*
- 15 **R9:** Fint nok
- 16 **I1:** *Det er okay?*
- 17 **R9:** Ja
- 18 **I1:** *Ja, det er måske rart nok at folk, de spørger ind til det?*
- 19 **R9:** Ja
- 20 **I1:** *Dejligt. Øh, kan du huske hvordan livet var før du fik dit CI? Dengang, du var godt nok*
21 *kun fem år gammel*
- 22 **R9:** Nej, det var meget stille, meget upraktisk.
- 23 **I1:** *Ja okay,*
- 24 **R9:** Jeg har så været helt døv, så jeg larmede meget, jeg larmede bare, så indtil jeg fik CI så.

1 **I1:** *Så kunne du bedre forstå hvor... Nej, det er klart. Øh, kan du huske selve operationen,*
2 *hvordan det var for dig, da de blev tændt og sådan nogle ting?*

3 **R9:** Ja, det kan jeg godt.

4 **I1:** *Kan du forklare hvordan det var, hvis det kan forklares?*

5 **R9:** Jeg var tydelig huske jeg var med min stedfar, han havde mig, han skulle holde mig, det
6 var nede på stuen, opereret og så når jeg skulle have en nål ind i mig

7 **I1:** *Nå ja selvfølgelig til drop ja,*

8 **R9:** Men kun lige er vågen stadig, så græd jeg fordi det gjorde så ondt, så fik jeg sådan noget
9 ovenpå/åben min mund, så var jeg bare helt svimmel, så faldt jeg i søvn og så vågnede jeg så
10 var min mor ved siden af mig, mor sagde, godmorgen. Det gjorde så ondt, jeg kunne ikke
11 spise noget, jeg fik det dårligt og så skulle jeg ikke i børnehave i lang tid, jeg skulle blive
12 hjemme. Jeg kan tydelig huske det, inde på hospitalet, hvor jeg stod ved min mor og far, og så
13 min far han satte den der CI på mig, det og så sagde manden, nu tænder jeg og så smed jeg
14 min CI med det samme,

15 **I1:** *Fordi der kom lyd ind eller...*

16 **R9:** Ja, så smed jeg CI med det samme fordi jeg var så bange,

17 **I1:** *Hold da op, jeg kan slet ikke forstå... eller forestille mig hvordan det må være at høre lyd*
18 *for første gang som fem-årig, uha.*

19 **I2:** *Det må være en underlig oplevelse*

20 **I1:** *Ja, det tager vel også lang tid at vænne sig til lyde, gør det ikke?*

21 **R9:** Jo

22 **I1:** *Det kunne jeg godt forestille mig. Nu sagde du selv, at du havde været involveret i både*
23 *den døve verden og den hørende verden, og du har gået på skole, specialskole, hvad for*
24 *nogen... var det kun på tegnsprog i undervisningen?*

25 **R9:** Ja,

- 1 **I1:** *I lærte ikke tale eller noget på skolen?*
- 2 **R9:** Jeg får taleundervisning på skolen en gang om ugen. Ja, fordi der er nogle bogstaver, jeg
3 har svært ved at udtale, hvis nu jeg skulle komme her, før jeg starter her, og mine lærer, de
4 fleste er hørende men de kan godt tegnsprog
- 5 **I2:** *Hvor meget brugte du din stemme før i tiden?*
- 6 **R9:** Faktisk mindre end nu, mindre
- 7 **I1:** *Hvad synes du om at være kommet her på efterskolen og skal tale meget mere?*
- 8 **R9:** Jeg synes, det er svært i starten af skoleåret, jeg var meget sammen med Respondent 6,
9 fordi vi har kendt hinanden lige siden vi var lille, så...
- 10 **I1:** *Der var lidt tryghed i...*
- 11 **R9:** Ja, fordi at jeg er begyndt at vænne mig til det, så nu er jeg blevet bedre og bedre til at
12 tale og sådan noget og bedre til at høre og bedre til at spørge ind og sådan noget, det er jeg
13 glad for
- 14 **I1:** *Hvad synes du så om at være kommet på efterskolen, sådan overordnet set?*
- 15 **R9:** Det er godt for mig, men nogle gange er det hårdt, fordi en dag går så hurtig en time, 55
16 minutter, går så hurtigt, så bliver jeg bare træt til sidst.
- 17 **I1:** *Tror du, at det gør dig ekstra træt at være CI bruger*
- 18 **R9:** Ja,
- 19 **I1:** *Kan du forklare hvorfor, hvordan det er?*
- 20 **R9:** Fordi før jeg bruger ikke så meget CI, når jeg kom hjem så tager jeg det af for jeg er træt
21 og sådan noget, men her skal jeg bruge hele tiden, fra halv otte til halv elleve,
- 22 **I1:** *Det er en lang dag*
- 23 **R9:** Ja, kun jeg tager det af hvis jeg skal i bad eller sådan noget,

- 1 **I1:** *Ja. Kan det være lidt aflastende for dig at bruge tegnsprog med de andre hørehæmmede*
2 *her? Kan det hjælpe?*
- 3 **R9:** Men de kan ikke forstå hvad jeg siger
- 4 **I1:** *Nå, men de andre, der også kan tegnsprog*
- 5 **R9:** Men nogle hørende begynder at lære tegnsprog,
- 6 **I1:** *Ja, det har jeg godt hørt nogen andre snakke om, at nogen af jeres venner gerne vil lære*
7 *det. Er det nemt at lære?*
- 8 **R9:** Er det nemt hvad?
- 9 **I1:** *Er det nemt at lære tegnsprog? Eller at lære dine venner tegnsprog?*
- 10 **R9:** Det er forskelligt fra person til person. Hvis nu han har svært ved tegnsprog [utydeligt –
11 9:20]
- 12 **I1:** *Men er det ikke fedt, at dine venner de gerne vil lære tegnsprog?*
- 13 **R9:** Jo.
- 14 **I1:** *Det kunne jeg godt forestille mig. Noget jeg vil spørge dig om, det er hvordan så en typisk*
15 *hverdag ud for dig på din gamle folkeskole?*
- 16 **R9:** Ja, om morgenen, vågne så tager jeg CI først kl. 8 fordi jeg gad ikke, jeg er altid morgen
17 sur, før jeg startede her, men her tager jeg CI på kl. 7 om morgenen, en time før, det er meget.
18 Normalt så tager jeg toget, nogle dage svært, hvis der er tog problemer, så er det svært at høre
19 hvad de siger jeg kan ikke forstå det
- 20 **I1:** *i højtalerne*
- 21 **R9:** Ja, så er jeg nødt til at spørge, hvor er det fra, hvad det er, hvor skal jeg hen, jeg skal hen
22 til København, til min skole, så du skal den der, den der. Hvad, okay. Det var svært,
- 23 **I1:** *Men du har ikke noget imod at spørge folk om noget eller du er ikke...?*
- 24 **R9:** Nej,

- 1 **I1:** *Det synes jeg er super fedt.*
- 2 **R9:** Men i min skole, der blev altid brugt tegnsprog, så...
- 3 **I1:** *Ja. Hvad så når du kom hjem fra skole, havde du fritidsinteresser eller noget?*
- 4 **R9:** Jo jeg har gået til dans, svømning, og hvad var det nu det hedder, det når man løber og
5 hoppe og sådan noget, atletik
- 6 **I1:** *Atletik ja.*
- 7 **R9:** ... har jeg gået til, men jeg stoppede fordi der er ikke nogen, der har accepteret mig som
8 høretab, fordi en dag var min CI tør for batterier og jeg havde glemt at tage det, så sagde det
9 min stedmor og min træner sagde til, jeg er helt døv, så han er nødt til at stå ved mig, kigge på
10 mig og snakke til mig, fordi de andre bare stå og høre, ik, det kan jeg jo ikke, jeg er nødt til at
11 se når han snakker, så sagde han, okay fint nok og så sagde jeg til de andre, i skal tage hensyn
12 til mig og kigge på mig, okay super, men der er nogen der snakker ikke til mig, så næste
13 mandag, så kom jeg, der er ikke nogen der har snakket til mig og jeg stod bare alene...
- 14 **I1:** *Selvom du havde fortalt hvad de skulle gøre for at tage hensyn til dig? Det gør det ikke
15 nemt i hvert fald*
- 16 **R9:** Nej.
- 17 **I1:** *Men de andre ting du gik til, svømning og sådan noget, det var fint nok eller hvordan?*
- 18 **R9:** Ja altså til svømning var en døvehold
- 19 **I1:** *Mm okay, der er du jo også nødt til at være helt døv, når du går til svømning, der kan du
20 ikke have dit CI på. Nej, det er klart, selvom jeg har hørt, at de er ved at lave så man kan have
21 sin CI*
- 22 **R9:** Men det gider jeg ikke, så det er lige meget
- 23 **I1:** *Det er bare af med det.*
- 24 **R9:** Ja,

1 **I1:** *Okay. Hvad så med her på efterskolen, hvordan ser en typisk hverdag ud for dig her på*
2 *efterskolen?*

3 **R9:** Jeg skal følge med i timerne fordi der bliver brugt stemme hele tiden, og jeg skal prøve
4 selv at sige noget, eller fremlægge noget eller læse det op eller sådan noget. Det er svært for
5 mig, hvis der nu er ord jeg kan slet ikke udtale, så det er svært for mig.

6 **I1:** *Ja, du skal arbejde hårdt for at...*

7 **R9:** også nede i spisesalen, det er det værste sted man kan sidde og snakke med andre, for det
8 er svært at høre hvad de andre siger, fordi der er rigtig mange stemmer overalt,

9 **I1:** *Der er larm over det hele. Ja.*

10 **R9:** Men jeg hører bedst inderst, så det er bedst at sidde ud, så kan jeg bedre høre andre om
11 mit bord

12 **I1:** *Okay, så du skal placere dig rigtig ved bordet. Har du sådan en fast plads så, du sidder*
13 *på?*

14 **R9:** Ikke fast pladser, det er bare at sidde.

15 **I1:** *Okay, okay. Hvad, bliver der taget meget hensyn til din manglende hørelse her, altså dit*
16 *høretab?*

17 **R9:** Ja

18 **I1:** *Hvordan det?*

19 **R9:** Jamen de, mange her med høretab har gået i almindelig folkeskole, det har jeg ikke jeg
20 har på døveskole hvor der blev brugt tegnsprog, så nogen forstår mig og sådan noget, det er så
21 sød klasse, de vil gerne hjælpe mig, hvis jeg ikke forstår og sådan noget.

22 **I1:** *Det er dejligt.*

23 **R9:** Ja, og også søde lærer, de har mange år erfaring til høretab, så det er bare at sige, vil du
24 ikke lige hjælpe mig med den her sætning, ja ja.

- 1 **I1:** *Så der er ikke noget med... ja, man skal bare spørge og så er der hjælp. Dejligt. Hvad så*
2 *med sådan tekniske hjælpemidler, som lærermikrofon og sådan nogle ting, er det noget som*
3 *hjælper dig?*
- 4 **R9:** Altså i starten af skoleåret har vi brugt det meget, men efterhånden så får jeg ondt i
5 hovedet af det, for det er meget højt, til sidst da gad jeg ikke mere [utydeligt – 14:04] , nej tak.
- 6 **I1:** *Nej, okay. Øh, lidt noget andet, du snakkede om den døve verden tidligere, så du har*
7 *været en del af, kan du beskrive den døve verden for os?*
- 8 **R9:** Det er lidt ligesom hørende verden, men det er bare meget mindre, der er ikke så mange
9 døve. Jeg synes også, fordi mange kender hinanden, har set hinanden forskellige steder, jeg
10 kender rigtig mange døve,
- 11 **I1:** *Og hvad vil det sige at være en del af den døve verden? Hvad... Hvad laver i sammen?*
- 12 **R9:** Altså, jeg er mest sammen med døve verden end den hørende verden fordi, at jeg kan
13 bedre lide tegnsprog end tale og jeg synes det er nemmere at snakke med tegnsprog end tale
14 fordi jeg er ikke god til at sige det på dansk grammatik, rigtige sætninger og sådan noget, på
15 tegnsprog der er det flydende sådan at bruge
- 16 **I1:** *Ligesom dit modersmål kan man sige.*
- 17 **R9:**Ja,
- 18 **I1:** *Ja, okay. Så det er mere anstrengende at bruge talesprog?*
- 19 **R9:** Ja
- 20 **I1:** *Okay. Øh, Hvordan vil du sige, hvis du skal sige der er en forskel på døvekultur og på*
21 *hørende kultur, hvad er forskellen så?*
- 22 **R9:** Øh, døve de er meget, de er meget ligeglade synes jeg, de går til fest og de er ligeglade.
23 Bare for eksempel hvis nu, jeg har fået at vide at nogen har været sammen, til en fest, men jeg
24 kender dem ikke, men jeg har fået at vide af andre venner, da jeg møder dem siger jeg, jeg
25 ved at i to har været sammen, hvordan ved du? Ja, døve verden.
- 26 **I1:** [griner] *Det går hurtigt rundt.*

1 **R9:** Jeg har prøvet det selv, hvor at jeg har været sammen med en fyr, vi holdt hemmelighed
2 fordi, vi har ikke lyst at alle skal vide det og så pludselig sagde min veninde, hov har du været
3 sammen med ham der? Hvordan ved du det? Døveverden

4 **I1:** *Med det samme én ved det, så ved i måske alle sammen det?*

5 **R9:**Ja.

6 **I1:** *Det er hyggeligt på en måde og måske også lidt irriterende.*

7 **I2:** *Hvordan kan det være, at du foretrækker den døve verden frem for den hørende verden?*
8 *Er det kun på grund af sproget eller?*

9 **R9:** jo, mit sprog, men døve og hørendes måde at være på er meget forskellig synes jeg fordi
10 hørende er meget forskellig, døve de siger hvad der passer, de gør hvad der passer, er mere
11 ligeglade, det kan jeg bedre lide fordi, at man skal være stille og skal passe på og sådan noget,
12 selvfølgelig skal man passe på ellers så, hvis man siger, se jeg kan godt lide den der fyr, så
13 alle ved det næste dag, det skal man passe på, så. Ligesom her på efterskolen

14 **I1:** *Ja, det kunne jeg godt forestille mig. Et lille lukket miljø på en måde, eller tæt miljø*

15 **R9:** Også tænkt nu hvis, hvis jeg så nogen, der kyssede så, kyssede så wow, næste dag så hele
16 skolen ved det, det er lidt svært.

17 **I1:** *Ja okay. Øh, ja okay, kan det, nu siger du godt nok at du hører mest til den døve verden*
18 *og det kan jeg godt høre hvorfor du mener, men kan det være svært nogle gange at finde ud af*
19 *om du hører til døve verden eller til den hørende verden?*

20 **R9:** Næh,

21 **I1:** *Du er ikke i tvivl.*

22 **R9:** Det synes jeg ikke.

23 **I1:** *Nej, okay. Har du venner, som er både døve, hørehæmmede og hørende?*

24 **R9:** Ja, fordi der er, nogle af dem der er [utydeligt – 17:46] høretab, i weekender når vi er
25 sammen og laver alle mulige ting i København eller i Aarhus, nej ikke Aarhus, kun i

- 1 København, hvor vi skal høre forskellige foredrag og forskellige mennesker, hvad de har
2 oplevet som høretab. Det er også rart at møde, fordi de er voksne, de er ældre end os, så ved
3 man selv hvordan man skal klare sig selv, som voksne der har høretab.
- 4 **I1:** *Er det noget du har gjort meget, eller dig og dine venner har gjort meget, at gå til sådan*
5 *nogle foredrag og sådan noget?*
- 6 **R9:** Ja, så også i weekenderne i Frijsenborg, hvor alle skulle være sammen, som høretab
7 mødes, fordi hvis en der aldrig har mødt en høretab før, men er selv høretab, det er også rart at
8 vide, at jeg ikke er det eneste med høretab.
- 9 **I1:** *Ja, det har vi hørt flere sige også, at det er rart. Det kan måske også være rart for dem*
10 *som har gået på almindelig skole og så kommer hen her på efterskolen og møder andre, som*
11 *også har et høretab og vide, at man ikke er den eneste. Ja. Hvordan tror du, din familie og*
12 *venner ser dig med hensyn til din hørelse?*
- 13 **R9:** Altså du mener hørende eller døv?
- 14 **I1:** *Ja, eller hørehæmmet eller, det er alle dine altså...*
- 15 **R9:** Hvad mener du? Altså, de accepterer mig meget, de elsker mig for meget, især min
16 mormor og mor,
- 17 **I1:** *Det er næsten for meget.*
- 18 **R9:** Ja, de er meget sådan, åh [navn] du er så klog, hele min familie elsker mig og jeg elsker
19 dem også, de accepterer den jeg er, ja.
- 20 **I1:** *Tror du, at de tænker på dig som døv eller som hørende eller hørehæmmet?*
- 21 **R9:** Hvis de ved, jeg har hørelse, du skal bare tale tydeligt til hende, så kan hun forstå mig,
- 22 **I1:** *Så det er bare sådan som, som [navn]*
- 23 **R9:** Ja
- 24 **I1:** *Okay, Hvad så med... hvis nu fremmede mennesker, hvordan tror du de ser dig?*

1 **R9:** Altså, jeg har arbejdet i Føtex før, så der er mange forskellige stemmer, nogle har meget
2 dybe nogle har høje tydelige, Ja, kan bedre forstå dig, i to fordi i har meget tydelige stemmer,
3 det er nemt at forstå jer

4 **I1:** *Det er godt at høre, det er dejligt at vide.*

5 **R9:** Nogle forstår jeg bare ikke hvad de siger, jeg har prøvet... jeg har prøvet før, hvor en
6 mand gik over til mig og spurgte, hvor ligger et eller andet, så sagde jeg, "hvad", så sagde
7 han... så blev han mere sur, ej undskyld jeg har høretab, siger jeg så, jeg hører lidt dårligt, så
8 sagde han, ej undskyld, hvor ligger de der poser henne, dernede, okay.

9 **I1:** *Nå, var han ved at blive sur på dig, fordi at du ikke kunne høre hvad han sagde?*

10 **R9:** Ja,

11 **I1:** *Folk de er også så aggressive*

12 **I2:** *Oplever du tit at folk de kan blive irriterede hvis du har brug for at få gentaget?*

13 **R9:** Ja, de har lyst til at forstå, jeg har svært ved at høre, sådan

14 **I1:** *Det er ikke fordi du ikke vil jo. Det er det. Hvordan vil du gerne have at andre mennesker*
15 *ser på dig, hvis man tænker på dit høretab?*

16 **R9:** De skal se at jeg høretab. De skal ikke se mig som hørende, det gider jeg ikke, så kan
17 man ikke forstå hvad de siger.

18 **I1:** *Så det er bedre, at de bare ser dig som en med høretab? Okay, ja. Og det er ved at være*
19 *det sidste spørgsmål, hvordan synes du det er at være CI bruger i et samfund hvor der er så*
20 *mange hørende mennesker? Hvor de fleste er hørende*

21 **R9:** Det er fint med mig, men der er nogle der er misundelige på hørende, for de kan bare
22 høre alt. For eksempel til koncerter, så de kan høre hvad de, dem som står på scenen de siger,
23 det kan jeg ikke, fordi igennem mikrofon, det er svært at høre, når alle skriger eller klapper,
24 så... Jeg har været til Justin Bieber koncert, fordi jeg er stor fan af ham, når han snakker på
25 engelsk, så er min mor nødt til at tolke det for mig, der bliver det svært.

1 **I1:** *Der er det faktisk praktisk at kunne tegnsprog, når der sådan er høj musik og sådan noget,*
2 *kunne jeg forestille mig Ja. Men ellers er det hårdt, er det udfordrende, eller er det egentlig*
3 *okay at være CI bruger i et samfund med så mange hørende?*

4 **R9:** Jeg synes det er okay, det er vigtigt at man accepterer sig selv, hvem man er og hvad kan
5 man gøre, for man er jo født døv.

6 **I1:** *Det er en del af dig, kan man sige*

7 **R9:** Det har været... min mor er selv handikappet, min mor hun sidder i kørestol, det har
8 været derfor jeg er døv, er født døv, jeg ved det ikke, eller min fars... jeg ved ikke hvorfor jeg
9 er født døv, men jeg er nødt til at sige, sådan er jeg, men jeg lever i to forskellige verdner, jeg
10 er glad for jeg har det godt.

11 **I1:** *Du har det godt. Det er godt at høre*

12 **R9:** Det er vigtigt. Men selvfølgelig er det nogen gange svært at være sammen med hørende,
13 hvis man er den eneste med høretab at være sammen med andre hørende fordi, at de griner og
14 så, "hvad snakker i om", "det er lige meget", det er træls.

15 **I1:** *Har du noget imod at, hvad hedder sådan noget... hvad gør du hvis folk siger, det er lige*
16 *meget, er du så bare ligeglad eller siger du til dem, fortæl mig lige...*

17 **R9:** I starten af skoleåret hvor jeg sad sammen med to af de andre venner jeg havde på
18 mellemgård, altså min bo område og så sad de og grinede og så sagde jeg, det er lige meget,
19 nej jeg har hørelse, bare lige at du ved, jeg skal bare lige følge med, fordi han blev sur på mig,
20 hvis nu det var dig, hvad så? Og så sagde han, ej undskyld, vi snakker om det det det. Tak.

21 **I1:** *Det var godt lavet synes jeg. Man er ligesom nødt til at, hvis det er i starten af skoleåret*
22 *og folk skal vel... nogle af dem skal vel lære at tage hensyn til jeres høretab og hvordan man*
23 *bedst taler til dig, det der med at man skal have ansigt imod og sådan nogle ting.*

24 **I2:** *Nu snakkede du om, at du ikke var særlig glad for at bruge begge dine CI eller din CI i det*
25 *hele taget, er det fordi du ikke kan lide lyden eller er det fordi det er svært at vænne sig til?*

26 **R9:** Når jeg har dem begge to sammen, så er det meget højt, det er to forskellige lyde, det er
27 bare ekstra lyd, det hader jeg fordi jeg har haft det her [peger på højre øre] i snart 12 år, så jeg

1 er mere vant til det end den her [peger på sit venstre øre]. Eller der er det nye CI og det gamle
2 CI, men jeg synes bare at det er mærkelig lyd også nede i spisesalen har jeg prøvet at tage den
3 der på, jeg kan ikke klare det.

4 **I2:** *Hvad siger lægerne til at du ikke bruger det?*

5 **R9:** De er ligeglade fordi jeg var på hospitalet for at undersøge om det var okay, og så havde
6 jeg mine begge tasker med og så tog jeg af min CI og lagde dem på bordet og så sagde hun
7 hvorfor bruger du ikke venstre, fordi den larmer rigtig meget, det på højre, det larmer ikke så
8 meget, jeg får ondt i hovedet og jeg bliver syg af det, jeg har migræne, som jeg får af det, så
9 det gider jeg altså ikke, og så sagde hun okay, det er dit problem, men jeg kan prøve at skrue
10 lidt på det, nej tak, den yd passer ikke til mig. Jeg gider altså ikke at blive syg af det, jeg har
11 haft meget fravær i starten af skoleåret fordi jeg prøvede at bruge den her, så jeg gider ikke

12 **I2:** *Nej, det forstår jeg godt.*

13 **R9:** Og de sagde det er dit problem, det er dit valg. Min mor hun synes også det er dumt, at
14 jeg ikke bruger den, men nu forstår hun, forstår hun, det andet ligger derhjemme,

15 **I1:** *Det kan du bedst mærke, hvordan det er jo. Okay, det allersidste jeg vil spørge dig om,
16 med mindre du har noget [hednendt til I2]. Det sidste jeg vil spørge dig om, det er om du har
17 noget at tilføje, noget som vi har glemt at nævne eller du synes vi skal snakke om her til sidst*

18 **R9:** Ja, i skal lære tegnsprog!

19 **I1:** *Ja! Så vil vi sige mange tak for hjælpen.*

20 **11.16. Interview med Karen**

21 Interview af Respondent 10 = Karen d. 4/3 2015.

22 Interviewer: Pia Rind Jakobsen (I1)

23 Interviewhjælper: Anna B Larsen (I2)

24 Respondent: R2

25

- 1 **I1:** *Er det okay vi optager?*
- 2 **R10:** Ja.
- 3 **I1:** *Hvad er dit navn? Vi skal ikke bruge det, bare så vi kan kende forskel.*
- 4 **R10:** Jeg hedder Karen.
- 5 **I1:** *Hvor gammel er du?*
- 6 **R10:** 16, snart 17, til maj.
- 7 **I1:** *Okay. Øhh når du tænker på dig ud fra din hørelse, hvordan vil du så betegne dig selv?*
- 8 **R10:** Altså jeg har CI.
- 9 **I1:** *Vil du sige du er hørende eller døv?*
- 10 **R10:** Jeg er født døv. Så vil du gerne vide mere?
- 11 **I1:** *Meget gerne, hvis du vil fortælle om det.*
- 12 **R10:** Altså i højre der var jeg 2 et halv, men venstre øre var jeg 9 år.
- 13 **I1:** *Det første kan jeg regne ud var dine forældre der valgte det?*
- 14 **R10:** Det er mest mine forældre der har valgt det.
- 15 **I1:** *Også det andet?*
- 16 **R10:** Nej, det var forældre, begge to ører.
- 17 **I1:** *Ved du hvorfor de valgte at du skulle have CI?*
- 18 **R10:** Jamen, så kan jeg snakke med folk og vil gerne hører og snakker, men nogle gange kan
19 jeg lidt tegnsprog.
- 20 **I1:** *Så du kan tegnsprog?*
- 21 **R10:** Lille smule, som jeg har lært her på skolen.

- 1 **I1:** *Jeg har hørt nogle af lærerne sige at de helst vil jeg til at tale, så har jeg set i også bruger*
2 *tegnssprog nogle gange. Du har været døv hele dit liv?*
- 3 **R10:** Ja hele mit liv.
- 4 **I1:** *Er der andre døve i din familie?*
- 5 **R10:** Nej det er kun mig, mig eneste.
- 6 **I1:** *Så giver det også fint mening at dine forældre vil give dig CI måske?*
- 7 **R10:** ja nogle gange, min mor og min farmor har også et høreapparat.
- 8 **I1:** *Ja okay.*
- 9 **I2:** *Kan dine forældre tegnsprog?*
- 10 **R10:** Kun en lille smule. Hvis jeg tager begge to CI af, hvis jeg gik i seng, så hvis min mor og
11 far vil sige noget til mig, så kan de tegnsprog, lidt. Ja ikke så meget de kan.
- 12 **I1:** *Hvad er din holdning til at have CI?*
- 13 **R10:** Åhh ha.
- 14 **I1:** *Er der fordele eller ulemper ved det?*
- 15 **R10:** Det ved jeg faktisk ikke helt.
- 16 **I1:** *Er du glad for at du har fået det?*
- 17 **R10:** Ja det er jeg.
- 18 **I1:** *Hvorfor er du det?*
- 19 **R10:** Hvis jeg.. jeg vil gerne høre hvad folk de siger til mig. Det er lidt svært
- 20 **I2:** *Er der noget der er svært ved at have det?*
- 21 **R10:** Jaa. Det er træls at holde alene og ja.
- 22 **I1:** *Kan det være svært at sætte hår? Det har vi hørt nogle af de andre sige.*

- 1 **R10:** Haha. Ja det er det nemlig.
- 2 **I1:** *Nu kan du nok ikke huske hvordan livet var inden du fik dit første CI, men kan du huske*
3 *hvordan det var da du fik dit andet?*
- 4 **R10:** I højre øre der var jeg helt svimmel, der får jeg hovedpiner. Det hjælpe at blive opereret,
5 men jeg bare ligger helt træt, nogle gange rejste jeg mig for at gå på toilet og så blev jeg
6 svimmel, rigtig svimmel. Så har jeg kastet op eller kvalme.
- 7 **I1:** *Har du det stadigvæk sådan nogle gange?*
- 8 **R10:** Kun dengang, nu er der ingenting.
- 9 **I1:** *Det var godt. Det tager lidt tilvænning at få CI, har vi også hørt? Kan du huske hvor lang*
10 *tid der gik og hvordan det var?*
- 11 **R10:** Hmm. ... Nej det ved jeg ikke.
- 12 **I1:** *Du har mest været involveret i den hørende verden, men har du også været involveret i*
13 *den døve verden?*
- 14 **R10:** Ja.
- 15 **I1:** *Hvordan det?*
- 16 **R10:** Tror det er fint.
- 17 **I1:** *Har du været til arrangementer, med Decibel for eksempel? Det er en forening for folk*
18 *med CI.*
- 19 **R10:** Kender ikke Decibel.
- 20 **I1:** *Har du haft kontakt med andre hørehæmmede og CI-brugere*
- 21 **R10:** Ja det har jeg faktisk. Du ved godt børn og høreklub Århus, hvor der er alle har høretab.
22 Der kan man hygge i en uge. Så er det på Frijsenborg eller Ribe, der er mange steder.
- 23 **I1:** *Okay. Og det har du været til?*

- 1 **R10:** Ja og jeg vil gerne næste. Jeg vil gerne være igen til sommer, der skal jeg til Frijsenborg
2 Efterskole.
- 3 **I1:** *Der har vi været oppe på besøg. Hvordan er det at være afsted med det?*
- 4 **R10:** Jeg synes det er sjovt. At være sammen med andre folk som har høretab og øhmm, vi
5 har masser af opgave omkring hørelse. Ja det er fint.
- 6 **I2:** *Hvad er det for en slags opgaver?*
- 7 **R10:** Den der med hvor man skal prøve at se lyden er høj eller lav, og du ved godt den der
8 med: Uhhh, Ooohh, Ahh. Det er sådan lidt svært, så har man et styk papir hvor man for
9 eksempel har Hus-Mus, læreren så måske siger Hus og jeg skal sætte et kryds. Så tager hun en
10 hårtørrer som er tændt, det var rigtig højt, og så svært hvad hun siger. Så har vi Gris-Is, så
11 sætter jeg kryds ved Is. Så mange rimer.
- 12 **I1:** *Så det er noget hvor i skal øve jer på at høre forskel på ordene?*
- 13 **R10:** Ja.
- 14 **I1:** *Er det noget du øver dig i selv?*
- 15 **R10:** Nogle gange hjemme, og i min gamle skole, hvor der kommer en dame og hjælper mig
16 med ordene og lyde og tale.
- 17 **I1:** *Hvor tit kom hun?*
- 18 **R10:** hmm. Det kan jeg faktisk ikke huske, hver mandag.
- 19 **I1:** *Gik du på normal skole eller specialskole?*
- 20 **R10:** Folkeskole.
- 21 **I1:** *Blev der brug mikrofoner og sådan noget?*
- 22 **R10:** Ja der blev brugt lærermikrofoner og elev mikrofoner.
- 23 **I1:** *Skulle du selv have dem med eller var de på skolen?*

- 1 **R10:** Der var allerede på bordene, og jeg tager en mikrofon på og lærerne siger noget. Så kan
2 jeg bedre høre noget.
- 3 **I1:** *Det hjælper altså en gang i mellem.*
- 4 **R10:** Ja.
- 5 **I1:** *Hvordan så en typisk hverdag ud for dig i din gamle skole?*
- 6 **R10:** Nogle gange jeg fik en mobning pga. min hørelse, det er jeg ikke glad for. Nogle gange
7 en af drengene driller mit elevmikrofon som siger noget grimt til mig. Men jeg har sagt til
8 læreren.
- 9 **I1:** *Og så blev det ordnet, det var godt. Blev der taget meget hensyn til dig på din folkeskole?*
- 10 **R10:** Det ved jeg ikke helt.
- 11 **I1:** *Sådan noget som at læreren huskede at vende sig om når de snakkede.*
- 12 **R10:** ja.
- 13 **I1:** *Hvordan havde du det med det?*
- 14 **R10:** Det var helt okay.
- 15 **I1:** *Godt. Hvad så her på efterskolen, hvordan ser din hverdag ud her?*
- 16 **R10:** Det er jo fantastisk, der er meget vi skal lære folk at kende og have det sjovt.
- 17 **I1:** *Bliver der taget meget hensyn her?*
- 18 **R10:** Ja.
- 19 **I1:** *Hvordan det?*
- 20 **R10:** Det er sjovt at snakke med dem. Lærerne dem kender man.
- 21 **I1:** *Er det både hørende og dem med CI?*
- 22 **R10:** Ja begge to. Jeg vil gerne lære mere tegnsprog. Og ja så mange forskellige måder.

- 1 **I1:** *Så det er dejligt at møde nogle der kan det?*
- 2 **R10:** Ja nemlig.
- 3 **I2:** *Hvorfor vil du gerne lave tegnsprog?*
- 4 **R10:** Øhh. Ja det er svært at sige. Det er for eksempel, der er folk der bliver helt døve, som
5 ikke har CI og jeg vil gerne prøve at tegnsprog til dem. I ved godt Castberggård, der er der
6 mange som bruger tegnsprog. Der har jeg været på besøg.
- 7 **I1:** *Hvad lavede du så derover?*
- 8 **R10:** De skal vise dig rundt og så skal man høre om tegnsprog, du ved godt ude i landet, hvor
9 man har med de døve som gerne vil flytte til Danmark, og jeg vil gerne lære mere tegnsprog
10 og taler dansk.
- 11 **I1:** *Det kan man lærer på Castberggård?*
- 12 **R10:** Ja. Og man kan sove der.
- 13 **I1:** *Er det en højskole ikke? Eller har de også kurser?*
- 14 **R10:** Det ved jeg faktisk ikke.
- 15 **I1:** *Her på efterskolen, hvordan ser en typisk hverdag ud for dig her?*
- 16 **R10:** Det samme. Jeg står tidligt op og så går vi til morgenløb. Så har jeg mange
17 undervisning. Jeg har design som linjefag.
- 18 **I1:** *Har du CI på hele dagen, her på efterskolen?*
- 19 **R10:** Ja.
- 20 **I1:** *Kan det være hårdt eller er det fint nok?*
- 21 **R10:** Det er egentlig fint nok, men nogle gange kan jeg have undt bag ørerne.
- 22 **I1:** *Kan det være hårdt? Bliver du træt?*
- 23 **R10:** Ja jeg er helt træt.

- 1 **I1:** *Derhjemme havde du også der CI på hele dagen?*
- 2 **R10:** Ja.
- 3 **I1:** *Okay så du er vant til det?*
- 4 **R10:** Ja men nogle dage vil jeg godt en af CI af. Så har jeg den anden på.
- 5 **I1:** *Har du en du bedst kan lide at have på?*
- 6 **R10:** Ja begge to. Hihi
- 7 **I1:** *Hihi. Det var godt. Du vil gerne ind i den døve verden, lyder det til, ved at lære tegnsprog*
- 8 *og flere døve at kende, er det rigtig forstået?*
- 9 **R10:** Det ved jeg ikke... (Nervøst grin)
- 10 **I1:** *Nej okay. Hvad vil det sige for dig at være en del af den døve verden*
- 11 **R10:** Det ved jeg ikke helt.
- 12 **I1:** *Hvordan forstår du den døve verden efter din mening?*
- 13 **R10:** Det forstår jeg ikke.
- 14 **I2:** *Du har snakket lidt om det selv, hvor at de døve har deres egen verden fra de hørende*
- 15 *med tegnsprog og så har man den hørende verden. Du gik for eksempel i folkeskole hvor*
- 16 *mange andre med CI gik i døveskole, hvordan tror du de er forskellige?*
- 17 **R10:** Hmm...
- 18 **I2:** *Hvilke forskelle tror du der er mellem dem der kan høre og dem der er døve?*
- 19 **R10:** Det er svært. Det ved jeg ikke helt.
- 20 **I1:** *Du har nok også mest været i den hørende verden med en hørende familie og du har gået i*
- 21 *folkeskole. Nu har du jo været på Castberggård. Oplevede du at møde en masse døve?*
- 22 **R10:** Ja men jeg kender dem ikke. De viste mig rundt i huset og viste mig hvad der er.
- 23 **I1:** *Men det virkede som et hyggeligt sted og kunne du godt tænke dig at komme derhen?*

- 1 **R10:** Nej det ved jeg ikke.
- 2 **I1:** *Nu når du har CI, og vi har snakket om den hørende verden og den døve verden, hvor*
3 *føler du så mest du hører til henne?*
- 4 **R10:** Begge to!
- 5 **I1:** *Du føler at du kan vælge?*
- 6 **R10:** Ja nogle gange jeg hen til der har ikke hørende og andre hen til en der er hørende.
- 7 **I1:** *Hvad synes du om at kunne skifte?*
- 8 **R10:** Jamen.. Det er rart
- 9 **I1:** *Kan det være svært nogle gange at finde ud af hvor du hører til?*
- 10 **R10:** En lille smule. Det er svært at være døv og folk siger til mig og så går CI ikke igennem
11 og så kan jeg ikke høre dem.
- 12 **I1:** *Har du oplevet at folk er blevet sure på dig hvis du ikke kunne høre dem?*
- 13 **R10:** Nej ikke sure.
- 14 **I1:** *Det var godt. Har du oplevet at folk, fremmede mennesker er kommet hen til dig, fordi de*
15 *har set dit CI?*
- 16 **R10:** Ja det er faktisk meget ny. Folk jeg ikke kender og så skal jeg forklare dem hvad det er
17 jeg har.
- 18 **I1:** *Hvordan har du det med det?*
- 19 **R10:** Øhm. Det er okay. Alle skal vide det.
- 20 **I1:** *Har du venner der både er døve, hørehæmmede og hørende?*
- 21 **R10:** Altså i min folkeskole, jeg har min veninde som var født døv, hendes hørelse bliver
22 lavere og lavere. Vi snakkede og jeg er tit sammen med hende for hun er min rigtige veninde.
23 Vi gik i børnehaven sammen, så vi har kendt hinanden i tolv år.

- 1 **I1:** *Ja det er også ved at være lang tid. Har hun høreapparat?*
- 2 **R10:** Hun har også CI på begge øre. Og så nogle gange vi besøger i weekenden. Hendes
3 lillebror har også CI på begge ørerne.
- 4 **I1:** *Så de kender meget til det også, hvordan det er. Har du også hørende venner?*
- 5 **R10:** Ja det er hørende venner.
- 6 **I1:** *Hvem er du mest sammen med?*
- 7 **R10:** Det kan godt være begge to?
- 8 **I1:** *Det er ligeså fint. Er der forskel på hvordan du er sammen med CI-brugere eller med
9 hørende? Laver i nogle forskellige ting?*
- 10 **R10:** Ja altså sådan nogle forskellige ting?
- 11 **I1:** *Er der forskel på hvad du laver sammen med de hørende end dem der bruger CI?*
- 12 **R10:** Det ved jeg ikke helt. Jeg kan være sammen med begge to.
- 13 **I1:** *Hvordan tror du din familie de ser dig?*
- 14 **R10:** Det ved jeg ikke hvad du mener?
- 15 **I1:** *Tror du din familie ser dig som hørende eller døv?*
- 16 **R10:** Det er et godt spørgsmål. Der hvor mor og far og jeg sidder og spiser så jeg kigger den
17 anden mig og min far prøver at snakke med mig, han siger mit navn hele tiden og jeg bare
18 kigge den anden vej, og så prøver de at klappe op ved mit øre. Så min mor begyndte at være
19 ked af det. Hun vidste ikke jeg var døv og så skulle jeg over til sygehuset for at se om jeg er
20 døv.
- 21 **I1:** *Og så fandt de ud at du var døv og kunne få CI. Hvad så med nu, Tror du de ser dig som
22 hørende eller som døv, nu?*
- 23 **R10:** Hmm. Døv nu.
- 24 **I1:** *Døv nu, okay. Hvad så med dine venner?*

- 1 **R10:** Hmm Ja. Det er det samme.
- 2 **I2:** *Bliver dine venner nogle gange forvirrende over at du både er døv og du kan jo egentlig*
3 *godt høre og følge med i samtalen?*
- 4 **R10:** Det forstår jeg ikke hvad du mener.
- 5 **I2:** *Der var en af de andre der nævnte, at det kunne være forvirrende for andre at når du*
6 *tager dit CI af så er du helt døv men når du har det på kan du høre?*
- 7 **R10:** Ja men jeg skal have det på, hele tiden for at snakke med folk.
- 8 **I1:** *Er det rart at kunne tage det af nogle gange?*
- 9 **R10:** Naah. Jeg vil gerne snakke med andre, det er bedre jeg tager det af inden seng.
- 10 **I1:** *Og så ellers have det på hele tiden?*
- 11 **R10:** Ja.
- 12 **I1:** *Et lidt svært spørgsmål, men hvordan vil du gerne have at andre de ser dig? Vil du gerne*
13 *have de ser dig som værende hørende eller som døv eller som hørehæmmet, hvis du selv*
14 *kunne bestemme?*
- 15 **R10:** Døv.
- 16 **I1:** *Hvorfor?*
- 17 **R10:** Det ved jeg ikke helt.
- 18 **I1:** *Er det nemmere så?*
- 19 **R10:** Ja.
- 20 **I1:** *Næsten sidste spørgsmål vi har: Hvordan er det for dig at være CI-bruger i et samfund*
21 *hvor næsten alle kan høre normalt?*
- 22 **R10:** Helt okay.
- 23 **I1:** *Kan det være udfordrende nogle gange eller svært?*

1 **R10:** (Sukker) Svært.

2 **I1:** *Er der nogle svære situationer?*

3 **R10:** Det er et svært spørgsmål. Altså nogle gange hvis folk er tættere på mit øre så kan jeg
4 bedre høre det.

5 **I1:** *og det ved dine venner og familie godt?*

6 **R10:** Ja begge to.

7 **I1:** *Så det fungerer egentlig meget godt?*

8 **R10:** Ja nemlig

9 **I1:** *Så vil jeg egentlig gerne spørge dig om du har noget du gerne vil tilføje? Noget vi har
10 glemt at nævne?*

11 **R10:** Nej der tror jeg ikke jeg har noget.

12 **I1:** *Så vil jeg bare gerne sige mange tak fordi du gad og snakke med os.*

13 **11.17.Interview notater:**

14 Signe:

15 - 18 år

16 - Hørenedsættelse fra lille af

17 - Første CI da hun var 6 år og det andet da hun var 13-14 år

18 - Fordele ved det er at kunne tale med andre

19 - En ulempe kan være at det er dyrt og skrøbeligt

20 - Før manglede hun kontakt til sin familie

21 - Hun kan tegnsprog

22 - Gik på døveskole indtil hun var 6 år gammel.

23 - Mangel på uddannelse var en bekymring

24 - Hun mener at sproget er vigtigt for kulturforskellen

25 - Tryghed i den døve verden

Mia:

- 15 år
- Betragter sig som hørende
- Hun var 2 da de fandt ud af det
- Fik første CI da hun var 4 og det andet da hun var 6
- Det kan være svært at koncentrere sig hvis der er meget larm.
- Det er en fordel at hun ikke kan høre når det er taget af
- Hun kan lidt tegnsprog
- Kan føle sig udenfor på grund af CI
- Døveverden: alle med høretab, mundaflæsning, men ikke så meget forskel
- Mest til hørende verden
- Kalder sig selv handikappet
- Hun piller meget
- Virker til gerne at ville have det overstået – ser lidt ud til at hun keder sig
- Sprog, grammatikken har mangler.

Lasse:

- 15 år
- Han er hørehæmmet, hørt mest
- Han fik CI da han var 11 og igen da han var 13
- Det kan være svært at sætte sit hår
- Mobning – elev og lærer mikrofon
- Ingen problemer på efterskolen
- Ikke rigtigt et CI miljø
- Virker som en stille type
- Ikke mange venner
- Korte svar

Sofie:

- 17 år
- Siger selv at hun lider af høretab
- Hun var 12 da hun fik det første CI og har høreapparat på det andet øre.
- Hun gjorde det på samme tid som en veninde.
- Hun er døv på øret, når hun tager det af.
- Ulemper kan være, at det nemt falder når hun fx hopper på trampolin.
- Hun kunne ikke lide det i starten
- Almindelig folkeskole – har haft et par veninder med høretab
- Kan ikke lide hjælpemidler
- Hun gik til fodbold til en tid.
- Ella og Sofie og hende er en gruppe, der altid hænger sammen.
- Hun virker meget afslappet , virker som om, at hun ikke har noget imod at snakke.
Hun er en pæn pige, der virker til at gå op i udseende. Løst hår. Tydeligt sprog.

Klaus:

- 18 år
- Døv, født som døv – ukendt faktor.
- Han fik første CI som 12-årig og andet som 14-årig.
- Han havde mange venner, der også fik CI/har fået CI.
- Grunden til at få det var for at undgå kommunikationsbarrierer.
- Gik i døveskole i Fredericia – ikke så godt
- Hele folkeskolen = kedelig
- I fritidsklub har han taget sin CI af, når han har dyrket sport.
- Han tænker meget på fremtiden og på at give sig selv de bedste muligheder, selvom det er hårdt arbejde.
- ”en gang døv, altid døv”.
- Det er svært at være døv på arbejdsmarkedet.
- Der var to forstyrrelser i interviewet, af lærer, der skulle hente ting på biblioteket. Men han samler samtalen op igen selv.
- Han er meget ivrig for at hjælpe. Snakker meget fint og gerne. Lidt utydeligt sprog og lidt svært ved at høre og forstå hvad vi siger.

Trine:

- 17 år
- Hun fik det første CI som 3-årig og det andet som 9-årig.
- Grunden til det er store muligheder, det giver at være i den hørende verden.
- Hun er meget glad for det! Hun synes at det ville være svært uden CI.
- Hun kan og bruger tegnsprog.
- Hun gik i døveskole i 0-4./5. klasse og rykkede derefter til almen folkeskole på grund af udvikling i hendes sprog – det var forældrenes valg.
- Hun er meget venlig og meget hjælpsom. Virker til at høre rigtig fint og taler også umiddelbart rigtig godt og er nem at forstå. Behagelig samtale.

Hanne:

- Hun vil sige, at hun er døv og CI bruger
- Har gået på specialskole
- Har været døv i 5 år.
- Hun fik første CI da hun var 5 år og det andet da hun var 10 år.
- Forældrenes begrundelse var, at give hende bedre muligheder.
- Hun er 98 % døv uden CI
- Hun har musik som linje fag.
- Hun har gået til masser af forskellige fritidsaktiviteter
- Døveverden: mest døve- tegnsprog. Døvekulturen: sproget – hørelse - andre med CI
- Hørende verden mere fokus på ansigtet
- Hun føler mest at hun hører til døveverden.
- Stille og smilende pige. I starten genert og usikker, men åbner mere og mere op og begynder at bruge hænderne længere henne i samtalen. Hører ok, rigtig fint sprog.

Ella:

- 16 år
- Går i 9. klasse
- Hun virker som en normalt hørende
- Har været døv siden fødslen

- Fik det første CI da hun var 4 og det andet da hun var 9, den anden bestemte hun selv at hun skulle have.
- Hun er meget glad for det
- Det kan være lidt negativt i forhold til baggrundsstøj
- Hun er først blevet introduceret til døveverden nu – forskellige aktiviteter
- Hun kunne lidt tegnsprog da hun var lille og hun har lært det igen på efterskolen
- På efterskolen synes hun det var mærkeligt at være sammen med døve mennesker,
- hun har det fint sammen med hørende
- FM eller teleslynge er irriterende for hende
- Hun blev ofte drillet eller mobbet i folkeskolen – hun blev dog først rigtig opmærksom på hvor træls det var senere i livet.
- Hun hører til begge verdner
- Døveverden = forståelse.
- Ja, der er forskel på hvordan hun er sammen med forskellige mennesker.
- Hun virker åben, frisk og vil gerne fortælle om sine oplevelser.

Alice:

- 16 år
- CI for at kunne være en del af familien
- Hun mener at nogle børn går glip af noget ved ikke at få indblik i døveverden
- Ikke specielt glad for sit CI
- Hun har gået på specialskole hele sit liv
- Teknologi til tider – giver hende hovedpine
- Kan bedre lide tegnsprog end tale
- Ikke tvivl om at hun hører til i den døve verden
- Vil ikke se sig som hørende.
- Hun er afslappet
- Sværere at forstå
- Bruger mange fagter / tegn til at beskrive
- Gåpåmod.

Karen:

- 16
- Hun fik højre CI da hun var 2,5 og den venstre da hun var 9
- Hun kan en smule tegnsprog
- Hun har været på en del lejre og vil stadig gerne
- Mobbet på grund af apparatet og mikrofonerne
- Efterskole er fantastisk
- Vil gerne lære tegnsprog
- Hun er på designlinjen.
- Forholdsvis dårligt sprog
- Virker lidt nervøs
- Hun virker til at have svært ved at forstå og svare på spørgsmålene
- Ikke så skarp.

11.18. Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaundersøgelse: Hvordan oplever du at have CI?

Vi er interesserede i at få svar fra unge mellem 13-20 som har fået Cochlear implantat.

Formålet er at finde frem til, hvordan du forstår og oplever at bruge Cochlear implantat.

Grunden til, vi gerne vil undersøge dette, er fordi CI er en relativt ny mulighed for folk med hørenedsættelse, og vi undrede os over hvordan det har påvirket dig. Svarene skal bruges til en opgave på universitetet og det tager højst 10 minutter at svare. Det er udelukkende os og vores lærer/censor, der får svarene at se. Du vil være fuldkommen anonym.

Hvilket køn er du?

- Kvinde
- Mand

Hvad gammel er du?:

- Liste

Hvad laver du til daglig?

- Studerende
- Arbejdende
- Har hverken arbejde eller går i skole
- Lærling/praktik
- Andet

I hvilken by bor du?

- (indsæt tekstboks)

I hvilke af disse fire kategorier vil du placere dig selv? (Vælg gerne flere)

- Hørende
- Hørehæmmet
- CI-bruger
- Døv
- Andet (indsæt tekstboks)

Hvor gammel var du, da du fik CI for første gang?

- Liste

Hvorfor valgte du/dine forældre at du skulle have CI?

- (Indsæt tekstboks)

Hvad er fordelene ved at have CI?

- (Indsæt tekstboks)

Hvad er ulemperne ved at have CI?

- (Indsæt tekstboks)

Hvilken slags folkeskole går du/har du gået i? (Vælg gerne flere)

- Specialskole for folk med hørenedsættelse
- Almen folkeskole uden hjælpemidler
- Almen folkeskole med kun lærermikrofon
- Almen folkeskole med både lærer og elev mikrofoner

Hvordan var/er det for dig som CI-bruger at gå i folkeskole?

- (Indsæt tekstboks)

Er du blevet/bliver du mobbet i folkeskolen?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Hvis ja, hvad er du blevet mobbet med?

- (Indsæt tekstboks)

Kan du og bruger du tegnsprog?:

- Jeg kan tegnsprog og jeg bruger det ofte/regelmæssigt
- Jeg kan tegnsprog men jeg bruger det sjældent/en gang i mellem

- Jeg kan en smule tegnsprog
- Jeg kan ikke tegnsprog

Vi har læst, at døve har deres egen kultur i forhold til hørende. Er du enig i det? Nej, jeg er ikke enig

- Nej, jeg er ikke enig
- Jeg ved det ikke
- Ja, jeg er enig
  - o (Uddyb gerne: hvorfor og hvordan er døvekulturen forskellige fra den hørende kultur?)

Hvordan er det at bruge CI i et samfund, hvor de fleste er hørende?

- Jeg lægger ikke mærke til det
- Jeg kan mærke forskel på mig og de hørende
- Det kan være svært en gang i mellem
- Jeg har det ofte svært
- Jeg føler ikke, jeg hører til i den hørende verden.
- Andet – (indsæt tekstboks)

Skriv her hvis du har noget at tilføje?

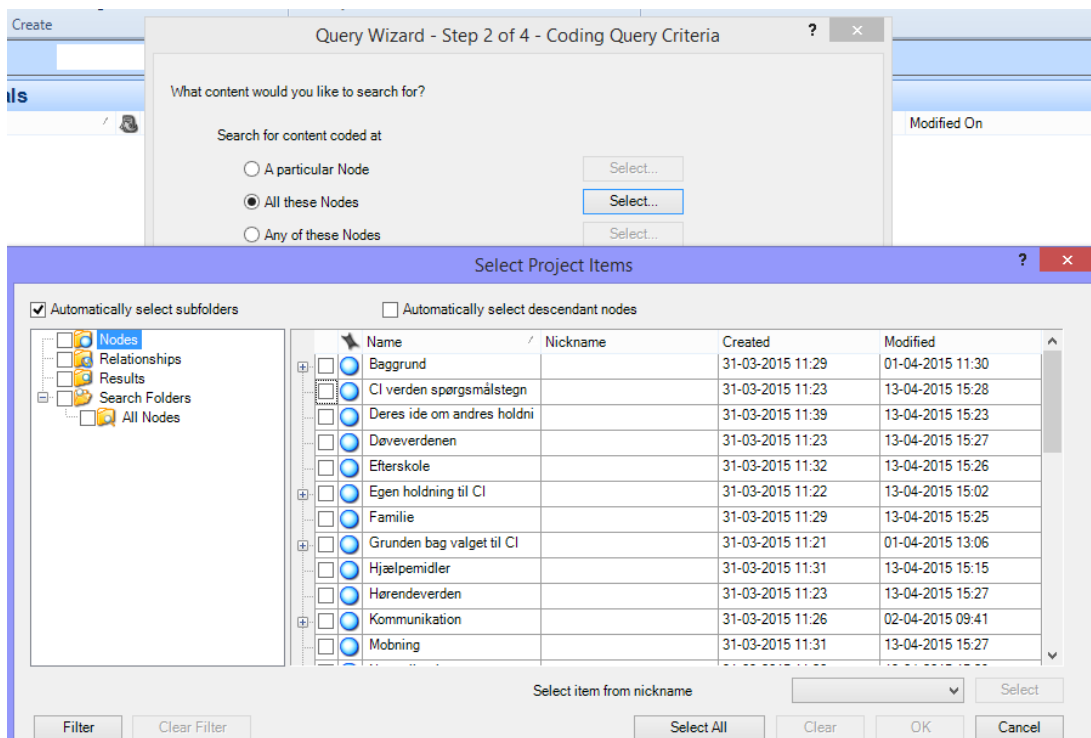
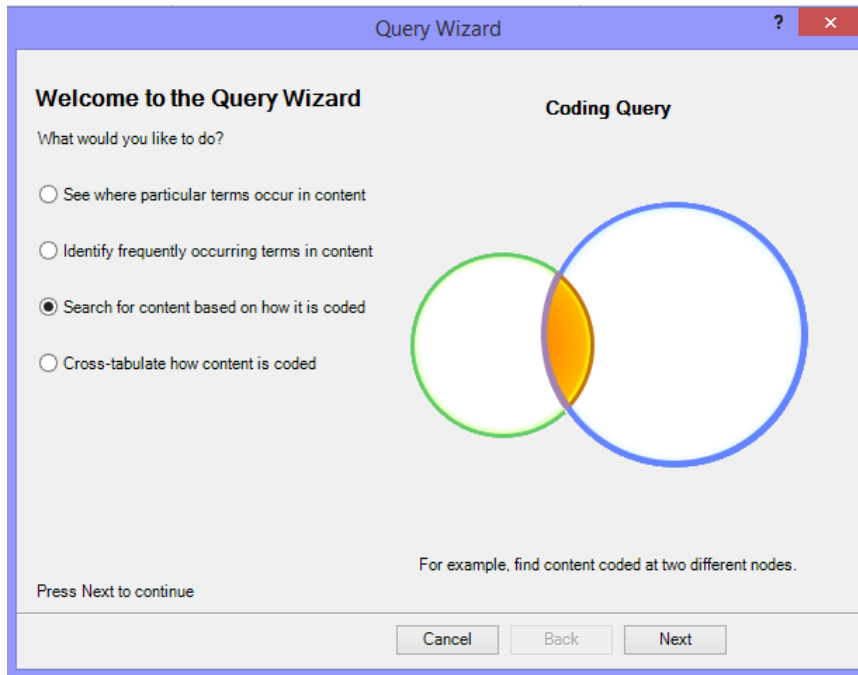
- (Indsæt tekstboks)

Tak fordi du gad at svare. Hvis du har mere du gerne vil fortælle eller noget du gerne vil have at vide er du meget velkommen til at kontakte os på e-mailen: anbul12@student.sdu.dk.

11.19.Nvivo: Screenshot af koderne

Name	Sources	References	Created On	Created By	Modified On	Modified By
Baggrund	4	5	31/03/2015 11:29	ABL	01/04/2015 11:30	ABL
Almen folkeskole	7	29	31/03/2015 11:30	ABL	13/04/2015 14:42	ABL
Fritidsinteresser	6	10	31/03/2015 11:34	ABL	13/04/2015 15:13	ABL
Livet før CI	6	8	31/03/2015 11:51	ABL	13/04/2015 09:00	ABL
Med CI	11	43	31/03/2015 11:44	ABL	13/04/2015 15:28	ABL
Som døv	8	13	31/03/2015 11:42	ABL	13/04/2015 15:05	ABL
Specialskole, døveskole	7	23	31/03/2015 11:30	ABL	13/04/2015 15:11	ABL
CI verden spørgsmålstegn	12	52	31/03/2015 11:23	ABL	13/04/2015 15:28	ABL
Deres ide om andres holdning	10	33	31/03/2015 11:39	ABL	13/04/2015 15:23	ABL
Døveverdenen	12	92	31/03/2015 11:23	ABL	13/04/2015 15:27	ABL
Efterskole	14	50	31/03/2015 11:32	ABL	13/04/2015 15:26	ABL
Egen holdning til CI	9	14	31/03/2015 11:22	ABL	13/04/2015 15:02	ABL
Fordele	7	12	31/03/2015 11:22	ABL	13/04/2015 15:01	ABL
Ulemper	12	24	31/03/2015 11:22	ABL	13/04/2015 15:28	ABL
Familie	10	36	31/03/2015 11:29	ABL	13/04/2015 15:25	ABL
Grunden bag valget til CI	6	7	31/03/2015 11:21	ABL	01/04/2015 13:06	ABL
Eget valg	3	5	31/03/2015 11:22	ABL	31/03/2015 16:19	ABL
Forældre	9	13	31/03/2015 11:22	ABL	13/04/2015 15:00	ABL
Hjælpemidler	14	49	31/03/2015 11:31	ABL	13/04/2015 15:15	ABL
Hørende verden	10	72	31/03/2015 11:23	ABL	13/04/2015 15:27	ABL
Kommunikation	4	10	31/03/2015 11:26	ABL	02/04/2015 09:41	ABL
Kommunikationsbarriere	10	30	31/03/2015 11:27	ABL	13/04/2015 15:12	ABL
Talesprog	9	25	31/03/2015 11:27	ABL	13/04/2015 15:17	ABL
Tegnsprog	12	58	31/03/2015 11:24	ABL	13/04/2015 15:29	ABL
Mobning	10	15	31/03/2015 11:31	ABL	13/04/2015 15:27	ABL
Normalisering	10	51	31/03/2015 11:20	ABL	13/04/2015 15:29	ABL
Respondenterne	4	6	31/03/2015 11:05	ABL	13/04/2015 10:40	ABL
Respondent 1	2	30	31/03/2015 11:11	ABL	13/04/2015 10:47	ABL
Respondent 10	2	31	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 14:51	ABL
Respondent 2	2	38	31/03/2015 11:06	ABL	13/04/2015 10:47	ABL
Respondent 3	2	30	31/03/2015 11:06	ABL	13/04/2015 10:51	ABL
Respondent 4	2	34	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 10:48	ABL
Respondent 5	2	46	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 10:53	ABL
Respondent 6	3	33	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 10:53	ABL
Respondent 7	2	35	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 10:53	ABL
Respondent 8	2	33	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 10:54	ABL
Respondent 9	2	33	31/03/2015 11:07	ABL	13/04/2015 15:29	ABL
Selvidentifikation	9	39	31/03/2015 11:12	ABL	13/04/2015 15:25	ABL
CI-bruger	5	9	31/03/2015 11:13	ABL	02/04/2015 10:09	ABL
Døv	5	11	31/03/2015 11:12	ABL	13/04/2015 14:45	ABL
Hørehæmmet, høretab	3	3	31/03/2015 11:13	ABL	13/04/2015 08:48	ABL
Hørende	4	8	31/03/2015 11:12	ABL	13/04/2015 08:50	ABL
Venner	12	57	31/03/2015 11:27	ABL	13/04/2015 15:27	ABL
Forskkel på social samvær	7	10	31/03/2015 11:29	ABL	13/04/2015 15:20	ABL

11.20.Nvivo: Query Wizard

Query Wizard - Step 3 of 4 - Coding Query Scope

What items would you like to search in?

Search in All Sources

Selected Items (e.g. Sources, Nodes, Sets)

Items in Selected Folders

Press Run to run your query, or Next for more options

Query Wizard - Step 4 of 4 - Add To Project

Would you like to add this query to your project so you can run it again later?

Run this Query once

Add this Query to Project

Query

Name

Description

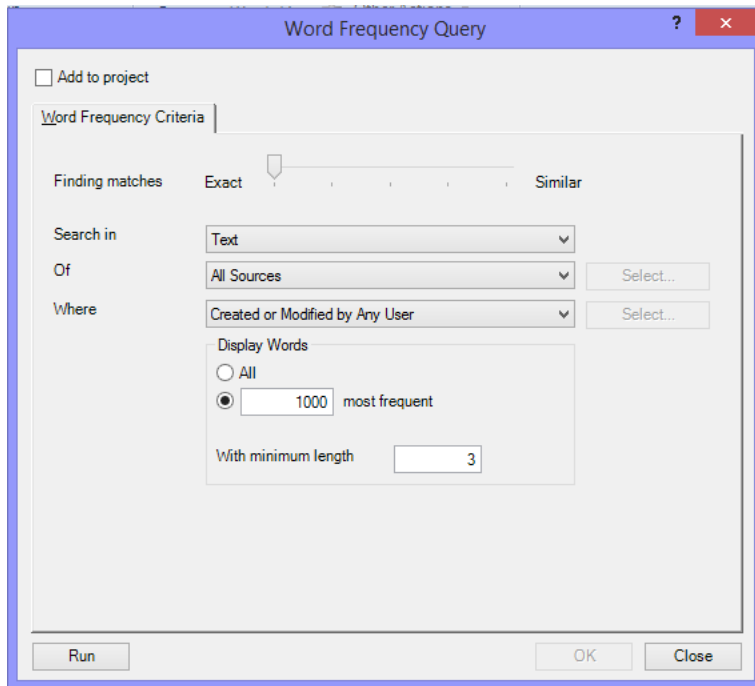
Location

Press Run to run your Query

The screenshot shows the NVivo software interface with the following components:

- Menu Bar:** File, Home, Create, External Data, Analyze, Query, Explore, Layout, View.
- Toolbars:** Advanced Find, Query Wizard, Text Search, Word Frequency, Coding, Matrix Coding, Group, Coding Comparison, Compound, Last Run Query, Add to Stop Words List, Run Query, Store Query Results, Other Actions.
- Sources Panel:** Internals (selected), Observationer, Transkriberinger, Externals, Memos, Framework Matrices.
- Search Bar:** Look for: [ ], Search In: Internals, Find Now, Clear, Advanced Find.
- Internals Panel:** Coding Query - Results Preview. A grid of 8 respondent thumbnails (Respondent 10, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) with counts in parentheses below them.
- Text Preview Panel:** <Internals\Transkriberinger\Respondent 10> - \$ 2 references coded [4,56% Coverage].
Reference 1 - 0,43% Coverage
Er det både hørende og dem med CI?
R10: Ja begge to.
Reference 2 - 4,13% Coverage
Nu når du har CI, og vi har snakket om den hørende verden og den døve verden, hvor føler du så mest du hører til henne?
- Bottom Panel:** In: Nodes, Code At: [ ]

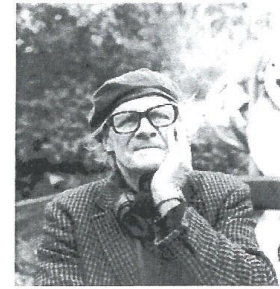
11.21.Nvivo: Word Frequency

Word	Length	Count	Weighted Percentage (%)
kultur	6	22	0.05
spørge	6	22	0.05
spørger	7	22	0.05
aldrig	6	21	0.05
almindelig	10	21	0.05
anderledes	10	21	0.05
blevet	6	21	0.05
blive	5	21	0.05
fremmede	8	21	0.05
gjorde	6	21	0.05
liv	3	21	0.05
oplevelt	7	21	0.05
vant	4	21	0.05
forstår	7	20	0.05
født	4	20	0.05
gammel	6	20	0.05
hærdannede	11	20	0.05
ik'	3	20	0.05
jer	3	20	0.05
kender	6	20	0.05
mellem	6	20	0.05
problemer	9	20	0.05
rart	4	20	0.05

11.22. Stil fra Hanne og Karen

Billedanalyse

Hvem har malet billedet?

- Det er Henry Heerup

Fortæl om maleren.

- Jeg vil nødig lyde indbildsk, men der er noget om, at jeg er folkelig. På den måde, at jeg er forståelig. Folk elsker, at de ligesom kan støtte sig til noget.

Begrebet folkelig får til tider en ufrivillig nedsættende klang i betydninger som naiv, banal og overfladisk. Men folkelig i forbindelse med kunstneren Henry Heerup rummer andet og meget mere end denne betydning. Det folkelige skal forstås som Heerups unikke evne til at finde motiver af universel og fællesmenneskelig karakter i sin helt private sfære og omvendt. Heerup formår om nogen at omsætte livets store emner til et forståeligt og genkendeligt billedunivers, hvor den hyppige brug af dagligdags begivenheder og genkendelige symboler gør, at folk i hans værker faktisk kan støtte sig til noget.

Hvornår er billedet malet?

- 1949

Hvad hedder billedet?

- fantasi over en dansesko, (Dancing shoe fantasy)

Billedanalyse:

Form

Hvad er det jeg ser? Uden følelser og personlig holdning

- Fire dansesko, to lilla blomster, tre konkylie og to brune kasse "Heerup 49"

Farver

- Sort, mørkegrøn, mørk lilla, orange, rosa farve, hvid, lyse/mørke brun og grå.

Materiale

- Olie på sammensyede lærredsstumper, opspændt på masonit.

Teknik

- Han bruge en olie maler.

Indhold

Hvad forstillet billeder

- Symmetri-komposition. At billeder vender om den anden side, som højre side blive inden og venstre side blive udenad.

Min historie

- Da kom en stor gamle lastbil, med fuldt af dansesko. Men vejen var meget grusvej, så lågen blev lige lidt åben. To kassen kom lige ud af lastbil, lige plusedelig æsken med lågen af og dansesko kom ud på marken. Der kom en pige hen til marken, for at samle alle lyserøde konkylie op og putte ned i en lille brun pose. Hun så fire dansesko som ligger ved marken, så hun synes de var flotte og så tog hun dem på. Så hopper hun jublede rundet på marken og hun danse hele vej hjem.

Farver

- Grå er neutralitet, balance, ro, ligevægt, neutral, intetsigende og kedelig.
- Grøn er beroligende, positiv, håbefuldhed, frugtbarhedssymbol og galdesire.
- Hvid er højeste lysfarve, fornuft, intellekt, renhed og uskyld (snehvide), ærlighed, fredelighed, fred, fredsduer.